

IIN KUNTA
TILINPÄÄTÖS 2018

Khall 25.3.2019
Kvalt 20.5.2019

Sisällysluettelo

1. Tilinpäätös	4
1.1. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	4
2. Toimintakertomus	4
2.1. Toimintakertomusta koskevat säännökset	4
2.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
2.2.1. Kunnanjohtajan katsaus	5
2.2.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	7
2.2.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
2.2.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	9
2.2.5. Kunnan henkilöstö	10
2.2.6. Ympäristöasiat	11
2.2.7. Muut ei taloudelliset asiat	12
2.2.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	12
2.2.9. Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	13
2.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	14
2.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
2.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	16
2.4.2. Toiminnan rahoitus	18
2.5. Rahoitusasema ja sen muutokset	20
2.6. Kunnan kokonaistulot ja –menot	22
2.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous	23
2.7.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	23
2.7.2. Konsernin toiminnan ohjaus	23
2.7.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	23
2.7.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
2.7.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	24
2.7.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	25
2.8. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	28
2.8.1. Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	28
3. Kuntastrategian toteutuminen	28
3.1. Vetovoimaisuuden turvaaminen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö	28
3.2. Työllisyyden hoito ja osaaminen	35
3.3. Peruspalveluiden turvaaminen	39
3.4. Talouden tasapainottaminen	43
3.5. Resurssiviisaus li tiekartta	46
4. Talousarvion toteutuminen	52
4.1.1. Hallintopalvelut	52
4.1.2. Sosiaali- ja terveyspalvelut	58
4.1.3. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	63
4.1.4. Tekniset palvelut	67
4.1.5. Kuntapalvelutoimiston tuotanto	70
4.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	73
4.3. Investointien toteutuminen	76
4.4. Rahoitusosan toteutuminen	84
4.5. Yhteenveto valtuuston määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	85
5. Tilinpäätöslaskelmat	87
5.1. Tuloslaskelma	87
5.2. Rahoituslaskelma	88
5.3. Tase	89
5.4. Konsernilaskelmat	91
5.4.1. Konsernin tuloslaskelma	91
5.4.2. Konsernin rahoituslaskelma	92
5.4.3. Konsernitase	93
6. Tilinpäätöksen liitetiedot	95
7. li-Instituutti -liikelaitoksen tilinpäätös	108

8. lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen tilinpäätös	124
9. lin vesiliikelaitoksen tilinpäätös	142
10. Hankkeet ja projektit	163
11. Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen	172
11.1. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen	172
11.2. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen	173
12. Tytäryhtiöiden toiminnan taloudellinen tulos ja merkittävimmät riskit	174
12.1 Vuokratalot	174
12.1.1. lin Vuokratalot Oy	174
12.1.2. Kuivaniemen Vuokratalot Oy	175
12.1.3. Kiinteistö Oy Rinmanni	175
12.2. Iilaakso Oy	176
12.3. lin Micropolis Oy	176
12.4. lin Energia Oy	177
13. Allekirjoitukset ja merkinnät	179
14. Luettelot kirjanpito- ja tosittelajista	180

1. Tilinpäätös

Iin kunnan tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, talousarvion toteutumisvertailun, tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, erillistilinpäätökset, allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkinnät sekä luettelot ja selvitykset. Erillistilinpäätöksinä Iin kunnan tilinpäätöksessä on kunnan kolmen liikelaitoksen tilinpäätökset.

Toimintakertomus jakaantuu toiminnan ja talouden kokonaistarkasteluun ja talousarvion toteutumisvertailuun. Iin kunnan tilinpäätöksessä toiminnan tavoitteet on johdettu kuntastrategiasta. Kokonaistarkastelussa esitetään olennaiset tapahtumat toiminnasta ja taloudesta sekä tilikauden tuloksen muodostuminen, toiminnan rahoitus, rahoitusasema ja siinä tapahtuneet muutokset.

Tilinpäätöksen perustana olevista kirjanpidoista sekä tositteiden ja muiden kirjanpitoaineistojen lajeista laaditaan kirjanpitolain 2:7 §:n mukaisesti luettelo, josta ilmenevät niiden keskinäiset yhteydet ja säilytystavat.

Tilintarkastuskertomusta ja tarkastuslautakunnan arviointikertomusta ei oteta kunnan tilinpäätösasiakirjaan. Tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus on saatavilla yleisessä tietoverkossa (KuntaL 109 §).

1.1. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilinpäätöstä varmentavia asiakirjoja ovat tase-erittelyt (KPL 3:13 §), joiden laatimisesta on annettu ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaoston Kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimista koskevassa yleisohjeessa. Iin kunnan tase-erittelyissä on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita.

2. Toimintakertomus

2.1. Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 113 §). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymisestä ja tuloksellisuudesta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. (KPL 3:1a §). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 115§). Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Arvio kunnan todennäköisestä kehityksestä, selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä ovat asioita, jotka eivät käy selville tilinpäätöslaskelmista.

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa annetaan lisäksi tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa sekä selostus siitä, miten kirjanpitovelvollinen hallitsee näitä riskejä. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi. (KPL 3a:2 §)

Liikelaitokset noudattavat tilinpäätöksen laatimisessa yleisohjetta kunnan tilinpäätöksen laatimisesta. Kunnan liikelaitosten tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

2.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

2.2.1. Kunnanjohtajan katsaus

Valtakunnassa kaikki toistaiseksi vielä hyvin. Näin kai voisi tiivistää viimeaikaiset talousuutiset. Pari vuotta jatkunut nopea kasvu on kuitenkin hiipumaan päin. Kasvun hidastuminen johtuu sekä kansainvälisen talouden heikentyneistä näkymistä että kotimaisten investointien ja erityisesti rakentamisen hiipumisesta.

Työllisyysaste on noussut koko valtakunnassa ja työttömyysaste vastaavasti tullut alaspäin. Pulaa on samanaikaisesti sekä töistä että työntekijöistä. Kasvu on näkynyt myös lissä. lissä työllisyysaste nousi uuteen ennätykseen 67,8 % ja työttömyysaste laski lokakuussa uuteen ennätykseen 9,9 %.

Parantunut taloustilanne ei ole kuitenkaan näkynyt kuntien tuloksessa. Kuntatalous näyttää vuoden 2018 tilinpäätösarvioiden valossa synkältä. Tulos painui negatiiviseksi 196:ssa eli noin kahdessa kolmasosassa kunnista, kun vuotta aiemmin miinusmerkkisiä tuloksia oli 55 kunnassa. Kuntaliiton ennakkotiedon mukaan kuntien tilinpäätösarviot kertovat, että verotulot ja valtionosuudet tippuivat vuonna 2018. Samaan aikaan kuntien ja kuntayhtymien menot kasvoivat yli 3 prosenttia. Tällä tiellä palveluiden ylläpitäminen nykytasossa vaikeutuu.

Maakuntauudistuksen valmistelu jatkui koko viime vuoden. Hallitus ja eduskunta eivät kuitenkaan saaneet lakipakettia käsiteltyä tällä eduskuntakaudella. Koska lakipaketti ei etene eduskunnassa, jatkuu sosiaali- ja terveyspalvelut kuntien toimintana ainakin toistaiseksi. Tulevaisuus on tältä osin täysin auki.

Jakkukylän osakuntaliitos tapahtui vuoden 2018 alusta. Kunta suhtautui alusta asti myönteisesti Jakkukylän kyläyhdistyksen tekemään osakuntaliitosesitykseen Jakkukylän liittämistä lin kuntaan. Yhteistä tietä on nyt kuljettu vuosi ja tulevaisuus näyttää tältä osin vahvalta.

Valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian keväällä 2018. Kuntastrategian jatkoksi keväällä 2018 käynnistettiin hallinnonuudistustyö, jossa yhtenä tavoitteena on kuntastrategian mahdollisimman hyvä käytännön jalkauttaminen.

Kaavoituspuolella vuosi oli vilkas. lin kirkonseudun asemakaavan uudistaminen saatiin päätökseen. Kunnantalon kortteli nro 23 osana asemakaavaa käsiteltiin erillisenä hankkeena. Edellisen kerran vastaava työ tehtiin 1980-luvun alussa eikä voimassa oleva asemakaava enää täyttänyt nykyhetken kuntakeskukselle asetettuja vaatimuksia. Tavoitteena on kuntakeskustan tiivistäminen mahdollistamalla asuin- ja liikerakentaminen keskustan alueella.

Illinsaaren ja Seljänperän asuinalueiden kaavoitus käynnistettiin. Karhun kaavoitus on käynnistetty. Tavoitteena on kaavoittaa Karhuun merellinen asuinalue ja näin laajentaa pientaloasumisen valikoimaa. Pahkakosken tuulivoimakaava vahvistettiin ja rakentaminen alkaa vuoden 2019 aikana. Yli-Olhavan tuulivoimakaavan työstäminen käynnistyi.

lin kunta on panostanut viime vuosina vahvasti kouluihin. Pohjois-lin liikuntasalin rakennustyöt saatiin valmiiksi ja Ojakylän koulu laajennus käynnistettiin. Ylirannan koulu jouduttiin sulkemaan uudelleen sisätilaongelman vuoksi.

lin kunnan talous kääntyi alijäämäiseksi. Verotulot kehittyivät heikosti, kasvua saatiin 450 000 euroa (+1,4 %) ja kasvu tuli kokonaisuudessaan kiinteistöverokertymästä. Ansiotuloverot kääntyivät laskuun. Kiinteistöverot nousivat, koska tuulivoimaloita verotetaan vuoden 2018 alusta voimalaitosveron mukaan. Valtionosuudet pienenevät (-0,3%). Kustannukset nousivat 5,1 %. Ilman Jakkukylään kohdistuneita kuluja, kustannukset nousivat 2,1 %.

Investointitarve on edelleen liian korkealla tasolla. Investointien rahoittamiseksi kunnan on otettava lisää lainaa ja näin kunta velkaantuu. Investoinnit ovat kuitenkin tuottavia investointeja, eivät syömävelkaa. Nyt tehtävistä investoinneista saadaan tulevaisuudessa paljon hyötyä. Suurin meneillään oleva investointi on liikuntakeskus, joka valmistuu vuoden 2019 aikana.

Verotulot kehittyivät heikosti, kasvua saatiin 450 000 euroa (+1,4 %) ja kasvu tuli kokonaisuudessaan kiinteistöverokertymästä. Ansiotuloverot kääntyivät laskuun. Kiinteistöverot nousivat, koska tuulivoimaloita verotetaan vuoden 2018 alusta voimalaitosveron mukaan. Valtionosuudet pienenevät (-0,3%).

Vuosi 2019 tulee olemaan taloudellisesti vaikea. Talousarvio on vuoteen lähdetessä 4,1 M€ alijäämäinen. Talouden tasapainottamistyö on käynnistetty.

Vuoden 2018 aikana kunnanvaltuusto kokousti 9 kertaa ja käsitteli 113 pykälää, kunnanhallitus kokousti 23 kertaa ja käsitteli 301 pykälää. Lauta- ja johtokunnat kokoustivat yhteensä 65 kertaa ja käsitelivät 507 pykälää.

Haluan kiittää päättäjiä ja henkilökuntaa hyvästä yhteistyöstä, yhteishengestä ja kuntalaisten eteen tehdystä hyvästä työstä. Olette omalla panoksellanne ja sitoutumisellanne kehittäneet kuntaa merkittävästi eteenpäin.

Ari Alatossava
kunnanjohtaja

2.2.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tilivelvolliset toimielimet, toimielinten tilivelvolliset jäsenet

<p><u>Kunnanhallitus:</u> Johannes Tuomela, puheenjohtaja Pekka Koskela, 1 varapj. Mika Hast, 2. varapj. Veli Paakkola Helka Tapio Sanna Valaja Oili Kaleva Leena Tiiri Martti Kaarre Petri Tervonen Tiina Vuononvirta</p>	
<p><u>Tarkastuslautakunta:</u> Reijo Kehus, puheenjohtaja Pertti Huovinen, varapuheenjohtaja Anna Turtinen Matti Haatainen Anne Paaso-Rantala, 5.2.2018 saakka Johanna Ruottinen, 5.2.2018 alkaen Aila Paaso</p>	<p><u>Keskusvaalilautakunta:</u> Risto Säkkinen, puheenjohtaja Kaisa Kerätär, varapuheenjohtaja, 12.3.2018 saakka Aila Paaso, varapuheenjohtaja, 19.3.2018 alk. Paula Juopperi Maila Maalismaa Pentti Soini</p>
<p><u>Tekninen lautakunta:</u> Mika Hast, puheenjohtaja Pentti Jokela, 1 vpj. Jarmo Lauri, 2 vpj Jari-Jukka Jokela Harri Sanaksenaho Kirsimaria Pakonen Tellervo Jyrkkä, 13.9.2018 saakka Sanna Valaja, 17.12.2018 alkaen Hilikka Kalliorinne Heli-Hannele Haapaniemi</p>	<p><u>Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta:</u> Reijo Kehus, puheenjohtaja Leena Tiiri, 1 vpj. Petteri Mäenpää, 2 vpj. Jaakko Höyhtyä Kati Södö Taina Häkkinen Eila Fäldt Sauli Keltamäki Anne Ojala</p>
<p><u>Iin vesiliikelaitoksen johtokunta:</u> Hannes Hekkala, puheenjohtaja Martti Kaarre, 1. vpj. Tiina Vuononvirta, 2. vpj. Maire Turtinen Meeri Jämsä, 12.11.2018 saakka Aili-Marja Alaraasakka, 13.11.2018 alkaen Juuso Pyörälä Veera Kuha Juho Tauriainen Mikael Pietilä</p>	<p><u>Valvontalautakunta:</u> Sauli Keltamäki, puheenjohtaja Eero Alaraasakka, 1. vpj. Jukka Pietikäinen, 2. vpj. Sonja Alaraasakka Arto Junes Meeri Jämsä, 12.11.2018 saakka Helka Tapio, 1.12.2018 alkaen Marja-Leena Liimatta Veera Kuha Juha Malo</p>
<p><u>Ii-Instituutti-liikelaitoksen johtokunta:</u> Jari-Jukka Jokela, puheenjohtaja Seppo Keltamäki, 1. vpj. Jussi Kurttila, 2. vpj. Valtteri Paakki Aili-Marja Alaraasakka Paula Pivelin Pertti Huovinen Johanna Jakku-Hiivala Hilikka Kalliorinne</p>	<p><u>Iin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunta:</u> Tauno Kivelä, puheenjohtaja Taisto Orajärvi, 1 vpj. Merja Jeronen, 2 . vpj. Pentti Jokela Saara Alamäki, 3.9.2018 saakka Taina Häkkinen, 4.9.2018 alkaen Mervi Jyrkäs Aini Autio Petri Hyvönen Matti-Tapio Rissanen, 5.2.2018 saakka Harri Sandgren, 5.2.2018 alkaen</p>

Tilivelvolliset viranhaltijat:

kunnanjohtaja Ari Alatossava
 hallintojohtaja Annastiina Junnila
 opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö Vesa Anttila, 6.7.2018 saakka
 opetusjohtaja Tuomo Lukkari, 6.8.2018 alkaen
 varhaiskasvatusjohtaja Virpi Uutela, 6.8.2018 alkaen
 tekninen johtaja Markku Vitikka, 30.6.2018 saakka
 tekninen johtaja Janne Jokelainen, 4.6.2018 alkaen

Tilivelvolliset liikelaitoksissa:

li-instituutti -liikelaitoksen johtaja Tarja Rahkola
 lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtaja Anne Hautamäki
 lin vesiliikelaitoksen johtaja Pekka Paaso

2.2.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Talouden kasvu on näkynyt monella rintamalla. Teollisuuden tuotanto on ennätystasolla ja kapasiteetti alkaa useilla toimialoilla olla lähes kokonaan käytössä. Puhutaan monella alalla jo työvoimapolusta. Rakentaminen on kasvukeskuksissa vilkasta.

Oulun seudulla on käynnistynyt ja käynnistymässä useita isoja hankkeita. Oulu – Kemi –moottoritien rakentaminen sekä Oulun yliopistollisen sairaalan uudisrakentaminen ovat hankkeista suurimpia. Asuntorakentaminen on jatkunut vahvana.

Oulun seudun vetovoiman vahvistaminen on koko seudun kuntien ja toimijoiden yhteinen tehtävä. Toimiva yhteistyö yritysten, yhteisöjen ja julkishallinnon välillä edistää kehitystä. Yhteisen päämäärän kirkastaminen auttaa kaikkia toimijoita omassa roolissaan vahvistamaan alueen vetovoimaa.

Sote uudistus ajoi tälläkin kertaa karille. Kuntien verotulopohja, valtionosuusjärjestelmä, rahoitusriskit sekä kokonaisuuden toimivuus ja hallinta tulevat joka tapauksessa olemaan maan seuraavan hallituksen työpöydällä. Todennäköisesti ylimenokausi uuteen järjestelmään tulee olemaan haasteellinen.

Koko maan parantunut työllisyystilanne on vähentänyt työttömyyttä, joka näkyy myös lin kunnan työllisyyden parantumisena. Samoin pitkään jatkunut matala korkotaso näkyy lin kunnan korkokustannuksissa. Vaikka lainaa on nostettu kattamaan investointikulut, ovat korkokulut pysyneet maltillisina. Lyhytaikaista lainaa kunta on saanut miinuskorolla.

Valtionosuuksien leikkaukset näkyvät lin kunnan valtionosuuksien pienennyksinä. Valtionosuuksien leikkauksia tehdään todennäköisesti myös tulevina vuosina. Näiden valtionosuusleikkauksien johdosta verotulojen merkitys kasvaa suhteessa valtionosuuksiin tulevina vuosina.

Kunnan väestönkasvua pyritään tukemaan kaavoittamalla uusia houkuttelevia asuinalueita esimerkiksi Illinsaareen ja Karhuun. Kuntakeskuksen kerrostalohankkeiden toteutumisella odotetaan olevan myönteinen vaikutus kunnan väestön kasvuun.

Kunnan työllisyys- ja väestökehityksestä
lissä/seutukunnassa keskimäärin kuukausittain

	2016	2017	2018
avoimet työpaikat	32	27	35
työttömyysaste	17,0	15,0	12,1
työttömät työnhakijat	703	620	492
alle 25-v. tyött. työnhakijat	80	75	53
yli 50 v. tyött. työnhakijat	282	273	219
yli vuoden työttömänä olleet	233	194	135
työttömyysaste seutukunnassa	16,8	15,2	12,1
työttömät työnhakijat seutukunnassa	1633	1466	1148

(Lähde: ELY-keskus)

Väestökehitys vv. 2015 - arvio 2020

väestö 31.12.	2015	2016	2017	2018 *)	arv. 2019	arv. 2020	arv. 2021
lin kunta	9659	9634	9547	9864	9890	9910	9930
muutos hlö	-5	-25	-87	317	26	20	20

*) Jakkukylän osakuntaliitos lihin

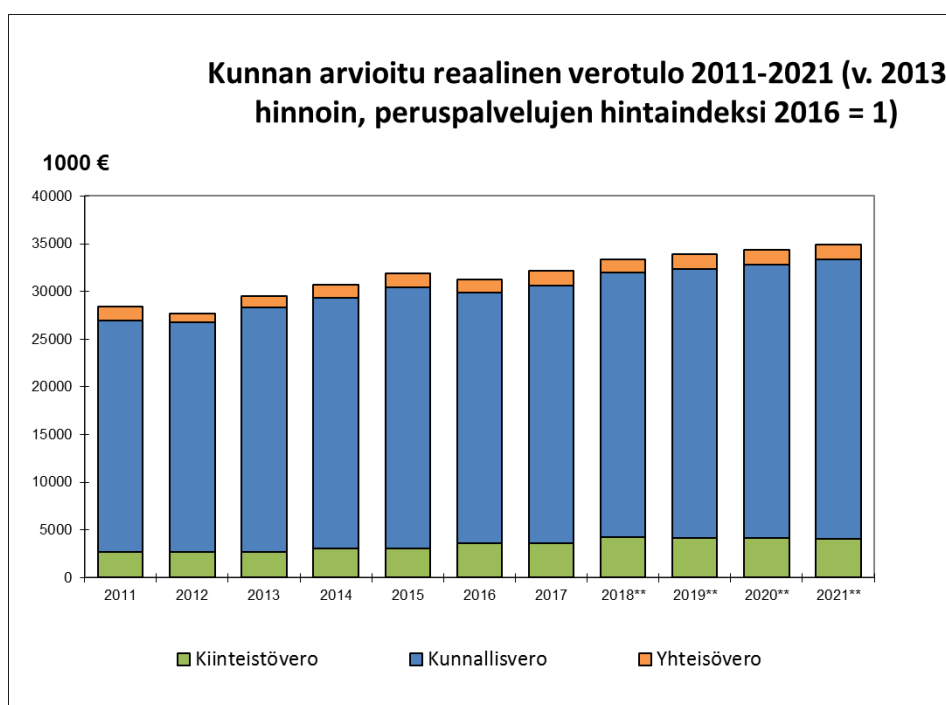
2.2.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

lin kunnan vuoden 2018 talousarvio oli alijäämäinen valtuuston hyväksyessä sen kokouksessaan 27.11.2017 §119. Talousarvion alijäämä oli päätettäessä n. 1,710 miljoonaa euroa. Lisämäärärahojen myöntämisen jälkeen talousarvion alijäämäksi muodostui n. 3,713 miljoonaa euroa. Kunnan oma-toiminta alittui 1,224 miljoonaa euroa ja Oulunkaaren loppulasku oli 0,610 miljoonaa euroa hyväksytyä talousarviota alempi. Kunnan alijäämäksi muodostui 1,861 miljoonaa euroa. Tulokseen vaikutti osaltaan joulukuussa maksettu palkkojen kerta erä, joka oli n. 119 tuhatta euroa. Tulokseen vaikutti, myös Jakkukylän osakuntaliitos, joka lisäsi menoja mutta valtionosuudet maksettiin Oulun valtionosuusperusteiden mukaisesti. Jakkukylän asukkaiden verotuloista ainoastaan kiinteistövero tilitettiin kuntaan vuonna 2018.

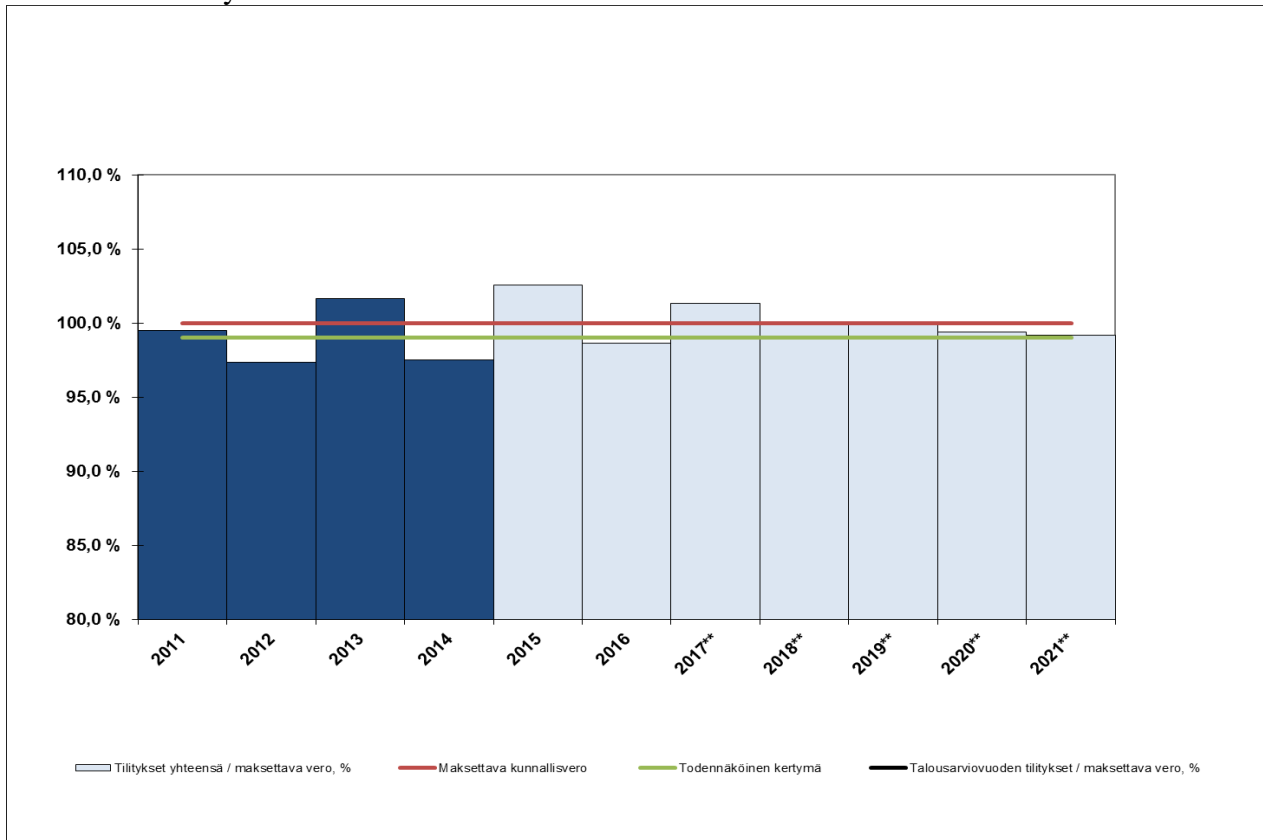
lin kunta käytti eniten rahaa koulu- ja päiväkotivestointeihin yhteenäs 2,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 aloitettiin rakentamaan liikuntakeskusta, joka on vuoden 2019 suurin investointi.

Verotulot 2016-2018 (1000 euroa):

tilivuosi/verolaji	2016	2017	2018
kunnallisvero	26.309	26.595	26.487
muutos%	-3,0 %	1,1 %	-0,4 %
osuus yhteisöveron tuotosta	1.318	1.526	1.373
muutos%	-7,8 %	15,8 %	-10,0 %
kiinteistövero	3.595	3.520	4.228
muutos%	17,7 %	-2,1 %	20,1 %
yhteensä	31.222	31.641	32.089
muutos%	-1,3 %	1,3 %	1,4 %

Kunnallisveron rytmihäiriö

Lähde Kuntaliiton kuntakohtainen veroennustekehikko

2.2.5. Kunnan henkilöstö

Alla olevassa taulukossa on esitetty vuoden viimeisen kalenteripäivän mukainen henkilöstömäärä vertailuvuosina.

Henkilöstömäärä 31.12.2015 - 31.12.2018

Henkilöstö	2015	2016	2017	2018	muutos
vakinaiset	344	340	335	347 *	+12
määräaikaiset	107**	120	133	146	+13
työllistetyt	29	21	30	20	-10
oppisopimuksella	-	1	-	2	+2
yhteensä	480	482	498	515 **	+17

* Sis. Jakun koulun ja ryhmiksen henkilöstö

** Taulukossa myös osa-aikainen työntekijä = 1

Palkkamenojen kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa; luvut sisältävät liikelaitokset.

Palkkamenojen kehitys v. 2015-2018

	2015	2016	2017	2018	muutos	ero %
vakainainen henkilöstö	5 285 138	5 366 160	5 297 640	5 440 840	143 200	2,70 %
määräaikainen henkilöstö	1 052 598	1 132 882	1 201 042	1 394 712	193 670	16,13 %
sairaus- ja äit.lomasijaiset	317 168	345 282	432 896	333 796	-99 101	-22,89 %
muut sijaiset	400 131	564 392	555 923	647 677	91 754	16,50 %
erilliskorvaukset	264 960	253 160	255 284	276 928	21 644	8,48 %
muut korvaukset	2 600	680	17 600	1 850	-15 750	-89,49 %
palkkatuki	381 723	636 923	622 014	608 896	-13 118	-2,11 %
tuntipalkat	274 980	291 293	278 049	289 140	11 091	3,99 %
opettajat kuel	1 505 667	1 799 604	1 849 700	2 174 215	324 515	17,54 %
opettajat vel	2 462 474	2 332 240	2 137 006	2 177 475	40 470	1,89 %
jaksotetut palkat	1 672 940	848 321	1 742 198	1 568 051	-174 147	-10,00 %
yhteensä	13 620 379	13 570 937	14 389 352	14 913 580	524 227	3,64 %

Sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti ja niitä pyritään ennaltaehkäisemään varhaisen puuttumisen mallin avulla. Malli on viimeksi päivitetty 19.12.2018. Sairauspoissaolotilasto sekä tilasto sairauspoissaolojen kustannuksista sisältyi henkilöstöraporttiin.

Työhyvinvoinnin, tasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun kokemista seurataan säännöllisesti joka toinen vuosi kyselyin (Party = parempi työyhteisökysely, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskartoitus). Loppuvuodesta 2017 toteutettuun Party-kyselyjen tulokset raportoitiin vuoden 2018 alussa. Kokonaisavainluvuksi saatiin 14,3 (2015:14,4, 2013:14,0, Suomen ka 2012 - 2016 14,0). Kunnan vastausprosentti oli 63 (2013: 67 % ja 2015: 66 %), kun se kunnissa 2012 - 2016 keskimäärin oli 52. Syksyllä 2017 toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely raportoitiin niin ikään vasta vuoden 2018 puolella. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset olivat edellisestä kyselystä vähentyneet. Kokemuksia oli kuitenkin kahdellatoista vastaajalla, mikä on edelleen liikaa. Palkkatasa-arvon koettiin heikentyneen siitä huolimatta, että käyttöön on otettu systemaattinen työn vaativuuden arvioitijärjestelmä (TVA). Liekö niin, että asian esille nostaminen ja palkkojen julkistaminen lisää eriarvoisuuden kokemuksia, kunnes tietoisuus järjestelmästä lisääntyy?

Työsujeluorganisaatiota vahvistettiin toimikaudelle 2019 - 2021. Varsinaisia työsujeluvaltuutettuja on entisen kahden sijaan kolme. Yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunta kokoontuivat vuoden 2018 lähtien erillisinä toimieliminä. ePassin käyttöalan laajennus liikunta- ja kulttuuripalveluiden lisäksi myös hyvinvointipalveluihin (hieronta ja fysioterapia) otettiin käyttöön. Työnohjausta tarjottiin sekä ryhmä- että yksilömuotoisena ja ohjauksessa otettiin erityisesti huomioon hallinnon uudistuksesta aiheutuvat muutokset. Oma muutoksen tuki -hankke toteutettiin Työterveyslaitoksen osarahoituksella varhaiskasvatuksen henkilöstölle (Vakan hymy) ja aloitettiin omarahoituksella Ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen henkilöstölle (SYKE).

2.2.6. Ympäristöasiat

lin kunta liittyi uuteen Energiategohokkuus-sopimukseen ensimmäisten joukossa. Vuosien 2017 -2025 energiategohokkuussopimus allekirjoitettiin toukokuussa 2016 (energiategohokkuussopimukset2017-2025.fi/). Tämä sopimus päätettiin laajentaa koskemaan koko kunta konsernia. Sopimukseen liitettiin kunnan lisäksi Kuivaturve Oy, lilaakso Oy, Micropolis Oy, Kuivaniemen vuokratalot Oy ja lin vuokratalot Oy. lin energia Oy on tehnyt oman toiminta-alaansa liittyvän energiategohokkuuden sopimuksen vuonna 2017.

Kunta on edelleen aktiivisesti mukana Hinku- ja Kuntien energiasäästö -ohjelmissa ollen päästövähennyksissä valtakunnan ykkösen 50 % päästövähennyksellä vertailuvuonna 2015. <http://www.hinku-foorumi.fi/fi-FI/Paastokehitys>

Lisäksi kunta on FISU-verkoston jäsen, johon kuuluu tällä hetkellä kahdeksan suomen kaupunkia ja kuntaa. Iin kunta on joukkion ainoa kunta ja Pohjois-Suomen edustaja. (fisu-verkosto.fi). Sitran mukainen *Resurssiviisauden tiekartta* hyväksyttiin kunnanvaltuustossa toukokuussa 2017 ja se ohjaa Iin kunnan toimintaa kokonaisvaltaisesti ympäristö- ja energia-asioissa. http://ii.fi/uusiutuva_energia
Ii valittiin marraskuussa 2017 Circwaste Kiertotalouden edelläkävijäkuntaverkoston 10 kunnan joukkoon jossa tavoitteena on vastata EU:n valtakunnallisen jätesuunnitelman valtakunnalliseen toteuttamiseen. <http://www.materiaalikiertoon.fi>

Marraskuun lopulla Elintarviketurvallisuusvirasto Evira havaitsi Vatungin kalankasvatuslaitosten ka-loissa IHN-tautia. EVIRA perusti päätöksellään 30.11.2017 Vatungin ympärille eläintautilain nojalla rajoitusvyöhykkeen. Kalankasvattajat ovat yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa hävittäneet alueella kasvatetut kalat ja desinfioineet toimintaan liittyviä laitteita. Desinfiointi jatkui vielä vuoden 2018 kesällä.

Entisen Kuivaniemen Vesi Oy:n toiminta päättyi patenti- ja rekisterihallituksen päätöksen perusteella 13.7.2017 ja vesihuoltotoimintaa jatkaa yhtiön toiminta-alueella Iin vesiliikelaitos. Yhtiön jätevedenpuhdistamo Kuivaniemen asemakylällä siirtyi käytännössä jo 1.1.2017 liikelaitoksen vastuulle. Puhdistamo on toiminut sen toiminnasta annetun ympäristölupapäätöksen mukaisesti eikä ohituksia ole toistaiseksi jouduttu tekemään. Luvan voimassaolo päättyi vuoden 2017 lopussa ja sen uudistamista on haettu aluehallintovirastolta.

PVO-Vesivoima Oy, Pohjois- ja Etelä-Iin jakokunnat ja Iin kunta sopivat toukokuussa 2017 Ijoen Raasakan vanhan uoman kehittämisestä vuosina 2017 - 2021. Kehittämistoimenpiteet jaettiin neljään ryhmään:

- 1) Virtaamaolosuhteiden parantaminen / lisäveden juoksuttaminen vanhaan uomaan
- 2) Kalan ja nahkaisen nousun ja lisääntymisen vaativat toimenpiteet
- 3) Veden laadun parantaminen
- 4) Vesistöalueen hoitotoimet ja virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittäminen

Kehittämistoimenpiteistä päättää neuvottelukunta, johon kukin sopijapuoli on valinnut kolme edustajaa.

Vuoden 2018 aikana toteutettiin sopimuksen mukaisia kehittämistoimia. Syksyllä uutisoitiin lohikalojen luontaisesta lisääntymisestä vanhan uoman alueella, ensimmäistä kertaa sitten 1960-luvun.

2.2.7 Muut ei taloudelliset asiat

Iin kunta toimii kirjanpitolain 3a määräysten mukaan ihmisoikeuksia kunnioittaen. Iin kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2018 - 2020 on käsitelty yhteistyötoimikunnassa 3.4.2018. sekä hyväksytty henkilöstöjaostossa 31.5.2018 §25. Iin kunnan henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden toteutumista työyhteisössä. Tasa-arvoisessa työyhteisössä kaikilla on mahdollisuus työskennellä ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, syntyperän, kielin, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Korruption ja lahjonnan estäminen kuuluu osaksi kunnan toimintaa.

2.2.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen valtion taloutta on saatu käännettyä parempaan suuntaan ja samalla kuntien toimintaan ja toimintaympäristöön kohdistuu useita uudistushankkeita. Suomen talouden tilanne on mennyt parempaan suuntaan, mutta valtiontalouden tulojen ja menojen epätasapaino luo epävarmuutta kuntatalouden toimintaympäristön kehitykselle. Kun valtio säästää, merkitsee se leikkauksia kuntien rahoitukseen.

Kuntien tulevaan kehitykseen vaikuttavat olennaisesti tuleva toimintaympäristö, johon vaikuttavat tulevat lainsäädännölliset muutokset ja mahdolliset kuntiin kohdistuvat säästötoimenpiteet valtion taholta. Sote –uudistuksen kaatuminen asettaa kunnat uuteen tilanteeseen, ja tulevasta ei ole tältä osin tietoa.

Kunnan tulos on ollut ylijäämäinen yksitoista vuotta peräkkäin vuosina 2007-2017. Vuoden 2018 tilinpäätöksen jälkeen kunnalla on kertynyttä ylijäämää n. 4 M€. Nopeasti huonontunut verotulokertymän nousu asettaa kuntataloudelle isoja ongelmia. Talouden tasapainottamistyö on aloitettu ja jatkuu varmasti tulevina vuosina.

Investoinnit ovat olleet viime vuosina niin suuret, että kunta on velkaantunut. Tulorahoitus ei ole eikä todennäköisesti tule riittämään investointien rahoittamiseen. Kunta velkaantuu lähivuosina lisää, kun palveluverkostoa uusitaan ja uutta infrastruktuuria rakennetaan. Investoinnit ovat kuitenkin perusteltuja, koska ne tulevat lisäämään kunnan tuloja ja parantamaan paikallista elinvoimaa. Kunnan toiminnan tuloksellisuuteen tuleekin kiinnittää edelleen erityistä huomiota jokaisella osa-alueella.

On syytä arvioida, että tulorahoituksen lähteiden (verotulot ja valtionosuudet) kehitys on tulevina vuosina vaatimatonta ja epävarmaa yleisestä taloustilanteesta johtuen.

Vuoden 2018 lopussa kunnan taseessa on kertyneitä ylijäämiä 4 miljoonaa euroa. Se muodostaa taloudellisen puskurin tulevien vuosien varalle. Kunnan taloutta on johdettu suotuisasti kunnanvaltuuston kuntastrategiassa asettamien taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Kunnan lainakanta asukasta kohden on hieman kuntakentän keskiarvon yläpuolella.

2.2.9. Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Vuoden 2018 talousarvion käsittelyn yhteydessä hyväksyi kunnanvaltuusto myös kunnan riskienhallintasuunnitelman, johon oli kirjattu koko kunnan toiminnan kannalta merkittävät riskit. Merkittäviksi riskeiksi määriteltiin: talousriski, strategiset riskit, toiminnalliset riskit ja vahinkoriskit. Riskien määrittämisessä otettiin käyttöön värikoodit, joilla riskin vaikutusta ja todennäköisyyttä havainnollistettiin värien vihreä, keltainen ja punainen avulla.

Merkittävimmäksi taloudelliseksi riskiksi on nostettu sote-uudistuksen valmisteluun liittyvä epävarmuus kuntien tulevaisuudesta. Syyinä riskin merkittävyyteen vaikuttaa epävarmuus kunnan tuottamien palvelujen rahoituksesta ja kunnan valtionosuuksien sekä verotulojen määrästä uudistuksen jälkeen. Toimenpiteenä riskin pienentämiseen on koko kunta kentän edunvalvonta tulevassa uudistuksessa.

Iin kunnan talousriskiin vaikuttaa myös merkittävästi liian suuret investoinnit kunnan kantokykyyn nähden. Investointien suunnittelulla ja investointien eri rahoitusmuodoilla voidaan varmentaa kunnan rahavarojen riittäminen lainan lyhennyksiin ja muihin investointien rahoitusmenoihin. Riskikartoituksessa on nostettu merkittävänä riskinä esille väestön kasvun tyrehtyminen ja sen seurauksena uhka verotulojen ja valtionosuuksien pienenemisestä. Riskin pienentämiseksi on kunnan vetovoimatekijät huomioitava toiminnan suunnittelussa.

Talousriskiin vaikuttaa myös kunnan alijäämäinen talousarvio vuodelle 2018. Lisämäärärahojen myöntämisen jälkeen alijäämä kasvoi 3,713 tuhanteen euroon. Edellisen vuoden 2017 talousarvion alijäämä oli 847 tuhatta euroa. Kuitenkin vuoden 2017 tilinpäätös oli ylijäämäinen. Kuten vuoden 2018 tilinpäätöksen luvut osoittavat, Iin kunnan talous on tällä hetkellä kohtuullisessa kunnossa mutta lainanhoitokate on todella heikko. Vuoden 2018 alusta Jakkukylän osakuntaliitos vaikutti kunnan menoja lisäävänä, mutta vastaavasti tulot eivät kasvaneet valtionosuuslainsäädännön ja verotusperusteiden takia samassa suhteessa tilinpäätösvuonna.

Näköpiirissä oleva kunnan epävarma talouskehitys lisäsi talousriskin merkitystä talousarvion 2019 laadinta vaiheessa. Kunnanhallituksen päättämän hallinnon uudistuksen sekä taloustyöryhmän odotetaan muuttavan kunnan talousnäkömiä. Jotta kuntatalous saadaan pysymään tasapainossa eli tulot riittämään käyttömenojen kattamiseen ja osaksi myös investointien rahoitukseen, tulee lähivuosina

tehdä sellaisia rakenteellisia ratkaisuja, jotka tuovat peruspalveluiden tuottamiseen lisää tehokkuutta ja taloudellisuutta Talousriskin merkitys kunnan palvelujen tuottamisen kannalta on merkittävä.

lin kunnan tulot muodostuvat toimintatuottojen 11,6 % lisäksi verotuloista 47,6 % ja valtionosuuksista 40,7 %, joista kaksi viimeksi mainittua muodostavat kunnan päätulolähteet eli yhteensä 88,2 %. Verotulokertymä oli yhteensä 1,4 % suurempi kuin edellisellä vuonna. Kunnallisverotulot pienenevät 0,4 % edellisestä vuodesta ja yhteisöverotulot 10,1 %. Euroina tämä verotulojen vähennys oli 261t€. Vastaavasti kiinteistöverotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 20,1 %, joka oli euroina 708t€. Kiinteistöverotulojen kasvuun vaikutti tuulimyllyjen verotuksen muutos voimalaitosverotukseen ja Jakkukylän osakuntaliitoksen vaikutus kiinteistöverotuloihin.

Strategisista riskeistä on nostettu mahdolliseksi riskiksi epäonnistuminen johtamisessa ja päätöksenteossa. Riskin pienentämiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin muutokseen reagoimalla osallistumalla HYVE2018 kehittämissuunnitelmaan. Hallinnon uudistuksella ja uudella johtamismallilla on tarkoitus parantaa ja kehittää kunnan toimintaa.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmäksi on luokiteltu toiminnan lyhytjänteisyys. Riskin pienentämiseksi tehdään päätösten valmistelu hyvin ja toiminta suunnitellaan pitkäjänteisesti. Riskienhallinta pyritään sisällyttämään kunnan jokapäiväiseen päätöksen tekoon.

lin kunta ja liikelaitokset käytti vuonna 2018 vakuutusmaksuihin yhteensä 69 tuhatta euroa turvatakseen toimintaansa.

Riskienhallinnassa tulisi erityisesti varmistaa, että päätöksenteossa noudatetaan lakia ja muita säännöksiä. Sekä päätöksen pannaan täytäntöön ja noudatetaan päätöksiä. Henkilöstölle laaditaan työsuhteet ja työnkuvaukset sekä henkilökunnan ammattitaitoa kehitetään. Talousarvion toteutumaa seurataan säännöllisesti ja annetaan viranhaltija päätökset lautakunnalle/johtokunnalle tiedoksi. Riskienhallinta perustuu kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta on kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamista ja priorisointia.

2.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu kuntalakiin, hallintosääntöön, lautakuntien/johtokuntien päätöksiin ja niissä määriteltyihin tehtäviin, toimivaltuuksiin ja vastuisiin sekä talousarvioon. Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. lin kunnanvaltuusto on päivittänyt 15.15.2017 ja 17.12.2018 hallintosääntönsä ja 10.3.2014 lin kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Konserniohje on päivitetty ja ollut kunnanvaltuuston hyväksyttävänä 20.6.2016 § 59. Omistajaohjaus kuntakonsernissa ja omistajapolitiittiset linjat on hyväksytty valtuustossa 12.9.2016 § 71.

lin kunnan sisäisen valvonnan ohjeen korvaa hallintosääntö. Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (KuntaL 14 §, 39 §). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytöstä ja jotka toimivat viranomaaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen tulee siten olla järjestelmällistä ja dokumentoituja.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hyvä hallintotapa toteutuu palvelualueilla lakien, sääntöjen ja ohjeiden noudattamisella asioiden valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Toiminnan tavoitteena on asiakaslähtöisyys. Kunnan liikelaitosten toimivaltaa, vastuita ja tehtäviä on selkiytetty hallintosääntönsä.

Lautakuntien ja johtokuntien pöytäkirjat on asianmukaisesti allekirjoitettu ja hyväksytty sekä päätökset on pantu täytäntöön viivytyksettä. Delegointipäätökset on tehty ja niitä on noudatettu. Viranhaltijapäätökset kirjataan Dynasty-asiakirjanhallintaohjelmaan ja toimitetaan asianosaisille sekä toimielimille, joilla on otto-oikeus. Viime vuoden aikana on tehostettu Dynasty-asiakirjanhallintaohjelman käyttöä ja ohjeistettu sekä opastettu käyttäjiä.

Kaikille työntekijöille tehdään työsopimus/virkamääräys ja tehtäväkuvaukset on pääsääntöisesti tehty. Työntekijöiden osaamisen kehittämiseen on panostettu palkkaamalla määräaikainen henkilöstösuunnittelija.

Controller on raportoinut kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle sisäisen valvonnan havainnoista. Havaintojen perusteella on annettu kirjallisia ja suullisia neuvoja sisäisen valvonnan kehittämiseksi.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta

Riskikartoitus päivitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä ja vuoden 2018 tilinpäätöksen yhteydessä raportoitiin toteutetut toimenpiteet riskien pienentämiseksi. Tytäryhtiöt tekevät riskikartoitukset merkittävimmistä riskeistä talousarvioon ja arvioivat riskien pienentämistä ja toteutumista tilinpäätöksessä. Riskienhallinta on jatkuvaa toimintaa. Toimenpiteet riskien hallitsemiseksi käsitellään vuosittain syksyllä talousarvion laadinnan yhteydessä ja keväällä tilinpäätöksen yhteydessä. Johdon vastuulla on riskienhallinta, jolla ennaltaehkäistään toiminnan jatkuvuutta ja häiriöttömyyttä uhkaavia tapahtumia.

Kunnan vakuutus sopimusten hoitajaksi on valittu Novum Oy. Vahinkoriskien varalta kunta on vakuuttanut henkilöstönsä LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiössä ja omaisuutensa vakuutusyhtiö Pohjola Oy:ssä. Viime vuonna ei sattunut huomattavia omaisuusvahinkoja. Vuoden 2017 kiinteistövahingosta saatiin korvaus vuoden 2018 aikana. Saatu korvaus käytetään vuoden 2019 aikana tuhoutuksen rivitalon purkamiseen.

Toiminnan ja talouden sisäisen valvonnan varmistaminen

Talouden seuranta on ollut säännöllistä kaikilla toimialoilla. Oulunkaaren ja Oulunkaaren kunnat ovat hankineet yhdessä johdon raportointityökaluohjelman. Raportointiohjelman tarkoituksena on saada helppokäyttöiset työkalut talouden ja henkilöstön tunnuslukujen seurantaan. Johdon raportointijärjestelmää on kehitetty, mutta kehitystyö jatkuu edelleen. Lisäksi otettiin käyttöön taloudensuunnitteluohjelma, johon annettiin oikeudet kaikille budjettivastuussa oleville sekä asiataarkastajille. Tämä on helppokäyttöinen ohjelma, josta pystyy seuraamaan taloutta helposti. Ongelmana on tietojen siirto, joka tapahtuu manuaalisesti kuukausittain.

Laskujen hyväksyjät vuodelle 2018 on hyväksytty kaikissa lautakunnissa ja johtokunnissa. Rondo-ostolaskuohjelmalla käsitellään pääsääntöisesti kaikki kunnan ostolaskut. Ohjelma vaatii kaikille laskeille asiataarkastajan ja hyväksyjän.

Hankinnoissa noudatetaan lin kunnan hankintaohjetta (Khall 13.2.2017 § 49) ja hankinnat on kilpailutettu hankintaohjeiden mukaisesti. Lisäksi hankinnoissa on noudatettu vahvistettuja hankintarajoja, lakia julkisista hankinnoista, kuntalain säännöksiä sekä Kuntaliiton julkaisemia yleisiä hankintaohjeita. Suurin osa toimittajista on kilpailutettu Monetra oy:n hankintapalveluiden kautta. Muista kuin Monetran kautta tapahtuneista hankinnoista ja kilpailutuksista ovat vastanneet palvelualueet. Kunnassa on käytössä Cloudia hankintojen ja sopimushallinnan sähköinen työkalu.

Lakien, säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kante, tms. vaatimus tai oikeusseuraamus ei ole kunnan toimielinten tai liikelaitosten tiedossa. Käyttöomaisuuden hankinnassa tai käyttöarvossa ei ole toteutunut menetyksiä, arvon alenuksia tai jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Arvio sisäisen valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä

lin kunnassa ei ole varsinaista sisäistä tarkastajaa. Kunnan controllerin työaika on määritelty jakaantuvaksi tasan taloussihteerin tehtäviin 50 % ja 50 % controllerin tehtäviin. Päävastuu controllerilla on taloushallinnon kehittämisessä ja muissa kiireelliseksi tunnistettavissa tehtävissä. Toimialueet toimittavat pääsääntöisesti kaikki talouteen ja sisäiseen valvontaan liittyvät päätökset tiedoksi controllerille.

Hankinnat ja ostolaskut ovat jatkuvan seurannan kohteena. Kaikista näihin liittyvistä havainnoista ei aina tehdä erillistä raporttia vaan huomiot raportoidaan joko suoraan toimialoille tai suullisesti kunnanjohtajalle. Havaintojen ja puutteiden perusteella pyritään pitämään sisäisiä koulutuksia ja ohjeistuksia.

2.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	7 955	7 502
Valmistus omaan käyttöön	0	5
Toimintakulut	-66 097	-62 834
Toimintakate	-58 142	-55 326
Verotulot	32 091	31 639
Valtionosuudet	27 439	27 677
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26	20
Muut rahoitustuotot	136	126
Korkokulut	-332	-299
Muut rahoituskulut	-4	-2
Vuosikate	1 215	3 834
Poistot ja arvonalentumiset	-3 148	-3 075
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		0
Tilikauden tulos	-1 933	759
Tilinpäätössiirrot	83	-617
Tilikauden ali-/ylijäämä	-1 850	142

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,03	11,94
Vuosikate/Poistot, %	38,60	137,79
Vuosikate, €/asukas	123,18	401,61
Asukasmäärä	9864	9547

Toimintatuottojen ja -kulujen erotus on toimintakate, joka osoittaa kuinka suuri osuus toimintakuluista katetaan verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kaikissa kunnissa negatiivinen. Iin kunnan toimintatuotot kattoivat noin 12 % toimintakuluista. Toimintakate oli vuonna 2018 -58,1 milj. euroa, joka eli pienempi edellisessä tilinpäätöksessä 2,8 milj. euroa. Toimintatulot kasvoivat edellisestä vuodesta 452 tuhatta euroa. Toimintatuloista eniten kasvoivat vuokratuotot 427 tuhatta euroa. Yhteensä myynti- ja maksutuotot kasvoivat 60 tuhatta euroa ja vastaavasti tuet ja avustukset pienuivat 41 tuhatta euroa.

Toimintakulut nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,3 milj. euroa, joka on prosentteina 5,2 %:ia nousua edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstökulut olivat 0,569 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2017. Henkilöstökulujen nousuun sisältyy joulukuussa maksettu kertakorvaus, jonka vaikutus menoihin oli yli 100 tuhatta euroa. Suurin nousu oli palvelujen ostoissa, jotka nousivat 2,2 miljoonaa euroa. Prosentteina palvelujen ostot nousivat 5,9 %:ia. Ostopalveluista on suurimpana Oulunkaaren

sosiaali- ja terveystalvet. Avustuksissa on nousua 329 tuhatta euroa. Tämä nousu johtui suurelta osin varhaiskasvatuksen ja päivähoiton tukien maksun noususta.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloja kertyi 32,091 milj. euroa. Verotulojen kasvu oli euroina n. 0,452 milj. euroa, joka on prosentteina 1,4 %:a enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet pienenevät 0,237 milj. euroa edellisestä vuodesta, joka on prosentteina -0,9 %:a. Valtionosuuksien pieneneminen johtuu valtion valtionosuuksien leikkauksista, jotka jatkuvat vielä vuoden 2019 ajan. Jakkukylän osakuntaliitos korratti lin kunnan valtionosuuksia vajaan 600t€. Viime vuoden toimintakulujen nousu oli 5,2 %, joka oli suhteessa valtionosuuksien pienenemiseen ja verotulojen kasvuun liian suuri. Yhteensä näiden tulojen kasvu prosentteina oli 0,6 %.

Vuosikate

Vuosikate kuvaa kunnan kokonaistulojen riittävyttä. Vuosikatteeseen lasketaan toimintakate, verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut. Lin kunnan vuosikate laski edellisestä vuodesta 2,6 milj. euroa. Vuoden 2018 vuosikate oli 1,215 milj. euroa, joka ei kata poistoja. Poistoista katetaan vian 38,6 %:ia. Tunnusluku huononi edellisestä vuodesta melkein 100 %-yksikköä. Tunnusluvun arvon ollessa vähintään 100 % tulorahoituksen tulkitaan olevan riittävää, mutta lin kunnalla tilinpäätös-vuonna arvo alittui. Yleinen ohje on, että investointien pitäisi olla pitkällä aikajänteellä poistojen suuruiset. Lin kunnan investointitarve on kuitenkin useana vuonna ollut suurempi kuin poistojen määrä. Viime vuonna nettoinvestoinnit ylittivät sumupoistot 2,615 milj. eurolla. Lin kunnan poistosuunnitelma noudattaa kirjanpitolautakunnan antamaa uutta ohjeistusta.

Rahoitustuottoihin kirjataan mm. lainojen korot. Viime vuoden korkokulut olivat 33 tuhatta euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Muut rahoitustuotot ja -kulut yhteensä oli menot lisääntyneet 18 tuhatta euroa vuonna 2018 verrattuna edelliseen vuoteen. Rahoitustuottojen nousu ei korvannut pitkäaikaistenlainojen korkojen nousua.

Tilikauden tulos ja ylijäämä

Lin kunnan tilikauden tulos oli 1,850 milj. euroa alijäämäinen, edellisenä vuonna tulos oli 0,142 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos on pienentynyt edellisestä vuodesta 1,992 milj. euroa. Tilikauden tuloksessa on huomioitu kaikki tilikaudelle kuuluvat tulot ja menot sekä tilikauden poistot. Suunnitelman mukaiset poistot vuonna 2018 olivat 3,148 milj. euroa. Poistot nousivat edellisestä vuodesta 0,365 milj. euroa. Tilinpäätös-vuonna 2018 ei kirjattu kertaluotoisia poistoja. Edellisenä vuonna kirjattiin arvottomaksi todettujen kiinteistöjen arvoja 0,292 milj. eurolla alas. Poistoeron muutokseen kirjattiin vähennystä 83 tuhatta euroa. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui 1,850 milj. euroa.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$, %-tunnusluku: osoittaa paljonko kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla eli mikä on maksurahoituksen osuus

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$ ja arvonalentumiset: kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää päteväenä vain, jos poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyden arvioinnissa

2.4.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma osoittaa onko toiminnan ja investointien rahavirta ylijäämäinen vai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti ka-
tettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 215	3 834
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-135	-189
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 429	-7 352
Rahoitusosuudet investointimenoihin	255	175
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	411	303
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 683	-3 229
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	8 096
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 721	-4 250
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 129	1 572
Oma pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	84	5
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	-11
Saamisten muutos	-321	58
Korottomien velkojen muutos	378	-421
Rahoituksen rahavirta	3 290	5 049
Rahavarojen muutos	-1 393	1 819
Rahavarat 31.12.	2 594	3 987
Rahavarat 1.1.	3 987	2 167

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran ker- tymä 5 vuodelta, 1 000 €	-13 855	-10 330
Investointien tulorahoitus, %	19,68	53,42
Pääomamenojen tulora- hoitus, %	33,55	33,55
Lainanhoitokate	0,31	0,91
Kassan riittävyys, pv	12	19
Asukasmäärä	9 864	9 547

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta osoittaa kuinka paljon kunta on pystynyt toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, investointeihin ja lainojen takaisinmaksuun nostamatta uutta lainaa. Tulorahoitus lasketaan vuosikatteesta, mukaan huomioidaan mahdolliset satunnaiset erät. Näiden lisäksi huomioidaan tulorahoituksen kirjanpidolliset korjauserät. Kunnan tulorahoitus korjauserien jälkeen v. 2018 oli 1,080 milj. euroa sama luku edellisenä vuonna oli 3,645 milj. euroa. Tulorahoitusta kertyi 2,565 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Investointien rahavirta koostuu käyttöomaisuuden investointimenoista, rahoitusosuuksista ja myyntituloista. Kunnan tilinpäätösvuoden nettoinvestointimenot käyttöomaisuuden myyntitulojen jälkeen olivat 5,763 milj. euroa. Edellisenä vuonna 2017 sama luku oli 7,4 miljoonaa euroa, josta oli eliminoitu vesiliikelaitokselle siirtyneen omaisuuden nettoarvo 0,929 miljoonaa euroa. Investointeja käsitellään tarkemmin luvussa 2. Talousarvon toteutuminen. Toiminnan ja investointien rahavirta oli n. 4,683 milj. euroa alijäämäinen ja verrattuna edelliseen vuoteen rahavirta heikkeni 1,454 miljoonaa euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä ilmaisee positiivisena sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja kassan vahvistamiseen. Vuonna 2018 toiminnan ja investointien rahavirran kertymä oli negatiivinen, joka osoitti että investointeja on katettu lainanotolla. Investointien tulorahoitus-prosentti tunnusluku 19,68 prosenttia osoittaa, että investoinneista noin 20 %-prosenttia pystyttiin kattamaan tulorahoituksella. Loppuosa katettiin lainanotolla.

Rahoituksen rahavirta

Viime vuonna nostettiin pitkäaikaista lainaa peruskunnan taseeseen 10,0 miljoonaa euroa. Saman aikaisesti lyhennettiin pitkäaikaisia lainoja 4,721 miljoonalla euroa, josta vesiliikelaitoksen osuus oli 16t€. Lyhytaikaisia lainoja oli vuoden vaihteessa 2,129 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kunnan nettolainanotto osoittaa, että lainamäärä on kasvanut 3,150 milj. euroa edellisestä vuodesta (sisältää lyhyt- ja pitkäaikaiset lainat). Lainanhoitokate oli tilikauden lopussa 0,31. Tällä tunnusluvulla mitataan tulorahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassavarojen muutos

Rahavarat vähenivät tilanteesta 1.1.2018 vuoden loppuun mennessä 1,392 miljoonaa euroa. Kassan riittävyys päivässä –tunnusluku kertoo kuin monen päivän kassasta maksut voidaan kattaa vuoden viimeisen päivän rahavaroilla.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{investointien omahankintameno} + \text{Antolainojen nettolisäys} + \text{Lainanlyhennykset})$

Pääomamenojen tulorahoitus on tunnusluku, joka osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen lisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä

Lainanhoitokate

= $(\text{vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1 – 2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

kassan riittävyys(pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{kassavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

2.5. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoitusaseman rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikauden aikana tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

IIN KUNNAN TASE					
VASTAAVAA	2018	2017	VASTATTAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aiheettomat hyödykkeet			Peruspääoma	22 094 168,82	22 094 168,82
Aineettomat oikeudet			Arvonkorotusrahas	4 654 596,62	4 654 596,62
Muut pitkävaikutteiset menot	6 871 565,43	6 824 998,39	Käyvän arvon rahasto		
Ennakkomaksut			Muut omat rahastot	576 837,08	576 837,08
	6 871 565,43	6 824 998,39	Ed. tken yli/alijäämä	5 939 282,66	5 796 995,66
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden yli/alijäämä	-1 850 116,87	142 287,00
Maa- ja vesialueet	6 924 851,22	6 550 837,72		31 414 768,31	33 264 885,18
Rakennukset	30 615 404,17	30 887 076,93	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 412 964,70	13 318 087,84	Poistoero	627 435,96	710 364,97
Koneet ja kalusto	1 279 143,62	1 443 325,62	Vapaaehtoiset varaukset	1 509 114,12	1 509 114,12
Muut aineelliset hyödykkeet	33 948,08	33 948,08		2 136 550,08	2 219 479,09
Ennakkomaksut ja kesk.er. hank.	3 306 436,44	1 376 856,05	PAKOLLISET VARAUKSET		
	56 572 748,23	53 610 132,24	Eläkevaraukset		0,00
Sijoitukset			Muut pakolliset varaukset	1 473 002,56	1 473 002,56
Osakkeet ja osuudet	13 400 039,74	13 659 100,01		1 473 002,56	1 473 002,56
Joukkovelkakirjalainasaamiset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut lainasaamiset	889 824,27	889 824,27	Valtion toimeksiannot	20 615,09	24 181,69
Muut saamiset			Lahjoitusrahastojen pääomat	92 779,98	11 857,40
	14 289 864,01	14 548 924,28	Muut toimeksiantojen pääomat	108 140,90	108 004,63
TOIMEKSIANTOJEN VARAT				221 535,97	144 043,72
Valtion toimeksiannot	20 615,09	24 181,69	VIERAS PÄÄOMA		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	8 534,98	11 857,40	Pitkäaikainen		
Muut toimeksiantojen varat			Joukkovelkakirjalainat		
	29 150,07	36 039,09	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 564 000,00	18 285 273,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus			Lainat muilta luotonantajilta		
Aineet ja tarvikkeet	45 405,42	44 322,62	Saadut ennakot		
Keskenkäynteiset tuotteet			Ostovelat		
Valmiit tuotteet			Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 875 250,09	2 786 944,58
Muu vaihto-omaisuus			Siirtovelat		
Ennakkomaksut				26 439 250,09	21 072 217,58
	45 405,42	44 322,62	Lyhytaikainen		
Saamiset			Joukkovelkakirjalainat	10 500 000,00	
Pitkäaikaiset saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 221 273,00	16 850 230,00
Myyntisaamiset			Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainasaamiset	273 933,28	303 547,72	Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
Muut saamiset			Saadut ennakot	362 096,51	194 567,87
Siirtosaamiset			Ostovelat	2 664 839,29	2 589 407,45
	273 933,28	303 547,72	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	310 549,81	271 630,25
Lyhytaikaiset saamiset			Siirtovelat	2 886 092,46	2 878 131,49
Myyntisaamiset	724 973,91	666 265,31		20 944 851,07	22 783 967,06
Lainasaamiset	150 781,69	68 383,44	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	82 629 958,08	80 957 595,19
Muut saamiset	199 400,78	329 129,49			
Siirtosaamiset	878 306,26	539 267,63	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
	1 953 462,64	1 603 045,87	Omavaraisuusaste, %	40,78 %	43,94 %
Rahoitusarvopaperit			Velat ja vastuut pros. käyttöä, %	71,26 %	66,28 %
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	Suhteellinen velkaantuneisuus %	69,68 %	65,34 %
Sijoitukset rahamarkk.instrum.	0,00	0,00	Lainakanta 31.12., 1000 €	38 285	35 136
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	Lainat €/asukas	3 881	3 680
Muut arvopaperit	0,00	0,00	Lainasaamiset 31.12., 1000 €	890	890
	0,00	0,00	Asukasäärä	9864	9547
Rahat ja pankkisaamiset	2 593 829,00	3 986 584,98	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4089	5939
VASTAAVAA YHTEENSÄ	82 629 958,08	80 957 595,19	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	414,55	622,11

Tunnuslukujen laskentakaavat

Omavaraisuus,%

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista (toimintatuotot, verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} - \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

2.6. Kunnan kokonaistulot ja –menot

TULOT	1000 €	%
Toiminta		
Toimintatuotot	7 955	10,17
Verotulot	32 091	41,05
Valtionosuudet	27 439	35,10
Korkotuotot	26	0,03
Muut rahoitustuotot	136	0,17
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien		
hyödykkeiden luovutusvoitot	-135	-0,17
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	255	0,33
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	411	0,53
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	12,79
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		
Oman pääoman lisäykset		
Kokonaistulot yhteensä	78 178	100,00 %
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	-66 097	82,92
- Valmistus omaan käyttöön		
Korkokulut	-332	0,42
Muut rahoituskulut	-4	0,01
Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät		
+/- Pakollisten varausten muutos		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot		
Investoinnit		
Investointimenot	-6 429	8,07
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 721	5,92
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-2 129	2,67
Oman pääoman vähennykset		
Kokonaismenot yhteensä	-79 711	100,00 %

2.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

2.7.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	yhdistelty (kpl)	ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
-Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	4	
-Muut yhtiöt	3	
Säätiöt		1
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt		1
Muut omistusyhteisyhteisöt	1	
yhteensä	12	2

2.7.2. Konsernin toiminnan ohjaus

lin kunnan konserniohjaus kuuluu kunnanhallituksen toimivaltaan. Konsernin toimintaa ohjaavat tavoitteet on asetettu omistajapoliittisissa linjauksissa (kvalt 12.9.2016 §71). Käytännön toimintaa ohjaa lin kunnan konserniohje (kvalt 20.6.2016 §59). Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään kunnan omaisuuden ja eri omaisuuserien omistamiseen, hankintaan ja käyttöön liittyvän päätöksenteon periaatteet.

Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään (1) missä tehtävissä kunta on mukana omistajana ja sijoittajana ja (2) omistuksille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, sekä vastuu - ja raportointisuhteet. Konserniohjeissa määritellään, miten kunnan päätösvaltaa käytetään tytäryhteisöissä ja annetaan ohjeita kunnan toimielimille ja viranhaltijoille sekä tytäryhteisöille.

Vuoden 2018 talousarviossa omistajaohjaukselle asetettiin seuraavat tavoitteet:

- 1) Kunnan omistamien yhtiöiden hallitusten puheenjohtajien koulutuksen järjestäminen; Koulutusyhtiöiden hallituksen jäsenille järjestettiin koulutuspäivä.
- 2) Selvitetään kunnan hallintorakenteen uudistamista; Kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmä uudistus hyväksyttiin. Uudistus toteutetaan vuosina 2019-2020.
- 3) Toteutetaan vuokra-asuntoyhtiöiden toimintojen yhdistäminen sekä käynnistetään vuokra-asuntotuotannon uudistaminen. Vuokra-asuntoyhtiöiden hallinto yhdistettiin ja yhtiöiden sulautuminen käynnistettiin. Sulautuminen tapahtuu vuoden 2019 aikana.

2.7.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

lin Energia Oy: Iisiverkon (kiinteä tietoliikenneverkko) rakentaminen käynnistyi vuoden 2017 aikana ja runkoverkon rakentaminen jatkuu tämän vuoden loppuun. Asiakasverkkoa rakennetaan sitä mukaan kuin uusia asiakkaita liittyy.

2.7.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2018 aikana ei saatu vielä toteutettua kunnan omistamien vuokraloyhtiöiden fuusiota. Yhtiöiden sulautumissuunnitelma on hyväksytty ja toimitettu Patentti- ja rekisterihallitukselle. Fuusion toteutus siirtyy vuodelle 2019. Tavoitteena on järjeistää yhtiöiden hallintoa, parantaa vuokrausastetta ja yhtiöiden taloudellista asemaa sekä käynnistää uusien vuokralokohteiden rakennuttaminen.

Muilta osin kuntakonsernin tytäryhtiöt jatkavat liiketoimintaa aiemmin määritellyin tavoittein.

2.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

lin konserniohjeen mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset.

Valtuusto linjaa kunnan omistajapolitiikan sekä päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Omistajapoliittisissa linjauksissa valtuusto hyväksyy konsernijohtamista koskevat yleiset tavoitteet ja toimintapolitiikan.

Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina. Yhteisöjen tulee laatia toiminnastaan talousarvio, joka saatetaan valtuuston käsiteltäväksi kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä.

Kunnanhallitus:

- vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta ja toimintojen yhteen sovittamisesta,
- vastaa siitä, että yhteisöjen valvonta on järjestetty,
- antaa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin,
- antaa toimintakertomuksen yhteydessä valtuustolle tiedot yhteisöjen toiminnasta.

Kunnanjohtaja:

- ohjaa kuntakonsernin operatiivista johtamista, ja tämän tehtävän suorittamiseksi hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus yhteisöjen hallintoelimissä,
- seuraa omistajapolitiikan toteutumista sekä raportoi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle

Konserni- ja elinkeinojaos:

Kunnanhallituksen konserni- ja elinkeinojaosto on perustettu uuden johtamis- ja hallintomallin käyttöönoton yhteydessä.

- valmistelee omistajapoliittisen linjaukset ja konserniohjauksen periaatteet
- valmistelee tytäryhteisöille ja -säätiöille sekä muille yhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet
- ohjaa, seuraa ja valvoo tytäryhteisöjen ja -säätiöiden toimintaa ja
- valmistelee elinkeinopolitiikkaa ja kilpailukykyä koskevat periaatteet ja seuraa niiden toteutumista

Kunnanvaltuusto valitsee kunnan edustajat kuntayhtymien yhtymäkokouksiin tai valtuustoihin. Kunnanhallitus nimeää kunnan edustajat yhteisöjen hallintoelimiin. Kunnanhallitus antaa tarvittavat toimintaohjeet kunnan edustajille käsiteltävänä olevista asioista kuntakonsernin yhteisöjen ja muiden vastaavien toimielinten kokouksiin.

Konserniohje on hyväksytty tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksissa. Kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla on kunnanhallituksen edustajina puhe- ja läsnäolo-oikeus tytäryhtiöiden hallituksen kokouksissa. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat käyvät vähintään kerran vuodessa kertomassa yhtiön tilanteesta ja tavoitteiden toteutumisesta kunnanhallituksessa.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

2.7.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

lin kunnan konsernin tu- loslaskelma

Tuloslaskelma	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	60 810	59 870
Toimintakulut	-118 217	-111 519
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	2	4
Toimintakate	-57 405	-51 646
Verotulot	32 091	31 639
Valtionosuudet	30 145	27 677
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	32	26
Muut rahoitustuotot	251	175
Korkokulut	-663	-591
Muut rahoituskulut	-46	-7
Rahoitustuotot ja kulut yhteen- sä	-426	-398
Vuosikate	4 406	7 272
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukai- set poistot	-6 021	-5 869
Arvonalentumiset	-36	
Satunnaiset tuotot ja kulut	487	
Tilikauden tulos	-1 164	1 403
Tilinpäätössiirrot	-52	43
Tilikauden verot	-6	-4
Laskennalliset verot	-53	-120
Vähemmistöosuudet	-7	-9
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 282	1312
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51,44	53,69
Vuosikate/Poistot, %	73,19	123,90
Vuosikate, €/asukas	446,70	761,72
Asukasmäärä	9864	9547

lin kunnan konsernin rahoituslaskelma

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 406	7 272
Satunnaiset erät	487	
Tilikauden verot	-6	-4
Korjauserä	-1 104	-514
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 859	-14 238
Rahoitusosuudet investointeihin	317	222
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	1 714	1 841
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 047	-5 421
 Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-5	-2
Antolainasaamisten vähennykset	597	860
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 523	12 549
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 379	-6 886
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 432	1 588
Oman pääoman muutokset	546	-123
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	80	3
Vaihto-omaisuuden muutos	16	-90
Saamisten muutos	-23	1 273
Korottomien velkojen muutos	-1 099	70
Rahoituksen rahavirta	3 824	9 243
 Rahavarojen muutos	-3 222	3 823

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:

Investointien tulorahoitus, %	35,13	51,88
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, 1000 €	-18 764	-13 489
Lainanhoitokate	0,56	1,05
Kassan riittävyys, pv	21	31
 Asukasmäärä	 9864	 9547

IIN KUNNAN KONSERNITASE**1000 €**

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	172	210
Muut pitkävaikuttiset menot	7 037	6 851
Ennakkomaksut	96	43
	<u>7 306</u>	<u>7 130</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 495	7 288
Rakennukset	51 561	53 170
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 672	24 406
Koneet ja kalusto	3 268	3 471
Muut aineelliset hyödykkeet	59	61
Enn.maksut ja kesk.er.hank.	4 097	2 407
	<u>96 152</u>	<u>90 803</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	6 062	6 566
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	299	301
Muut saamiset	21	-12
	<u>6 381</u>	<u>6 855</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	114	154
Lahj.rahastojen erityiskatteet	15	18
Muut toimeksiantojen varat	172	133
	<u>301</u>	<u>304</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	240	244
Keskeneräiset tuotteet	3	3
Valmiit tuotteet	152	165
	<u>395</u>	<u>411</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	58	61
Siirtosaamiset	3	0
	<u>61</u>	<u>61</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 076	4 402
Lainasaamiset	708	452
Muut saamiset	821	1 215
Siirtosaamiset	1 568	1 493
	<u>8 234</u>	<u>7 561</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoituk. rahamarkk.instrum.	186	162
	<u>186</u>	<u>162</u>
Rahat ja pankkisaamiset	7 905	11 218
VASTAAVAA YHTEENSÄ	126 860	124 505

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	22 094	22 094
Arvonkorotusrahasto	4 655	4 655
Yhd. ja säätiöiden peruspääoma	4	4
Muut omat rahastot	2 547	2 486
Ed. tk:en yli/alijäämä	14 426	13 217
Tilikauden yli/alijäämä	-1 282	1 312
	<u>42 444</u>	<u>43 769</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	203	589
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 942	1 962
	<u>1 942</u>	<u>1 962</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	115	154
Lahjoitusrahastojen pääomat	99	18
Muut toim.antojen pääomat	285	251
	<u>499</u>	<u>422</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	40 062	32 517
Lainat julkisyhteisöiltä		807
Lainat muilta luotonantajilta	286	286
Ostovelat	9	14
Liittymismaksut ja muut velat	6 616	6 455
	<u>46 973</u>	<u>40 080</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	10 500	
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	6 158	19 047
Lainat julkisyhteisöiltä		54
Saadut ennakot	490	477
Ostovelat	6 158	6 689
Liittymismaksut ja muut velat	2 148	1 861
Siirtovelat	8 221	8 329
Laskennalliset verovelat	1 268	1 227
	<u>34 801</u>	<u>37 684</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	126 860	124 505
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	33,75 %	35,76 %
Rahoitusvarallisuus €/asukas	-6 585,33	-6 105,06
Suhteell. velkaantuneisuus%	66,06 %	64,85 %
Lainakanta 31.12., 1000 €	58 273	53 939
Lainat €/asukas	5 908	5 650
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	299	301
Asukasmäärä	9 864	9 547
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	13 143	14 529
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 332,46	1 521,88

2.8. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

2.8.1. Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaikki liitetiedot on esitetty kohdassa 4 Tilinpäätöksen liitetiedot.

Kuntalain 115 § mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa otettava kantaa tilikauden tulokseen sekä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä kattamattoman alijäämän tasapainottamiseksi taloussuunnitelmakaudella.

lin kunnan tilikauden tulos ennen poistoeron muutosta ja varausten muutoksia on 1 933 045,88 euroa alijäämäinen. Tulokseen sisältyy myös kunnan liikelaitosten tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosääntösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa.

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1) Peruskunnan ja liikelaitosten poistoeroa vähennetään 82.929,01 euroa

2) Edellä olevien poistoeron vähennyksien ja varausten lisäyksien jälkeen lin kunnan tilikauden alijäämäksi muodostuu 1 850 116,87 euroa ja kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se siirretään vapaaseen omaan pääomaan tilikauden ylijäämän vähennykseksi.

Taseessa on edellisten vuosien ylijäämä	5.939.282,66 €
Vuoden 2018 tilikauden alijäämä	<u>1.850.116,87 €</u>
Kertynyt ylijäämä 31.12.2018	4.089.165,79 €

3) Esitystä talouden tasapainottamiseen ei tilikauden tuloksen perusteella tarvita, koska taseessa ei ole aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä alijäämiä.

3. Kuntastrategian toteutuminen

3.1. Vetovoimaisuuden turvaaminen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö

TAVOITE: Väestönkasvu 1-2 % vuodessa

KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Profiloituminen luontoa arvostavana kuntana
Luonto on läsnä kaikissa Suomen kunnissa tavalla tai toisella. Iissä luonto on hyvin monimuotoista, koska Iissä yhdistyvät meri- ja jokiluonto. Kunta on panostanut vähähiilistä taloutta edistäviin toimenpiteisiin ja luontoarvot sopivat hyvin tähän kokonaisuuteen. Kunta panostaa asennekasvatukseen päiväkodeissa ja kouluissa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Resurssiviisas li -tiekartan, toimintamallin ja johtoryhmän koordinointi, Hinku- ja energiansäästötoimenpiteet, Paikallista-konsepti yrityksille ja yritysten vähähiilisyydestä kilpailuetua neuvonta, merellinen ohjelma, luontokohteet näkyväksi	CO2-päästövähennys, jätemäärä, Paikallista-merkin yritys-lkm, merellisten kehitysalueiden lkm, karttamerkittyjen luontokohteiden lkm	Päästövähennys -52 % (2016), 11 uutta Paikallista-yritystä (yht. 39), Vatunki kehitysalueena, karttamerkittyjä luontokohteita 15 kpl
Tekniset palvelut	Karhun uuden asuinalueen kaavoittaminen	Osayleiskaava valmis 2018, Asemakaava luonnosvaiheeseen	Kaavoitustyö on käynnistynyt
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Hyödynnetään lähiluonnon tarjoamia mahdollisuuksia terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden tu-	Kuinka monessa palvelukokonaisuudessa on hyödynnetty	Hyödynnetty kaikilla palvelualueilla mm. Lähde-hankkeen

	kena.		kautta (Suvantolan puiston suunnittelu). Luontoa hyödynnetään asiakkaiden virkistyskäytössä aina, kun se on tarkoituksenmukaista.
Opetus ja varhaiskasvatus	Kunnan kaikki koulut ja päiväkodit osallistuvat kestävä kehityksen mukaisiin toimenpiteisiin, joissa teemoina: energian säästö, kierrätys, uusiutuvat luonnonvarat	Säästetyt eurot verrattuna 0-vuoteen	Arviolta 20 000 euroa
Vesiliikelaitos	Investointien suunnittelussa otetaan huomioon luontoarvot.	Luontoarvoihin kohdistuvat muistutukset; tavoite 0 kpl	Ei muistutuksia suunnitelmista eikä toteutuksesta

- Tonttitarjonta

li tarjoaa uusille asukkaille tontteja, jotka ovat kooltaan lapsiystävällisiä. Tonttien ja liittymien hinnat ovat kilpailukykyiset Oulun alueella. Tontit houkuttelevat viihtyisyydellään ja tarjoavat mahdollisuuden luonnonläheiseen asumiseen ja elämiseen. Tyhjät ja tehottomat tontit on otettu käyttöön.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yleishallinto ja hallintopalvelut	Raakamaan ostaminen		kaavoittamatonta raakamaata ei hankittu vuonna 2018
Elinvoimapalvelut	Kuntamarkkinointi aluesuunnittelussa, rakentajamessut	Väestönkehitys, rakentajamessujen kävijämäärä	Väestönkehitys -1 % (9864/9966) Rakentajamessuilla 9878 kävijää
Tekniset palvelut	Liesharjun tonttien myyntikampanja Liesharjun kokoojakatujen valaistuksen rakentaminen Varautuminen uusien asemakaava-alueiden kaavoittamiseen	15 tontin luovuttaminen	tontteja luovutettu 8
Vesiliikelaitos	Kaikille rakentajille tarjotaan kilpailukykyinen kohteen taksan mukainen vesiliittymä; asemakaava-alueilla myös viemäri liittymä	Hintavertailu Oulun seudun kuntien keskihintaan; tavoitteena keskihinta	kts. alla oleva taulukko

Liittymismaksu OKT 100-200m ²		
	Vesiliittymä	Jätevesiliittymä
Oulun vesi	2 770,00	2 770,00
Kemin vesi	3 410,00	3 410,00
Simon vesi	2 232,00	3 472,00
Kempeleen vesi *)	1 350,00	1 710,00
Limingan vesihuolto	1 434,05	2 188,45
lin vesiliikelaitos	1 429,40	1 688,63
Hintojen keskiarvo	2 104,24	2 539,85

*) Asemakaavan ulkopuolella jätevesi 5110,00

- Joukkoliikenneyhteydet

Liikenneyhteydet ovat ratkaisevassa roolissa jatkossakin elinkeinojen kehittämisen ja vetovoimaisuuden näkökulmasta. Liikennemäärät ovat kasvaneet tieliikenteessä, lissä se näkyy sekä lisääntyneenä ohikulkuliikenteenä että lisääntyneenä lin ja Oulun välisenä työmatkali-

			jat ja etämittarit).
Vesiliikelaitos	Verkostorakentamisessa ja saneerauksessa otetaan huomioon maaseudun tarpeet. Haja-asutusalueiden viemärintä laajennetaan.	Haja-asutusalueiden uudet vesi- ja viemäri liittymissopimukset	2018 yht. 38 sopimusta joista 28 haja-alueelle

- Kuntataajamien yleisilme

lin kuntakeskus on siisti, omistajat hoitavat omistamiaan alueita ja tontteja. Tyhjä ja tehottomat tontit otetaan käyttöön. Kuntakeskuksen osayleiskaava on voimassa ja sitä lähdetään aktiivisesti toteuttamaan. Kunta vaikuttaa asiaan asemakaavoituksen ja rakennusjärjestyksen avulla sekä hoitamalla omat alueensa kuntoon.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Keskustan vetovoiman vahvistaminen, merellinen ohjelma sis. Haminan rantapolku (yhteys taidupuistoon)	palveluyritysten lkm keskustassa. Vanhan Haminan toimenpiteet	keskustassa 36 palveluyritystä, merellinen ohjelma jäihin
Työllistäminen	Toteutetaan työllisyyden hoitoon liittyviä toimenpiteitä yhteistyössä ympäristön hoidosta vastaavien tahojen kanssa.	htv/työllistäminen	Toteutunut 2,5 htv
Opetus ja varhaiskasvatus	Koulujen ja päiväkotien piha-alueen siivoaminen	Siivouskerrat	Koulujen ja päiväkotien piha-alueita ja ympäristöjä siivottu syksyllä ja keväällä
Tekniset palvelut	Suunnitelmat torin ilmeen parantamiseksi ja Kirkkotien valaistuksen uusiminen Aluekohtaiset asukasillat Viher- ja puistoalueiden hoitosuunnitelmien luominen ja toteuttaminen	Suunnitelmat valmiiksi, puistoa kunnostetaan 1 ha	Suunnitelmat eivät ole valmiit.
li -instituutti	Kuntakeskuksen ja puistojen kehittäminen ja elävöittäminen taideteen keinoin yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa	Taidesuunnitelmatyö aloitettu, valmis v. 2019 Art li Biennaali kehitetään työkaluksi keskustan ja puistojen kehittämiseen, työkalun pilotointi 2018	Taidesuunnitelmatyö eteni vuonna 2018 suunnitelman mukaisesti. Art li Biennaali kehitettiin keskustan ja puistojen kehittämisen työkaluksi. Vuonna 2018 uusi konsepti pilotoitiin onnistuneesti. Biennaalin kävijämäärä oli 2473.

- Yritysten kehittäminen ja kasvu

liläiset yritykset kehittävät toimintaansa ja tavoittelevat parempaa kannattavuutta. Yritysten kannattava kasvu luo uusia työpaikkoja. Kunta tukee yritysten kasvua maankäytön suunnitellulla, infrastruktuurin rakentamisella, yritysneuvonnalla ja hankinnoilla.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Yritysneuvonta, yritysten kasvun tukeminen liRekryn ja kuntayhtymäyhteistyön kautta, mikroyrittäjyyden tukihanke, vähähiilisydestä kilpailuetua yrityksille -neuvonta, yritysten toimintaympäristön kehittäminen ja tehokas tiedotus, yri-	yritysten liikevaihdon kehitys, liRekryn ja yritysneuvonnan tavoittamat yritykset, liRekryn kautta syntyneet työpaikat, yritystilojen täyttöaste	perustamis- neuvonnassa 38, kasvun neuvonnassa 22 yritystä, yrittäjyyskurssilla 25 osallistujaa, yritystilojen täyttöaste

	tysyhteistyöhankkeet kuten älykäs erikoistuminen, markkinointi, osallistaminen, hankintamallien kehittämisen tuki sis. paikallinen työllistämisen ja energiatehokkuus		97 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Laadukkaiden työterveyspalvelujen tarjoaminen.	Yritysasiakkaiden määrä ja tyytyväisyys palveluihin	Yritysasiakkaiden palvelujen käyttö on lisääntynyt vuoden 2018 aikana ja asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä palveluihin. Työterveyshuollon palvelut yhtiöittää ja Oulunkaaren Työterveys Oy aloittaa toimintansa maaliskuussa 2018. Yhtiöittäminen ei aiheuta asiakkaille muutoksia.
Tekniset palvelut	Kunnallistekniikan rakentaminen uusien yritysten tarpeen mukaan.	kunnallistekniikka käytössä 3 kuukauden kuluessa tarpeen ilmenemisestä	Tarvetta ei ole esiintynyt.

- Harrastusmahdollisuudet

lissä on hyvät harrastusmahdollisuudet, lissä luonto on lähellä! Kunnan alueelta löytyy loistavia mahdollisuuksia liikuntaan, ulkoiluun, retkeilyyn ja kulttuuriin. li on tunnettu kulttuuristaan. Liikuntapaikkarakentamiseen panostetaan yhdessä yksityisten toimijoiden kanssa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Kuntamarkkinointi- ja viestintä.	nettisivujen kävijämäärä	n. 8500 käyttäjaliikenne/kk
Työllistäminen	Työtä luonnosta lissä hankkeessa kunnostetut ulkoilu- ja virkistyskohteet	kohteiden määrä	5 kohdetta/3 yhteistyösopimusta
Sosiaali- ja terveyspalvelut	ESR-rahoitteisen Lähde! – taiteesta voimaan arkeen – hankkeen toimenpiteet	Hankkeen tavoitteiden eteneminen ja tulosten saavuttaminen	Lähde! –hanke on osallistanut erityisryhmiä Suvantolaan toteutettavan esteettömän, taidetta luontoa ja liikuntaa sisältävän puiston suunnitteluun sekä toteuttanut alueella yhteisötaitetta sekä yhteisöllistä toimintaa. Myös mielen-terveyspalveluissa on toteutunut Lähde!-hankkeen toimintaa mm. matkaradio.
Opetus ja varhaiskasvatus	Yhteistyö seurojen ja yhteisöjen kanssa Liikkuva koulu – hankkeen puitteissa	Pidettyjen kerhojen määrä	Liikkuva koulu –toiminta ollut aktiivista. Hankittu pyöriä, lumikenkiä ja muita välineitä, jotka ovat olleet aktiivisessa käytössä. Pidettyjä kerhotunteja noin 400.
Tekniset palvelut	Liikuntakeskus Pohjois-lin liikuntasali Liikuntapaikat pidetään siisteinä ja hyvässä kunnossa	Käyttäjämäärien ja palautteen seuranta	Liikuntakeskus on rakenteilla ja Pohjois-lin sali valmiina. Palaute pääosin positiivista.

- Perheystävällisyys

Kunta toimii aktiivisesti lapsiperheiden palvelujen järjestämisessä, kuten asuinalueiden suunnittelussa ja rakentamisessa, päivähoiton järjestämisessä, koulu- ja iltpäivähoitotoiminnassa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Hyvät palvelut ja ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen lisäävät perheiden hyvinvointia ja säästävät kustannuksia. Ii on lapsi- ja perheystävällinen kunta!

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Kuntamarkkinointi ja -viestintä, kuntalaisten osallistaminen	Tavoitetut kuntalaiset	Kuntatiedote kaikkiin kotitalouksiin, nettisivujen käyttäjäliikenne n. 8500 / kk, lisästi Energinen tavoittanut kasvokkain n. 1000 kuntalaista, Osallistuvalla lillä 525 seuraajaa
Sosiaali- ja terveyspalvelut	<p>Palvelujärjestelmän kehittämisessä vahvistetaan ennalta ehkäiseviä, hyvinvointia tukevia ja varhaisen tuen palveluja.</p> <p>Jatketaan palveluohjauksen mallin kehittämistä. Palveluohjauksen kuuluu mm. lapsiperheiden kotipalvelun palvelutarpeen arviointi, perhetyön organisointi, Lapset puheeksi –toimintamallin hyödyntäminen, perheohjauksen Aamukahavit, sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenottojen vastaanottaminen ja palvelutarpeen arviointi.</p> <p>Perhe- ja sosiaalipalvelupisteiden toimintaa kehitetään edelleen.</p> <p>Jatketaan perheille suunnattujen sähköisten palvelujen kehittämistä.</p> <p>Lapsiperheiden kotipalvelu toimii.</p>	<p>Käytyjen Lapset puheeksi keskustelujen ja neuvonpitojen määrä, menetelmää hyödyntäneiden työntekijöiden määrä, menetelmäkouluttajien määrä, vaikuttavuus raskaampien palveluiden käyttöön.</p> <p>Asiakasmäärät</p> <p>Aamukahavien kutsujen määrä</p> <p>Sähköisten palvelujen käyttäjämäärät</p>	<p>Perhepalveluissa ennaltaehkäisevien, kevyiden palvelujen osuus on kasvanut vuoteen 2017 verrattuna. Lapset puheeksi –keskusteluja on käyty vuoden 2018 aikana 103 kpl, joista n. 75 % on käyty neuvolapalveluissa. Lapset puheeksi –menetelmää hyödyntäviä työntekijöitä on perhepalveluissa n. 20 ja 80 % varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstöstä on koulutettu viimeisen kolmen vuoden sisällä. Uuden koulutusrungon mukaisia menetelmäkouluttajia on yksi ja vanhoja kouluttajia on lisäksi viisi.</p> <p>Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on pysynyt vuoden 2017 tasolla.</p> <p>Aamukahaveille ei ole ollut suurta tarvetta, kutsut on lähetetty kahdelle asiakkaalle.</p> <p>Sähköisissä palveluissa Omahoito-palvelun käyttäjien määrä on lisääntynyt n. 650 käyttäjällä. Lisäksi Oulun kaaren verkkosivujen chat-palvelulla on pyritty lisäämään</p>

			matalan kynnyksen palvelujen saatavuutta. Lapsiperheiden kotipalvelua on tuotettu tarpeen mukaisesti.
Opetus ja varhaiskasvatus	Kattava ja laadukas varhaiskasvatus- ja kouluverkko Varhaiskasvatuksen lapset saavat hoitopaikan lakisääteisesti Jatko-opiskelupaikan takaaminen LP-keskustelut	Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden määrä (%), YO-tutkintojen määrä. Peruskoulun päättäneiden ja jatko-opiskelupaikan saaneiden suhde (%) – VASU- ja LP –keskusteluiden määrä (%)	Päättötodistuksen sai 141 opiskelijaa (100 %). YO-tutkinnon suorittajia oli 45. Peruskoulunsa päättäneistä kaikki saivat jatko-opiskelupaikan. VASU-keskustelut toteutuivat 99,2 % ja LP-keskustelut n. 5 %. Varhaiskasvatusta myönnetty lakisääteisesti (100 %).
Tekniset palvelut	Leikkipaikat pidetään hyvässä kunnossa. Jatketaan leikkipaikkojen rakentamista yleissuunnitelman mukaan.	yksi uusi liikuntapaikka käyttöön	Uusi Koskikaran leikkipuisto on valmistunut.

- Koulutusmahdollisuudet

lissä on jatkossakin oma lukio, jolla on oma profiili. Tulevaisuudessa lissä järjestetään mahdollisesti kulttuuriin ja uusiutuvaan energiaan liittyvää toisen asteen koulutusta. liiläisillä on hyvä mahdollisuus hyödyntää Oulun seudun koulutustarjontaa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Oppilaitosyhteistyö, liRekry-messut	Kävijämäärä	messuilla n. 300 kävijää
Työllistäminen	Työpajatoiminnan ja oppilaitosten yhteistyön kehittäminen, työpajatoiminnan osaamisen tunnistamisen toimintamallin käyttöönottamiseksi.	sopimusten määrä	lipaja valittiin Valtakunnallisen työpajajyhdistyksen työpajatoiminnan opinnollistamishankkeeseen, jossa Pohjois-Suomen verkostossa valmisteltu yhteistä sopimus pohjaa työpajojen ja oppilaitosten yhteistyölle, tavoitteena saada yhteinen sopimus 2019.
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Laadukkaiden ja vaikuttavien kuraattori- ja kouluterveydenhuolto- palvelujen tarjoaminen.	Palvelujen käyttö ja vaikutus raskaampiin palveluihin	Kouluterveydenhuollon kehittämistyötä on tehty Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) mukaisesti. Koulukuraattoriresurssit ovat olleet suositusten mukaisia, mutta koulu-psykologiresurssin riittävydessä on ollut haasteita. Koulupsykologiresurssi vahvistuu vuonna 2019.
Opetus ja varhaiskasvatus	Lukion opiskelijamäärä vakiinnutetaan yli 120 opiskelijaan	Oppilasmäärä	Lukion opiskelijamäärä 20.9.2018 oli 168 opiskelijaa.

3.2. Työllisyyden hoito ja osaaminen

TAVOITE: Työttömyys alle 10 prosenttia
KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Nuorten voimavarat käyttöön
Nuorten tulevaisuuden eteen tehtävä työ on parasta mahdollista panostusta tulevaisuuteen. Siitä hyötyy koko yhteiskunta. Nuoret tarvitsevat ja heille järjestetään kesätyö- ja harjoittelu- paikkoja, koulutuspaikkoja, työpajatoimintaa ja oppisopimuskoulutusta yhteistyössä kunnan, oppilaitosten, yritysten ja kolmannen sektorin toimenpitein.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutu- nut
Elinvoimapaalvelut	Kevytyrittäjäyystutorointi ja kesäyrittäjämallin tuottaminen, liRekry, täystyöllisyysmalli, Paras kesätyöpaikka -kampanja	Kevytyrittäjälkm, nuorisotyöllisyysaste	5 kevytyrittäjää tutoinnissa, työttömiä alle 25-v. 12/2018 57 nuorta (2017: 88 nuorta)
Työllistäminen	Kunnan työllistämispalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien, kunnan liikelaitosten, Oulunkaaren kuntayhtymän, yritysten, yhteisöjen ja oppilaitosten kanssa pitkään työttömänä olleiden ja nuorten työllisyyden edistämiseksi järjestämällä työkokeilua, kuntouttavaa työtoimintaa, työpajatoimintaa ja hyödyntämällä TE-toimiston palkkatukea työsuhteissa työllistämiseksi. Kunta avustaa yrityksiä ja yhteisöjä nuorten työllistymisessä yrityksiin ja yhteisöihin myöntämällä kuntalisää ja liRekry-tukea. Kunta järjestää kesätyötä vuosina 1999-2002 syntyneille nuorille omissa toimipisteissään ja tukee nuorten työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin kesäsetelillä ja tukee nuorten kesäyrittäjyyttä myöntämällä kesäyrittäjätukea.	hlömäärä/toimenpide	Työkokeilu: 23 hlöä Kuntouttava työtoiminta: 64 hlöä Palkkatuetussa työssä yhteensä 98 henkilöä/31,4 htv:tta, josta Työtä luonnosta lissähankkeessa 8 hlöä/1,1 htv, TyöTakomo hankkeessa 6 hlöä/1,3 htv; Tuunataan työtä hankkeessa 3 hlöä/0,5 htv Koululaisten kesätyö: Kunnan ja Oulunkaaren yksiköissä 119, KesäRekry-seteli yrityksissä ja yhteisöissä työskenteleville 94, Kesäyrittäjyystukea maksettu 4:lle nuorelle.
Sosiaali- ja terveyspalvelut	ESR-rahoitteisen Lähde! – taiteesta voimaa –hankkeen toimenpiteet. Yhtenä kohderyhmänä hankkeessa ovat nuoret.	Hankkeen tavoitteiden eteneminen ja tulosten saavuttaminen	Hankkeessa on kehitetty Taidekummi -toimintamallia nuorten työpolkujen tukemiseksi taiteen keinoin.
Opetus ja varhaiskasvatus	Koulut ja päiväkodit työ-, harjoittelu- ja oppisopimuspaikkoina	Harjoittelijamäärän kasvattaminen vuosittain 5%	Harjoittelijoita ollut noin 60, ei kasvua edelliseen vuoteen
Tekniset palvelut	Opiskelijoille tarjotaan kesätyöpaikkoja ympäristöhoidossa.	1 – 2 opiskelijaa kesätöissä	Opiskelijat eivät hakenneet kesätöistä.
li -instituutti	Tarjotaan palkkatuki-, kuntouttavan työtoiminnan-, korvaavan työn-, harjoittelu-, TET-, TOP- ja kesätyöpaikkoja. Yhteistyö lipajan kanssa: tarjotaan iipajanuorille työ- ja harjoittelupaikkoja	Vähintään 20 nuorta/vuosi	55 nuorta

lin ateria- ja tilapalvelu	Mahdollistetaan nuorten työharjoittelujaksot liikelaitoksen eri toimialoilla, ateriapalveluissa, puhtauspalveluissa ja kiinteistönhoidossa.	Harjoittelijat/v; tavoite 3	Harjoittelijoita ja opiskelijoita yhteensä 15 harjoittelijaa/opiskelijaa
Vesiliikelaitos	Pyritään löytämään nuorille harjoittelupaikkoja (esim. TET-paikkoja) vesiliikelaitoksen toimialalta.	Tavoite 2 harjoittelujaksoa	0 harjoittelujaksoa

- Koulutukseen, vapaa-aikaan ja kulttuuriin panostaminen
Koulutuksen, kulttuurin ja muiden vapaa-ajan palvelujen merkitys ihmisten hyvinvoinnille on tärkeää. Siksi on tärkeää panostaa niihin monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päättäjien halu panostaa koulutukseen, vapaa-aikaan ja kulttuuriin kertoo kunnan elinvoimasta. lissä kulttuuri viedään päiväkoteihin ja kouluihin.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Kuntaviestintä	tavoitetut kuntalaiset	Kuntatiedote kaikkiin talouksiin, nettisivut liikenne n. 8500 /kk ja Osallistuva lillä 525 seuraajaa
Sosiaali- ja terveyspalvelut	ESR-rahoitteisen Lähde! – taiteesta voimaa arkeen hankkeen toimenpiteet.	Hankkeen tavoitteiden eteneminen ja tulosten saavuttaminen	Hanke on tuonut taiteilijoita lihin työskentelemään yhdessä mtt-kuntoutujien ja kehitysvammaisten kanssa ja yhteistyön tuloksia on nähty mm. Art li Biennaalissa 2018. Hankkeen toiminnan juurruttamiseen on osallistettu myös alueen koululaisia ja yhdistyksiä
Opetus ja varhaiskasvatus	Koulujen ja varhaiskasvatuksen yksikköjen vetovoimaisuudesta huolehtiminen/kehittäminen (mm. ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilökunta, kotisivujen ajantasaisuus ja ulkoasu)	Oppilas/lapsimäärän vuosittainen kasvu 1%	Varhaiskasvatuksessa oleva lapsimäärä on kasvanut. Perusopetuksessa oppilasmäärä on hieman laskenut (2017/1458 – 2018/1454). Oppilasmäärä laskenut eniten pohjoisosan kouluilla.
li-instituutti	Tuotetaan monipuolisia ja laadukkaita kirjasto-, kansalaisopisto-, taidekoulu-, kulttuuri-, tapahtuma- ja liikuntapalveluja, tavoitteena palvelujen ja käyttäjämäärien säilyttäminen	lainaajat/kurssilaiset/osallistujat lukumäärä v. 2017 tasolla	Kansalaisopisto: 10273 tuntia, 2105 opiskelijaa (21% kuntalaisista) ja 30 toimipaikkaa Kirjasto: lainaajia 3607 (+3%), tapahtumakävijöitä 2683, kirjaston käyttökoulutuksiin osallistujat 955 Tapahtumakävijät: 14090 Osallistujat liikuntaohjaus-kesäjumppat 247-kehonkoostumusmittaukset 425

	<p>Taiteen perusopetuksen uusien kunnallisten OPS:ien valmistaminen</p> <p>Yhteistyö koulujen, päivähoiton ja ikäihmisten kanssa – tuotetaan konserteja, näytelmiä ja taideprojekteja kouluihin, päiväkoteihin ja ikäihmisten luo</p>	<p>uudet OPS käytössä syksy-18</p> <p>vähintään yht. neljä ammattiteatteriesitystä, 400 lasta</p> <p>kaksi kansainvälisen taiteen kurssia lin lukiolla, 25 oppilasta</p> <p>vähintään 20 opastettua kierrosta ympäristötaidepuistoon, KulttuuriKauppilaan tai museoon</p>	<p>-liikuntaneuvonta 62</p> <p>Osallistujat nuorisotyö: -uimakoulut 285 -kesäkerhot 610 -nuorisotilat, liikkuva nuokkari, 4559 -retket 152 -valintojen polku ja stoori 310 -päihdelabyrintti 157 -kouluolkkari 578 -nuorisovaltuuston koontumisia 9 -etsivä nuorisot. asiakkaita 76</p> <p>Museokävijät: 1950, joista koululaisia noin 550</p> <p>Taidekoulun uudet OPS:it hyväksyttiin johtokunnassa keväällä ja otettiin käyttöön syksyllä -18</p> <p>Järjestetty koululaisesityksiä 9 ja osallistujia n. 895 lasta</p> <p>järjestetty 1 kurssi / 5 osallistujaa lisäksi 1 työpaja taidekoululaisille ja 2 työpajaa yläkoululaisille / 47 osallistujaa</p> <p>Opastettuja kierroksia ympäristötaidepuistoon koululaisille järjestettiin 6 ja Kulttuurikauppilan toimintaan järjestettiin 19 esittelykierrosta 157 henkilölle.</p>
--	---	---	---

- Työnantajien ja työnhakijoiden kohtauttaminen

Työllisyyden hoitoon lähdetään rakentamaan iiläistä työllistämismallia, joka rakentuu yritysten, kunnan ja työnhakijoiden yhteistyöhön. liRekry -tapahtumasta tullaan rakentamaan lin työllisyyden hoidon tueksi pysyväluontoinen kohtaamispaikka (tapahtuma ja nettisivut), joka edistää vuoropuhelua yritysten ja työnhakijoiden välillä. Yrityksiä tiedotetaan tarjolla olevista tukimuodoista ja –palveluista sekä autetaan niiden hyödyntämisessä.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	liRekryn koordinointi ja toteutus, paikallisen työllistämisen ehtojen käyttöönotto hankinnoissa, täystyöllisyysmalli, Työtakomo-hanke työttömien ja yritysten	työllisyysaste	68,1 % (2017), 12/2018 työttömiä työnhakijoita 505 (2017:624)

	yhteen saattamiseen		
Työllistäminen	liRekry-sivustojen kehittäminen ja liRekry-messujen järjestäminen yhteistyössä Micropolis Oy:n kanssa työnantajien ja työnhakijoiden kohtauttamiseksi. TyöTakomo-hankkeen rinnakkaishankkeessa kunta siirtää palkkatuel-la palkattavia työntekijöitä käyttäjäyrityksen tehtäviin. Kunta avustaa työllistämistoimintaa toteuttavia yrityksiä ja yhteisöjä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä myöntämällä kuntalisää ja liRekry-tukea.	hlömäärä/toimenpide	liRekry-messut järjestetty yhteistyössä lin Micropolis Oy:n ja muiden toimijoiden kanssa 26.1.2018 liRekry-sivuston päivittäminen ja kehittäminen toteutunut suunnitelman mukaisesti TyöTakomo-hankkeen rinnakkaishankkeessa edelleensijoitettu käyttäjäyrityksiin 6 henkilöä, joista uusia sopimuksia 2. Yhteisöjen ja yritysten taloudellinen tukeminen ei toteutunut suunnitellusti.
Sosiaali- ja terveyspalvelut	TyöTakomo-hankkeen toimenpiteet. Työttömien terveystarkastusten ja toimintakykyarvioiden toteuttaminen	Hankkeen tavoitteiden eteneminen ja tulosten saavuttaminen Toteutuneiden terveystarkastusten ja toimintakykyarvioiden määrä	TyöTakomo-hanke on edennyt hankesuunnitelman mukaisesti. lilläisiä asiakkaita on ollut hankkeessa vuoden 2018 loppuun mennessä yhteensä 60, joista 80 % on työllistynyt, aloittanut opiskelut tai sijoittunut muihin työllistämispalveluihin. Työttömien terveystarkastuksia ja toimintakykyarvioita on tehty yhteensä 59 vuoden 2018 aikana.
Opetus ja varhaiskasvatus	Lukion opiskelijat osallistuvat li-Rekry – tapahtumaan Peruskoulussa TET- ja Yrityskylätoiminta	Osallistujamäärä	li-Rekry – tapahtumassa oli mukana noin 100 lukion opiskelijaa. Yrityskylässä kävivät kaikki kuudesluokkalaisten. TET-jaksoja suoritti lähes 500 oppilasta

- Yritysmuoneinen toimintaympäristö

Työpaikkojen määrän kasvu riippuu yritysten kilpailukyvystä ja kannattavuudesta. Kunnan mahdollisuudet vaikuttaa suoraan yritysten kilpailukykyyn ovat vähäiset. lin kunta avittaa yrityksiä järkevällä hankintapolitiikalla, suotuisilla kaavaratkaisuilla, järkevällä maainnessuunnittelulla, palveluja edistämällä sekä järjestämällä yritysten tarvitsemaa ”perusneuvontaa”. Käytännön tekojen kautta syntyy lin yritysmuoneinen ympäristö, jossa yritysten on hyvä kehittää toimintaansa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Yritysneuvonta, yritysten kasvun tukeminen liRekryn ja kuntayhtymäyhteistyön kautta, yritys yhteistyöhankkeet kuten älykäs erikoistuminen ja mikroyrittäjyyden tuki, vähähiilisydestä kilpailuetua - neuvota yrityksille, markkinointi, paikallistalouden tukeminen, hankintamallit, yritysten toimintaympäristön kehittäminen piloteilla ja edelläkävijyydellä	yritysten liikevaihdon kehitys, yritystilojen täyttöaste	yritysneuvonnassa 60 yritystä, yrittäjyyskurssilla 25 osallistujaa, yritystilojen täyttöaste 97 % lin yritys palvelujen rakentaminen käynnistetty.
Työllistäminen	lin kunta on osallisena Oulun kaupunkiseudun työllisyyspalveluiden kehittämishankkeessa 1.8.2015-31.7.2018, jonka tavoitteena on uusien palvelumuotojen kehittäminen työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille. Oulunkaaren kuntayhtymän Työ-Takomo-hankkeen rinnakkaishankkeella (lin kunta) pyritään edistämään työttömien työllistymistä yrityksiin.	asiakasmäärät/htv	TyöTakomohankkeessa edelleensijoitettu käyttäjäryhtymisiin 6 henkilöä, josta uusia sopimuksia vuodelle 2018 2, yhteensä 1,3 htv:ttä
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Laadukkaiden työterveyspalvelujen tarjoaminen.	Yritysasiakkaiden määrä ja tyytyväisyys palveluihin	Yritysasiakkaiden palvelujen käyttö on lisääntynyt vuoden 2018 aikana ja asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä palveluihin. Työterveyshuollon palvelut yhtiötetään ja Oulunkaaren Työterveys Oy aloittaa toimintansa maaliskuussa 2018. Yhtiöittäminen ei aiheuta asiakkaille muutoksia.
Tekniset palvelut	Hankinnoissa otetaan mukaan paikalliset yritykset hankintalain ja säännösten mukaisesti.	paikallisten yritysten määrä	Hankintasopimuksista useat on tehty paikallisen yrityksen kanssa.

3.3.Peruspalveluiden turvaaminen

TAVOITE: Peruspalvelut kaikille kuntalaisille omalta paikkakunnalta eri elämän tilanteissa
KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Palvelutarjonnan kuvaaminen, vertailu- ja vaihtoehtoistarkastelu ja elinkaariajattelu
Peruspalvelut ovat pääosin lakisääteisiä palveluita. Peruspalveluista tärkeimmät ovat sosiaali- ja terveydenhuolto, opetus- ja sivistystoimi sekä ympäristö ja tekninen infrastruktuuri. Peruspalveluita järjestämällä lin kunta tarjoaa kuntalaisille edellytykset arjen elämiseen, hyvinvointiin ja perusturvallisuuteen.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Kuntaviestintä, Hinku-toimenpiteet ja resurssiviisuus	Tavoitetut kuntalaiset	Kuntatiedote kaikkiin kotitalouksiin, nettisi-

			vuilla kävijäliikenne n. 8500 / kk
Työllistäminen	Työllistämispalveluilla tuetaan työikäisen väestön osallisuutta ja toimijuutta. Kunnan työllistämispalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä myös monialaisen yhteispalvelun tarpeessa olevien henkilöiden palvelujen toteuttamisessa.	asiakasmäärät	TYP-asiakkuuksia 92, joista 58 työllistämispalveluiden toimenpiteissä
Sosiaali- ja terveyspalvelut	<p>Peruspalvelujen laadukkaasta, vaikuttavasta ja kustannustehokkaasta järjestämisestä ja tuottamisesta sovitaan vuotuisissa kuntaneuvotteluissa. Neuvottelujen perusteella syntyy järjestämissopimus, johon toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on kirjattu. Järjestämissopimuksen toteutumista seurataan kuukausittaisten taloustiedotteiden lisäksi kolmesti vuodessa laadittavalla osavuositiedotuksella. Lisäksi vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä toteutuu laaja toiminnan arviointi.</p> <p>Oulunkaaren palveluja ja prosesseja kehitetään systemaattisesti kuntalaisten palvelutarpeet huomioiden. Kehittämistyöhön kytketään asiakkaat jatkossa entistäkin tiiviimmin mukaan. Sähköiset palvelut mahdollistavat uudenlaisen toimintamallin lähipalveluille.</p> <p>Palveluja kehitetään kansallisen ja maakunnallisen tason muutokset huomioiden (sote- ja maakuntaudistukset).</p>	Järjestämissopimuksen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	<p>Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittaisten taloustiedotteiden lisäksi kolmesti vuodessa laadittavalla osavuositiedotuksella. Kuntaan on toimitettu tilinpäätöksen yhteydessä palvelutuotannon liikennevaloraportit ja Horisontin suorite- ja eurotiedot sekä muut toiminnan arviointiin liittyvät materiaalit.</p> <p>Oulunkaari on ollut tiiviisti mukana maakunnan valmistelutyössä.</p>
Opetus ja varhaiskasvatus	Opetus- ja varhaiskasvatusverkko pidetään riittävän kattavana ja turvallisena sekä oppimisympäristö ja -välineet pidetään nykyaikaisina	Koulu- ja päiväkotiverkko, TVT-välineiden ja -ohjelmien määrä sekä henkilöstön koulutus	<p>Alarannan 3.-6. luokan ja Ylirannan koulujen oppilaat ovat opiskelleet väistöiloissa.</p> <p>Luontoliikuntaa ja liikkumista on edistetty.</p> <p>Opetusvälineitä on tvt-laitteita on hankittu tarpeen mukaan.</p> <p>Koulutusta on annettu niin oman TUTOR-opettajan avulla kuin myös erilaisilla ulkopuolisilla koulutuksilla</p>
Tekniset palvelut	Tekninen toimi tarjoaa kustannustehokkaita ja laadukkaita rakentamispalveluita sekä hyvät ympäristöpalvelut kuntalaisille	investoinnit talousarvion puitteissa	
Vesiliikelaitos	Laitosta huolletaan, kunnossapidetään ja kehitetään siten, että	Jakelu- ym. häiriöiden määrä kpl/vuosi alueittain	36 jv ja 22 tv

	voidaan turvata häiriötön talousveden jakelu ja jäteveden käsittely.		
--	--	--	--

- Palveluiden keskittäminen/uudet palvelumuodot

Fyysisten palvelupisteiden määrä on vähentynyt ja tulee jatkossakin vähenemään. Tilalle tulevat erilaiset liikkuvat ja sähköiset palvelut. Li laajentaa palvelutarjontaa asteittain ottamalla rohkeasti käyttöön uusia palvelumuotoja ja hyödyntämällä nykyteknologian mahdollisuudet. Palvelutuotantoa organisoidaan yhdessä kylätoimijoiden, kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa. Näin varmistetaan palvelutuotannon saatavuus koko kunnan alueella.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Digiagendan koordinointi, älykäs erikoistuminen, palvelumuotoilun hyödyntäminen kuntapalveluissa palvelupolkujen yksinkertaistamiseksi	kuntapalvelujen digitalisaatioaste	digiaste n. 40 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Lisätään kaikilla palvelualoilla sähköisten palvelujen kirjoa ja parannetaan saatavuutta sekä kasvatetaan käyttäjien määrää. Henkilöstöä motivoidaan ottamaan käyttöön sähköisiä palveluja yhdessä asiakkaitten kanssa.	Sähköisten palveluiden käyttö ja niiden vaikutus muiden palvelujen käyttöön	Sähköisten palvelujen käyttöä on lisätty kaikilla palvelualoilla. Mm. sähköinen hoidontarpeen arviointi ja ajanvarauspyyntö on otettu käyttöön, sähköinen terveystarkastus on käytössä ja nousuvaihtoja on pilotoitu terveyspalveluissa. Skype-yhteyksien ja lääkeannostelijoiden käyttöä perhepalveluissa on vahvistettu, chat-palvelua Oulunkaaren verkkosivuilla on monipuolistettu ja Omahoito-palvelun sisällöt on uudistettu. Vanhuspalveluissa ovat käytössä mm. paikantavat rannekkeet, kuvapuhelimet ja lääkeannostelijat. Sähköiset palvelut ovat parantaneet esimerkiksi puhelinsaatuavuutta, asiakastytyväisyyttä sekä ihmisten arjessa pärjäämistä.
Opetus ja varhaiskasvatus	Etäopetusta/TVT-laitteita hyödyntävää opetusta laajennetaan erityisesti perusopetukseen	Laitamäärä suhteessa oppilas/ lapsimäärään. Vuositainen kasvu 5 %.	Etäopetus ei ole toteutunut perusopetuksessa kokeiluja lukuun ottamatta. Koulutuksia ja palaverieja on pidetty etäyhteyksillä. Erillisiä etäopetuslaitteita ei ole ollut tarkoituksenmukaista hankkia.
Tekniset palvelut	Sähköisten palveluiden laajentaminen	venepaikkavaraukset	ei toteutunut
li-instituutti	Kirjastojen e-aineistojen tarjonnan lisääminen	käytössä olevat palvelut/tietokannat, vähintään 3 uutta	4 uutta sanomalehti- ja aikakauslehtitietokantaa sekä 2 musiikin suoratoisto -tietokantaa
Iin ateria- ja tilapalvelu	Ostetaan palveluja kolmannelta sektorilta tai siirretään kiinteistönhoidon ja puhtaanapidon palvelutarjonnasta kolmannen sektorin hoidettavaksi sellaisia palveluja, jotka ovat toiminnallisesti- ja taloudellisesti järkevää toteuttaa muulla tavalla.	%/edelliseen vuoteen verrattuna Valmiusaste %	n. 1%, ostettu palveluja työpajalta ja työtoiminnalta. Siirrettiin vuoden 2020 kiinteistökartoituksen yhteyteen.

	Valmistellaan liikelaitoksen kehittämissuunnitelma ja investointisuunnitelma		
Vesiliikelaite	Asiakaspalvelussa otetaan käyttöön uusia etäpalveluita. Asiakasinformaatiota lisätään kunnan kotisivujen kautta.	Sähköisen johtokartan laatiminen.	Valmius noin 50 %

- Yhteisöllisyyden rakentaminen

lin kunta panostaa yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Yhteisöllisyys on osa kunnan elinvoimaa. Ihmiset ja yhteisöt nostetaan keskeisiksi toimijoiksi ja kunta ottaa roolin taustalla mahdollistajana.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yleishallinto ja hallintopalvelut	Paikallisaktiivisuuden tukeminen neuvonnalla, avustuksella sekä puskurilainoitukselle	avustettujen yhdistysten määrä	avustukset 9 kpl (2017: 9 kpl, 2016:17 kpl) puskurilainat 3 kpl (2017: 2 kpl, 2016: 4 kpl)
Elinvoimapolu	Viestintäohjeistuksen jalkautus, käyttäjälähtöisen palvelumuotoilun hyödyntäminen, merellisen ohjelman painotus käyttäjien osallistamisesta kehittämiseen	kuntalaisbarometri	joka toinen vuosi
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Kuntalaiset ja asiakkaat kytetään entistäkin tiiviimmin mukaan palvelujen kehittämistyöhön. Ryhmämuotoisten toimintojen kehittäminen edistää osallistamista yhteisöllisyyttä. Videovälitteisten palveluiden avulla mahdollistetaan esim. kauempana asuvien perheenjäsenten ja sukulaisten osallistuminen asiakkaiden arkeen. Asumisyksiköissä tuetaan yhteisöllisyyttä ja lisätään arjen mielekkyyttä.	Järjestämissopimukseen kirjattujen yhteisöllisyyteen liittyvien tavoitteiden toteutuminen	Asiakkaat voivat antaa palautetta ja kehittää heitä koskeviaan palveluja esimerkiksi asiakasraadeissa. Asiakasraadit ovat toimineet mm. perhe- ja vanhuspalveluissa. Vuoden 2018 aikana on järjestetty terveysasemilla avoimet ovet, joissa on esitelty toimintaa ja kohdattu asiakkaita. Oulunkaarella on aloittanut vuoden 2018 alusta Digi-kummi, joka mm. opastaa yksiköitä ja asiakkaita sähköisten palvelujen käyttöön. Vuoden 2018 aikana esim. asumispalvelu-yksiköissä on tuotettu sisältöjä arkeen videovälitteisesti ja niiden piirissä ovat halutessaan myös kotona asuvat asiakkaat.
Opetus ja varhaiskasvatus	Kolmas sektori ja huoltajat otetaan mukaan laatimaan varhaiskasvatussuunnitelmaa Kuntalaisfoorumi säännöllisesti Oppilaskunta/nuorisovaltuusto -yhteistyö Koti-varhaiskasvatus-koulu-kylä -yhteistyö	Kävijämäärät ja pidetyt tilaisuudet	Varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen huoltajien ja kolmannen sektorin kanssa on siirretty vuodelle 2019. Oppilaskunnat toimivat jokaisella koululla. Lisäksi nuorisovaltuuston kanssa on järjestetty tapaamisia. Nuorisovaltuuston edustaja kuuluu sekä HYTE- että LAPE – työryhmään. Yhteistyötä kodin ja koulun sekä varhaiskasvatuksen ja kotien välillä on toteutettu aktiivisesti: arviointikeskuste-

			lut, LP-keskustelut, asiakastytyväisyys- ja muut kyselyt sekä vanhempainillat, juhlat ja erilaiset tapahtumat
Tekniset palvelut	Yhdistykset hoitavat oman alueensa liikunta- ja harrastepaikkojen kunnossapitoa yhdessä kunnan kanssa	nykyisen volyymin säilyttäminen	on säilynyt entisellään
li-instituutti	Kuntalaisia osallistetaan institutiin kaikkien yksiköiden toimintaan sekä toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen #EiKiu100 – oppilaiden, vanhempien, opettajien, yhdistysten osallistaminen ja yhteisöllisyyden rakentaminen kiusaamisen ja päihteiden käytön vastaisessa työssä – tavoitteena uusi yhteisöllinen yhteistyön toimintamalli lin kuntaan	toimintaan osallistuneet lapset ja nuoret 1200 lasta ja nuorta	Pilotoitiin kahdella kylällä uutta kuntalaisia osallistavaa Meidän li -hyvinvointimallia, joka hyväksyttiin joulukuussa kunnanhallituksessa 4.- 9. luokkalaisille toteutettiin kiusaamiseen liittyvä kysely

- Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen
Henkilöstön hyvinvointiin ja työkykyyn panostaminen on aina kannattava investointi. Kuntien nykytilanteessa ja toimintaympäristön muuttuessa se on ehdottoman välttämätöntä. Osaava, työssään viihtyvä ja hyvinvoiva henkilöstö on menestymisen edellytys. Lin kunta panostaa henkilöstön kehittämiseen ja työskentelyn edellytyksiin.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yhteiset toimenpiteet henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen parantamiseksi	Työhyvinvointihankkeen jatkaminen työyhteisölähtöisin toimenpitein Party-kysely 2017 Mahdollisuus osaamisen kehittämiseen Sitouttaminen mm. perehdytyksellä ja kehityskeskusteluihin	sairauspoissaolot/työntekijä Party-kokonaisavainluku tavoite 15,5 koulutuspäivää / hlö tavoite 3 vaihtuvuus vakituisissa viroissa ja työsuhteissa	14,1 (2017: 13,7 2016: 15,3) seuraava mittaus 2019 1,4 koulutuspäivää 6 kpl irtisanoutumisia muusta kuin eläköitymisyydestä (2017: 7 kpl)

3.4. Talouden tasapainottaminen

TAVOITTEET: Velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas
Ylijäämäinen kuntatalous

KESKEISET KEINOT tavoitteisiin pääsemiseksi ovat:

- Lisää tuloja kunnan kassaan
lin kunnan verotettava tulo kasvoi vuosien 1998 – 2008 välisenä aikana keskimäärin 4,38 % vuodessa. Vuosien 2009 – 2012 välisenä aikana kasvu hidastui ja oli keskimäärin 2,65 % vuodessa. Tämä verotulojen kasvun hidastumista on paikattu veroprosentin nostolla. Samanaikaisesti valtionosuudet ovat kasvaneet ja ne muodostavat merkittävän osan kunnan tulorakenteesta. Valtionosuusleikkaukset ja valtionosuusuudistus merkitsevät lille vuoteen 2020 mennessä yli 4 % veroprosenttiyksikön tuoton menetystä.

lin kunta tekee ennakkoluulottomasti päätöksiä, jotta valtionosuusmenetysten tilalle saadaan muita tulolähteitä. Esimerkiksi omasta omaisuudesta saatavaa tuottotasoa nostetaan ja kaikkia verotuloja, asiakasmaksuja sekä omavastuita tarkastellaan ennakkoluulottomasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapalvelut	Hankeistaminen, energiatehokkuusmallit	Ulkopuolisen rahoituksen aste	keskimääräinen ulkopuolinen rahoitusaste 95 % hankkeissa, 6 uutta hanketta käynnistynyt
Työllistäminen	Talouden seuranta. Hinnoittelun tarkistaminen (Työpaja-tuotanto). Eri rahoituskanavien aktiivinen hyödyntäminen (Valtionavustukset, palkkatuki, ESR-hankkeet)	Ulkopuolisen rahoituksen osuus toimenpiteissä	
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Varmistetaan laadukkaat ja toimivat peruspalvelut tukemaan kunnan vetovoimaisuutta.	Järjestämissopimuksen tavoitteiden toteutuminen	Järjestämissopimukseen asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti suunnitellusti. Tarkemmat kuvaukset löytyvät liitteenä olevasta liikennevaloraportista.
Tekniset palvelut	Uusien taksujen käyttöönotto; hulevesimaksu, taksat asema- ja yleiskaavamuutoksille		ei ole toteutunut
lin ateria- ja tilapalvelu	Parannetaan ja tehostetaan prosesseja. Oman toiminnan tunnuslukujen mittareiden laadinta käyttöönottoaminen. Ennaltaehkäistään kiinteistöjen korjausvelan syntyminen. Valmistellaan malli investointiohjelman suunnitteluun; käyttökustannusten- ja investoinnin jälkeisten kustannusten arviointiin.	Tunnuslukujen käyttöönotto vuoden 2018 aikana. Valmiusaste %	Mittarit ja tunnusluvut ateriapalveluissa ja puhdistuspalveluissa valmiina hyväksyttäväksi. Siirrettiin vuoden 2020 aikana tehtävän kiinteistökartoituksen yhteyteen.
Vesiliikelaitos	Pidetään taksat kulujen mukaisena. Investoinnit kohdennetaan siten, että ne vähentävät käyttökustannuksia ja lisäävät energiatehokkuutta.	Toiminnan ja investointien rahavirta positiivinen	Positiivinen; ei lainanottoa

- **Palvelurakenteen muutostarpeet**

Verrattuna samankokoisiin kuntiin, palvelurakenteen kustannustarkastelussa lillä on mennyt hyvin perusturvan osalta, mutta opetus- ja sivistystoimen kustannukset ovat merkittävästi suuremmat. Oulunkaaren kuntayhtymä, joka tuottaa perusturvaan liittyvät palvelut, toimii vertailun mukaan tehokkaasti. Opetus- ja sivistystoimi edellyttää tämän tarkastelun mukaan toimia. Liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat lin vahvuuksia ja selkeästi tärkeä vetovoimatekijä.

lin kunta hakee yhteistyökumppaneita opetus- ja sivistystoimen toteutukseen Oulunkaaren esimerkin mukaisesti. Liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa sekä nuorisotyössä kunta toimii yhdessä kolmannen sektorin, kuten järjestöjen, kyläyhdistysten ja seurojen kanssa.

Kunta hyödyntää uudet teknologian mahdollistamat palvelumahdollisuudet sekä liikkuvat palvelumuodot. Tämä edellyttää riittävää tietoliikennevalmiutta koko kunnassa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	Digiagendan koordinointi, valokuidusta tiedottaminen, 5G-ympäristö teollisuudelle, palvelumuotoilun käyttöönotto	valokuitukattavuus, kuntapalvelujen digiaste	valokuidulla käyttäjiä 1000 / 1400 mahdollista, digiaste n. 40 %
Työllistäminen	Työllisyyspalveluiden kehittäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Teknologian hyödyntäminen osan palveluita		Tutor- toiminnan ja lähiohjaajakoulutuksen käynnistäminen. Tutor-koulutus toteutettu 26.9.2018. Skype- yhteyttä hyödynnetty koulutuksissa ja sidosryhmäyhteistyössä.
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Vuosittaisissa kuntaneuvotteluissa tarkastellaan systemaattisesti vaihtoehtoisia toteutustapoja vaikuttavien ja kustannustehokkaiden palvelujen järjestämiseen.	Järjestämissopimuksen tavoitteiden toteutuminen	Kuntaneuvottelut ovat edenneet hyvin ja tavoitteellisesti ja yhteiset tavoitteet on sovittu yhdessä kunnan ja Oulunkaaren edustajien kanssa. Tarkemmat kuvaukset tavoitteiden toteutumisesta löytyvät liitteenä olevasta liikennevaloraatiosta.
Iin ateria- ja tilapalvelu	Sähköisen ateriailausjärjestelmän käyttöönotto Laskutuksen sähköistäminen Avainhallintarekisterin perustaminen Bem-kiinteistöhallinta tietokannan käyttöönotto ja tiedonsiirto entisestä Facility-järjestelmästä	Tavoite 95% vuoden 2018 loppuun mennessä Käyttö% Valmiusaste%	Tavoite saavutettu, sähköisenä 97% tilauksista ja laskutuksesta. Aloitettu kartoittamaan tarvetta 30% Aloitettu siirron valmistelu valmiusaste 40%.

- Investointitoimenpiteet

Kunnan talous on ollut ylijäämäinen viimeiset vuodet ja aikaisemmin syntyneet alijäämät eli tappiot on katettu. Toisaalta investointitarve on ollut niin suuri, että vuosikate ei ole riittänyt kattamaan nettoinvestointeja. Kunta on velkaantunut.

On selvää, että kasvukunnassa investointitarpeita on jatkossakin. Iin kunnan tulee investoida järkevästi ja tuottavasti. Myös erilaisia rahoitusmuotoja tulee tarkastella ennakkoluulottomasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yleishallinto ja hallintopalvelut	Talousriskin hallinta	tulot/menot % vuosikate/investoinnit %	12,0 % (2017, 11,9 %) 38,6 % (2017 137,8%)
Elinvoimapaalvelut	Energiansäästön investoinneilla resurssitehokkuutta, ulkopuolisen rahoituksen hyödyntäminen	energiansäästö	vuosisäästö 961 MWh, kumulatiivinen säästö 2417 MWh
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Oulunkaarelle kohdentuvat yli 10 000 € investoinnit ovat kunnan budjetissa. Investointiesityksiä tehdään harkiten ja ne käydään läpi kuntaneuvotteluprosessissa.	Järjestämissopimuksen tavoitteiden toteutuminen	Yli 10 000 euron investoinneista on sovittu yhdessä kunnan kanssa kuntaneuvotteluissa.
Opetus ja varhais-	Hyödynnetään erilaisia hankkeita,	Hankkeiden määrä	Kerhotoiminnan

kasvatus	kuten digitaalisuus, liikunta ja kes- tävä kehitys		kehittäminen Esi- ja perusopetuk- sen tasa-arvoa edis- tävät toimenpiteet TUTOR-opettajien koulutus ja osaami- sen kehittäminen Kielikylpytoiminnan laajentaminen Liikkuva koulu 50/50 -hanke
Tekniset palvelut	Investointien valmistelussa pide- tään ratkaisujen taloudellisuus vahvasti esillä sekä otetaan jo val- mistelussa huomioon investointien aiheuttamat käyttötalousmenot		on toteutunut
Vesiliikelaivos	Investointitarpeet pyritään mitoit- tamaan tulorakenteeseen sopiviksi.	Poistojen suhde nettoin- vestointeihin on yli 1	Suhde 0,74

3.5. Resurssiviisaus li tiekartta

Tavoitteena:

1. **Ei ilmastopäästöjä – kunta toimii hiilineutraalisti eikä tuota ilmastomuutosta aiheutta-
via kasvihuonepäästöjä.**
2. **Ei jätettä – kunta toimii kiertotaloudessa, jossa materiaalit kiertävät eikä jätettä synny.**
3. **Ei ylikulutusta – kunnassa kulutetaan luonnonvaroja maapallon kantokyvyn rajoissa.**

Energiantuotanto ja kulutus

- Fossiiliton ja hiilineutraali sähkön- ja lämmöntuotanto
- Energian säästäminen kotitalouksissa, julkisella sektorilla ja yrityksissä
- Energiatehokkuus. Tilatehokkuus.

lin tavoitetila 2050

- *uusiutuva energia on halvin vaihtoehto kaikkiin tarpeisiin*
- *suurten energiamäärien teknisesti ja taloudellisesti kannattava varastointi lissä laajasti käy-
tössä*
- *uudet rakennukset tuottavat vähintään käyttämänsä energian*
- *lilaakso on uusiutuvan energian globaali yritystoiminnan keskittymä*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteu- tunut
Elinvoimapalvelut	Uusiutuvan energian investointien kannat- tavuuslaskelmat, energiansäästötoimenpi- teet ja tiedotus, yritysten vähähiilisyysneu- vonta, Paikallista-merkin ympäristölu- paukset ja kampanjat, energianvarastoin- nin selvitys, energiatehokkuussopimuksen koordinointi, yrityskeskittymän markkinoin- ti ja 5G-ympäristö	CO2-päästövähennys, Paikallista-yritykset	Päästövähennys - 52 € (2016), uu- sia Paikallista- yrityksiä 11 (yht. 39)
Sosiaali- ja ter- veyspalvelut	Yhteistyössä kunnan kanssa arvioidaan sote-tilojen tehokasta, muuntojoustavaa ja energiatehokasta käyttöä.	Muutokset sote-tilojen (neliöt) kokonaisuudessa Sote-tilojen	Tilojen mahdolli- simman tehok- kaaseen käyttöön pyritään aina tilojen muutoksis-

		monipuolinen hyödyntäminen	sa ja tilojen käyttöä pyritään tehostamaan myös palveluiden integraation näkökulmasta. Iin kunnantalon sisäilmatilanne on aiheuttanut muutamia kiireellisiä työtilojen vaihdoksia, mutta tehokas tilojen käyttö on pyritty huomioimaan myös näissä tilanteissa.
Opetus- ja varhaiskasvatus	Energian tuotanto ja kulutus paikallisesti tasapainossa Uudisrakentaminen ja saneeraus energia- tehokasta Tilat tehokkaassa käytössä	Energiankulutuksen seuranta opetussuunnitelmassa Tilojen käyttöaste	Tilojen käyttöaste päivisin ja liikuntasalien osalta myös iltaisin korkea. Energiankulutusta on seurattu 50/50 -hankkeen kautta (lämpö, vesi, sähkö)
Tekniset palvelut	Kaavoja laadittaessa otetaan huomioon pienilmasto ja esim. kortteleiden ja rakennusten sijoittelussa uusiutuvan energian (maalämpö ja aurinkoenergia) hyödyntämismahdollisuudet. Isompien kiinteistöjen yhteydessä tehdään sähköautolatauspisteiden tarkastelu. Rakennusvalvonta antaa opastusta ja neuvoja energiataloudelliseen rakentamiseen. Kunnan katuvalaistus uusitaan energiatehokkaaksi	-15 % katuvalaistuksen energiankulutuksesta	Ei ole toteutunut
Ii-instituutti	50/50 mallin käyttöönotto Nätteporissa ja Kuivaniemi-talossa	suunnitelma tehty vuoden 2018 loppuun mennessä	ei toteutunut
Iin ateria- ja tilapalvelu	Aloitetaan pilottina kompostoinnin kokeilu kolmessa kohteessa.	Aloitettut kokeilupaidat/kpl	Yksi kohde aloitettanut

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Älykäs, uusiutuvilla polttoaineilla toimiva liikenne
- Turvallisen, terveellisen ja kestävästi liikuttamisen mahdollista yhdyskuntarakenne

Iin tavoitetila 2050

- Liikenne on halvinta uusiutuvista luonnonvaroista valmistetuilla polttoaineilla
- Iissä on käytössä uudet edulliset vähäpäästöisten ajoneuvojen haltijamallit
- Iissä on säilynyt monimuotoista luontoympäristöä ja lähivirkistysalueita

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yleishallinto ja	Sähköautojen käyttö työajoissa	Kilometrikorvaukset	93 523,41

hallintopalvelut		henkilöstölle	
Elinvoimapalvelut	Sähköautot, kartoitus sähköautojen käytön laajentamisesta, raskaan liikenteen vaihtoehtoisten polttoainelaitteiden tankkausasemaverkoston edistäminen nelostiellä, älyliikenteen hankkeistus, tiedotus	sähköautoilla ajatut km:t, tankkausasemat	Ajatut kilometrit 84000 km, tankkausasemille ei saatu rahoitusta komissioltta (TENT-T -ydinverkkostatus)
Sosiaali- ja terveyspalvelut	<p>Soteen liittyvissä henkilö- ja tavarakuljetuksissa pyritään logistiikan tehostamiseen ja vähäpäästöisyyteen. Hyödynnetään esim. palveluliikenteen uudet mahdollisuudet ja kumppanuudet kuljetuksissa. Luontoympäristö ja lähivirkistysalueet toimivat osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Lähde! Taiteesta voimaa arkeen –hanke tekee yhteistyötä kunnan kanssa mm. Suvantolan hyvinvointipuistoon liittyen.</p> <p>Teknologia ja sähköiset palvelut sekä liikkuvat palveluratkaisut mahdollistavat uudenlaisia lähipalveluita myös harvaanasutussa toimintaympäristössä.</p>	<p>Soten yhteiskäyttöautojen hyödyntämisaste</p> <p>Sote-palveluihin liittyvät henkilöstön ja asiakkaiden matkat</p> <p>Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän mittarit</p> <p>Palveluliikenteen käyttöaste</p> <p>Sähköisten palveluiden määrä ja käyttöasteet</p> <p>Hyvinvointipuiston suunnittelun eteneminen</p>	<p>Yhteiskäyttöautoja hyödynnetään aina, kun se on mahdollista ja kotipalvelussa on otettu käyttöön kaksi sähköautoa vuoden 2018 aikana.</p> <p>Sote-palveluihin liittyvät matkakorvaukset ovat kasvaneet osaltaan Jakkukylän osakuntaliitoksesta johtuen. Kotihoidon asiakkaaseen kohdistuva työaika oli vuonna 2018 keskimäärin 58 % (tavoite 60 %). Palveluliikenteen käyttö on kasvanut Jakkukylän reitin myötä. Omahoito-palvelun käyttäjien määrä on kasvanut (n. 650 uutta käyttäjää v. 2018) ja sähköisten palvelujen käyttöä on laajennettu kaikilla palvelualueilla (mm. INR-mittareiden käyttöönotto, lääkkeitä nostelijoiden laajentaminen, etä vastaanoton laajentaminen sosiaalipalveluihin).</p> <p>Lähde! -hanke on kehittänyt puistokonseptia toiminnallisesti taiteen keinoin ja toimittanut puistosuunnitteluun käyttäjätietoa ja taideoosaamista. Puiston ensimmäinen toteutusvaihe valmistuu kesällä 2019 lin teknisen toimen työnä ja hanke jatkaa alueen toiminnallisen konseptin suunnittelua.</p>
Opetus- ja varhais-	Sähköautojen hyödyntäminen	Kilometrikorvaukset	Kilometrikorvauksia

kasvatus	Liikkuva koulu Lähiliikuntapaikat koulujen ja päiväkotien yhteyteen	Sähköautojen määrä Osallistumisprosentti MOVE tulokset Liikuntatapahtumien määrä Liikuntapaikkojen määrä	on maksettu esitettyjen laskutusten mukaisesti (vähenyt noin 5 %). Uusia sähköautoja ei ole hankittu. Move-mittaukset ovat toteutuneet noin 40 %. Liikuntatapahtumia on ollut yksiköissä runsaasti, yhteensä 12. Liikuntapaikkana valmistui Valta-riareena ja liikuntakeskusta alettiin rakentamaan.
Tekniset palvelut	Kaavoituksella täydennetään yhdyskuntarakennetta. Liikunta ja -virkistysalueet sijoitetaan tiiviiseen yhdyskuntarakenteseen. Uudishankinnoissa sekä kunnossapitourakoissa suositaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja koneita. Kunnan puisto- ja talousmetsät hoidetaan luonnon monimuotoisuus huomioon ottaen ja säilytetään metsien hiilinielutaso.	Puisto- ja viheralueiden hoito- ja metsätaloussuunnitelma ja niiden toteuttaminen	Suunnitelmasta valtaosa on valmiina.
li -instituutti	Sähköautojen käyttö ja kimpakyydit työajoissa Liikuntahanke, jossa innostetaan kuntalaisia pyöräilyyn Selvitetään mahdollinen maastopyöräreitti lihin yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa	hanke suunnitellaan ja haetaan rahoitusta 2018 selvitys reittimahdollisuuksista, vuoden lopussa valmis	käytetty mahdollisuuksien mukaan liikuntahankkeeseen haettu v.2018 rahoitusta/saatu v.2019 selvitystyötä on tehty yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa, mutta selvitys ei ole valmis
lin ateria- ja tilapalvelu	Käytetään työaikaiseen liikkumiseen sähköautoja	Ajokilometrit/v	49 098 km/v
Vesiliikelaitos	Kaukovalvontaa ja –käyttöä apuna käyttäen pyritään liikkuminen minimoimaan	Ajokilometrit	58 116 km

Kulutus ja materiaalikierrot

- Neitseellisten raaka-aineiden kulutus kestävää ja kierrätysmateriaalien käyttö maksimoitu. Uudelleenkäyttö ja uusiokäyttö otettu huomioon jo tuotesuunnittelussa.
- Uudet kulutusmallit kotitalouksissa ja julkisessa taloudessa; tuotepalvelut, yhteisomistaminen, vuokraus ja lainaus

lin tavoitetila 2050

- *Resurssiviisauden ja teollisen ekologian esimerkkialue*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
-----------	--------------	------------------	-----------------------

Yleishallinto ja hallintopalvelut	Kiertotalouden edelläkävijäkuntien toimintaan osallistuminen, aurinkopaneelien ja sähköautojen liisaus Sähköinen kokousjärjestelmä käyttöön, luvan hakeminen sähköiselle arkistoinnille	tulosteiden määrä, postimaksujen määrä	18 547 € (2017: 18 890 €) 38 425 € (2017: 36 646 €) Sähköinen kokousjärjestelmä käytössä, uusi lainsäädäntö mahdollistaa sähköisen arkistoinnin ilman auditointia
Elinvoimapalvelut	Resurssiviisas li -mallin koordinointi, kuntalaistiedotus, innovatiivisten hankintojen tiedotus, jakamistalouden edistäminen, ajoneuvojen liisaus, kierrätysmateriaalien käyttö lahjoissa	nettisivujen kävijämäärä	lisästi energinen tavoitannut kasvokkain n. 1000 kuntalaista, nettisivuilla kävijäliikenne n. 8500 / kk
Työvoimapalvelut	kierrätysmateriaalien hyödyntäminen ja uusiokäyttö työpajan tuotannossa	Säästöt materiaalikustannuksissa	Kierrätysmateriaaleista valmistettujen tuotteiden ja tuotannon suunnittelu käynnistynyt lipajalla Tuunataan työ-hankkeen toimesta loppuvuodesta 2018. Säästöjen vaikutus ei vielä todennettavissa.
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Kierrätys toteutuu myös sote-palveluissa. Arvioidaan yhteistyössä kunnan kanssa mahdollisuuksia uusien kulutusmallien hyödyntämiseen.	Kierrätystä toteuttavien sote-toimintayksiköiden määrä ja kierrätyksen laajuus Uusien kulutusmallien käyttöönotto ja nykyisten mallien hyödyntämistä	Kierrätystä pyritään hyödyntämään ja tehostamaan kaikissa toimintayksiköissä. Kierrätykselle aiheuttaa haasteita se, että sopiva jäteastioita ei ole yksiköissä (esim. biokeräysastiat puuttuvat monesta yksiköstä), jolloin paljon kierrätettävää menee sekajätteeseen. Turhaa tulostusta pyritään välttämään ja tulostetaan vain tarvittavat asiakirjat.
Opetus- ja varhaiskasvatus	Yhteishankinnat / kierrättäminen koulujen ja päiväkotien materiaalihankinnoissa, olemassa olevien materiaalien hyödyntäminen	Säästöt euroissa	Materiaaleissa, aineissa ja tarvikkeissa toteuma osoittaa 5 % kasvua. Yhteishankintojen ja sopimusten kautta saatava etu on selvitetty. Kierrätystoimintaa kalusteiden osalta suunniteltiin ja toteutettiin jonkin verran.
Tekniset palvelut	Rakennusmateriaalien ja kalusteiden elinkaaren suunnitelmallinen jatkaminen Kierrätysmateriaalien käyttö infrakentämisessä mahdollisuuksien mukaan	Tuotetaan sisäinen rekisteri	Ei ole toteutunut.
li -instituutti	Kansalaisopisto tarjoaa kuntalaisille	kurssit toteutuneet,	syksyllä 7 kurssia

	lukuvuodelle 2018-2019 vähintään 5 kulutukseen ja materiaalikiertoihin liittyvää kurssia	50 henkilöä osallistunut	toteutunut ja osallistujia 65
Vesiliikelaitos	Avustetaan ja opastetaan talousveden säästämiseen	Laskutettu talousvesimäärä	511.560 m3 2017/458.900 m3

Ruoan tuotanto ja kulutus

- Yhden maapallon rajoissa tuotettu ja kulutettu ruoka luo hyvinvointia, terveyttä ja taloudellista kasvua

lin tavoitetila 2050

- *li on keskeinen toimija pohjoissuomalaisen ruokatuotannon renkaassa etenkin kalan osalta*
- *lissä tuotettujen ja kulutettujen elintarvikkeiden hiili- ja vesijalanjälki huipputasoa*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Elinvoimapaalvelut	ruokahävikkiyhteistyö ja -kampanjat, kalatalouden edistäminen		käynnistynyt
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Soten ruokapalvelut tuottaa pääsääntöisesti lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos. Arvioidaan yhteistyössä liikelaitoksen kanssa mahdollisuuksia hyödyntää nykyistä enemmän mm. lähiruokaa tai vähentää esim. ruokahävikkiä.	Sote-palveluiden ruokahävikin määrä (jos liikelaitos seuraa) Sote-palveluissa lähiruuan käyttöaste (jos liikelaitos seuraa)	Tulokset mahdollisesti liikelaitoksen tiedossa. Tarvittavan ruuan määrä arvioidaan mahdollisimman tarkasti, jotta hävikkiä syntyy mahdollisimman vähän.
Opetus- ja varhaiskasvatus	Ruokahävikin pienentäminen lilläisten lasten ja nuorten kasvattaminen lähiruokakulttuuriin	Ruokahävikin määrä	Ruokahävikkiin kiinnitettiin huomiota ja sen vähenikin jonkin verran (arviolta noin 10 %).
lin ateria- ja tilapalvelu	Seurataan biojätteeseen menevän ruoan määrää. Käytetään ruoanvalmistuksessa paikallisia raaka-aineita.	kg/v €/v	24 900 kg/v 20 436 €/v
Vesiliikelaitos	Toimitetaan ruokatuotantoon (kasvatukseen, jalostukseen, valmistukseen, jne.) talousvedelle asetetut vaatimukset täyttävää vettä	Laatupoikkeamista johtuvat erityistilanteet	Talousvedelle ei annettu käyttörajoituksia

Veden käyttö ja luonnonvedet

- Puhtaat luontovedet, kestävä vedenkulutus, ravinteiden talteenotto ja kierrätys

lin tavoitetila 2050

- *lin jokien biologinen ja kemiallinen tila vastaava kuin 1950*
- *li tunnetaan puhtaiden vesien antimista*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yleishallinto ja hallintopalvelut	Vanhan Uoman -kehittämishanke		lijoen vanhaa uomaa on ennallistettu erilaisin kunnostustöin, Uiskarin kalatie on kunnostettu => van-

			haan uomaan on noussut vaelluskaloja
Elinvoimapalvelut	Kalatien kehittäminen, Röytän satamahanke		liijoki-sopimuksesta päätetty, Röytän satama toteutunut
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Yhteistyössä kunnan kassa arvioidaan mahdollisuuksia esim. kestäväään veden kulutukseen sote-palveluissa.	Veden kulutuksen kehitys sote-palveluissa (jos liikelaitos seuraa)	Tulokset mahdollisesti liikelaitoksen tiedossa. Veden kulutukseen kiinnitetään huomiota ja turhaa veden kulutusta vältetään.
Opetus- ja varhaiskasvatus	50/50 -hanke. Veden käyttö	Vedenkulutus	Seuranta ja toiminta on toteutunut, säästö n. 3000 €.
Vesiliikelaitos	Verkostojen saneeraaminen, muu ylläpito, verkostojen laajentaminen	Asiakasmäärien kehittyminen	2017-2018 + 80 hlö

4. Talousarvion toteutuminen

4.1.1. Hallintopalvelut

Palvelualueet:

- Yleishallinto**
- Elinvoimapalvelut**
- Asia- tieto- ja talouspalvelut**
- Henkilöstöpalvelut**
- Työllistäminen**

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinto:

- kokoushallinto, vaalit, lähineuvostot

Elinvoimapalvelut:

- lin elinvoimapalveluista vastaavat toimijat toteuttavat lin elinkeino-ohjelman tavoitteita. lissä tavoitellaan kasvun jatkumista, työllisyyden lisäämistä sekä uusiutuvan energian tuotannon lisäämistä ja edelleen tehostuvaa resurssien käyttöä.

Asia- tieto- ja talouspalvelut:

- arkisto-kirjaamo, yhteispalvelupiste, kirjanpito, toimistopalvelut

Henkilöstöpalvelut:

- työterveyshuolto, yhteistoiminta, työsuojelu, palkkahallinto

Työllistäminen

- palkkatuki, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta, työpajatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen, yhteisöjen ja yritysten tukeminen työttömien työllistämässä

Sitovat tavoitteet ja perustelut

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Yleishallinto:

Vuonna 2018 järjestettäviin presidentin- ja maakuntavaaleihin on varattu noin 35 000 euroa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston kuluihin on varattu noin 3 600 euroa. lin alueen johtokunnan avustuksiin on varattu 17 000 euroa ja Kuvaniemen 13 000 euroa. Määrärahat on suhteutettu aiemmin jaettujen avustusten määrään ja alueen aktiivisten yhdistysten määrään.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vaaleista maakuntavaalit eivät toteutuneet ja presidentinvaali ratkesi 1. äänestyskierroksella. Oikeusministeriön avustuksen jälkeen vaalien kustannuksiksi muodostui 4 000 euroa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston kokoontui kolme kertaa.

Aluejohtokuntien avustuksia jaettiin noin 19 000 euroa kahdessa erässä maaliskuussa ja syyskuussa.

Yleishallinto

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	41 000		40 000	40 223,96	776,04	23 058
Toimintamenot	-4 010 107	-50 000	-4 060 107	-4 096 425,08	36 318,08	-3 787 471
Toimintakate	-3 969 107	-50 000	-4 019 107	-4 056 201,12	37 094,12	-3 764 413
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-91 665		-91 665	-105 534,86	13 869,86	-110 167
Laskennalliset erät				-51 946,32	51 946,32	-39 124
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 060 772	-50 000	-4 110 772	-4 213 682,30	-102 910,30	-3 913 704

Elinvoimapaalvelut

Toiminnalliset tavoitteet talousarviossa 2018

lin elinvoimapaalveluista vastaavat toimijat toteuttavat lin elinkeino-ohjelman tavoitteita. Ohjelma on päivitetty 3.10.2016. lissä tavoitellaan kasvun vahvistamista ja työllisyyden lisäämistä, uusiutuvan energian tuotannon ja energiansäästön lisäämistä sekä edelleen tehostuvaa resurssiviisautta. Uutena nostona elinvoimapaalveluissa on merellinen ohjelma, jonka kautta tavoitellaan merellisuuden kokonaisvaltaista hyödyntämistä kunnan kasvun edistämiseksi.

- Kasvu

Kuntamarkkinointi

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kunnan toiminnassa vahvistetaan toimilla, kuten *Osallistuva li*-konseptilla. Sähköistä asiointia koordinoidaan *Digiagendan* mukaisesti sekä digikuntakokeilun myötä. Muuttovoittoisuutta tuetaan ilmastotyön edelläkävijyyden näkyväksi tekemisellä, asukasmarkkinointikampanjoilla, osallistumalla Oulun Rakentajamessuille. Kuntamarkkinointi on mukana asuinalueiden vetovoiman tehostamisessa ja toteuttaa osaltaan merellistä ohjelmaa. Jakkukylään laajentuvan *lin Hyvät Tuulet* -kuntatiedotteen lisäksi ollaan aktiivisia sosiaalisessa mediassa. Yritysmarkkinoinnissa tuotetaan menestystarinoita, tuodaan pohjoinen kaupan ja palvelujen keskus näkyväksi, viestitään 5G-ympäristöä ja tavoitellaan kansainvälisen yleisön saavuttamista.

Keskustan kehittäminen

Edistetään rohkealla otteella elinvoimaisen keskustan kehittämistä yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa. Pitkäaikaisemman suunnittelutyön ohella toteutetaan ketterä pientoimi.

Kuntapilotit

Paikallistalouden, joukkoliikenteen, energianseurannan etämittariston, sähköisen asioinnin ja keskustan kehittämisen pilotit toteutetaan yhteistyössä Pohjois-Suomen muotoilijoiden kanssa. Lisäksi toteutetaan innovaatiokilpailu kuntapalveluista.

Matkailu

lin ekologisen matkailun mallin toimeenpano aloitetaan. Jatketaan Vanhan Haminan merellisyyden ja Rantakestilän kehittämistä yritys- ja aluekehitysnäkökulmasta yhteistyössä toteuttavan tahon eli teknisten palveluiden kanssa.

- Työllisyyden ja yrittäjyyden lisääminen
lin kunnan työllisyysohjelman toimeenpano yhteistyössä työllistämisen palvelukeskuksen ja muiden toimijoiden kanssa. Uudistetaan liRekry –mallia, kehitetään täystyöllisyysmalli ja ajantasaistetaan yritysneuvonta. Avustetaan yrityksiä rekrytointeihin ja henkilöstön osamiseen liittyvissä asioissa, verkostoitumisessa sekä etenkin piilotyöpaikkojen muuttamisessa työpaikoiksi. Yhtenä toiminnan painopisteenä ovat nuoret. Kannustetaan nuoria kevytyrittäjyyteen ja luodaan kesäyrittäjyyden toimintamalli.

Työllisyyden edistämiseen liittyvien hankkeiden suunnittelu, hankkeistaminen sekä asiantuntijatuki hankkeiden toimeenpanossa. Hakijoina voi toimia hankkeista riippuen myös muut tahot (lin kunta, kyläyhdistykset). Hankkeiden omarahoitusosuuteen varautuvat hankkeiden hakijat.

- Ympäristö ja energia
Resurssiviisauden toimenpiteillä tavoitellaan liiketoimintaa, investointeja ja työllisyyttä. Lisätään uusiutuvan energian hyödyntämistä sähkön ja lämmön tuotannossa. Käytännössä tämä tarkoittaa aurinko- ja bioenergian hyödyntämistä. Viedään eteenpäin energian varastoinnin pilottia monitoimihallin yhteyteen ja edistetään varastointia pohjoisessa. Edistetään biokaasun liikennekäyttöä ja valtatie neljän vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkausasemien verkoston syntyä uusien markkinoiden avaamiseksi. Energian käyttöä tehostetaan digitaalisen etämittariston käyttöönotolla ja kustannuslaskelmilla. Kehitetään älykkäitä järjestelmiä uusiutuville energioille yhdessä alan yritysten kanssa. Jatketaan sähköautopilottia. Selvitetään geoenergiayhteistyötä. Verkostoidutaan eurooppalaisiin ympäristöosaamisen foorumeihin asiantuntijuuden vahvistamiseksi.
- Merellinen ohjelma
Hyödynnetään merellisyyttä kunnan kehittämisessä. Nostetaan markkinoinnissa merellisiä asuinalueita. Pysyvän asutuksen uusia merenranta-alueita Karhua ja Pitkäniemeä kehitetään yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa. Tuetaan Haminan rantapolun ja Rantakestilän kehittämistä. Lähimatkailua vahvistetaan tuomalla luontokohteet näkyväksi.

Osallistutaan Metsähallituksen Röytän satama -hankkeen investointiin omarahoitusosuudella.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Elinvoimapaalveluissa kehitettiin ja kokeiltiin onnistuneesti Invest in li -konseptia yritysmarkkinoinnin (mukaan lukien yritystontit) tehostamiseksi ja myynnillisen otteen vahvistamiseksi. Sivusto ii.fi/business avattiin yrittäjien palautteen mukaisesti. Luonnos lin yrityspalveluista tuotettiin yhteistyössä eri tahojen kanssa ja se toimii pohjana vuonna 2019 käynnistettävälle uudelle lin yrityspalvelu -mallille. Vuorovaikutusta yrittäjien kanssa tiivistettiin kuntajohdon ja yrittäjähdistysten yhteisillä säännöllisillä tapaamisilla sekä mm. avaamalla kunnan hankinnat markkinavuoropuhelutilaisuuksissa. Pentinkankaan yrityskeskittymän kehittäminen käynnistettiin. Aluetaloutta näkyväksi tekevään Paikallista-merkkiin kuuluu vuoden 2018 lopussa 39 yritystä.

Visit li -kartta tuotettiin laajalla jakelulla ja nostaan lin merellisiä alueita. Vapaa-ajan asukkaiden markkinointikampanja ja yritysviestintäkampanja toteutettiin. Uuden asukkaan tervetuloapakettia kehitettiin ja paketteja jaettiin kasvavalla suosiolla.

Työllisyyden edistämisessä toiminta keskittyi kiertotaloudesta uutta työtä ja liiketoimintaa tavoittelevan Tuunataan työtä -hankkeen valmisteluun yhdessä Työllistämisen palvelukeskuksen kanssa. Hanke käynnistyi 1.8.2018.

Keskustan kehittämistä vietiin eteenpäin Pop up -kauppakeskuksella, johon osallistui 15 paikallista yrittäjää. Tavoitteena oli nostaa keskustan kivijalkakaupan mahdollisuuksia sekä yrittäjien että kulluttajien näkökulmasta, ja tuoda paikallisia tuotteita ohikulkevan liikenteen ulottuville. Kokeilu sai hyvää palautetta ja sitä toivotaan jatkettavan.

Energia- ja ilmastotyötä on jatkettu onnistuneesti. Uusia hankkeita käynnistettiin vuoden aikana kuusi mm. liiketoimintaa älykkäästä energiankäytöstä yhteistyössä yritysten ja kuntien kanssa, kestävä kasvua resurssiviisaudesta kunnille ja yritysten vähähiilisyysneuvontaa. Hankkeet edistävät uusiutuvien energioiden ja vähähiilisyys hyödyntämistä aluetaloutta vahvistavasti. Vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkausasemat raskaalle liikenteelle ei saanut rahoitusta komission CET-instrumentista johtuen TENT-T -ydinverkkoaseman vakiintumattomuudesta. Geoenergiayhteistyö sekä GTK:n että Montierin kunnan kanssa on käynnistetty. IlmastoAreena-hanke valmisteltiin ja Lähijunaliikenteestä kasvua kaupunkiseudulle -hanke käynnistettiin.

Haminan rantapolun ja Rantakestilän eteenpäinvienti on siirtynyt teknisille palveluille Rantakestilän kehittämisen suunnitelman valmistuttua. Röytän satamainvestointi on valmistunut ja avattu 2018.

Elinvoimapaalvelut

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot		70 000	70 000	45 000,00	25 000,00	
Toimintamenot	-555 032	-100 000	-655 032	-622 636,38	-32 395,62	-559 753
Toimintakate	-555 032	-30 000	-585 032	-577 636,38	-7 395,62	-559 753
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-3 905		-3 905	-11 679,96	7 774,96	-11 680
Laskennalliset erät				-132 325,70	132 325,70	-127 487
Tehtävän kokonaiskustannukset	-558 937	-30 000	-588 937	-721 642,04	132 705,04	-698 920

Asia- tieto- ja talouspalvelut:

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Asia-, tieto- ja talouspalvelut:

Sähköisen arkistoinnin käyttöönottoon oli varattu noin 10 000 euroa. Tietohallinnon kustannuspalkalle on edelleen varattu 40 000 euron (+ sivukulut) määräraha järjestelmäasiantuntijan palkkaamiseen vuoden 2018 ajaksi digiagendan toteuttamisen loppuunsaattamiseksi. Keskeisenä tehtävänä on intranetin rakenteiden ja sisällön tuottaminen sekä käyttöönotto. Intranettiin on vuodelle 2018 varattu 7 000 euroa. Postituskuluja on edelleen vähennetty reilulla 10 000 eurolla sähköiseen kokoushallintoon siirtymisen myötä. Pienhankintaohjelman laajentamiseen hankintarajat ylittäviin hankintoihin on varattu 4 000 euroa. Lisäksi vuosimaksut nousevat noin 2 000 euroa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Tiedonhallintalain uudistuksen myötä kävi tarpeettomaksi käyttää resursseja sähköisen arkistoinnin auditointiin ja järjestelmäkehitykseen. Alkuvuodesta 2018 keskityttiin GDPR-säädösten mukaisen tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyn varmistamiseen. Määräaikaista järjestelmäasiantuntijaa ei onnistuttu rekrytoimaan määrärahasta huolimatta. Vuoden 2018 loppupuolella järjestelmäkehitystehtävät sisällytettiin tietohallintasuunnittelijan tehtävään, joka tuli korvaamaan it-asiantuntijan tehtävän. Intranetin kehitystyö ostettiin ulkoiselta palveluntuottajalta ja intra otettiin käyttöön kesäkuussa 2018. Toimielimissä otettiin käyttöön sähköinen kokousjärjestelmä kunnanvaltuustoa ja keskusvaalilautakuntaa lukuun ottamatta. Tavoite postimaksujen vähentymisestä ei kuitenkaan toteutunut Postin nostettua palveluhintojaan. Kopiokulutkin laskivat ainoastaan sadoilla euroilla.

- Kirjanpito- ja tietohallintopalvelut tuotti Oulunkaaren kuntapalvelutoimisto.

Hankinnat ja logistiikka:

Joukkoliikenteen kustannuspaikalle on lisätty 10 000 euroa asiantuntijapalveluihin haja-asutusalueiden joukkoliikennetarpeiden selvittämiseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Selvitys kilpailutettiin ja toteutettiin marras-joulukuussa 2018. Esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää resursointia vuodelle 2019.

Asia-, tieto- ja talouspalvelut

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	231 670		231 670	386 385,82	-154 682,82	462 310
Toimintamenot	-1 758,838		-1 758 838	-1 748 181,20	-10 656,80	-1 756 643
Toimintakate	-1 527 168		-1 527 168	-1 361 828,38	-165 339,62	-1 294 334
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				737 119,17	-737 119,17	799 198
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 527 168		-1 527 168	-624 709,21	-902 458,79	-495 140

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Henkilöstöpalvelut:

Henkilöstöpalveluiden hallintoon on lisätty 20 000 euroa (+ sivukulut) henkilöstösuunnittelijan (50 %) palkkamäärärahoihin. Henkilöstövoimavarojen kehittämisen tueksi (mm. osaamiskartoitus, kehityskeskustelut, koulutussuunnittelu) hankittavaan ohjelmiston hankintaan on varattu 10 000 euroa. Yhteistoiminnan ja työsuojelun määrärahoihin on lisätty luottamusmiesten ajankäytöstä aiheutuvia palkka- ja sivukuluja noin 20 000 euroa. Palkkausjärjestelmän kehittämiseen on varattu asiantuntijapalveluihin 7 500 euroa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Henkilöstösuunnittelija aloitti tehtävässä helmikuussa 2018. Vuoden 2018 aikana on toteutettu mm. KuntaHR-järjestelmän käyttöönotto kehityskeskustelulomakkeiston osalta sekä esimiesten työntekijöiden järjestelmänkäyttökoulutus, osaamisen kehittämisen periaatteiden luominen, prosessin ja menetelmien kehittäminen sekä laadittu yksikkö, toimiala ja organisaatiotasoiset koulutussuunnitelmat, tiivistetty oppilaitosyhteistyötä ja ohjeistettu opiskelijoiden työharjoittelu ja oppisopimuskoulutus, laadittu perehdyttämisohjeistus ja pidetty ensimmäinen uusille työntekijöille kohdennettu perehdyttämistilaisuus.

- Palkkahallinnon tuotti Oulukaaren kuntapalvelutoimisto.

Henkilöstöpalvelut

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	100 000		100 000	101 508,63	-1 508,63	139 390
Toimintamenot	-373 083		-373 083	-483 868,32	110 785,32	-318 253
Toimintakate	-273 083		-273 083	-382 359,69	109 276,69	-178 863
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				318 143,33	-318 143,33	65 741
Tehtävän kokonaiskustannukset	-273 083		-273 083	-64 216,36	-208 866,64	-113 121

Työllistäminen

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

- Kunta työllistää pitkään työttömänä olleita, vajaakuntoisia ja nuoria palkkatuella omiin yksiköihinsä ja tukee pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymistä myöntämällä työllistämistoimintaa harjoittaville yrityksille ja yhteisöille työllistämisen kuntalisää ja liRekry-tukea. TyöTakomohankkeen rinnakkaishankkeessa hyödynnetään myös edelleen siirto mahdollisuutta kuntatyönantajan ja käyttäjäyrityksen välillä.
- Kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan ryhmätoimintoina ja oikeissa työympäristöissä kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän toimipisteissä.
- Nuorten työpajatoiminnan kehittämiseen haetaan valtionavustusta. Kehittämiskohteenä erityisesti työpajatoiminnan osaamisen tunnistaminen.
- Nuorten kesätyöllistäminen kohdentuu vuosina 1999-2002 syntyneisiin nuoriin. Kunta työllistää nuoria 60h/2vkoa omiin yksiköihinsä, tukee nuorten työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin työnantajille myönnettävillä kesäseteleillä sekä tukee nuoren kesäryrittäjyyttä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kunta työllisti pitkään työttömänä olleita, vajaakuntoisia ja nuoria yhteensä 98 henkilöä/ 31,4 htv, josta kunnan toimipisteisiin 81 hlöä/ 28,7 htv, Työtä luonnosta lissä hankkeeseen 8 hlöä/1,1 htv, Työtakomohankkeeseen 6 hlöä/1,3 htv ja Tuunataan työtä hankkeeseen 3 hlöä/0,5 htv.

lipaja valittiin Valtakunnallisen työpajayhdistyksen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan Työpajatoiminnan opinnollistamis- hankkeen Pohjois-Suomen vasta-alkajien verkostoon. lipajan toimintaympäristön kuvaukset aloitettiin syksyllä 2018.

Seinättömän työpajatoiminnan ohjausmallia laajennettiin koskemaan myös yli 29 vuotiaiden työnhönvalmennuksen kehittämiseen.

Vuonna 2018 käynnistettiin työllistämistoiminnan yhteisvastuullinen kehittäminen yhteistyössä työllistämispalveluiden henkilöstön, eri hallintokuntien ja työllistämispalveluihin osallistuvien henkilöiden kanssa. Yhteiskehittämisen tavoitteena on lisätä työyhteisöjen valmiuksia työskennellä tukitoimin sijoittuvien työnhakijoiden kanssa ja kannustaa lähiohjaajia erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden urapolkujen tukemiseen.

Kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän toimipisteissä oikeissa työympäristöissä ja ryhmätoimintoina lin keskustassa ja Kuivaniemellä, yhteensä neljänä päivänä viikossa.

Kunta työllisti 119 vuonna 1999-2002 syntynyttä nuorta kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän toimipisteisiin ja tuki 94 nuoren työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin KesäRekry-setelillä sekä 4 nuorta kesäryrittäjäyrytoimintaan.

Työllistäminen (sisäinen ja ulkoinen)

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	504 731	87 097	591 828	522 839,62	68 988,38	590 633
Toimintamenot	-2 174 778	-152 047	-2 326 825	-1 967 192,43	-359 632,57	-1 946 870
Toimintakate	-1 670 047	-64 950	-1 603 894	-1 444 352,81	-290 644,19	-1 356 237
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-26 193		-26 193	-26 193	-0,12	-26 193
Laskennalliset erät				-44 176,34	-44 176,34	-35 784
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 696 240	-64 950	-1 761 190	-1 514 722,03	-246 467,97	-1 400 990

Henkilöstökehitys

Vuosi	Lähtötilanne hlömäärä				Perustelut
	Ta2018	Lisäys	vähennys	Tp2018	
Nimike					
Yleishallinto					
kunnanjohtaja	1		-	1	
hallintojohtaja	1		-	1	
Hallintopalvelut					
taloussihteer/controller	1		-	1	
järjestelmäasiantuntija	1		-1	-	ma. tehtävään ei saatu rekrytoitua riittävän osaavaa henkilöä
kuljetuskoordinaattori	1			1	
it-asiantuntija => tietohallin- tosuunnittelija	1			1	
henkilöstösuunnittelija		+0,5		0,5	
toimistotiimi	10		-	10	
virastomestari	1			1	
Työllistäminen					
työllistämispäällikkö	1		-	1	
työsuunnittelija/toim.sihteer	1			1	
henkilöstösuunnittelija		+0,5		0,5	määräaikainen
yksilövalmentaja	1			1	
työpajaohjaaja	2,9		-	2,9	
työhönvalmentaja	1			1	määräaikainen
kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja	1,6		-	1,6	
Yhteensä	25,5	1	1	25,5	

4.1.2. Sosiaali- ja terveystilapalvelut

Kuntayhtymän johtajan Leena Pimper-Koiviston katsaus alueen ja kuntayhtymän tilanteeseen vuodelta 2018

Sosiaali- ja terveystilapalveluista hyväksytään erillinen järjestämissopimus.

Kuntayhtymän johtajan katsaus

Oulunkaaren kuntayhtymä on vastannut yhdeksän vuotta jäsenkuntiensa lin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan sosiaali- ja terveystilapalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Simon kunta liittyi kuntayhtymän jäseneksi vuoden 2011 alusta. Kuntayhtymä on tuottanut myös seudullisen kunta-tilapalvelutoimiston tilapalvelut vuodesta 2009 lähtien sekä elinkeinojen kehittämistoimintaa alueen yrityksille. Lisäksi Oulunkaaren kuntayhtymällä on aluekehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Kuntayhtymän strategia päivitettiin vuonna 2016 ja se on voimassa vuoteen 2020 saakka. Visiomme on mielekäs elämä kotona. Strategisiksi tavoitteiksi on määritelty laaja-alainen hyvinvointi, alueellinen vaikuttavuus ja osallisuus. Keinoina strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi on hyvinvointityön yhdyspinnat ja yhdessä tekeminen, omasta ja lähipiirin hyvinvoinnista ja turvallisuudesta arjesta huolehtiminen sekä lähipalvelut. Digitaaliset tilapalvelut turvaavat osaltaan arjen sujuvuutta. Digipalvelujen kehittämistyön tukena on kuntayhtymän digikummi. Arvojamme ovat yhdessä tekeminen, vastuullinen omatoimisuus sekä rohkea kehittäminen. Kuntayhtymän strategiassa on huomioitu kansalliset linjaukset sekä sote- ja maakuntaudistuksen alueellisen valmistelun muutosvisiosta johdetut linjaukset.

Kuntayhtymän kehittämistyö on nivoutunut maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun kansallisiin ja alueellisiin tavoitteisiin. Kulttuurihyvinvoinnin edistämisen tavoitteita jatkoi vuonna 2017 käynnistynyt LÄHDE-hanke. Palvelujärjestelmän sisällöllistä uudistumista osaltaan vauhdittivat hallituksen kärkihankkeet mm. lapsiperheiden Lape-hanke ja ikäihmisten I & O kärkihanke. Lastensuojelun kehittämistyössä on pilotoitu kansallisesti edistettyä systeemisen lastensuojelun toimintamallia. Terveyspalveluissa on turvattu hoidon jatkuvuutta ja on vahvistettu lähipalvelujen osaamista ja suositusten mukaista hoidon porrastusta.

Vuoden 2018 tilinpäätös on koko kuntayhtymän tasolla alijäämäinen 78.574 euroa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen nettokulut kasvoivat vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna 4,9 % (edellisen vuoden nettokulujen pienennys oli 2,6 %), erikoissairaanhoidon nettomenot kasvoivat 0,6 % ja oman toiminnan nettokulut 7,4 %. Oman toiminnan nettokustannukset kasvoivat kaikissa Oulunkaaren jäsenkunnissa (vaihteluväli +5,5 % - +9,5 %) vuoteen 2017 verrattuna. Erikoissairaanhoidon kustannusten osalta kunnittainen vaihteluväli oli -4,6 % - +14,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Sosiaali- ja terveyspalvelujen oman toiminnan menot kasvoivat noin 4,9 miljoonaa euroa, ja erikoissairaanhoidon kustannukset n. 300.000 euroa. Koko sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannon kustannukset nousivat 5,2 miljoonaa euroa, kun ne edellisenä vuonna pienenevät 3,6 miljoonaa euroa. Oman toiminnan kustannukset nousivat henkilöstökuluissa sekä palvelutarpeiden kasvun myötä palvelujen ostoissa perhepalvelujen vammais- ja lastensuojelupalveluissa sekä terveyspalvelujen palveluissa. Iin osalta kustannusten nousuun vaikutti Jakkukylän osakuntaliitos.

Suomen talouden tuotanto lisääntyi vuonna 2018, mutta vuotta 2017 hitaammin. Vuonna 2018 BKT kasvoi 2,5 %. Vahvana jatkuva talouskasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nostivat vuoden 2018 työllisten määrän 2,5 % vuotta 2017 korkeammaksi ja työllisyysasteen 71,6 prosenttiin. Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkisen talouden tasapainon tuntumaan. Myös julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen laskee lähivuosina. Julkinen talous alkaa kuitenkin vähitellen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun talouskasvu hidastuu ja sopeutustoimet päättyvät. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntyminen, joka kasvattaa eläke-, terveys- ja hoivamenoja. Myös Oulunkaaren alueella ikääntyvä väestö lisää palvelujen tarvetta, joka edellyttää jatkuvaa palvelurakenteen tarkastelua.

Henkilöstökyselyn perusteella työhyvinvointi on kuntayhtymässä pysynyt hyvällä tasolla edellisvuosien tapaan. Kyselyn perusteella organisaation muutoskyky on hyvällä tasolla, työyksiköissä on yhteisöllisyyttä ja kehittäminen kuuluu kaikille –toimintamalli on laajasti juurtunut osaksi toimintaa. Pitkittävä sote-uudistus aiheuttaa kuitenkin epävarmuutta ja uudistuksesta kaivataan konkreettista tietoa. Erityisesti oman työyksikön asiakastyön laatu arvioidaan hyväksi. Myös omistajaohjauksen arvioinnissa tulokset heijastavat epävarmuutta tuleviin maakunta- ja sote-uudistuksiin liittyen. Yleisen arvioinnin osalta luottamushenkilöt ovat tyytyväisimpiä talouden suunnitteluun ja ohjaukseen sekä vaikuttavaan kehittämistoimintaan. Myönteisimmät arviot ovat Oulunkaaren toimielimissä mukana olevilla luottamushenkilöillä. Myös kuntapalvelutoimiston toimintaan oltiin tyytyväisiä.

Tätä kirjoittaessa sote- ja maakuntauudistuksen etenemisen epävarma tilanne jatkuu. Vuonna 2018 olemme olleet tiiviisti mukana edistämässä alueellisia valmisteluja. Uudistuksen ympärillä vellova epävarmuus on heijastunut järjestämiskeskuksen työhön ja paikallisella tasolla käytyjä palvelujen järjestämisen neuvotteluja on ollut paljon mm. Meri-Lapin alueella. Samalla oman palvelutuotannon kehittämistoimintaa on viety eteenpäin järjestelmällisesti kohti asetettuja tavoitteita ja hoito- ja palvelutakuista huolehtien. Kuntapalvelutoimiston toimintaa on uudistettu ja vuoden 2019 alussa aloittaa toimintansa perustettu Oulunkaaren työterveys Oy. Kiitos kaikille vuodesta 2018.

Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden 2017 tulos oli ylijäämäinen 133.893,90 euroa. Ylijäämä jätettiin edellisten tilikausien yli-/alijäämätillille ja käytettiin vuonna 2018 hallituksen sekä valtuuston päätöksen mukaisesti työn vaativuuden arvioinnin perusteella määritettyyn palkkojen harmonisointiin. Vuoden 2018 talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan tehtiin tarvittavat muutokset tarkan kustannuspaikkakohtaisen jaon valmistuttua.

Tämän käsittelyn vuoksi sosiaali- ja terveystoimen tuotannon tulos vuonna 2018 on alijäämäinen 133.893,90 euroa. Hallinnon ja Elinkeinopalveluiden tilikauden tulos on ylijäämäinen 55.319,53 euroa. Ylijäämä jätetään yli-/alijäämätilille ja otetaan huomioon vuoden 2020 Hallinnon ja Elinkeinopalvelujen ennakkolaskutuksen yhteydessä. Koko Oulunkaaren tilikauden tulos vuonna 2018 on alijäämäinen 78.574,37 euroa.

Kuntaosuuslaskelma

Kunta	Asukkaat		2018 hallinnon ja elinkeinojen lopulliset osuudet	Hallinnon ja elinkeinojen ennakot	Hallinnon ja elinkeinojen yli-/alijäämä	Sosiaali- ja terveystoimen alijäämä	Alijäämä yhteensä
	1.1.2018	%					
Ii	9 966	37,06	302 243,91	318 864,00	16 620,09	-38 495,29	-21 875,20
Pudasjärvi	8 103	30,14	245 743,77	271 140,00	25 396,23	-47 135,47	-21 739,24
Simo	3 110	11,57	86 160,08	91 169,00	5 008,92	-16 587,80	-11 578,88
Utajärvi	2 768	10,29	83 946,53	93 526,00	9 579,47	-15 311,70	-5 732,23
Vaala	2 941	10,94	89 193,19	87 908,00	-1 285,19	-16 363,64	-17 648,83
Yhteensä	26 888	100,00	807 287,47	862 607,00	55 319,53	-133 893,90	-78 574,37

Kuntien osuudet yli- ja alijäämistä

Kunta	2012	2017	2018	2018	Yhteensä
	Lomapalkkavelan lisäys	Ylijäämä	Sosiaali- ja terveystoimen alijäämä	Hallinnon ja elinkeinojen ylijäämä	
Ii	-473 002,56	38 495,29	-38 495,29	16 620,09	-456 382,47
Pudasjärvi	-485 431,99	47 135,47	-47 135,47	25 396,23	-460 035,76
Simo	-187 150,90	16 587,80	-16 587,80	5 008,92	-182 141,98
Utajärvi	-194 181,28	15 311,70	-15 311,70	9 579,47	-184 601,81
Vaala	-190 233,27	16 363,64	-16 363,64	-1 285,19	-191 518,46
Yhteensä	-1 530 000,00	133 893,90	-133 893,90	55 319,53	-1 474 680,47

Vuoden 2012 lomapalkkavelan lisäyksen käsittelystä on Yhtymävaltuustossa päätetty seuraavaa: YhtValt§ 16 29.5.2013

Lomapalkkajaksotukseen liittyvä edellisten tilikausien alijäämä 1.530.000 euroa jaetaan laskennallisesti kuntien vastuiksi oman pääoman suhteessa. Alijäämä laskutetaan jäsenkunnilta, mikäli kuntayhtymän omistuksessa tapahtuu muutoksia.

lin palvelutuotanto

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2017	ALKUPERÄINEN TA 2018	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2018	TP 2018	POIKKEAMA LOPULLISEEN TALOUSARVIOON	KÄYTTÖ- %
lin perhepalvelut							
TOIMINTATUOTOT	495 516,97	446 044,00		446 044,00	362 971,07	-83 072,93	81,4
TOIMINTAKULUT	-6 732 404,56	-6 909 934,00	-26 001,00	-6 935 935,00	-7 232 216,61	296 281,61	104,3
<i>Henkilöstökulut</i>	-2 586 146,32	-2 735 976,00	-24 312,00	-2 760 288,00	-2 608 280,72	-152 007,28	94,5
<i>Palvelujen ostot</i>	-2 840 870,77	-2 955 220,00	-1 689,00	-2 956 909,00	-3 069 595,96	112 686,96	103,8
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-6 236 887,59	-6 463 890,00	-26 001,00	-6 489 891,00	-6 869 245,54	379 354,54	105,8
lin terveyspalvelut							
TOIMINTATUOTOT	1 999 234,25	1 717 697,00		1 717 697,00	2 019 341,16	301 644,16	117,6
TOIMINTAKULUT	-7 973 748,84	-8 160 250,00	-40 753,00	-8 201 003,00	-8 580 704,62	379 701,62	104,6
<i>Henkilöstökulut</i>	-4 392 666,12	-4 639 988,00	-39 063,00	-4 679 051,00	-4 320 925,88	-358 125,12	92,3
<i>Palvelujen ostot</i>	-2 465 781,01	-2 397 920,00	-1 690,00	-2 399 610,00	-2 658 299,90	258 689,90	110,8
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 974 514,59	-6 442 553,00	-40 753,00	-6 483 306,00	-6 561 363,46	78 057,46	101,2
Poistot ja arvonalentumiset	-10 267,87						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 984 782,46	-6 442 553,00	-40 753,00	-6 483 306,00	-6 561 363,46	78 057,46	101,2
lin vanhuspalvelut							
TOIMINTATUOTOT	1 742 161,18	1 799 643,00		1 799 643,00	1 879 770,84	80 127,84	104,5
TOIMINTAKULUT	-7 408 941,35	-8 035 442,00	-39 835,00	-8 075 277,00	-8 020 234,93	-55 042,07	99,3
<i>Henkilöstökulut</i>	-4 262 599,55	-4 585 418,00	-38 143,00	-4 623 561,00	-4 412 487,25	-211 073,75	95,4
<i>Palvelujen ostot</i>	-1 966 582,36	-2 306 222,00	-1 692,00	-2 307 914,00	-2 221 353,46	-86 560,54	96,2
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 666 780,17	-6 235 799,00	-39 835,00	-6 275 634,00	-6 140 464,09	-135 169,91	97,8
lin oma toiminta yhteensä							
TOIMINTATUOTOT	4 236 912,40	3 963 384,00		3 963 384,00	4 262 083,07	298 699,07	107,5
TOIMINTAKULUT	-22 115 094,75	-23 105 626,00	-106 589,00	-23 212 215,00	-23 833 156,16	620 941,16	102,7
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-11 241 411,99</i>	<i>-11 961 382,00</i>	<i>-101 518,00</i>	<i>-12 062 900,00</i>	<i>-11 341 693,85</i>	<i>-721 206,15</i>	<i>94,0</i>
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-7 273 234,14</i>	<i>-7 659 362,00</i>	<i>-5 071,00</i>	<i>-7 664 433,00</i>	<i>-7 949 249,32</i>	<i>284 816,32</i>	<i>103,7</i>
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-17 878 182,35	-19 142 242,00	-106 589,00	-19 248 831,00	-19 571 073,09	322 242,09	101,7
Poistot ja arvonalentumiset	-10 267,87						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-17 888 450,22	-19 142 242,00	-106 589,00	-19 248 831,00	-19 571 073,09	322 242,09	101,7
li:n esh ja muut ulkopoolliset palv.ostot							
TOIMINTAKULUT	-12 033 154,78	-12 473 000,00		-12 473 000,00	-11 478 040,27	-994 959,73	92,0
<i>Palvelujen ostot</i>	-11 956 549,62	-12 391 000,00		-12 391 000,00	-11 361 997,68	-1 029 002,32	91,7
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12 033 154,78	-12 473 000,00		-12 473 000,00	-11 478 040,27	-994 959,73	92,0
II YHTEENSÄ							
TOIMINTATUOTOT	4 236 912,40	3 963 384,00		3 963 384,00	4 262 083,07	298 699,07	107,5
TOIMINTAKULUT	-34 148 249,53	-35 578 626,00	-106 589,00	-35 685 215,00	-35 311 196,43	-374 018,57	99,0
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-11 241 411,99</i>	<i>-11 961 382,00</i>	<i>-101 518,00</i>	<i>-12 062 900,00</i>	<i>-11 341 693,85</i>	<i>-721 206,15</i>	<i>94,0</i>
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-19 229 783,76</i>	<i>-20 050 362,00</i>	<i>-5 071,00</i>	<i>-20 055 433,00</i>	<i>-19 311 247,00</i>	<i>-744 186,00</i>	<i>96,3</i>
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-29 911 337,13	-31 615 242,00	-106 589,00	-31 721 831,00	-31 049 113,36	-672 717,64	97,9
Poistot ja arvonalentumiset	-10 267,87						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-29 921 605,00	-31 615 242,00	-106 589,00	-31 721 831,00	-31 049 113,36	-672 717,64	97,9

1.1.2018 tapahtui Jakkukylän osakuntaliitos lihin, mikä vaikutti myös Oulunkaaren kuntayhtymän toimintaan lisääntyneinä palvelutarpeina. Palvelutarpeiden kasvuun oli varauduttu hyvin, mutta palvelutarpeet toteutuivat hieman eri tavalla kuin alun perin oli ajateltu. Erityisesti suun terveydenhuollossa ja kotihoidon palveluissa asiakkaiden määrä on lisääntynyt.

Oulunkaaren kuntayhtymässä palveluseteli on käytössä yhtenä palvelun tuottamismuotona tehostetussa asumispalvelussa, kotihoidossa ja sen tukipalveluissa sekä vammaispalveluiden henkilökohtaisessa avussa. Palvelusetelin täysimääräinen hyöty jää kuitenkin toteutumatta, koska alueella toimivien palveluseteliyrittäjien määrä ei vastaa asiakastarvetta.

Tuen polku -malli on käytössä lasten ja perheiden palveluissa ja perhekeskustoiminnassa. Mallissa keskeistä on varhainen puuttuminen ja siinä on avattu jokaisen toimijan vastuut ja roolit lasten ja perheiden asioissa. Tuen polku -mallia tulee vielä juurruttaa ja yhteistyötä tehostaa eri toimijoiden välillä toimintamallin mukaisesti.

Lastensuojelussa hyödynnetään systeemistä toimintamallia, joka perustuu tiiviiseen moniammatilliseen tiimityöskentelyyn asiakasperheiden kanssa. Jotta systeemistä toimintamallia pystytään hyödyntämään tehokkaasti, on Tuen polku -mallin toimittava mahdollisimman hyvin.

Perheneuvolan ja koulupsykologin palveluiden toteuttamisessa on ollut haasteita, joita on jouduttu paikkaamaan ostopalveluita käyttämällä.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa sosiaalipäivystystapausten määrät ovat kasvaneet koko vuoden ajan. Syksyllä 2018 hätäkeskuksessa otettiin käyttöön ERICA-järjestelmä, joka tulee nostamaan sosiaalipäivystyksen määriä myös jatkossa. ERICA-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä on määritelty, että se hälyttää automaattisesti sosiaalipäivystystä ennakoivasti myös sellaisissa hälytystapauksissa, joissa aikaisemmin ei ole hälytystä tullut.

Sosiaalitoimiston tiloissa on sisäilmaongelma, joka on vaikuttanut henkilöstön työhyvinvointiin ja rekrytointiin.

Terveyspalveluissa hoitohenkilökuntaa on saatu hyvin rekrytoitua etenkin vakituisiin toimiin ja muun muassa lääkärihenkilöstön pysyvyys on parantunut. Toiminnallisesti vuosi on mennyt järjestämissopimuksen mukaisesti. Painopiste kehittämisessä on ollut digitaalisissa ja etäyhteyksiä hyödyntävissä palvelutuotteissa. Esimerkkeinä voidaan mainita sähköisen ajanvarauspyyntöpalvelun laajentaminen, omahoitoalustan ilmeen ja sisällön mittava uudistaminen sekä INR-etämittauspilotin toteutus ja tuotantoon juurruttaminen. Vuonna 2019 osallisuuden lisääminen sekä digitalisuutta ja verkkoa hyödyntävien palvelutuotteiden kehittäminen on keskiössä. Erikoislääkäripalvelua on laajennettu ja terveysasemalla on muutoksen myötä saatavissa myös röntgenlääkärin palveluita ja luotua toimintamallia kehitetään tulevana vuotena.

Lainsäädäntöön perustuvaa työterveyshuollon yhtiöittämistä on valmisteltu tiiviisti vuoden 2018 aikana ja työterveyshuolto irtaantuu omaksi yhtiökseen alkuvuodesta 2019. Pääomistajina perustettavassa yhtiössä toimivat Oulunkaaren jäsenkunnat.

Kotihoidossa asiakkaiden palvelutarpeet ovat muuttuneet sairaanhoidollisempaan suuntaan, minkä vuoksi hoitohenkilökuntaan tarvitaan yhä enemmän sairaanhoidollista ammattitaitoa. Ikäihmisten asumispalveluissa ja hoivahoidossa kolmannen sektorin toimijoita on saatu hienosti mukaan järjestämään tapahtumia ja osallistumaan asukkaiden arkeen viikoittain, mikä rikastuttaa asumispalveluiden ja hoivakotien toimintaa.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelusopimus (sisäinen ja ulkoinen)

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot				84 152,52	-84 152,52	88 575
Toimintamenot	-32 083 173		-32 083 173	-31 460 402,08	-622 770,92	-30 340 525
Toimintakate	-32 083 173		-32 083 173	-31 376 249,56	-706 923,44	-30 251 950
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-75 881		-75 881	-75 881,21	0,21	-88 085
Laskennalliset erät				-723 125,28	723 125,28	-594 307
Tehtävän kokonaiskustannukset	-32 159 054		-32 159 054	-32 175 256,05	16 202,05	-30 934 342

4.1.3. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Toiminta käsittää hallinnon lisäksi:

Opetuspalvelut: Perusopetuslain ja asetuksen mukaisen opetuksen järjestämisen. Perusopetus turvaa alueellisesti tasapuolisen ja ajanmukaisen opetuksen ja antaa oppilaille hyvät valmiudet jatko-opintoihin sekä itsensä kehittämiseen. Lukion tavoitteena on antaa opiskelijalle jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Varhaiskasvatuspalvelut: Palveluja ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä. Lakeja ovat mm. varhaiskasvatuslaki, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista.

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Toiminnalliset muutokset

Merkittävimmät muutokset:

- Jakkukylän liittyminen lihin. Muutos tuo mukaan ryhmäperhepäiväkodin siirtymisen lihin 1.1.2018 ja Jakun koulun siirtymisen 1.8.2018.
- Varhaiskasvatuskoordinaattorin lisääminen organisaatioon
- Varhaiskasvatuksen aluejärjestelmästä siirtyminen yksikkökohtaiseen päiväkodinjohtaja-järjestelmään
- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkaminen ja laajentaminen olemassa olevilla resursseilla
- Pohjois-lin koulun liikuntasalin/opetustilan valmistuminen
- Ojakylän koulun saneerauksen aloittaminen ja henkilöstön siirtyminen väistötiloihin Haminan kouluun
- Hallinnosta siirretty leasingvuokrat yksiköihin -85 000 €/digiloikka
- Jakkukylän ryhmiksen siirtymiseen lin kuntaan toimintakuluihin varattu 208 000 €
- Opetuspalveluihin 1,5 lehtorin palkkauskuluihin n. 75 000 €, koska Valtarin koulun oppilasmäärän kasvaa
- Alarannan koululaisten siirtyessä Valtarille kalustohankinnat 30 000 €
- Asiakaspalveluiden osto Oulun kaupungilta (Jakkukylän aloittaneet yläkoulun oppilaat käyvät pk:n Yli-lin yläkoululla) varattu 375 000 €.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Merkittävimmät muutokset:

- Pohjois-lin koulun liikuntasalin/opetustilan valmistuminen on toteutunut
- Ojakylän koulun saneeraus aloitettiin. Opetus toteutetaan laajennuksen aikana omassa yksikössä.
- Hallinnosta siirrettiin leasingvuokrat yksiköihin -85 000 €/digiloikka
- Jakkukylän ryhmiksen siirtymiseen lin kuntaan toimintakuluihin varattiin 208 000 €
- Opetuspalveluihin lisättiin 1,5 lehtorin palkkauskuluihin n. 75 000 €, koska Valtarin koulun oppilasmäärän kasvoi.
- Asiakaspalveluiden osto Oulun kaupungilta (Jakkukylän aloittaneet yläkoulun oppilaat kävivät pk:n Yli-lin yläkoululla) varattiin 375 000 €.
- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkaminen ja laajentaminen olemassa olevilla resursseilla ei ole toteutunut, toimintaan ei ole ollut mahdollista käyttää resursseja lakisääteisten palvelujen järjestämisen ensisijaisuuden vuoksi
- Varhaiskasvatuskoordinaattorin lisääminen organisaatioon ei ole toteutunut (valtuuston päätöksellä toukokuussa 2018 opetus- ja varhaiskasvatuspäällikön virka lakkautettu ja perustettu varhaiskasvatusjohtajan ja opetusjohtajan virat)
- Varhaiskasvatuksen aluejärjestelmästä siirtyminen yksikkökohtaiseen päiväkodinjohtaja-järjestelmään on toteutunut vuoden 2018 aikana

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan tehtävä ja yleistavoite

Koulujen ja päiväkotien sekä perhepäivähoitajien tehtävänä ja tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Opetuksen tavoitteena on lisäksi turvata riittävä yhdenvertaisuus.

Opetus ja kasvatusta järjestetään lakien ja asetusten mukaisesti tasapuolisesti. Tavoitteena on turvata alueellisesti tasapuolinen ja ajanmukainen opetus ja kasvatusta kaikille iäkkäille lapsille ja nuorille. Lisäksi tavoitteena on luoda mahdollisimman hyvät valmiudet toisen asteen opintoihin ja työelämään.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut jakaantuvat kolmeen tulosalueeseen – opetus- ja varhaiskasvatuksen hallintoon, opetuspalveluihin sekä varhaiskasvatuspalveluihin.

Katsaus henkilöstömäärään, toimintaan ja taloudelliseen tilanteeseen

Vuoden 2018 aikana yksikköjen määrä pysyi samana. Alarannan koulun vuosiluokat 3-6 kävivät kouluaan Haminan koululla väistötiloissa. Koko henkilöstömäärä lisääntyi kolmella henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna. Opetus- ja varhaiskasvatuspäällikön tehtävä hallinnon uudistuksen myötä lakkasi ja elokuussa 2018 työssään aloittivat opetusjohtaja ja varhaiskasvatusjohtaja.

Taloudellinen tilanne pysyi ennallaan vuoteen 2017 verraten. Yhteistyötä työterveyshuollon ja Oulunkaaren eri toimijoiden kanssa tiivistettiin ja lomien aikana suljettiin mm. päiväkotiyksiköitä. Kaikkien opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut pysyivät budjetissaan.

Oppilas- ja opiskelijahuoltoa kehitettiin edelleen ja siinä toteutettiin oppilashuollon vuosikelloa. Yhteistyötä Oulunkaaren eri toimijoiden kanssa toteutettiin suunnitellusti. Opetusjohtaja toimi LAPE –ryhmän sekä oppilashuollon ohjausryhmän puheenjohtajana.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen yksiköihin suunniteltiin hyvinvoivan kasvuyhteisön prosessia syksyllä 2018. Toteutus ajoittuu vuosille 2019 ja 2020, ja siihen osallistuvat kaikki yksiköt. Hyvinvoivan kasvuyhteisön kehittäminen on prosessi, joka nostaa keskiöön lasten ja nuorten ja heidän perheidensä sekä työntekijöiden hyvinvoinnin. Kehittämistyössä korostuvat tuen ja avun toteuttaminen kasvu- ja kehitysympäristöissä, kohtaamisen ja osallisuuden edistäminen sekä arjen sujuvuus.

Kunnan tukipalvelujen osalta yhteistyötä on tehty li-instituutti –liikelaitoksen, teknisten palveluiden, kiinteistöhuollon sekä ateria- ja tilapalveluiden kanssa. Yhteistyö on sujunut suunnitellusti. TVT-tukipalveluita on käytetty hankintoja tehtäessä ja oppimisympäristöjä kehittäessä.

Vuonna 2018 esiopetusta järjestettiin kaikilla muilla alakouluilla paitsi Ylirannan ja Pohjois-lin kouluilla, jonka esioppilaat oli sijoitettu Aseman koulun esiopetusryhmään. Pienillä kouluilla esioppilaat olivat pääosin yhdysluokissa ja isommissa kouluissa erillisluokissa. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten osalta esiopetus toteutettiin Nikkarin, Lakson ja Haminan päiväkodeissa. Kuivaniemessä ja Olhavassa esiopetus toteutettiin varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettiin Haminan, Olhavan ja Kuivaniemen koulujen yhteydessä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Lin kunta järjestää 1. ja 2. luokkalaisille sekä erityisin perustein oikeutetuille tarkoitettua aamu- ja iltapäivähoitoa klo 7-17 välisenä aikana. Toiminta järjestetään koulujen lukuvuosikalenterin mukaan.

Tilastointipäivänä 20.9.2018 lapsimäärä aamu- ja iltapäivätoiminnassa oli yhteensä 65, joista 1. luokkalaisia oli 38, 2. luokkalaisia 21 ja erityistuen päätöksen saaneita 6 oppilasta.

Opetushallituksen rahoittamaa kerhotoimintaa järjestettiin lin kouluilla monipuolisesti. Vuoden aikana noin 400 oppilasta osallistui erilaisiin kerhoihin, joita suurimmaksi osaksi ohjasivat opettajat. Liikunta ja musiikki olivat suosituimpia aiheita kerhoihin, mutta tarjolla oli myös kokki-, metsästys- ja terveellinen ravinto -kerhoja. Kerhotunteja toteutui suunnitellusti noin 400.

Toiminnan kehittäminen ja katsaus tulevaan

Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden tavoitteena on turvata alueellisesti tasapuolinen ja ajanmukainen opetus ja kasvatus kaikille iällisille lapsille ja nuorille. Lähtökohtaisesti tämä tarkoittaa sitä, että palvelut ovat laadukkaita ja riittävän lähellä oppijaa. Erityisopetuskoordinaattorin avulla toteutetaan varhaiskasvatuksen ja opetustoimen oppilashuollon resurssien tasapuolista jakamista sekä tuen muodon oikea-aikaisuutta ja laatua.

lin kunnan väestönkehitys on hieman laskeva. Kunnan pohjoisosassa lapsimäärät ovat selkeimmin laskevia, ja se johtaa myös palvelurakenteen tarkasteluun. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun takaamisen ehtona on riittävät resurssit. Suurin kasvu opetuksen osalta kohdistuu Valtarin kouluun.

Alarannalle valtuuston päätöksen mukaisesti rakennetaan uusi koulurakennus, jossa tavoitteiden päästään toiminta aloittamaan vuoden 2020 loppuun mennessä. Tähän asti Alarannan koulun 3-6 – luokan oppilaat opiskelevat väistötiloissa Haminan koululla.

Jakkukylän osakuntaliitos eteni viimeiseen vaiheeseen. Jakkukylästä siirtyi lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatuspalveluihin yksi ryhmäperhepäiväkoti toimintoihin 1.1.2018 ja Jakun koulu ja sen toiminta siirtyi osaksi lin opetuspalveluja 1.8.2018 alkaen.

Parantunut työllisyystilanne lisäsi varhaiskasvatuksen tarvetta vuonna 2018. Sekä kunnan että yksityisten toimijoiden varhaiskasvatusyksiköt ovat olleet täynnä. Tämä on lisännyt myös varhaiskasvatuksen menoja.

Talouden tasapainottaminen luo haasteita ja tiukkenevia resursseja opetukseen ja varhaiskasvatukseen. Palveluverkko, henkilöstömitoitukset ja lakisääteistä paremmat palvelut joutuvat tarkastelun alle.

Merkittävimmät muutokset 2019:

Varhaiskasvatuksen tarpeen lisääntyminen ja sen vaikutukset.
Ojakylän koulurakennuksen valmistuminen.
Liikuntakeskuksen valmistuminen ja käyttöönotto.
Alarannan koulun rakentamisen aloittaminen.
Ylirannan koulun lakkauttaminen.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan käyttötalous sitovuustasoilla

Opetus- ja varhaiskasvatus, hallinto

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	0		0	0	0	
Toimintamenot	-255 453	0	-255 453	-218 228	-37 225	-233 286
Toimintakate	-255 453		-255 453	-218 228	-37 225	-233 286
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-15 015,42	15 015	-13 381

Tehtävän kokonais- kustannukset	-255 453		-255 453	-233 244	-22 209	-246 667
--	----------	--	----------	-----------------	---------	----------

Varhaiskasvatus- ja päivähoitopalvelut (sisäinen ja ulkoinen)

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	418 200		418 200	370 802	47 398	421 520
Toimintamenot	-6 782 957		-6 782 957	-6 738 682	-44 275	-6 280 940
Toimintakate	-6 364 757	0	-6 364 757	-6 367 880	3 123	-5 859 420
Laskennalliset kus- tannukset						
Poistot ja arvon alentumiset						
Laskennalliset erät				-269 947	269 947	-222 974
Tehtävän kokonais- kustannukset	-6 364 757	0	-6 364 757	-6 637 827	273 070	-6 082 394

Opetuspalvelut (sisäinen ja ulkoinen)

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	343 934	50 000	393 934	487 711	-93 777	421 063
Toimintamenot	-14 239 910	-100 000	-14 339 910	-14 520 716	180 806	-12 927 737
Toimintakate	-13 895 976	-50 000	-13 945 976	-14 033 006	87 030	-12 506 674
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvon alentumiset			-1 467	-1 983	516	-1 467
Laskennalliset erät				-696 319	696 319	-596 598
Tehtävän koko- naiskustannukset	-13 895 976	-50 000	13 947 443	-14 731 307	783 864	-13 104 739

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	762 134	50 000	812 134	858 513	-43 379	842 583
Toimintamenot	-21 278 320	-100 000	-21 378 320	-21 477 627	99 307	-19 441 963
Toimintakate	-20 516 186	-50 000	-20 566 186	-20 619 114	52 298	-18 599 380
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvon alentumiset	-1 467		-1 467	-1 983	516	-1 467
Laskennalliset erät				-981 281	921 281	-832 953
Tehtävän koko- naiskustannukset	-20 517 653	-50 000	-20 567 653	-21 602 378	1 034 725	-19 433 799

Opetuspalvelut: Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta myönsi 14.6.2018 lin lukiolle 15 vuosiviikkotunnin lisäresurssin opetuksen järjestämiseksi osittain kolmisarjaisena lv. 2018-2019. (ylitys 99 000 euroa/ toimintakate)

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	Lähtötilanne henkilömäärä				Perustelut
	Ta2018	Lisäys	Vähennys	Tp2018	
Koko henkilöstö					
Vuosi					
Opetus- ja varh.kasv.päällikkö	1		1	0	

Opetusjohtaja		1		1
Varhaiskasvatusjohtaja		1		1
Luokanopettaja (sis. koulunjohtajat)	52			52
Lehtori	49,5	1,5		51
Eriyisopettaja	11		1	10
Esiopettaja	5			5
Kk-ohjaaja	26	1		27
Lastentarhanopettaja *)	19	2		21
Varhaiserityisopettaja	3			3
Päivähoitaja	32,5	0,5		33
Avustaja/ohjaaja	22,5		1,5	21
Perhepäivähoitaja *)	19,5	3,5		23
Rehtori	4			4
Alue-esimies	3	1		4
Toimisto-/Koulusihteeri	4,5			4,5
Yhteensä	252,5	11,5	3,5	260,5

*) Kuivaniemeen perustettu LTO tehtävä

**) Jakun ryhmiksestä tullut lisää 3 henkilöä

Perhepäivähoitaja/päivähoitaja, huomioitu tehtävämäärinä ei henkilötyövuosina)

4.1.4. Tekniset palvelut

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Tekniset palvelut tuottivat kunnan rakennuttamispalvelut tavoitteiden mukaisesti.

Hallinto ja rakennuttaminen

	TA 2018 al- kuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	1 406 419		1 406 419	1 597 742	-191 323	1 290 583
Valmistus omaan käyttöön	10 000		10 000		10 000	2 643
Toimintamenot	-1 061 721		-1 061 721	-937 421	-124 300	-933 080
Toimintakate	354 698		354 698	660 321	-305 623	360 147
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvon alentumiset	-1 575 887		-1 575 887	-1 834 637	258 750	-1 848 605
Laskennalliset erät				-34 566	34 566	-39 219
Tehtävän kokonaiskus- tannukset	-1 221 189	0	-1 221 189	-1 208 883	-12 306	-1 527 677

Maan käytön suunnittelu

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Maan käytön suunnittelu

Keskustaajaman asemakaavan uudistaminen valmistuu vuoden 2018 alkupuolella.

Iin rannikon ja saarten osayleiskaavaa tarkistetaan Karhussa, ja asemakaavan laatiminen saaren keskiosalle käynnistetään. Tavoitteena on uuden asuinalueen luominen saaren keskiosaan sekä tarvittavien virkistysmahdollisuuksien kehittäminen. Karhuun hankitaan uusi pohjakartta.

Jakkukylän osayleiskaavan tarkistaminen käynnistetään vuoden 2018 alussa. Tavoitteena on kylän täydennysrakentamisen mahdollistaminen nykyistä paremmin.

Seljänperän entisen leirintäalueen kaavamuuos alueen saamiseksi asuinkäyttöön käynnistetään alkuvuodesta 2018. Kaavoitukseen lisätään 10 000 € määräraha.

Maan käytön käyttötalousosaan on varattu asemakaavoitukseen 70 000 € määräraha.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Keskustaajaman asemakaava on valmistunut vuoden 2018 aikana. Iin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkastus Karhussa ja asemakaavan laatiminen ovat käynnistyneet. Jakkukylän osayleiskaavan tarkistaminen ja Seljänperän kaavamuuos ovat käynnistyneet. Näiden lisäksi on käynnistynyt Pentinkankaan asemakaavan muutos ja Illinsaaren asemakaavan laajennus.

Maankäytön suunnittelu

	TA 2018 alku- peräinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	690 000		690 000	842 649	-152 649	866 292
Toimintamenot	-507 369		-507 369	-366 533	-140 836	-550 049
Toimintakate	182 631		182 631	476 116	-293 485	316 243
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvon alentumiset						
Laskennalliset erät				-70 793	70 793	-108 058
Tehtävän kokonaiskus- tannukset	182 631	0	182 631	405 323	-222 692	208 185

Kunnallistekniikka

Sitovat tavoitteet talousarvio 2018:

Kunnallistekniikka

Tehdään katu- ja aluevalaistuksen inventointi sekä sen pohjalta valaistuksen rakentamis- ja uusimissuunnitelma.

Kuntalaisten aktivointia omien alueidensa kunnossapitämiseen jatketaan aluekohtaisissa asukasilloissa. Vuonna 2018 alueena on Tikkasenharju.

Kunnallistekniikan käyttötalousosassa on varattu liikuntapaikkojen ja muiden ulkoilun alueiden nouseviin ylläpitokustannuksiin 14 500 €:n määräraha. Kustannus sisältää muun muassa Jakkukylän liitoksen myötä nousevat liikunta- ja urheilun alueiden hoitokustannukset, Valtarin Areenan alueen ja lisääntyneiden kaukalojen ja valaistusten ylläpitokustannukset, lumetusjärjestelmän käyttökustannukset sekä Työtä Luonnosta –hankkeen tuottamien laavujen ja kotien ylläpitomenot.

Yksityistieavustukseen varattuun määrärahaan ei ole tehty muutoksia kymmeneen vuoteen. Yksityistien määrä kunnassa on kasvanut ja Jakkukylän liitoksen myötä lisääntyy entisestään. Kunnallistekniikan käyttötalousosaan on varattu 65 000 euron määräraha talvikunnossapitoavustuksiin ja 20 000 euron määräraha mahdollisiin yksityistien perusparannusavustuksiin.

Iin kunnan tavoitteiden mukaiset ympäristöhoitotyöt, palveluna toteutettava liikunta- ja urheilun alueiden ylläpito niin opetus- ja varhaiskasvatustoimintaan, kuin kuntalaisille sekä muu peruspalveluiden kunnossapito vaatii työntekijäresurssien kasvattamista. Kunnallistekniikan käyttötalousosassa on varattu määräraha kahden uuden kunnallisteknisen työntekijän palkkaukseen 69 000 euroa, sekä kausityöntekijöiden palkkaamiseen 25 000 €.

Kuivaniemen alueen kunnallisteknisten palvelujen turvaamiseksi ja selkeyttämiseksi lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen yhdestä kiinteistöhoiton työntekijäresurssista 20 % tulee kunnallisteknisten palveluiden käyttöön ja kulut varataan kunnallistekniikan käyttötalousosaan.

Liikenne- ja vesiväylien, liikunta- ja urheilualueiden, satamien ja venepaikkojen sekä leikkikenttien ja puistojen kunnossapidon laatu säilyy vähintään vuoden 2017 tasolla.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Katu- ja aluevalaistuksen inventoinnin ja rakentamissuunnitelman tekeminen siirtyi vuodelle 2019. Aluekohtaisten asukasilojen järjestäminen siirtyi vuodelle 2019. Yksityistieavustuksia jaettiin suunnitelman mukaisesti. Kunnallistekniikkaan palkattiin kaksi uutta työntekijä suunnitelman mukaisesti.

Kunnallistekniikka

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	26 500		26 500	27 324	-824	33 437
Toimintamenot	-1 266 345		-1 266 345	-1 196 622	-69 723	-1 021 091
Toimintakate	-1 239 845		-1 239 845	-1 169 298	-70 547	-987 653
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-547 444		-547 444	-610 898	63 454	-543 204
Laskennalliset erät				-183 861	183 861	-158 231
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 787 289	0	-1 787 289	-1 964 057	176 768	-1 689 089

Valvonta

Rakennusvalvonta ohjaa ja neuvoo hyvän rakennetun ympäristön muodostumista.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Rakennuslupia myönnettiin uusien asuinrakennusten rakentamiseen 24 kpl ja vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen 8 kpl, kaikkia lupia myönnettiin vuonna 2018 yhteensä 195 kpl. Katselmoitteja tehtiin yhteensä 331 kpl.

	TA 2018 alkuperäinen	muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	130 000		130 000	182 736	-52 736	126 697
Toimintamenot	-197 214		-197 214	-171 324	-25 890	-182 376
Toimintakate	-67 214		-67 214	11 413	-78 627	-55 678
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset				-471	471	
Laskennalliset erät				-12 843	12 843	-14 080
Tehtävän kokonaiskustannukset	-67 214	0	-67 214	-1 901	-65 313	-69 758

HENKILÖSTÖN KEHITYS

Vuosi	Lähtötilanne henkilömäärä		Lisäys/vähennys		Perustelut muutokselle
	Ta2018	lisäys	vähennys	Tp2018	
Nimike Teknisten palveluiden hallinto ja rakennuttaminen					

Tekninen johtaja	1			1
Toimistosihteeri	1,5			1,5
Maankäyttö				
Maankäytön suunnittelija				
Kunnallistekniikka				
Kunnallistekniikan päällikkö	1			1
Liikuntapaikkamestari	1			1
Liikuntapaikanhoitaja		+1		1
Kunnallistekninen työntekijä	1	+1		2
Ympäristöhoitaja	1			1
Valvonta				
Rakennustarkastaja	1			1
Rakennustarkastaja	1			1
Yhteensä	9,5	+2		11,5

4.1.5. Kuntapalvelutoimiston tuotanto

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut tuotettiin lille, Pudasjärvelle, Simolle, Utajärvelle, Vaalalle ja Oulunkaaren kuntayhtymälle. Lisäksi kunnille myytiin erillisten sopimusten mukaisesti palkka- ja eläkeasiamiespalveluja. Henkilöstöpalveluissa laskutusperusteena oli toimintolaskenta.

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2017	ALKUPERÄINEN TA 2018	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2018	TP 2018	POIKKEAMA LOPULLISEEN TALOUSARVIOON	KÄYTTÖ- %
003201 Henkilöstöpalvelut							
TOIMINTATUOTOT	625 625,59	682 583,00	2 584,00	685 167,00	599 178,75	-85 988,25	87,5
TOIMINTAKULUT	-617 222,19	-682 583,00	-4 453,00	-687 036,00	-599 178,75	-87 857,25	87,2
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	8 403,40	0,00	-1 869,00	-1 869,00	0,00	1 869,00	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-8 403,40						
TILIKAUDEN YLI/JÄÄMÄ	0,00	0,00	-1 869,00	-1 869,00	0,00	1 869,00	0,0

lin kunta	Ennakko 2018	Toteuma 2018	Palautus-/lisämaksu+
Maksuosuus			
Henkilöstöpalvelut	101 239,68	98 599,93	-2 639,75

Talouspalvelut

Talouspalvelut tuotettiin vuonna 2018 lin, Simon, Utajärven ja Vaalan kunnille, Pudasjärven kaupungille sekä Oulunkaaren omalle toiminnalle. Laskutusperusteena oli vuonna 2018 toimintolaskenta. Talousarvioon myynti arvioitiin 66 % kunnille ja 34 % Oulunkaaren omalle tuotannolle, ja laskutuksen toteuma oli tilinpäätöksessä 65 % kunnille ja 35 % omalle tuotannolle. Kuntien laskutusennakot olivat 605.982,24 euroa ja lopullinen osuus 614.417,15 euroa, eli lisälaskutusta kunnille syntyi 8.488,91 euroa.

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2017	ALKUPERÄINEN TA 2018	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2018	TP 2018	POIKKEAMA LOPULLISEEN TALOUSARVIOON	KÄYTTÖ- %
003202 Talouspalvelut							
TOIMINTATUOTOT	884 555,17	919 810,00	4 919,00	924 729,00	965 362,51	40 633,51	104,4
TOIMINTAKULUT	-879 466,17	-919 810,00	-7 626,00	-927 436,00	-965 362,51	37 926,51	104,1
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	5 089,00	0,00	-2 707,00	-2 707,00	0,00	2 707,00	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-5 089,00						
TILIKAUDEN YLI/JÄÄMÄ	0,00	0,00	-2 707,00	-2 707,00	0,00	2 707,00	0,0

lin kunta	Ennakko 2018	Toteuma 2018	Palautus-/lisämaksu+
Maksuosuus			
Talouspalvelut	186 546,60	201 986,60	15 440,00

Tietopalvelut

Kuntapalvelutoimiston Tietopalvelut-yksikön perustehtävä on turvata Oulunkaaren kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien tietoteknisen toimintaympäristön tarkoituksenmukainen toiminta. Palvelutuotanto käsittää loppukäyttäjien tuen lisäksi n. 7.000 käyttäjän, 4.200 päätelaitteen ja 50 palvelinkoneen sekä alueverkon muodostaman kokonaisuuden ylläpidon. Ylläpidettävien päätelaitteiden määrä pysyi lähes samana vuoteen 2017 verrattuna, mutta laitekannan rotaatio laski laitteiden keski-ikää vähentäen niihin kohdistuvia tukipyynnöitä. Tietopalveluita tuotettiin vuonna 2018 Oulunkaaren kuntayhtymän, lin, Simon, Utajärven ja Vaalan kuntien sekä Pudasjärven kaupungin organisaatioille.

Vuoden 2018 merkittävimpiä tietopalveluiden toteuttamia kehittämistoimenpiteitä ovat olleet sähköisiin palveluihin liittyvät kehittämistoimet sekä palvelinkapasiteetin kasvattaminen, jolla on varmistettu tuotannon toiminta kasvaneessa ympäristössä.

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2017	ALKUPERÄINEN TA 2018	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2018	TP 2018	POIKKEAMA LOPULLISEEN TALOUSARVIOON	KÄYTTÖ %
003203 Tietopalvelut							
TOIMINTATUOTOT	1 623 624,23	1 740 441,00	3 813,00	1 744 254,00	1 686 329,59	-57 924,41	96,7
TOIMINTAKULUT	-1 623 624,23	-1 740 441,00	-5 211,00	-1 745 652,00	-1 686 329,59	-59 322,41	96,6
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00	0,00	-1 398,00	-1 398,00	0,00	1 398,00	0,0

lin kunta	Ennakko 2018	Toteuma 2018	Palautus-/lisämaksu+
Maksuosuus			
Tietopalvelut	397 083,96	376 610,32	-20 473,64

Kuntapalvelutoimiston hankkeet

Vuonna 2018 Kuntapalvelutoimiston henkilökuntaa osallistui Valtion tieteellisen tutkimuskeskuksen (VTT) Valtioneuvoston kanslialle (VNK) toteuttamaan KUNiT-hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena oli selvittää kuntien eri toimintojen digitalisaation nykytilaa, digitalisaation mahdollistamaa toimintaprosessien uudistamista ja säästöpotentiaalia sekä kartoittaa niitä toimenpiteitä, joita säästöpotentiaalini toteuttaminen kunnissa edellyttäisi. Oulunkaaren kuntayhtymä toimi hankkeessa osatoteuttajana ja tapausesimerkkinä erityisesti lin kunnalle myytävien palveluiden osalta. KUNiT-hanke oli kokonaisuudessaan Valtioneuvoston kanslian rahoittama.

Hankkeessa arvioitiin Talous- ja Henkilöstöpalveluiden prosessien digitalisaation nykytilaa sekä automatisoinnin ja digitalisaation avulla saavutettavaa säästöpotentiaalia. Prosesseissa tunnistettiin olevan digitalisaation avulla toteutettavaa säästöpotentiaalia erityisesti rutiiniluontoisissa tehtävissä. Säästö mahdollistaisi resurssien uudelleenlaisen kohdentamisen esimerkiksi erityisosaamista vaativiin asiakaspalvelutehtäviin. Näin pystyttäisiin vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin ja parantamaan asiakastytyvyyttä.

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2017	ALKUPERÄINEN TA 2018	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2018	TP 2018	POIKKEAMA LOPULLISEEN TALOUSARVIOON	KÄYTTÖ %
003803 Johdon raportointi							
TOIMINTATUOTOT	100 031,64						
TOIMINTAKULUT	-100 031,64						
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00						
003804 KUNiT							
TOIMINTATUOTOT					14 441,68	14 441,68	
TOIMINTAKULUT					-14 441,68	14 441,68	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ					0,00	0,00	
00003800 Kuntapalvelutoimiston hankkeet							
TOIMINTATUOTOT	100 031,64				14 441,68	14 441,68	
TOIMINTAKULUT	-100 031,64				-14 441,68	14 441,68	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00				0,00	0,00	
00003000 Seudullinen kuntapalvelutoimisto							
TOIMINTATUOTOT	3 233 836,63	3 342 834,00	11 316,00	3 354 150,00	3 265 312,53	-88 837,47	97,4
TOIMINTAKULUT	-3 220 344,23	-3 342 834,00	-17 290,00	-3 360 124,00	-3 265 312,53	-94 811,47	97,2
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	13 492,40	0,00	-5 974,00	-5 974,00	0,00	5 974,00	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-13 492,40						
TILIKAUDEN YLI/JÄÄMÄ	0,00	0,00	-5 974,00	-5 974,00	0,00	5 974,00	0,0

Koko kuntapalvelutoimiston kustannustenjako perustuu tuotteistamiseen, joka on otettu käyttöön vuoden 2015 alusta. Taulukossa on koko kunnan osuus kuntapalvelutoimiston menoista

	TP2017	TP2018	Nousu-%
Henkilöstöpalvelut	104 417	98 600	-5,6
Talouspalvelut	185 670	201 987	8,8
Tietopalvelut	364 715	376 610	3,3
Yhteensä	654 802	677 197	3,4

4.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ei sisällä liikelaitoksia)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousar- vio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Ulkoinen, sisäinen					
Toimintatulot					
Myyntitulot	497 604	20 000	517 604	1 001 917	-484 313
Maksutulot	572 700		572 700	572 262	438
Tuet ja avustukset	739 731	187097	926 828	855 527	71 301
Muut toimintatulot	2 082 419		2 082 419	2 259 335	-176 916
Toimintatulot yhteensä	3 892 454	207 097	4 099 551	4 689 041	-589 490
Valmistus omaan käyttöön	10 000		10 000	0	10 000
Toimintamenot			0		0
Henkilöstömenot	-15 482 676	-139 350	-15 622 026	-15 064 976	-557 050
Palvelujen ostot	-40 984 386	-200 004	-41 184 390	-40 480 692	-703 698
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-830 830	-61 100	-891 930	-902 582	10 652
Avustukset muille	-2 295 500		-2 295 500	-2 478 667	183 167
Avustukset liikelaitoksille	-2 132 053		-2 132 053	-2 132 053	0
Muut toimintamenot	-3 540 535	-1 593	-3 542 128	-3 469 702	-72 426
Toimintamenot yhteensä	-65 265 980	-402 047	-65 668 027	-64 528 672	-1 139 355
Toimintakate	-61 363 526	-194 950	-61 558 476	-59 839 631	-1 718 845
Verotulot	33 742 000	-1 342 000	32 400 000	32 091 153	308 847
Valtionosuudet	27 850 000	-465 000	27 385 000	27 439 340	-54 340
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot muilta	6 000		6 000	26 471	-20 471
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	7 000		7 000	3 884	3 116
Muut rahoitustulot muilta	16 000		16 000	125 994	-109 994
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitok-</i> <i>silta</i>	104 489		104 489	106 812	-2 323
Korkomenot	-290 300		-290 300	-330 071	39 771
Muut rahoitusmenot	-2 600		-2 600	-4 435	1 835
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	-159 411		-159 411	-71 345	-88 066
Vuosikate	69 063	-2 001 950	-1 932 887	-380 483	-1 552 404
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 322 442		-2 322 442	-2 667 278	344 836
Kertaluonteiset poistot				0	0
Arvonalentumiset			0		0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot			0		0
Satunnaiset menot			0		0
Tilikauden tulos	-2 253 379	-2 001 950	-4 255 329	-3 047 761	-1 207 568
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	71 431		71 431	64 419	7 012
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0		0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 181 948	-2 001 950	-4 183 898	-2 983 342	-1 200 556

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	33 742 000	-1 342 000	32 400 000	32 091 153	308 847
Kunnan tulovero	27 914 000	-1 342 000	26 572 000	26 489 258	82 742
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 528 000	0	1 528 000	1 373 419	154 581
Kiinteistövero	4 300 000	0	4 300 000	4 228 476	71 524
Muut verotulot	0	0	0		0

Vuosi	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo, milj. euroa	Muutos
2014	21,25	124 953	3,8 %
2015	21,25	124 530	-0,3 %
2016	21,25	125 503	0,7 %
2017	21,25	123 514	-1,6 %
2018	21,25	129 622	4,9 %

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	27 850 000	-465 000	27 385 000	27 439 340	-54 340
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	20 125 000	-465 000	19 660 000	19 444 416	215 584
Verotuloihin perustuva valtionosuus	8 000 000		8 000 000	7 766 952	233 048
Osakuntaliitoksen osuus perusp. vos				587 328	-587 328
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-275 000		-275 000	-359 356	84 356
Järjestelmän tasaus	0		0	0	0

Tuloslaskelmaosan toteutuminen
(sisältää liikelaitokset)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Ulkoinen					
Toimintatulot					
Myyntitulot	3 347 290	20 000	3 367 290	3 826 843	-459 553
Maksutulot	692 700		692 700	730 970	-38 270
Tuet ja avustukset	811 731	187 097	998 828	974 934	23 894
Muut toimintatulot	2 193 805		2 193 805	2 421 780	-227 975
Toimintatulot yhteensä	7 045 526	207 097	7 252 623	7 954 528	-701 905
Valmistus omaan käyttöön	16 000		16 000	0	16 000
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-19 744 660	-139 350	-19 884 010	-19 093 182	-790 828
Palvelujen ostot	-40 411 908	-200 004	-40 611 912	-39 587 959	-1 023 953
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 488 294	-61 100	-3 549 394	-3 466 014	-83 380
Avustukset	-2 360 500		-2 360 500	-2 537 205	176 705
Muut toimintamenot	-1 474 828	-1 593	-1 476 421	-1 412 201	-64 220
Toimintamenot yhteensä	-67 480 190	-402 047	-67 882 237	-66 096 560	-1 785 677
Toimintakate	-60 418 664	-194 950	-60 613 614	-58 142 032	-2 471 582
Verotulot	33 742 000	-1 342 000	32 400 000	32 091 153	308 847
Valtionosuudet	27 850 000	-465 000	27 385 000	27 439 340	-54 340
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot muilta	6 000		6 000	26 471	-20 471
Muut rahoitustulot muilta	22 600		22 600	136 248	-113 648
Korkomenot	-290 300		-290 300	-331 698	41 398
Muut rahoitusmenot	-2 600		-2 600	-4 425	1 825
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	-264 300	0	-264 300	-173 404	-90 896
Vuosikate	909 036	-2 001 950	-1 092 914	1 215 057	-2 307 971
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 705 864		-2 705 864	-3 148 103	442 239
Kertaluonteiset poistot				0	0
Arvonalentumiset			0		0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot			0		0
Satunnaiset menot			0		0
Tilikauden tulos	-1 796 828	-2 001 950	-3 798 778	-1 933 046	-1 865 732
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	85 976		85 976	82 929	3 047
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0		0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 710 852	-2 001 950	-3 712 802	-1 850 117	-1 862 685

4.3. Investointien toteutuminen

Vuoden 2018 talousarvion kunnan investointimenot olivat 7,5 miljoonaa euroa ja toteutuma 5,8 miljoonaa euroa ja 77 %. Suurimpia kohteita olivat Liikuntakeskuksen rakentamisen käynnistyminen (999 t€) ja Pohjois-lin koulun liikuntasalin rakentaminen (944 t€). Kunnallistekniikan investoinneista merkittävimpiä olivat leikkikenttien rakentaminen (143 t€) ja venesatamien kunnostus (94 t€).

Investointien lukumäärä 44 oli suuri. Näistä jäi toteutumatta 10 investointia.

Merkittävimmät investoinnit

Yleishallinto

lisi-verkon rakentaminen (475te)

Sosiaali- ja terveystalvelut

lin terveystakeskuksen korjaus (34te) ja Kuivaniemen terveystakeskuksen korjaus (34te)

Opetus- ja varhaiskasvatustalvelut

Pohjois-lin liikuntasalin rakentaminen (944te), Haminan koulun pihan rakentaminen (455te), Nikkarin päiväkodin korjaukset (150te) ja Ojakylän koulun laajennuksen käynnistyminen (216te).

Tekniset palvelut

Liikuntakeskuksen rakentamisen käynnistyminen (999te), Jakkukylän koulun hankinta (670te), kevyen liikenteen väylien rakentaminen (202te) ja leikkipuistojen rakentaminen (143te).

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannus-arviosta käytetty
*)sitova taso							
Yleishallinto							
900001 Kiinteä omaisuus ja osakkeet							
MUUT INVESTOINTIMENOT		0,00	0,00	0,00	-6 336,19	6 336,19	-6 336
INVESTOINTIMENOT		0,00	0,00	0,00	-6 336,19	6 336,19	-6 336
INVESTOINTITULOT							
KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNTI				0,00	275 170,50	-275 170,50	275 171
INVESTOINTITULOT					275 170,50	-275 170,50	275 171
INVESTOINNIT NETTO		0,00	0,00	0,00	268 834,31	-268 834,31	268 834
*)900002 Ilojen voimaloiden investointien kuntaos							0
INVESTOINTIMENOT		-125 000,00	0,00	-125 000,00	-119 533,10	-5 466,90	-119 533
INVESTOINNIT NETTO		-125 000,00	0,00	-125 000,00	-119 533,10	-5 466,90	-119 533
*)944223 Maan hankinta							0
INVESTOINTIMENOT		-100 000,00	-250 000,00	-350 000,00	-261 909,00	-88 091,00	-261 909
INVESTOINNIT NETTO		-100 000,00	-250 000,00	-350 000,00	-261 909,00	-88 091,00	-261 909
*)944240 lisiverkko							0
INVESTOINTIMENOT	-652 921	-450 000,00	0,00	-450 000,00	-475 414,50	25 414,50	-1 128 336
INVESTOINNIT NETTO	-652 921	-450 000,00	0,00	-450 000,00	-475 414,50	25 414,50	-1 128 336
*)Yleishallinnon investoinnit yhteensä							0
OMA RAKENTAMINEN							0
MUUT INVESTOINTIMENOT		-675 000,00	-250 000,00	-925 000,00	-863 192,79	-68 143,40	-1 509 778
INVESTOINTIMENOT		-675 000,00	-250 000,00	-925 000,00	-863 192,79	-61 807,21	-863 193
INVESTOINTITULOT							
KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNTI				0,00	275 170,50	-275 170,50	275 171
INVESTOINTITULOT				0,00	275 170,50	-275 170,50	275 171
INVESTOINNIT NETTO		-675 000,00	-250 000,00	-925 000,00	-588 022,29	-336 977,71	-588 022

Sosiaali- ja terveyspalvelujen investoinnit	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
*)930030 Päivätoimintakeskus							0
INVESTOINTIMENOT	0	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-10 291,00	291,00	-10 291
INVESTOINNIT NETTO	0	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-10 291,00	291,00	-10 291
*)930009 lin terveystakeskuksen korjaus							0
INVESTOINTIMENOT	0	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-34 299,48	-35 700,52	-34 299
INVESTOINNIT NETTO	0	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-34 299,48	-35 700,52	-34 299
*)930028 Kuivaniemen terveystakeskus							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	-30 507,16	10 507,16	-30 507
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	-30 507,16	10 507,16	-30 507
*)930021 lin työkeskus							0
INVESTOINTIMENOT		-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0
*)930031 Hoivaosaston lisätyöt							0
INVESTOINTIMENOT		-10 000,00	0,00	-10 000,00	-9 243,86	-17 000,00	
INVESTOINNIT NETTO		-10 000,00	0,00	-10 000,00	-9 243,86	-17 000,00	-9 244
*)00392000 SOSIAALI- JA TERVEYSPALV. KORJAUSINVESTOINNIT							0
INVESTOINTIMENOT	0	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-84 341,50	-35 658,50	-84 342
INVESTOINNIT NETTO	0	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-84 341,50	-35 658,50	-84 342
Opetus ja varhaiskasvatuspalvelut investoinnit	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
*)942061 Haminan/Valtarin koulun suunn/toteutus							0
INVESTOINTIMENOT		0,00	-110 000,00	-110 000,00	-100 314,80	-9 685,20	-100 315
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN				0,00	0,00	0,00	0
INVESTOINNIT NETTO		0,00	-110 000,00	-110 000,00	-100 314,80	-9 685,20	-100 315
*)942068 Haminan koulun pihan rakentaminen							0
INVESTOINTIMENOT		-500 000,00	0,00	-500 000,00	-454 955,99	-45 044,01	-454 956
INVESTOINNIT NETTO		-500 000,00	0,00	-500 000,00	-454 955,99	-45 044,01	-454 956

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Opetus ja varhaiskasvatuspalvelut investoinnit							
*)944015 Valtarin koulu/ Areena							0
OMA RAKENTAMINEN					-309,45	309,45	-309
MUUT INVESTOINTIMENOT	-403 364	0,00	0,00	0,00	-28 438,62	28 438,62	-431 803
INVESTOINTIMENOT		0,00	0,00	0,00	-28 748,07	28 748,07	-432 112
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN	83 200	0,00	0,00	0,00	20 800,00	-20 800,00	104 000
INVESTOINNIT NETTO	-320 164	0,00	0,00	0,00	-7 948,07	7 948,07	-328 112
*)944212 Pohjois-lin koulu/ Liikuntasali, luokka							0
INVESTOINTIMENOT	-300 707	-900 000,00	0,00	-900 000,00	-943 887,17	43 887,17	-1 244 594
INVESTOINNIT NETTO	-300 707	-900 000,00	0,00	-900 000,00	-943 887,17	43 887,17	-1 244 594
*)944009 Alarannan koulu peruskirjaus/suunn.							0
INVESTOINTIMENOT		-60 000,00	0,00	-60 000,00	0,00	-60 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-60 000,00	0,00	-60 000,00	0,00	-60 000,00	0
*)942111 Ojakylän koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-500 000,00	0,00	-500 000,00	-216 364,29	-283 635,71	-216 364
INVESTOINNIT NETTO		-500 000,00	0,00	-500 000,00	-216 364,29	-283 635,71	-216 364
941003 Lakson päiväkoti							0
INVESTOINTIMENOT		-55 000,00	0,00	-55 000,00	-40 097,43	-14 902,57	-40 097
INVESTOINNIT NETTO		-55 000,00	0,00	-55 000,00	-40 097,43	-14 902,57	-40 097
941004 Nikkarin päiväkoti							0
INVESTOINTIMENOT		-220 000,00	0,00	-220 000,00	-149 950,05	-70 049,95	-149 950
INVESTOINNIT NETTO		-220 000,00	0,00	-220 000,00	-149 950,05	-70 049,95	-149 950
942063 Olhavan koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
942139 Pohjois-lin koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
942069 Haminan koulu 2018							0
INVESTOINTIMENOT	0	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-11 263,10	-18 736,90	-11 263
INVESTOINNIT NETTO	0	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-11 263,10	-18 736,90	-11 263

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Opetus ja varhaiskasvatuspalvelut investoinnit							
942139 Ylirannan koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-25 000,00	0,00	-25 000,00	0,00	-25 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-25 000,00	0,00	-25 000,00	0,00	-25 000,00	0
942070 Haminan koulu+lukio							0
INVESTOINTIMENOT	0	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO	0	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0
942071 Jakun koulun korjaukset							0
INVESTOINTIMENOT		-220 000,00	0,00	-220 000,00	-85 003,65	-134 996,35	-85 004
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN					9 000,00	-9 000,00	9 000
INVESTOINNIT NETTO		-220 000,00	0,00	-220 000,00	-76 003,65	-143 996,35	-76 004
942146 Aseman koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-85 000,00	0,00	-85 000,00	-63 826,55	-21 173,45	-63 827
INVESTOINNIT NETTO		-85 000,00	0,00	-85 000,00	-63 826,55	-21 173,45	-63 827
944001 Kuivaniemen koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-45 000,00	0,00	-45 000,00	-16 951,42	-28 048,58	-16 951
INVESTOINNIT NETTO		-45 000,00	0,00	-45 000,00	-16 951,42	-28 048,58	-16 951
944007 Valtarin koulu							0
INVESTOINTIMENOT		-110 000,00	0,00	-110 000,00	-88 527,58	-21 472,42	-88 528
INVESTOINNIT NETTO		-110 000,00	0,00	-110 000,00	-88 527,58	-21 472,42	-88 528
944224 Kuivaniemen aseman koulu (liikuntahalli)							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
*)KOULU- JA PÄIVÄKOTIRAKENNUSTEN KORJAUSINVESTOINNIT							0
INVESTOINTIMENOT	0,00	-860 000,00	0,00	-860 000,00	-455 619,78	-404 380,22	-455 620
INVESTOINTITULOT		0,00	0,00	0,00	9 000,00	-9 000,00	9 000
INVESTOINNIT NETTO	0	-860 000,00	0,00	-860 000,00	-446 619,78	-413 380,22	-446 620
KOULU- JA PÄIVÄKOTIRAKENNUSTEN INVESTOINNIT							0
INVESTOINTIMENOT	0,00	-2 820 000,00	-110 000,00	-2 930 000,00	-2 199 890,10	-730 109,90	-2 199 890
INVESTOINTITULOT	0,00	0,00	0,00	0,00	29 800,00	-29 800,00	29 800
INVESTOINNIT NETTO	0,00	-2 820 000,00	-110 000,00	-2 930 000,00	-2 170 090,10	-759 909,90	-2 170 090

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Teknisten palveluiden investoinnit							
*)944241 Paikkatietohallinnan kehittäminen							0
INVESTOINTIMENOT	-56 532	-120 000,00	0,00	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-56 532
INVESTOINNIT NETTO	-56 532	-120 000,00	0,00	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-56 532
*)964210 Liikuntakeskus							0
INVESTOINTIMENOT	-42 843	-1 800 000,00	1 125 000,00	-675 000,00	-999 465,70	324 465,70	-1 042 309
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN			225 000,00	225 000,00	225 000,00		
INVESTOINNIT NETTO	-42 843	-1 800 000,00	1 350 000,00	-450 000,00	-774 465,70	324 465,70	-817 309
*) 950034 Terveyspuisto							0
INVESTOINTIMENOT		-40 000,00	0,00	-40 000,00	-39 789,40	-210,60	-39 789
INVESTOINNIT NETTO		-40 000,00	0,00	-40 000,00	-39 789,40	-210,60	-39 789
*)950008 Kevyenliikenteen väylät							0
INVESTOINTIMENOT		-150 000,00	0,00	-150 000,00	-201 938,90	51 938,90	-201 939
INVESTOINNIT NETTO		-150 000,00	0,00	-150 000,00	-201 938,90	51 938,90	-201 939
*)950027 Kuntakeskuksen ym./suunn. Ja kehitt.							0
INVESTOINTIMENOT		-75 000,00	0,00	-75 000,00	-28 606,70	-46 393,30	-28 607
INVESTOINNIT NETTO		-75 000,00	0,00	-75 000,00	-28 606,70	-46 393,30	-28 607
*)960028 Hulevesiviemäröinti							0
INVESTOINTIMENOT		-150 000,00	0,00	-150 000,00	-12 409,00	-137 591,00	-12 409
INVESTOINNIT NETTO		-150 000,00	0,00	-150 000,00	-12 409,00	-137 591,00	-12 409
*)950036 Kulttuuripolku							0
INVESTOINTIMENOT		-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0
*)950033 Jakun koulukiinteistö							0
INVESTOINTIMENOT		-670 000,00	0,00	-670 000,00	-670 000,00	0,00	-670 000
INVESTOINNIT NETTO		-670 000,00	0,00	-670 000,00	-670 000,00	0,00	-670 000

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Teknisten palveluiden investoinnit							
Rakennukset							
962008 Kuivaniemi-Talo							0
INVESTOINTIMENOT		-10 000,00	0,00	-10 000,00	-29 587,05	19 587,05	-29 587
INVESTOINNIT NETTO		-10 000,00	0,00	-10 000,00	-29 587,05	19 587,05	-29 587
944005 Nättepori							0
INVESTOINTIMENOT		-40 000,00	0,00	-40 000,00	0,00	-40 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-40 000,00	0,00	-40 000,00	0,00	-40 000,00	0
962009 Iin paloasema							0
INVESTOINTIMENOT		-25 000,00	0,00	-25 000,00	-30 569,50	5 569,50	
INVESTOINNIT NETTO		-25 000,00	0,00	-25 000,00	-30 569,50	5 569,50	-30 570
962011 Kuivaniemen paloasema							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	-19 900,00	-100,00	-19 900
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	-19 900,00	-100,00	-19 900
962013 Kunnanvirasto							0
INVESTOINTIMENOT	0	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-122 301,89	-77 698,11	-77 698
INVESTOINNIT NETTO	0	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-122 301,89	-77 698,11	-77 698
970003 Micropolis							0
INVESTOINTIMENOT		-60 000,00	0,00	-60 000,00	-38 662,64	-21 337,36	-38 663
INVESTOINNIT NETTO		-60 000,00	0,00	-60 000,00	-38 662,64	-21 337,36	-38 663
Rakennukset yhteensä							0
INVESTOINTIMENOT		-355 000,00	0,00	-355 000,00	-241 021,08	-113 978,92	
INVESTOINNIT NETTO		-355 000,00	0,00	-355 000,00	-241 021,08	-113 978,92	

	Edellisten vuosien käyttö	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty
Teknisten palveluiden investoinnit							0
950019 Kaavateiden valaistus							0
INVESTOINTIMENOT		-100 000,00	-22 000,00	-122 000,00	-28 706,60	-5 077,16	-28 707
INVESTOINNIT NETTO		-100 000,00	-22 000,00	-122 000,00	-28 706,60	-5 077,16	-28 707
950016 Katuverkon parantaminen/ päällystäminen							0
INVESTOINTIMENOT		-70 000,00	0,00	-70 000,00	-80 632,18	10 632,18	-80 632
INVESTOINNIT NETTO		-70 000,00	0,00	-70 000,00	-80 632,18	10 632,18	-80 632
970008 Urheilualueiden parantaminen							0
INVESTOINTIMENOT		-22 000,00	0,00	-22 000,00	-25 729,67	3 729,67	-25 730
INVESTOINNIT NETTO		-22 000,00	0,00	-22 000,00	-25 729,67	3 729,67	-25 730
944234 Leikkikenttien parantaminen							0
INVESTOINTIMENOT		-75 000,00	0,00	-75 000,00	-143 385,37	68 385,37	-143 385
INVESTOINNIT NETTO		-75 000,00	0,00	-75 000,00	-143 385,37	68 385,37	-143 385
950018 Illinsaari							0
INVESTOINTIMENOT		-50 000,00	0,00	-50 000,00	-32 789,66	-17 210,34	-32 790
INVESTOINNIT NETTO		-50 000,00	0,00	-50 000,00	-32 789,66	-17 210,34	-32 790
970007 Uimarannan kunnostaminen							0
INVESTOINTIMENOT		-60 000,00	0,00	-60 000,00	-55 801,69	-4 198,31	-55 802
INVESTOINNIT NETTO		-60 000,00	0,00	-60 000,00	-55 801,69	-4 198,31	-55 802
950012 Venesatamien kunnostus							0
INVESTOINTIMENOT		-90 000,00	-30 000,00	-120 000,00	-94 942,72	-25 057,28	-94 943
INVESTOINNIT NETTO		-90 000,00	-30 000,00	-120 000,00	-94 942,72	-25 057,28	-94 943
970006 Rantakestilän kehittäminen							0
INVESTOINTIMENOT		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
INVESTOINNIT NETTO		-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0
*)TEKNISTEN PALVELUIDEN KORJAUSINVESTOINNIT							0
INVESTOINTIMENOT		-842 000,00	-52 000,00	-894 000,00	-703 008,97	-190 991,03	-703 009
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN			225 000,00	225 000,00	225 000,00	0,00	225 000
INVESTOINNIT NETTO		-842 000,00	-52 000,00	-894 000,00	-703 008,97	-190 991,03	-703 009
TEKNISTEN PALVELUIDEN INVESTOINNIT							0
INVESTOINTIMENOT		-3 877 000,00	1 125 000,00	-2 752 000,00	-2 655 218,67	-96 781,33	-2 655 219
RAHOITUSOSUUS INVESTOINTIIN			225 000,00	225 000,00	225 000,00		
INVESTOINNIT NETTO		-3 877 000,00	1 350 000,00	-2 527 000,00	-2 430 218,67	-96 781,33	-2 655 219
00000490 INVESTOINNIT 2018							0
INVESTOINTIMENOT		-7 492 000,00	765 000,00	-6 727 000,00	-5 802 643,06	-924 356,94	-5 802 643
INVESTOINTITULOT				0,00	275 170,50	-275 170,50	275 171
KÄYTTÖMAISUUDEN MYYNTI				0,00	254 800,00	-254 800,00	254 800
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN				0,00	529 970,50	-304 970,50	529 971
INVESTOINTITULOT		0,00	225 000,00	225 000,00	529 970,50	-304 970,50	529 971
INVESTOINNIT NETTO		-7 492 000,00	990 000,00	-6 502 000,00	-5 272 672,56	-1 229 327,44	-5 272 673

4.4. Rahoitusosan toteutuminen (sisältää liikelaitokset)

Ulkoinen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	909 036	-2 001 950	-1 092 914	1 215 056,74	-2 307 971
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjaukset				-135 258,14	135 258
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-8 187 000	765 000	-7 422 000	-7 351 870,49	-70 130
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	225 000	225 000	174 659,08	50 341
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			0	302 595,80	-302 596
Toiminta ja investoinnit, netto	-7 277 964	-1 011 950	-8 289 914	-5 794 817,01	-2 495 097
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					0
Antolainasaamisten lisäykset muille			0		0
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille			0		0
Antolainasaamisten vähennykset muille	44 000		44 000	0,00	44 000
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksille			0		0
Lainakannan muutokset			0		0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11 100 000		11 100 000	10 000 000,00	1 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 850 000		-3 850 000	-4 721 273,00	871 273
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	-2 128 957,00	2 128 957
Oman pääoman muutokset			0	0,00	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				140 642,66	-140 643
Rahoituksen rahavirta	7 294 000	0	7 294 000	3 290 412,66	4 003 587

4.5. Yhteenvedo valtuuston määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	määrärahat						tuloarviot				
	Sito- vuus	alkup. TA	TA- muutos	TA yht.	tot.	poikk.	alkup. TA	TA- muutos	TA yht.	tot.	poikk.
Käyttötalousosa											
Kunnanhallitus											
Yleishallinto ja elinvoima											
*Yleishallinto	B	-4 010	-50	-4060	-4 096	36	41		41	40	1
*Elinvoimapalvelut	N/B	-555	-100	-655	-623	-32	0	70	70	45	25
Hallintopalvelut				0		0			0		0
*Asia- tieto ja talouspalvelut	B	-1759		-1759	-1748	-11	232		232	386	-154
*Henkilöstöpalvelut	B	-373		-373	-484	111	100		100	102	-2
*Työllistäminen	B	-2175	-152	-2327	-1967	-360	505	87	592	523	69
Sosiaali- ja terveyspalvelut				0		0			0		0
*Palvelusopimus ym.	N/B	-32083		-32083	-31460	-623			0	84	-84
Opetus-, kulttuuri- ja varhaiskasvatuspalvelut				0		0			0		0
*Opetus- ja varhaiskasvatuksen hallinto	B	-255		-255	-218	-37			0		0
* Varhaisk. ja päiväh.	B	-6 783		-6783	-6 739	-44	418		418	371	47
*Opetuspalvelut	B	-14 240	-100	-14340	-14 521	181	344	50	394	488	-94
Tekninen lautakunta				0		0			0		0
Tekniset palvelut				0		0			0		0
*Hallinto ja rakennutt.	B	-1062		-1062	-937	-125	1406		1406	1598	-192
*Maan käytön suunn.	B	-507	0	-507	-367	-140	690		690	843	-153
*Kunnallistekniikka	B	-1266	0	-1266	-1197	-69	26		26	27	-1
*Valvonta	B	-197		-197	-171	-26	130		130	183	-53
li -instituutti -liikelaitos	B	-2359	0	-2359	-2352	-7	2359	0	2359	2455	-96
lin ateria- ja tilapalvel.	B	-7629		-7629	-7450	-179	7822		7822	8173	-351
lin vesiliikelaitos	B	-1035		-1035	-1040	5	1781		1781	1912	-131
Yhteensä		-76288	-402	-76690	-75370	-1320	15854	207	16061	17230	-1038
Tuloslaskelmaosa											0
Verotulot	B			0		0	33742	-1342	32400	32091	309
Valtionosuudet	B			0		0	27850	-465	27385	27439	-54
Korkotulot	B			0		0	13		13	30	-17
Muut rahoitustulot	B			0		0	127	0	127	243	-116
Korkomenot	B	-297		-297	-336	39			0		0
Muut rahoitusmenot	B	-107		-107	-111	4			0		0
Satunnaiset erät	B			0		0			0		0
		-404	0	-404	-447	43	61732	-1807	59925	59803	122

Investointiosa											
Yleishallinto inv.	B	-675	-250	-925	-863	-62			0	276	-276
Hallintopalveluiden inv.	B	0	0	0	0	0					
Sosiaali- ja terveyspalveluiden investoinnit	B	-120	0	-120	-84	-36			0		0
Opetus ja varh.k.palv. investoinnit	B	-2820	-110	-2930	-2200	-730	0	0	0	30	-30
Teknisten palveluiden investoinnit	B	-3877	1125	-2752	-2655	-97	0	225	225	225	0
li -instituutti -liikelaitos		0	0	0	0	0	0		0	0	0
lin vesiliikelaite.		-645	0	-645	-603	-42			0		0
lin ateria- ja tilapalvel.		-50	0	-50	-23	-27			0		0
Yhteensä		-8187	765	-7422	-6428	-994	0	225	225	531	-306
				0		0			0		0
Rahoitusosa				0		0			0		0
Antolainauksen muutokset				0		0			0		0
*Antolainausaamisteen lisäykset	B			0		0			0		0
*Antolainausaamisteen vähennykset	B			0		0	44		44	0	
Lainakannan muutokset	B			0		0			0		0
*Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B			0		0	11100		11100	10000	1100
*Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-3850		-3850	-4721	871			0		0
*Lyhytaikaisten lainojen muutos	B			0	-2129	2129			0	0	0
Oman pääoman muutokset				0		0			0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	0	0			0	0	0
Toimeksiantojen varojen muuto										5	
Vaihto-omaisuuden muutos					0						
*Saamisten vähennys	B			0	0	0			0	30	-30
*Saamisten lisäys				0		0				29	-29
Vaikutus maksuvalmiuteen				0	0	0				141	
Yhteensä		-3850		-3850	-6850	3000	11144	0	11144	10205	1041
				0		0					
KAIKKI YHTEENSÄ		-88729	363	-88366	-89095	729	88730	-1375	87355	87769	-181

5. Tilinpäätöslaskelmat

5.1. Tuloslaskelma

T U L O S L A S K E L M A	31.12.2018	31.12.2017
Toimintatuotot		
Myyntituotot	3 826 842,95	3 791 189,11
Maksutuotot	730 970,06	706 980,67
Tuet ja avustukset	974 934,39	1 016 009,50
Muut toimintatuotot	2 421 780,33	1 988 326,04
Toimintatuotot yhteensä	7 954 527,73	7 502 505,32
Valmistus omaan käyttöön	0,00	4 712,98
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-14 939 042,65	-14 381 532,84
Eläkekulut	-3 549 602,21	-3 476 743,80
Muut henkilöstökulut	-604 536,80	-666 279,93
Henkilöstökulut yhteensä	-19 093 181,66	-18 524 556,57
Palveluiden ostot	-39 587 958,74	-37 375 714,33
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 466 013,72	-3 464 673,72
Avustukset	-2 537 205,00	-2 208 311,03
Muut toimintakulut	-1 412 200,51	-1 260 305,01
Toimintakulut yhteensä	-66 096 559,63	-62 833 560,66
Toimintakate	-58 142 031,90	-55 326 342,36
Verotulot	32 091 152,75	31 638 780,44
Valtionosuudet	27 439 340,00	27 676 603,00
Rahoitustuotot ja -menot		
Korkotuotot	26 471,16	19 505,85
Muut rahoitustuotot	136 247,67	125 651,13
Korkokulut	-331 697,85	-298 529,26
Muut rahoituskulut	-4 425,09	-1 540,71
Rahoitustuotot ja -menot yhteensä	-173 404,11	-154 912,99
Vuosikate	1 215 056,74	3 834 128,09
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista		
Sumupoistot	-3 148 102,62	-2 782 651,48
Kertaluontoiset poistot	0,00	-292 118,62
Poistot yhteensä	-3 148 102,62	-3 074 770,10
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	0	0
Tilikauden tulos	-1 933 045,88	759 357,99
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	82 929,01	82 929,01
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	-700 000,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 850 116,87	142 287,00

5.2. Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 215 056,74	3 834 128,09
Satunnaiset erät, netto	-135 258,14	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	-188 955,57
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 428 785,42	-7 351 870,49
Rahoitusosuudet investointeihin	254 800,00	174 659,08
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	411 018,18	302 595,80
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 683 168,64	-3 229 443,09
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainauksen vähennykset	0,00	0,00
Lainakanna muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000,00	8 096 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 721 273,00	-4 250 230,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 128 957,00	1 571 931,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	84 381,27	4 907,33
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 082,80	-11 358,92
Pitkäaikaisten saamisten muutos	29 614,44	58 243,90
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-350 416,77	
Korottomien velkojen muutos	378 146,52	-420 845,35
Rahoituksen rahavirta	3 290 412,66	5 048 647,96
Rahavarojen muutos	-1 392 755,98	1 819 204,87
Rahavarat 31.12.	2 593 829,00	3 986 584,98
Rahavarat 1.1.	3 986 584,98	2 167 380,11
	-1 392 755,98	1 819 204,87

5.3. Tase

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot	6 871 565,43	6 824 998,39
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	6 871 565,43	6 824 998,39
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 924 851,22	6 550 837,72
Rakennukset	30 615 404,17	30 887 076,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 412 964,70	13 318 087,84
Koneet ja kalusto	1 279 143,62	1 443 325,62
Muut aineelliset hyödykkeet	33 948,08	33 948,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 306 436,44	1 376 856,05
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	56 572 748,23	53 610 132,24
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	13 400 039,74	13 659 100,01
Muut lainasaamiset	889 824,27	889 824,27
Sijoitukset yhteensä	14 289 864,01	14 548 924,28
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	77 734 177,67	74 984 054,91
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	20 615,09	24 181,69
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	8 534,98	11 857,40
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	29 150,07	36 039,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	45 405,42	44 322,62
Vaihto-omaisuus yhteensä	45 405,42	44 322,62
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	273 933,28	303 547,72
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	273 933,28	303 547,72
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	724 973,91	666 265,31
Lainasaamiset	150 781,69	68 383,44
Muut saamiset	199 400,78	329 129,49
Siirtosaamiset	878 306,26	539 267,63
Lyhytaik. saamiset yhteensä	1 953 462,64	1 603 045,87
Saamiset yhteensä	2 227 395,92	1 906 593,59
Rahat ja pankkisaamiset	2 593 829,00	3 986 584,98
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 866 630,34	5 937 501,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	82 629 958,08	80 957 595,19

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	22 094 168,82	22 094 168,82
Arvonkorotuspääoma	4 654 596,62	4 654 596,62
Muut omat rahastot	576 837,08	576 837,08
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	5 939 282,66	5 796 995,66
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 850 116,87	142 287,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	31 414 768,31	33 264 885,18
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	627 435,96	710 364,97
Vapaaehtoiset varaukset	1 509 114,12	1 509 114,12
POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR. YHT	2 136 550,08	2 219 479,09
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 473 002,56	1 473 002,56
PAKOLLISET VARAUKSET	1 473 002,56	1 473 002,56
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	20 615,09	24 181,69
Lahjoitusrahastojen pääomat	92 779,98	11 857,40
Muut toimeksiantojen pääomat	108 140,90	108 004,63
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	221 535,97	144 043,72
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	23 564 000,00	18 285 273,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	2 875 250,09	2 786 944,58
Pitkäaik. velka yhteensä	26 439 250,09	21 072 217,58
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen joukkovelkakirjalaina	10 500 000,00	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	4 221 273,00	16 850 230,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Saadut ennakot	362 096,51	194 567,87
Ostovelat	2 664 839,29	2 589 407,45
Muut lyhytaikaiset velat	310 549,81	271 630,25
Siirtovelat	2 886 092,46	2 878 131,49
Lyhytaik. velka yhteensä	20 944 851,07	22 783 967,06
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	47 384 101,16	43 856 184,64
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	82 629 958,08	80 957 595,19

5.4 Konsernilaskelmat

5.4.1. Konsernin tuloslaskelma

lin kunnan konsernin tuloslaskelma

Tuloslaskelma	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Toimintatuotot	60 810 278,54	59 869 600,99
Toimintakulut	-118 217 413,94	-111 519 025,22
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	2 487,01	3 818,83
Toimintakate	-57 404 648,39	-51 645 615,40
Verotulot	32 091 152,75	31 222 038,32
Valtionosuudet	30 145 256,56	27 662 586,00
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	32 089,58	25 696,15
Muut rahoitustuotot	251 392,42	175 294,24
Korkokulut	-663 030,20	-591 103,71
Muut rahoituskulut	-46 002,86	-7 477,82
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-425 551,06	-397 591,14
Vuosikate	4 406 209,86	7 272 186,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 020 635,96	-5 869 271,18
Arvonalentumisesta	-36 284,07	0,00
Satunnaiset tuotot ja kulut	486 519,85	
Tilikauden tulos	1 164 190,32	1 402 915,72
Tilinpäätössiirrot	-51 808,74	42 523,27
Tilikauden verot	-6 452,49	-4 264,20
Laskennalliset verot	-53 028,59	-119 742,90
Vähemmistöosuudet	-6 773,55	-9 106,26
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	1 282 253,69	1 312 325,63

5.4.2. Konsernin rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 406 209,86	7 272 186,90
Satunnaiset erät	486 519,85	
Tilikauden verot	-6 452,49	-4 264,20
Tulorahoituksen korjauserät	-1 104 361,65	-513 563,17
Toiminnan rahavirta	3 781 915,57	6 754 359,53
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 859 291,80	-14 238 356,68
Rahoitusosuudet	316 508,58	222 253,96
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 714 272,09	1 841 223,12
Investointien rahavirta	-10 828 511,13	-12 174 879,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 046 595,56	-5 420 520,07
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-4 857,80	-1 600,00
Antolainasaamisten vähennys	597 344,76	859 623,67
	592 486,96	858 023,67
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 523 304,36	12 548 900,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 378 847,26	-6 886 314,11
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 432 065,18	1 588 424,00
	3 712 391,92	7 251 009,89
Oman pääoman muutokset	545 774,24	-123 154,96
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	80 012,36	3 497,69
Vaihto-omaisuuden muutos	16 191,40	-89 959,24
Saamisten muutos	-23 270,68	1 273 459,81
Korottomien velkojen muutos	-1 099 347,57	70 264,48
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 026 414,49	1 257 262,74
Rahoituksen rahavirta	3 824 238,63	9 243 141,34
Rahavarojen muutos	-3 222 356,93	3 822 621,27
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	8 090 832,66	11 379 691,86
Rahavarat 1.1.	11 313 189,59	7 557 070,61
Kassavarojen muutos	-3 222 356,93	3 822 621,25

5.4.3. Konsernitase

lin kunnan konsernitase 31.12.2018		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT SAATAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	31.12.2018	31.12.2017
Aineettomat oikeudet	172 187,34	210 350,66
Muut pitkävaikutteiset menot	7 037 298,43	6 851 012,07
Ennakkomaksut	96 233,43	68 195,20
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	7 305 719,20	7 129 557,93
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 494 739,48	7 288 465,89
Rakennukset	51 561 228,33	53 169 901,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 672 467,93	24 405 959,99
Koneet ja kalusto	3 267 924,68	3 470 697,17
Muut aineelliset hyödykkeet	58 842,16	60 989,80
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 096 769,70	2 406 723,65
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	96 151 972,28	90 802 738,09
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	6 062 037,88	6 566 157,74
Muut lainasaamiset	298 507,17	300 773,43
Muut saamiset	20 908,97	-11 634,60
Sijoitukset yhteensä	6 381 454,02	6 855 296,57
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	109 839 145,50	104 787 592,59
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	114 598,71	153 676,56
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	14 803,87	17 623,02
Muut toimeksiantojen varat	171 766,35	133 231,29
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	301 168,93	304 530,87
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	239 967,45	243 714,19
Keskeneräiset tuotteet	2 672,68	2 827,88
Valmiit tuotteet ja tavarat	152 364,43	164 653,90
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Ennakkomaksut	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	395 004,56	411 195,97
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	58 088,56	58 088,42
Siirtosaamiset	3 024,01	2 798,42
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	61 112,57	60 886,84
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 076 092,82	4 401 659,38
Lainasaamiset	708 132,64	451 669,24
Muut saamiset	820 802,52	1 215 153,37
Siirtosaamiset	1 568 097,43	1 492 623,75
Lyhytaik. saamiset yhteensä	8 173 125,41	7 561 105,74
Saamiset yhteensä	8 234 237,98	7 621 992,58
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	271,05	271,05
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	185 859,29	161 758,51
Rahat ja pankkisaamiset	7 904 702,32	11 217 662,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	16 720 075,20	19 412 880,41
VASTAAVAA YHTEENSÄ	126 860 389,63	124 505 003,87

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	22 094 168,82	22 094 168,82
MUU OMA PÄÄOMA		
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	4 356,07	4 356,07
Arvonkorotuspääoma	4 654 596,62	4 654 596,62
Muut omat rahastot	2 547 224,75	2 486 462,56
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	14 425 622,52	13 217 087,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 282 253,67	1 312 325,63
MUU PÄÄOMA YHTEENSÄ	20 349 546,29	21 674 828,72
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	42 443 715,11	43 768 997,54
VÄHEMMISTÖOSUUDET	203 279,52	588 548,81
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET		
Poistoero		
Vapaaehtoiset varaukset		
POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR. YHT	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraus		
Muut pakolliset varaukset	1 941 754,02	1 961 868,32
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	1 941 754,02	1 961 868,32
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	114 598,71	153 676,56
Lahjoitusrahastojen pääomat	99 248,43	17 832,54
Muut toimeksiantojen pääomat	284 953,84	250 641,46
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	498 800,98	422 150,56
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	40 061 570,50	32 517 330,55
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	807 435,91
Lainat muilta luotonantajilta	285 919,47	285 919,47
Ostovelat	8 606,46	14 332,46
Muut pitkäaikaiset velat	6 615 952,36	6 454 625,38
Pitkäaik. velka yhteensä	46 972 048,79	40 079 643,77
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	10 500 000,00	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	6 158 421,81	19 046 657,94
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	53 829,06
Saadut ennakot	490 101,29	476 746,36
Ostovelat	6 016 074,08	6 689 164,47
Muut lyhytaikaiset velat	2 147 682,15	1 860 686,50
Siirtovelat	8 220 967,83	8 329 133,17
Laskennalliset verovelat	1 267 544,05	1 227 577,37
Lyhytaik.velka yhteensä	34 800 791,21	37 683 794,87
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	81 772 840,00	77 763 438,64
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	126 860 389,63	124 505 003,87

6. Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot on tehty kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti ja uusissa viime vuonna valmistuneissa hyödykkeissä on käytetty uusia poistojen perusteita, jotka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 27.2.2017 (§7). Tuossa kokouksessa uudet vahvistetut poistot tulivat voimaan 1.1.2016 alkaen.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelman mukaiset laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vesiliikelaitoksen vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihintahankinnan tai sitä alemman todennäköiseen hankintamenoon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta lin Palvelusäätiötä ja osakkuusyhteisö Vatungin Pookia niiden vähäisen merkityksen vuoksi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty omistusyhteisyhteisö Kuiva-Turve Oy sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olenneiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero sekä vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset on jaettu konsernitaseessa vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoimisessa ja vähemmistösuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernin tuloslaskelman valtionosuuksissa vuonna 2018 Oulun seudun koulutuskuntayhtymän valtionosuudet noin 2,7 milj.€ siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin eikä vertailutietoa ole korjattu.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot kunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot tehtäväalueittain (ulkoiset)				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Yleishallinto	1 973 403,31	1 930 485,44	743 388,88	767 908,61
Sosiaali- ja terveystalvet	44 190 877,05	42 037 745,80	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 107 868,98	4 364 958,16	1 180 117,95	1 199 525,91
Muut palvelut	12 538 129,20	11 536 411,60	6 031 020,90	5 539 783,78
Toimintatuotot yhteensä	60 810 278,54	59 869 600,99	7 954 527,73	7 507 218,30

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon

Verotulojen erittely	2018	2017
Kunnan tulovero	26 489 258,06	26 592 365,13
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 228 475,58	1 526 466,96
Kiinteistövero	1 373 419,11	3 519 948,35
Verotulot yhteensä	32 091 152,75	31 638 780,44

Valtionosuudet eriteltyinä

Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus ja siirtymätasaus sisältyvät laskennallisiin valtionosuuksiin

Valtionosuuksien erittely	2018	2017
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus (ilman tasauksia)	19 444 416,00	20 128 685,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	7 766 952,00	7 773 477,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-359 356,00	-225 559,00
Osakuntaliitoksen osuus peruspääomas- ta	587 328,00	
Valtionosuudet yhteensä	27 439 340,00	27 676 603,00

Konsernin valtionosuuksissa Oulun seudun koulutuskuntayhtymän yksikköhintarahoitus noin 2,7 milj.€ on kirjattu valtionosuuksiin

Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	31 705 261,41	30 183 791,67

Muiden palvelujen ostot	7 882 697,33	7 191 922,66
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	39 587 958,74	37 375 714,33

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet 1.1.2016

YLEISOHJE	Tasa-poisto	Meno-jäännöspoisto
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta*	ei suositella
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta	ei suositella
Liikearvo	2 - 5 vuotta*	ei suositella
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta	ei suositella
Osallistuminen toisen yhteisön		ei suositella
-tiehankkeisiin	15 - 20 vuotta*	ei suositella
-ratahankkeisiin	30 - 40 vuotta*	ei suositella
-väylähankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoajkoja*)		
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot	5 - 10 vuotta*	ei suositella
Muut	2 - 10 vuotta*	ei suositella
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoajkaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta	5 % - 10 %
Hallinto- ja toimistorakennukset, kiviset	25 - 40 vuotta	
Hallinto- ja toimistorakennukset, puiset	20 - 30 vuotta	
Koulurakennukset, kiviset	25 - 35 vuotta	
Koulurakennukset, puiset	20 - 30 vuotta	
Päiväkodit, kiviset	25 - 30 vuotta	
Päiväkodit, puiset	20 - 25 vuotta	
Sairaalarakennukset, kiviset	25 - 30 vuotta	
Sairaalarakennukset, puiset	20 - 30 vuotta	
Uimahallit	20 - 30 vuotta	
Liikuntahallit	25 - 35 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Keskuskeittiö	25 - 30 vuotta	
Pesula	20 - 30 vuotta	
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	10 % - 20 %
Varastot, kiviset	30 - 40 vuotta	
Varastot, puiset	25 - 30 vuotta	
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Urheilukenttien huoltorakennukset	25 - 35 vuotta	
Virkistysalueen mökit/saunamökit	30 - 40 vuotta	
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	5 % - 10 %
Kerrostalot, kiviset	30 - 40 vuotta	
Rivi- ja pientalot, kiviset	30 - 40 vuotta	
Rivi- ja pientalot, puiset	30 - 45 vuotta	
Kallioluolat ja -tunnelit, väestösuojat	30 - 70 vuotta	4% - 10%
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 30 vuotta	10 % - 25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta	10 % - 20 %

Vedenjakeluverkosto	30 - 40 vuotta	7 % - 10 %
Viemäriverkko	30 - 40 vuotta	7 % - 10 %
Kaukolämpöverkko	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 - 12 vuotta	20 % - 22 %
Maakaasuverkko	20 - 25 vuotta	12 % - 15 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 - 20 vuotta	15 % - 25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 - 15 vuotta	20 % - 27 %
Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	25 % - 30 %
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 vuotta	25 % - 30 %
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	25 % - 30 %
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 vuotta	20 % - 30 %
Atk- laitteet	3 - 5 vuotta	30 % - 40 %
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	30 % - 40 %
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	ei poistoa

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
	Kaatopaikkojen maisemointivaraus 1.1.	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00
Kaatopaikkojen maisemointivaraus 31.12.	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00
Kuntayhtymien alijäämän kattaminen 1.1.	473 002,56	473 002,56	473 002,56	473 002,56
Lisäykset/vähennykset tilikaudella	-473 002,56	-473 002,56		
Kuntayhtymien alijäämän katt. 31.12.	0,00	0,00	473 002,56	473 002,56
lin Energia pakollinen varaus 1.1.	43 543,77	145 761,05		
Lisäys/vähennys tilikaudella	-43 543,77	-102 217,28		

lin Energia pakollinen varaus 31.12.	0,00	43 543,77	
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	918 324,54	871 149,56	
Lisäykset tilikaudella	23 429,48	47 174,99	
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	941 754,02	918 324,55	

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	733 757,89	190 800,17	135 258,14	190 800,17
Muut myyntivoitot		33 554,48		
Myyntivoitot yhteensä	733 757,89	224 354,65	135 258,14	190 800,17
Muut toimintakulut				
Myyntitappiot pys.vast. myynnistä	73 660,74	1 844,60	0,00	1 844,60
Myyntitappiot yhteensä	73 660,74	1 844,60	0,00	1 844,60

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittämenetelmät (KPA 2:4.1 § 6 kohta)

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pitkävaikutteiset menot				
Arvo 1.1	3 327 925,80	3 327 925,80	3 327 925,80	3 327 925,80
Arvo 31.12	3 327 925,80	3 327 925,80	3 327 925,80	3 327 925,80
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1	1 326 670,82	1 326 670,82	1 326 670,82	1 326 670,82
Arvo 31.12	1 326 670,82	1 326 670,82	1 326 670,82	1 326 670,82
Arvonkorotukset yhteensä	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
lin kunta (ja liikelaitokset)

Aineettomat hyödykkeet		
	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 824 998,39	6 824 998,39
Lisäykset tilikauden aikana	119 533,10	119 533,10
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Siirrot erien välillä	89 342,10	89 342,10
Tilikauden sumupoisto	-162 308,16	-162 308,16

Poistamaton hankintameno 31.12.	6 871 565,43	6 871 565,43
Arvonkorotukset		
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 871 565,43	6 871 565,43

Aineelliset hyödykkeet							
	Maa-alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkom. ja keskener. työt	Yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.	6 550 837,72	30 887 076,93	13 318 087,84	1 443 325,62	33 948,08	1 376 856,05	53 610 132,24
Lisäykset tilikauden aikana	384 377,08	1 432 319,52	1 700 099,75	129 231,46		2 656 888,32	6 302 916,13
Rahoitusosuudet tilikaudella		-9 000,00	-20 800,00			-225 000,00	-254 800,00
Vähennykset tk:n aikana	-10 363,58						-10 363,58
Siirrot erien välillä			412 965,83			-502 307,93	-89 342,10
Tilikauden sumupoisto		-1 694 992,28	-997 388,72	-293 413,46			-2 985 794,46
Tilikauden kertal. poistot							0,00
Arvonl. ja niiden palaut.							0,00
Poist:n hank.meno 31.12.	6 924 851,22	30 615 404,17	14 412 964,70	1 279 143,62	33 948,08	3 306 436,44	56 572 748,23
Arvonkorotukset							0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 924 851,22	30 615 404,17	14 412 964,70	1 279 143,62	33 948,08	3 306 436,44	56 572 748,23

Aktivoidut liittymismaksut	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 002 289,01	952 372,68	417 156,98	364 688,90
Muut maa- ja vesialueet	6 492 450,47	6 336 093,21	6 507 694,24	6 186 148,82
Maa- ja vesialueet yhteensä	7 494 739,48	7 288 465,89	6 924 851,22	6 550 837,72

Hyödykkeet, joilla ei ole tasearvoa

lin kunnalla on lahjoituksena saatuja maa-alueita:

Heikkilä 72:31
 Niemelä 18:26
 Keski-Kyröläinen 3:84
 Väli-Sikala 2:91
 Hietalampi 15:41
 Järkkälä 19:1
 Valtari 12:256
 Rintala 10:36

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 349 760,59	151 369,13	6 555 982,12	1 601 988,17	13 659 100,01
Lisäykset tilikauden aikana		3 290,00		3 046,19	6 336,19
Rahoitusosuudet tilikaudella					
Vähennykset tilikauden aikana				-265 396,46	-265 396,46
Tilikauden kertal. poistot					0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 349 760,59	154 659,13	6 555 982,12	1 339 637,90	13 400 039,74
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 349 760,59	154 659,13	6 555 982,12	1 339 637,90	13 400 039,74

Joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset			
	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1. Lisäykset tilikauden aikana Rahoitusosuudet tilikaudella Vähennykset tilikauden aikana	595 078,50	294 745,77	889 824,27
Poistamaton hankintameno 31.12. Arvonkorotukset	595 078,50	294 745,77	889 824,27
Kirjanpitoarvo 31.12.	595 078,50	294 745,77	889 824,27

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus- %	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus 1000 €		
				pääomasta	vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
lin Energia Oy	li	100 %	100 %	4 448	13 384	117
lilaakso Oy	li	100 %	100 %	2 712	4 763	2
lin Vuokratalot	li	100 %	100 %	87	3 634	7
Kiinteistö Oy Rinmanni	li	95,83 %	95,83 %	191	65	-10
Kuivaniemen Vuokratalot Oy	li	100 %	100 %	77	852	0
Kiinteistö Oy Kuivaniemen Sotaveteraani	li	57,14 %	57,14 %	111	28	5
lin Micropolis Oy		46,15 %	69,23 %	31	413	6
			Yhteensä	7 657	23 139	127
Omistusyhteisyhteisö						
Kuiva-Turve Oy	li	50,00 %	50,00 %	447	128	-5
Kuntayhtymät						
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Oulu	3,91 %		3 538	1 415	58
Pohjois-Pohjanmaan SHP ky	Oulu	2,59 %		4 426	5 991	289
Pohjois-Pohjanmaan liitto ky	Oulu	1,99 %		31	198	12
Oulunkaaren kuntayhtymä ky	li	30,92 %		-418	4 505	-24
			Yhteensä	7 577	12 109	335
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Vatungin Pooki	li	26,32 %		0	0	0
lin palvelusäätiö	li	80 %				
			Yhteensä	0	0	0

Saamisten erittely				
	2018		2017	
	Pitkäaik	Lyhytaik	Pitkäaik	Lyhytaik
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		99 566,90		53 335,91
Lainasaamiset	273 933,28	29 614,44	303 547,72	29 614,44
Yhteensä	273 933,28	129 181,34	303 547,72	82 950,35
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta				

on jäsenenä				
Myyntisaamiset		98 523,94		182 199,79
Siirtosaamiset		619 464,76		
Yhteensä	0,00	717 988,70	0,00	182 199,79
Saamiset yhteensä	273 933,28	847 170,04	303 547,72	265 150,14

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
	Pitkäaikaiset siirtosaamiset			
Menoennakot	3 024,01	2 798,42		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 024,01	2 798,42	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kelan korvaukset työterveyshuollosta	222 882,42	235 407,76	100 000,00	114 375,00
Tuet ja avustukset	146 728,62	191 270,24	116 584,71	169 952,81
Tasausrahastolaskutus	74 062,06	69 643,96		
Muut tulojäämät	1 124 424,34	996 301,78	661 721,55	254 939,82
Tulojäämät yhteensä	1 568 097,43	1 492 623,74	878 306,26	539 267,63
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 568 097,43	1 492 623,74	878 306,26	539 267,63

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
	Peruspääoma 1.1	22 094 168,82	22 094 168,82	22 094 168,82
Peruspääoma 31.12	22 094 168,82	22 094 168,82	22 094 168,82	22 094 168,82
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	4 356,07	4 356,07		
Yhd. ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	4 356,07	4 356,07		
Arvonkorotusrahasto 1.1	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62
Arvonkorotusrahasto 31.12	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62	4 654 596,62
Muut omat rahastot				
Kehittämisrahasto 1.1	567 113,78	567 113,78	567 113,78	567 113,78
Vakuutusmaksurahasto 1.1	9 723,30	9 723,30	9 723,30	9 723,30
Vararahasto 1.1. (lin energia)	1 513 691,34	1 513 691,34		
Ylikurssirahasto 1.1. (lin Vuokratalot Oy) (eliminoitu)	62 585,09	62 585,09		
Ylikurssirahasto 1.1. (lilaakso Oy) (eliminoitu)	1 175 551,69	1 175 551,69		
Svop-rahasto 1.1. (lilaakso Oy) Siirto rahastoon (eliminoitu)	673 000,00	673 000,00		

Muu oma rah. 1.1 (Kuivan. Vuokratalot Oy) (eliminoitu)	7 371,01	7 371,01		
Muut omat rahastot 31.12.	2 090 528,42	2 090 528,42	576 837,08	576 837,08
Muu oma rahasto 1.1 (Ppshp)	199 226,02	194 331,82		
Siirrot rahastoon	20 511,12	24 249,29		
Siirrot rahastosta		-19 355,09		
Muu oma rahasto 31.12	219 737,14	199 226,02		
Muu oma rahasto 1.1. (OSEKK)	187 397,44	232 784,18		
Siirrot rahastoon	39 100,00			
Siirrot rahastosta		-45 386,74		
Muut omat rahastot 31.12	226 497,44	187 397,44		
Muu oma rahasto 1.1. (P-P Liitto)	9 310,68	4 883,83		
Siirrot rahastoon	7 923,17	6 487,58		
Siirrot rahastosta	-6 772,10	-2 030,73		
Muu oma rahasto 31.12	10 461,75	9 310,68		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12	2 547 224,75	2 486 462,56	576 837,08	576 837,08
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1 muutokset edell. tk:ien yli/alijäämässä	14 529 413,47 -103 790,95	13 290 852,15 -73 764,31	5 939 282,66	5 796 995,66
Edellisten tilikausien yli/alijäämä yht. 31.12	14 425 622,52	13 217 087,84	5 939 282,66	5 796 995,66
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 282 253,67	1 312 325,63	-1 850 116,87	142 287,00
Oma pääoma yhteensä	42 443 715,11	43 768 997,55	31 414 768,31	33 264 885,18

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 000 000,00	4 200 000,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	6 000 000,00	4 200 000,00

Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuut	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00
Potilasvahinkovastuut; P-P:maan Sairaanhoidopiiri ky	941 754,02	918 324,55		
Oulunkaaren ky alijäämän kattaminen, eliminoitu	0,00	0,00	473 002,56	473 002,56
lin Energia Oy	0,00	43 543,77		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 941 754,02	1 961 868,32	1 473 002,56	1 473 002,56

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisöille

Vieras pääoma	2018		2017	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		156 811,11		179 218,80
Liittymismaksut ja muut velat	7 421,04		7 421,04	
<i>Yhteensä</i>	7 421,04	156 811,11	7 421,04	179 218,80
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat				37 001,87
<i>Yhteensä</i>	0,00	0,00	0,00	37 001,87
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	7 421,04	156 811,11	7 421,04	216 220,67

Muiden velkojen erittely

Pitkäaikaisten muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat				
Liittymismaksut	6 598 808,55	6 437 481,57	2 875 250,09	2 786 944,58
Muut velat	17 143,81	17 143,81		
<i>Muut velat yhteensä</i>	6 615 952,36	6 454 625,38	2 875 250,09	2 786 944,58

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	162 583,54	109 711,15		
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jak	6 241 823,92	6 189 364,05	2 384 646,86	2 408 998,52
Korkojaksotukset	217 695,50	147 861,63	61 892,20	49 874,73
Muut menojäämät	1 598 864,87	1 882 196,34	439,553,40	419 258,24
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	8 220 967,83	8 329 133,17	2 886 092,46	2 878 131,49
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	8 220 967,83	8 329 133,17	2 886 092,46	2 878 131,49

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitokselta	8 098 203,96	9 052 759,56		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	16 296 909,00	17 065 915,56		
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	16 296 909,00	17 065 915,56		

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	2 246 908,50	1 736 970,65	766 618,70	44 023,78
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	879 932,77	600 168,54	257 988,18	23 427,28

Myöhemmin maksettavat	1 366 975,73	1 136 802,11	508 630,52	20 596,50
Yhteensä	2 246 908,50	1 736 970,65	766 618,70	44 023,78

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaussitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	240 870,00	315 980,00	15 694 000,00	9 593 000,00
Jäljellä oleva pääoma	164 989,32	242 056,56	12 024 894,93	12 253 191,45
Jäljellä olevaa pääomaa ei tiedossa				
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	571 428,60	714 285,74	571 428,60	714 285,74

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	56 895 162,00	53 899 083,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.	36 552,52	35 622,69

Muut kuntaa koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyjen luonne ja liike-toiminnallinen peruste	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
lin Energia/Kympivoiman tuotanto Oy osakasopimuksen mukainen maksajavastuu Norjan Ranan vesivoimalan sähkөөn, arvio vuoteen 2019 saakka				
arvio vuodelle 2018		374 605,00		
arvio vuoteen 2019 saakka	285 378,00	367 177,43		
lin Energia/Pohjola Pankin limiittisop. käytössä	2 500 000,00	2 500 000,00		
Oulunkaaren ky:n vuokravastuu seuraavalla tilikaudessa erääntyvä	40 568,59	204 772,94		
myöhemmin erääntyvä (1.12.2030 asti)	98 625,03	98 625,03		
SHP:n vuokravastuut myöhemmin erääntyvä (30.11.2037 asti)	1 076 656,61	1 175 281,64		
	98 342,25	93 361,19		
	576 874,25	650 983,68		
SHP:n vammaispalvelulain mukaisen tuen asumisen vastuu	291 259,25	291 828,09		
Osekk:n vuokravastuut	145 831,28	174 622,35		
Osekk:n muut sopimusvastuut	231 345,39	215 021,20		
Pohjois-Pohjanmaan liitto, vuokrasop.	8 616,70			
Sopimusvastuut yhteensä	5 344 880,66	6 146 278,56		

Johdannaissopimus lin Energia Sähkön hintariskin suojaaminen, päättyy vuonna 2018, Markkina-arvo	0	4 555,20		
Koronvaihtosopimus lin Energia -----Lainan korkoriskin suojaamiseksi, päättyy vuonna 2032, Markkina-arvo	-128 840,00	-45 842,00		
Koronvaihtosopimus lilaakso Oy Vaihtuvakorkoisen pankkilainan korkoris- kin suojaamiseksi, eräänny 2032				
Kohde-etuuden arvo	3 545 456,00	3 545 456,00		
Käypä arvo	-320 627,00	-320 627,00		
Koronvaihtosopimukset PPSHP Lainojen korkoriskin suojaamiseksi, eräänny vuosina 2019-2020				
Lainapääoma yhteensä	734 103,13	597 212,56		
Käypä arvo yhteensä	-9 705,20	-12 069,84		
Arvonlisäveron palautusvastuut Osek ja lilaakso	1 113 073,45	1 165 475,38		

Ympäristömenoja koskevat kulut ja tuotot

Tiedot esitetty tilinpäätöstietojen kohdassa 2.2.6 Ympäristöasiat

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä	2018	2017
Yleishallinto	25	24
Opetus - ja kulttuuritoimi	260	253
Yhdyskuntapalvelut	11	9
Liiketoiminta	90	89
Yhteensä	386	375

Henkilöstökulut	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 093 181,66	18 524 556,57
Aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		2 069,66
Henkilöstökulut yhteensä	19 093 181,66	18 526 626,23

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut		
	2018	2017
Kansallinen Kokoomus	2 302,93	1 680,80
Suomen Keskusta	10 040,10	9 586,58
Vasemmistoliitto	4 218,08	4 021,15
Suomen Sosiaalidemokraatit	1 331 ,50	1 874,05
Vihreä piirijärjestö	2 132,35	1 959,10
Perussuomalaiset	9,75	96,25
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht.	20 034,71	19 217,93

Tilintarkastajan palkkiot	2018	2017
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	8400,00	9 754,00
Tilintarkastajan lausunnot	400,00	

Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3200,00	2400,00
Muut palkkiot	1 600,00	1 744,25
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>13 600,00</i>	<i>13 898,25</i>

lissä 18.03.2019

Sylvi Ruonakangas

7. li-Instituutti -liikelaitoksen tilinpäätös

LIKELAITOKSEN JOHTAJAN KATSAUS

li-instituutti -liikelaitoksen toiminta vuonna 2018 oli tehokasta ja kustannustietoista kaikissa yksiköissä. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin ja talousarvio alitettiin. lin kunnassa toteutettiin vuoden 2017 lopussa ParTy -kysely (Parempi Työyhteisö). Tuloksia käsiteltiin vuoden 2018 alussa. li-instituutti sai erittäin hyvät tulokset. Instituutissa henkilöstön hyvinvointi, työn perusedellytykset, työyhteisön toimivuus ja työyhteisön kehittämisedellytykset ovat erittäin hyvät ja ilmapiiri on kannustava ja uusia ideoita tukeva. Tästä suuri kiitos kuuluu henkilöstölle, joka on työssään pätevää, joustavaa, innostunutta ja yhteistyökykyistä.

Toiminnassa vuonna 2018 oli keskeistä uuden hallintomallin ja kuntastrategian mukaisen toiminnan suunnittelu. Sitä valmisteltiin henkilöstön kanssa yhteistyössä monissa kehittämispäivissä ja esimies- ja henkilöstökokouksissa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi maaliskuussa 2018 uuden kuntastrategian vuosille 2018-2025. lin kunnan pysyviä arvoja ovat luovuus ja idearikkaus, toisista huolehtiminen sekä uudistuminen ja osaaminen. lin halutaan olevan kasvava, viihtyisä ja elinvoimainen, luovasti uudistuva kunta. Läpileikkaavia teemoja ovat kestävä kehitys, digitaalisuus ja elinkeinoelämä edellä.

Kunnanhallitus käynnisti vuoden alussa johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamistyön. Uuden johtamis- ja hallintojärjestelmän tavoitteena on mm. edistää kuntastrategian toteuttamista käytännön tasolla ja selkiyttää kunnan organisaatorakennetta. Työryhmä julkaisi esityksen uudesta johtamis- ja hallintojärjestelmästä kesäkuun alussa ja kunnanvaltuusto hyväksyi sen pienin muutoksin syyskuussa 2018. Tavoitteena oli, että se otetaan käyttöön niin nopeasti kuin se on käytännössä mahdollista ja kuitenkin niin, että muutokset ovat kokonaisuudessaan voimassa viimeistään 2021 alusta.

Uudessa mallissa li-instituutti -liikelaitos lakkautetaan ja toiminta jatkuu kunnan taseyksikkönä vuoden 2020 alusta. Lautakuntana on li-instituutti lautakunta.

li-instituutti vastaa pääosin uudessa kuntastrategiassa määritellyn ”Meidän li” -osion toteuttamisesta yhdessä muiden kuntakonsernin yksiköiden kanssa. Viihtyisät puitteet ja monipuolinen tekemisen tarjonta innostavat aktiiviseen elämään. Kaikkia kannustetaan hyvän elämän polulla. Tavoitteena on kuntalaisten hyvän elämän kokemuksesta nouseva positiivinen väestönkasvu. Kaikista pidetään huolta – naapureista, ympäristöstä ja yhteisestä hyvästä. Yhteisöllisyyttä, yhdessä tekemistä tuetaan. Yhdistystoimintaa ja kyläkulttuuria vahvistetaan ja vapaaehtoistoimintaa ja osallisuutta tuetaan. Kansalaisopiston kautta tavoitetaan kuntalaiset ja kulttuurista nautitaan integroituna ei toimialoille. Jokaiselle iälliselle löytyy oma harrastus. Lapsia ja nuoria kannustetaan koko kylän voimin ja kunnan kaikissa palveluissa poikkihallinnollisesti hyvän elämän kasvuun. Lapsille ja nuorille tarjotaan palveluja yli lakimääräisen.

li-instituutissa valmisteltiin vuoden 2018 aikana uuden kuntastrategian ja johtamis- ja hallintojärjestelmän mukaista toimintaa. Kaikkia toimintoja, tehtäviä ja tehtävänkuvia tarkasteltiin tästä näkökulmasta ja valmisteltiin toimintojen mukaiset uudet tehtävät ja tehtävänkuvat. Uudistustyö saatiin pääosin valmiiksi ja Instituutti siirtyi jo vuoden 2019 alusta toiminnallisesti uuteen hallintomalliin.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on aina ollut keskeistä instituutin toiminnassa ja uudessa hallintomallissa se korostuu entisestään. Hyvinvointityö kuuluu kaikille toimialoille, mutta li-instituutin tehtävänä on vastata kokonaisvaltaisesti kunnan hyvinvointityön koordinoinnista. Lisäksi instituutti tekee tiivistä yhteistyötä kylien ja erilaisten yhdistysten kanssa ja tukee niiden toimintaa, jolla on suuri merkitys kuntalaisten hyvinvointiin. li-instituutti tarjoaa ja tukee monipuolisia harrastus- ja osallistumismahdollisuuksia ja tukee näin kuntalaisten yhdessä tekemistä, aktiivisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Instituutissa suunniteltiin ja pilotoitiin vuoden 2018 aikana uusi Meidän li -Hyvinvointimalli, jonka käytönoton kunnanhallitus hyväksyi joulukuussa. Uusi malli korvaa aiemman Hyvinvointikertomuksen. Meidän li -Hyvinvointimalli perustuu lin kuntastrategiaan. Mallissa kuntalaisten osallisuus on pääroo-

lissa. Jokaisella iiläiseltä kylällä/alueella järjestetään kaikille avoin hyvinvointityöpaja, jossa tehdään kylä-/aluekohtainen HyTe -kortti. HyTe -kortista käy ilmi nykytila, hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet, hyvinvoinnin tavoitteet ja hyvinvointilupaukset/-sopimukset.

Tapahtumavastaavan tehtävän painotus muuttui hyvinvointityöhön ja tehtävänimike muutettiin hyvinvointikoordinaattoriksi. Kyseessä on toimialarajat ylittävä koordinointi- ja asiantuntijatehtävä, joka on hallinnollisesti hyvinvointijohtajan alaisuudessa. Li-instituutti -liikelaitoksen johtajan tehtävänimike muuttui hyvinvointijohtajaksi.

Kunnan kaikki toimialat tuottavat hyvinvointipalveluita. Lasten ja lapsiperheiden HyTe -asiat valmistellaan LAPE -työryhmässä, nuorten asiat Nuorisovaltuustossa ja Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa, työikäisten asiat Kylien neuvottelukunnassa ja Liikunta-asiainneuvottelukunnassa sekä ikäihmisten asiat Vanhus- ja vammaisneuvostossa.

Lin kunnan Hyte -työryhmä koostaa aineistosta vuosittain Hyvinvointikertomuksen sekä raportin ja kerran valtuustokaudessa laajan hyvinvointikertomuksen, johon liitetään kylä-/aluekortit. Meidän li -hyvinvointimallista raportoidaan lin kunnan talousarvio- ja tilinpäätösrytmissä.

HALLINTO

Valtuusto valitsi uuden li-instituutti -liikelaitoksen johtokunnan 12.6.2017 ja sen toimikausi on 2017 - 2021.

Jari-Jukka Jokela	puheenjohtaja	Pentti Puolakka
Seppo Keltamäki	I varapuheenjohtaja	Kari Simula
Jussi Kurttila	II varapuheenjohtaja	Kristiina Haukkamaa
Valtteri Paakki	jäsen	Ari Rautakoski
Aili-Alaraasakka	jäsen	Kirsimaria Piri
Paula Pivelin	jäsen	Tellervo Jyrkkä
Pertti Huovinen	jäsen	Sauli Keltamäki
Johanna Jakku-Hiivala	jäsen	Maire Turtinen
Hilkka Kalliorinne	jäsen	Eila Fäldt

Kunnanhallituksen edustaja Pekka Koskela.

Johtokunta (9 jäsentä) kokoontui vuonna 2018 kahdeksan kertaa.

LIKELAITOKSEN HENKILÖSTÖ

li-instituutti -liikelaitoksessa on yhteensä 18.3 vakinaista, joista yksi hallinnossa, kolme kansalaisopistossa, yksi kulttuuripalveluissa, seitsemän kirjastossa sekä 6.3 henkilöä nuorisotyössä, liikunta- ja tapahtumapalveluissa. Määräaikaisia työntekijöitä oli Etsivässä nuorisotyössä kaksi, Kulttuurikauppi- lassa yksi, kansalaisopistossa 50% opettaja ja kirjastossa kaksi hanketyöntekijää. Instituutissa on vuosittain myös noin 100 tuntiopettajaa ja -työntekijää sekä kesätyöntekijöitä. Tuntityöntekijöistä suurin osa, noin 80-90, on kansalaisopiston tuntiopettajia.

Liikuntaneuvojan tehtävä vakinaistettiin vuoden 2018 alusta lukien. Tämä oli panostus kunnan lakisääteiseen hyvinvointitehtävään.

Henkilöstösuunnitelma:

Nimike	Lähtötilanne hlömäärä				Perustellut
	TP2017	Lisäys	Vähennys	TP2018	
li -instituutti -liikelaitos					
Liikelaitoksen johtaja	1			1	
Musiikinopettaja	1			1	

Suunnittelijaopettaja	1			1
Opistosihteri	1			1
Kulttuurivastaava	1			1
Liikunta- ja nuorisotyövastaava	1			1
Liikuntaneuvoja		+1		1
Vapaa-aikaohjaaja	1			1
Nuorisotyöntekijä	0,5			0,5
Kulttuurivastaava	1			1
Tapahtumavastaava	0,8			0,8
Tapahtuma-avustaja	1			1
Kirjastonjohtaja	1			1
Kirjastonhoitaja	2			2
Kirjastosihteri	4			4
Yhteensä	17,3			18,3

SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

Liikelaitoksen johtokunnan tehtävänä on valvoa ja ohjata liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen taloudesta, hallinnosta ja toiminnasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Johtokunnan tehtävänä on lisäksi päättää liikelaitoksen toiminnan kehittämistä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista ja raportoida niiden saavuttamisesta. Liikelaitoksen johtajan tehtävänä on johtaa liikelaitoksen toimintaa sekä vastata johtokunnassa käsiteltävänä olevien asioiden valmistelusta.

li-instituutti -liikelaitoksella ei ole erillistä sisäisen valvonnan ohjetta, joten li-instituutti -liikelaitos noudattaa lin kunnan hallintosäännön sisäisen valvonnan ohjeita.

Toiminnalle ja taloudelle vuoden 2018 talousarviossa asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Vuoden aikana talouden seuranta ja toteutumaraportti käsiteltiin johtokunnassa noin kahden – kolmen kuukauden välein.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tehtävänä on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Merkittävimmät liikelaitoksen toimintaa vaarantavat riskit tunnistettiin vuoden 2018 talousarvion teon yhteydessä. Riskeistä kirjattiin riskienhallintasuunnitelmaan 4-5 merkittävintä, jotka vaarantavat toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen. Vahinkoriskien varalta liikelaitos on vakuuttanut henkilöstönsä vakuutusyhtiö LähiTapiolassa ja omaisuutensa vakuutusyhtiö Pohjola Vakuutus Oy:ssä.

Laskujen hyväksyjät vuodelle 2018 hyväksyttiin johtokunnassa. Hankinnoissa noudatettiin lin kunnan hankintasääntöä ja hankinnat kilpailutettiin hankintaohjeiden mukaisesti.

Lakien säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne, tms. vaatimus tai oikeusseuraamus ei ole li-instituutti -liikelaitoksen tiedossa. Käyttöomaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

STRATEGISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Kuntataajamien yleisilme

lin kuntakeskus on siisti, omistajat hoitavat omistamiaan alueita ja tontteja. Tyhjät ja tehottomat tontit otetaan käyttöön. Kuntakeskuksen osayleiskaava on voimassa ja sitä lähdetään aktiivisesti toteuttamaan. Kunta vaikuttaa asiaan asemakaavoituksen ja rakennusjärjestyksen avulla sekä hoitamalla omat alueensa kuntoon.

Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Kuntakeskuksen ja puistojen kehittäminen ja elävöittäminen taiteen keinoin yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa	Taidesuunnitelmatyö aloitettu, valmis v. 2019 Art li Biennaali kehitetään työkaluksi keskustan ja puistojen kehittämiseen, työkalun pilotointi 2018	Taidesuunnitelmatyö eteni vuonna 2018 suunnitelman mukaisesti. Art li Biennaali kehitettiin keskustan ja puistojen kehittämisen työkaluksi. Vuonna 2018 uusi konsepti pilotoitiin onnistuneesti. Biennaalin kävijämäärä oli 2473.

Nuorten voimavarat käyttöön

Nuorten tulevaisuuden eteen tehtävä työ on parasta mahdollista panostusta tulevaisuuteen. Siitä hyötyy koko yhteiskunta. Nuoret tarvitsevat ja heille järjestetään kesätyö- ja harjoittelupaikkoja, koulutuspaikkoja, työpajatoimintaa ja oppisopimuskoulutusta yhteistyössä kunnan, oppilaitosten, yritysten ja kolmannen sektorin toimenpitein

Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Tarjotaan palkkatuki-, kuntouttavan työtoiminnan-, korvaavan työn-, harjoittelu-, TET-, TOP- ja kesätyöpaikkoja. Yhteistyö lipajan kanssa: tarjotaan iipajanuorille työ- ja harjoittelu- paikkoja	Vähintään 20 nuorta/vuosi	55 nuorta

Koulutukseen, vapaa-aikaan ja kulttuuriin panostaminen

Koulutuksen, kulttuurin ja muiden vapaa-ajan palvelujen merkitys ihmisten hyvinvoinnille on tärkeää. Siksi on tärkeää panostaa niihin monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päättäjien halu panostaa koulutukseen, vapaa-aikaan ja kulttuuriin kertoo kunnan elinvoimasta. lissä kulttuuri vieään päiväkoteihin ja kouluihin.

Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Tuotetaan monipuolisia ja laadukkaita kirjasto-, kansalaisopisto-, taidekoulu-, kulttuuri-, tapahtuma- ja liikuntapalveluja, tavoitteena palvelujen ja käyttäjämäärien säilyttäminen	lainaajat/kurssilaiset/osallistujat lukumäärä v. 2017 tasolla	Kansalaisopisto: 10273 tuntia, 2105 opiskelijaa (21% kuntalaisista) ja 30 toimipaikkaa Kirjasto: lainaajia 3607 (+3%), tapahtumakävijöitä 2683, kirjaston käyttökoulutuksiin osallistujat 955 Tapahtumakävijät: 14090 Osallistujat liikuntaohjaus <ul style="list-style-type: none"> - kesäjumppat 247 - kehonkoostumusmittaukset 425 - liikuntaneuvonta 62 Osallistujat nuorisotyö: <ul style="list-style-type: none"> - uimakoulut 285 - kesäkerhot 610 - nuorisotilat, liikkuva nuokkari, 4559 - retket 152 - valintojen polku ja stoori 310 - päihdelabyrintti 157 - kouluolkkari 578 - nuorisovaltuuston kokoontumisia 9 - etsivä nuorisot. asiakkaita 76

<p>Taiteen perusopetuksen uusien kunnallisten OPS:ien valmistaminen</p> <p>Yhteistyö koulujen, päivähoiton ja ikäihmisten kanssa – tuotetaan konsertteja, näytelmiä ja taideprojekteja kouluihin, päiväkoteihin ja ikäihmisten luokkiin</p>	<p>uudet OPS käytössä syyskuu-18</p> <p>vähintään yht. neljä ammatti-teatteriesitystä, 400 lasta</p> <p>kaksi kansainvälisen taiteen kurssia lin lukiolla, 25 oppilasta</p> <p>vähintään 20 opastettua kierrosta ympäristötaide-puistoon, Kulttuurikauppilaan tai museoon</p>	<p>Museokävijät: 1950, joista koululaisia noin 550</p> <p>Taidekoulun uudet OPS:it hyväksyttiin johtokunnassa keväällä ja otettiin käyttöön syksyllä -18</p> <p>Järjestetty koululaisesityksiä 9 ja osallistujia n. 895 lasta</p> <p>järjestetty 1 kurssi / 5 osallistujaa lisäksi 1 työpaja taidekoululaisille ja 2 työpajaa yläkoululaisille / 47 osallistujaa</p> <p>Opastettuja kierroksia ympäristötaidepuistoon koululaisille järjestettiin 6 ja Kulttuurikauppilan toimintaan järjestettiin 19 esittelykierrosta 157 henkilölle.</p>
---	---	---

Palveluiden keskittäminen/uudet palvelumuodot

Fyysisten palvelupisteiden määrä on vähentynyt ja tulee jatkossakin vähenemään. Tilalle tulevat erilaiset liikkuvat ja sähköiset palvelut. Li laajentaa palvelutarjontaa asteittain ottamalla rohkeasti käyttöön uusia palvelumuotoja ja hyödyntämällä nykyteknologian mahdollisuudet. Palvelutuotantoa organisoidaan yhdessä kylätoimijoiden, kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa. Näin varmistetaan palvelutuotannon saatavuus koko kunnan alueella.

Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Kirjastojen e-aineistojen tarjonnan lisääminen	käytössä olevat palvelut/tietokannat, vähintään 3 uutta	4 uutta sanomalehti- ja aikakauslehtitietokantaa sekä 2 musiikin suoratoisto -tietokantaa

Yhteisöllisyyden rakentaminen

Lin kunta panostaa yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Yhteisöllisyys on osa kunnan elinvoimaa. Ihmiset ja yhteisöt nostetaan keskeisiksi toimijoiksi ja kunta ottaa roolin taustalla mahdollistajana.

Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
<p>Kuntalaisia osallistetaan instituutin kaikkien yksiköiden toimintaan sekä toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen</p> <p>#EiKiu100 – oppilaiden, vanhempien, opettajien, yhdistysten osallistaminen ja yhteisöllisyyden rakentaminen kiusaamisen ja päihitteiden käytön vastaisessa työssä – tavoitteena uusi yhteisöllinen yhteistyön toimintamalli lin kunnassa</p>	toimintaan osallistuneet lapset ja nuoret 1200 lasta ja nuorta	<p>Pilotoitiin kahdella kylällä uutta kuntalaisia osallistavaa Meidän li - hyvinvointimallia, joka hyväksyttiin joulukuussa kunnanhallituksessa</p> <p>4.- 9. luokkalaisten toteutettiin kiusaamiseen liittyvä kysely</p>

Resurssiviisaus li tiekartta

Tavoitteena:

4. Ei ilmastopäästöjä – kunta toimii hiilineutraalisti eikä tuota ilmastomuutosta aiheuttavia kasviuonepäästöjä.
5. Ei jätettä – kunta toimii kiertotaloudessa, jossa materiaalit kiertävät eikä jätettä synny.

6. Ei ylikulutusta – kunnassa kulutetaan luonnonvaroja maapallon kantokyvyn rajoissa.

Energiantuotanto ja kulutus

- Fossiiliton ja hiilineutraali sähkön- ja lämmöntuotanto
- Energian säästäminen kotitalouksissa, julkisella sektorilla ja yrityksissä
- Energiatehokkuus. Tilatehokkuus.

lin tavoitetila 2050

- *uusiutuva energia on halvin vaihtoehto kaikkiin tarpeisiin*
- *suurten energiamäärien teknisesti ja taloudellisesti kannattava varastointi lissä laajasti käytössä*
- *uudet rakennukset tuottavat vähintään käyttämänsä energianlilaakso on uusiutuvan energian globaali yritystoiminnan keskittymä*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
li -instituutti	50/50 mallin käyttöönotto Nätteporissa ja Kuvaniemi-talossa	suunnitelma tehty vuoden 2018 loppuun mennessä	ei toteutunut

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Älykäs, uusiutuvilla polttoaineilla toimiva liikenne
- Turvallisen, terveellisen ja kestäväen liikkumisen mahdollista yhdyskuntarakenne

lin tavoitetila 2050

- *Liikenne on halvinta uusiutuvista luonnonvaroista valmistetuilla polttoaineilla*
- *lissä on käytössä uudet edulliset vähäpäästöisten ajoneuvojen haltijamallit*
- *lissä on säilynyt monimuotoista luontoympäristöä ja lähivirkistysalueita*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
li -instituutti	Sähköautojen käyttö ja kimpakyydit työajoissa Liikuntahanke, jossa innostetaan kuntalaisia pyöräilyyn Selvitetään mahdollinen maastopyöräreitti lihin yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa	hanke suunnitellaan ja haetaan rahoitusta 2018 selvitys reittimahdollisuuksista, vuoden lopussa valmis	käytetty mahdollisuuksien mukaan liikuntahankeeseen haettu v.2018 rahoitusta/saatu v.2019 selvitystyötä on tehty yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa, mutta selvitys ei ole valmis

Kulutus ja materiaalikierron

- Neitseellisten raaka-aineiden kulutus kestävä ja kierrätysmateriaalien käyttö maksimoitu. Uudelleenkäyttö ja uusiokäyttö otettu huomioon jo tuotesuunnittelussa.
- Uudet kulutusmallit kotitalouksissa ja julkisessa taloudessa; tuotepalvelut, yhteisomistaminen, vuokraus ja lainaus

lin tavoitetila 2050

- *Resurssiviisauden ja teollisen ekologian esimerkkialue*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
li -instituutti	Kansalaisopisto tarjoaa kuntalaisille lukuvuodelle 2018-2019 vähintään 5 kulutukseen ja materiaalikiertoihin liittyvää kurssia	kurssit toteutuneet, 50 henkilöä osallistunut	syksyllä 7 kurssia toteutunut ja osallistujia 65

TILIKAUDEN TULOS

Liikelaitoksen tilikauden taloutta ja tulosta on esitelty tuloslaskelmassa, rahoituslaskelmassa, taseessa ja tilikauden toteutumavertailussa. Luvut on esitetty ottaen huomioon sisäiset tuotot ja kulut, koska sen voidaan katsoa paremmin kuvaavan laitoksen taloutta kuin pelkästään ulkoisten tuottojen ja kulu-
jen tarkastelu.

Liikelaitoksen liikeylijäämä on 97 424,07 ja tilikauden ylijäämä rahoituserien jälkeen 96 134,92 €. li-instituutti -liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 96 134,92 euroa siirretään li-Instituutti -liikelaitoksen vapaaseen pääomaan tilikauden ylijäämäksi.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT

li -instituutti -liikelaitoksen tuloslaskelman toteutuminen T U L O S L A S K E L M A

	Talousarvio vuodelle 2018 €	Lisämäärä- raha	Talousarvio yht. 2018 €	Toteutuma 1.1 - 31.12.2018 €	Poikkeama €
Liikevaihto	227 100		227 100	322 662	-95 562
Liiketoiminnan tuotot					
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) tai vähennys (-)					
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot					
Tuet ja avust. kunnal- ta/kuntayhtymältä	2 132 053		2 132 053	2 132 053	0
Materiaalit ja palvelut				0	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-166 614		-166 614	-162 604	-4 010
Palvelujen ostot	-539 701		-539 701	-520 128	-19 573
Materiaalit ja palvelut	-706 315		-706 315	-682 732	-23 583
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 050 095		-1 050 095	-1 089 641	39 546
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-214 441		-214 441	-219 656	5 215
Muut henkilösivukulut	-49 985		-49 985	-41 014	-8 971
Henkilösivukulut	-264 426		-264 426	-260 670	-3 756
Henkilöstökulut	-1 314 521		-1 314 521	-1 350 311	35 790
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	0		0	-5 683	5 683
Liiketoiminnan muut kulut	-338 317		-338 317	-318 565	-19 752
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0		0	97 424	-97 424
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0		0	0	0
Muut rahoitustuotot	0		0	1 339	-1 339
Muille maksetut korkokulut	0		0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0		0	-2 578	2 578
Muut rahoituskulut				-50	50
Rahoitustuotot ja -kulut	0		0	-1 289	1 289
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0		0	96 135	-96 135
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					0
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					0
Tuloverot					0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0		0	96 135	-96 135

li -instituutti -liikelaitoksen tuloslaskelma ja tunnusluvut

T U L O S L A S K E L M A	1.1.2018-31.12.2018	1.1.2017-31.12.2017
Liikevaihto	322 661,66	331 216,26
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) tai vähennys (-)		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Tuet ja avustukset kunnalta	2 132 053,00	1 975 988,00
Liiketoiminnan kulut		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-162 604,17	-194 889,05
Palvelujen ostot	-520 127,77	-420 918,88
Materiaalit ja palvelut	-682 731,94	-615 807,93
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 089 641,31	-988 743,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-219 656,01	-202 941,67
Muut henkilösivukulut	-41 013,83	-40 892,31
Henkilösivukulut	-260 669,84	-243 833,98
Henkilöstökulut	-1 350 311,15	-1 228 346,38
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 682,60	-2 814,35
Liiketoiminnan muut kulut	-318 564,90	-272 029,04
Liikeylijäämä	97 424,07	188 206,56
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot	1 339,17	1 970,00
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-2 578,00	-2 578,00
Muut rahoituskulut	-50,32	-15,09
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 289,15	-623,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	96 134,92	187 583,47
 LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,91	21,82
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	9,91	21,82
Voitto, %	3,92	8,13

li -instituutti -liikelaitoksen rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2018	2017
Liikelylijäämä	97 424,07	188 206,56
Poistot	5 682,60	2 814,35
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 289,15	-623,09
Toiminnan rahavirta yhteensä	101 817,52	190 397,82
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-500,00	-24 708,59
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	17 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu- lot		
Investointien rahavirta yhteensä	-500,00	-7 708,59
Toiminnan ja investointien rahavirta	101 317,52	182 689,23
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen vähennys		
Lyhytaik.lainojen lis./ väh.		
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen muutos	163,13	-11,76
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-117 407,32	-156 601,50
Korottomien velkojen muutos	15 926,67	-26 075,97
Muut maksuvalmiuden muutokset	-101 317,52	-182 689,23
Rahoituksen rahavirta	-101 317,52	-182 689,23
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	0,00	0,00
Rahavarat 01.01		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Lainanhoitokate	0	0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Asukasmäärä	9864	9547
Quick ratio	9,89	9,52
Current ratio	4,95	4,76

II -INSTITUUTTI -LIKELAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 500,00	2 000,00
Rakennukset	32 984,83	35 538,43
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Koneet ja kalusto	12 255,15	15 384,15
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	47 739,98	52 922,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet		
Vaihto-omaisuus yhteensä	0,00	0,00
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	17 928,09	13 907,69
Muut saamiset		
Siirtosaamiset	1 106 270,75	992 883,83
Lyhytaik. saamiset yhteensä	1 124 198,84	1 006 791,52
Saamiset yhteensä	1 124 198,84	1 006 791,52
Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 124 198,84	1 006 791,52
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 171 938,82	1 059 714,10
VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	64 445,18	64 445,18
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	783 247,05	595 663,58
Tilikauden yli-/alijäämä	96 134,92	187 583,47
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	943 827,15	847 692,23
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	771,26	608,13
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	771,26	608,13
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Muut pitkäaikaiset velat		
Pitkäaik. velka yhteensä	0,00	0,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito		
Saadut ennakot	25 600,00	21 716,00
Ostovelat	51 707,26	61 321,31
Muut lyhytaikaiset velat	23 928,20	20 329,11
Siirtovelat	126 104,95	108 047,32
Lyhytaik. velka yhteensä	227 340,41	211 413,74
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	227 340,41	211 413,74

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 171 938,82	1 059 714,10
Omavaraisuusaste, %	80,5	80,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,5	63,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	879	783
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Talousarvion toteutumisvertailu (ulkoinen ja sisäinen)

Hallinto

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	POIKKEAMA €	TP 2017
TOIMINTATUOTOT	2 132 053		2 132 053	2 132 053		1 975 988
TOIMINTAKULUT	-190 426		-190 426	-182 197	-8 229	-154 327
TOIMINTAKATE	1 941 627	0	1 941 627	1 949 856	-8 229	1 821 661

Koulutus ja kulttuuri

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	POIKKEAMA €	TP 2017
TOIMINTATUOTOT	126 000		126 000	182 227	-56 227	157 949
TOIMINTAKULUT	-973 068		-973 068	-990 060	16 992	-893 785
TOIMINTAKATE	-847 068	0	-847 068	-807 833	-39 235	-735 836

Nuorisotyö, liikunta ja tapahtumat

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	POIKKEAMA €	TP 2017
TOIMINTATUOTOT	90 400		90 400	95 737	-5 337	151 242
TOIMINTAKULUT	-584 336		-584 336	-557 399	-26 937	-515 384
TOIMINTAKATE	-493 936	0	-493 936	-461 662	-32 274	-364 142

Kirjasto

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	POIKKEAMA €	TP 2017
TOIMINTATUOTOT	10 700		10 700	44 698	-33 998	22 025
TOIMINTAKULUT	-611 323		-611 323	-621 952	10 629	-552 687
TOIMINTAKATE	-600 623	0	-600 623	-577 254	-23 369	-530 661

II-INSTITUUTTI-LIIKELAITOS YHT.

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	POIKKEAMA €	TP 2017
TOIMINTATUOTOT	2 359 153		2 359 153	2 454 715	-95 562	2 307 204
TOIMINTAKULUT	-2 359 153		-2 359 153	-2 351 608	-7 545	-2 116 183
TOIMINTAKATE	0	0		103 107	-103 107	191 021

li-instituutin talousarvion toteutuma oli ylijäämäinen.

Koulutus- ja kulttuuri -tulosalueella toimintakulut ylittyivät lähes 17.000 €. Myös toimintatulot ylittyivät yhteensä reilut 56.000 €. Kansalaisopiston kurssimaksuja tuli noin 38.000 arvioitua € enemmän ja Kulttuurikauppilassa Lähde -hankkeesta tuli tuloja noin 18.000 € arvioitua enemmän.

Nuorisotyö, liikunta ja tapahtumat -tulosalueella toimintakulut alittuivat noin 27.000 €. Suurin alitus oli nuorisotyön henkilöstömenoissa. Tämä johtui siitä, että nuorisotyöntekijä irtisanoutui ja uuden valinnassa meni useita kuukausia. Palkkauskustannuksia säästy tästä syystä.

Kirjaston toimintakulut ylittyivät lähes 11.000 €. Myös toimintatulot ylittyivät noin 34.000 €. Tämä johtui siitä, että kirjasto sai avustuksen kahteen hankkeeseen Millon se auto tullee -hankkeeseen 15.400 € ja Pelastetaan iltasatu -hankkeeseen 21.074 €.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Investointikohde	TA 2018	TOT 2018 €	Poikkeama €	Kustannus- arvioista käytetty
Muut investoinnit				
INVESTOINTIMENOT	0	-500	500	-500
INVESTOINTITULOT	0	0	0	0
INVESTOINTINETTO	0	-500	500	-500
Yhteensä				
INVESTOINTIMENOT	0	-500	500	-500
INVESTOINTITULOT	0	0	0	0
INVESTOINTINETTO	0	-500	500	-500

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvotusperiaatteet ja –menetelmät ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaansuoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelman mukaiset laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Valtuusto on hyväksynyt kokouksessaan 27.2.2017 §7 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet 1.1.2016 alkaen.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Liikelaitoksen vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

- tiedot on esitetty vain kunnan tilinpäätökseen yhdistettävistä liikelaitoksen liitetiedoista

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot li-instituutti -liikelaitoksen johtokunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot kustannuspaikoittain (sisältää myös tuotot kunnalta)

	2018	2017
Hallinto	2.132.053	1.975.988
Koulutus ja kulttuuri	182.227	157.949
Nuorisotyö, liikunta ja tapahtumat	95.737	151.242
Kirjasto	44.698	22.025
Instituutti yht.	2.454.715	2.307.204

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ovat kunnan kanssa yhteneväiset.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Maa- ja vesialueet, määrältään olennaiset liittymismaksut:

	2018	2017
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	2.500	2.000
Muut maa- ja vesialueet (sisältyvät kunnan taseeseen)		
Maa- ja vesialueen yhteensä	2.500	2.000

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely

	2018	2017
Peruspääoma 1.1	64.445,18	64.445,18
Lisäykset		

Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	64.445,18	64.445,18
Arvonkorotusrahasto		
Liikelaitoksella ei ole arvonkorotusrahastoa		
Muut omat rahastot		
Liikelaitoksella ei ole muita omia rahastoja		
Muut rahastot		
Liikelaitos ei ole mukana muissa rahastoissa		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	783.247,05	595.663,58
Tilikauden yli-/alijäämä	96.134,92	187.583,47
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	943.827,15	847.692,23

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

2018

2017

Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	115.431,88	106.040,18
Korkojaksotukset		
Muut menojäämät	10.673,07	2.007,14
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä		
Siirtovelat yhteensä	126.104,95	108.047,32

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Muut liikelaitosta koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen (esim. pitkäaik. vuokrasopimukset, ympäristövastuu; jos ei voi ilmoittaa rahamäärää niin ilmoitetaan vastuun olemassaolo)

Vuokravastuut: vuokravastuut ovat kunnan sopimusten sisällä

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä

Määrät annetaan Kunta-alan henkilöstöraporttisuosituksen mukaisesti:

Henkilöstön lukumäärä	2018	2017
toistaiseksi palkatut	18,3	17,3
määräaikaiset	5,5	4
osa-aikaiset	130	130
Liiketoiminta		
Yhteensä	153,8	151,3

Liitetietojen erittely (KPL 3:13.1 §)

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Noudattaa kunnan kanssa samaa poistojen perusteita

LUETTELOT JA SELVITYKSET

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Päiväkirja	tietokonetulosteena
Pääkirja	tietokonetulosteena
Tilinpäätös	paperisena
Tase-erittelyt	paperitulosteina

lin kunnan tilinpäätös säilytetään pysyvästi muut asiakirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tositelajeista

Tositelaji	Nimi
002	Muistio
100	Palvelukassatositteet
101	Ostoreskontran suoritukset
105	Palvelukassa/kirjasto
151	Myyntireskontran suoritukset
152	Myyntireskontran muut suoritukset
201	Rahatilikirjaukset
370	Palkat
380	Populus-matkalaskut
400	Rondon ostolaskut
401	Ostolaskut
402	Ostolaskut/Rondo8
501	Hellevi-laskutus (kansalaisopiston laskutus)
502	Liikunta- ja tapahtumalaskutus
503	Kansainvälisyys ja kulttuuri
504	Kirjastotoimen laskutus
505	Kansalaisopiston kertalaskutus
506	Liikuntapaikkalaskutus/Julius
701	Sumupoistot
702	Käyttöomaisuuden myynnit
703	Käyttöomaisuuden romutukset
750	Jaksotukset

Kirjanpitoaineiston säilytystapa:

Ostoreskontran tositteet säilytetään sähköisessä Rondo-ostolaskuohjelmassa.

Muu tositteet säilytetään alkuperäisinä kirjallisessa muodossa lin kunnanviraston arkistossa.

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Vuoden 2018 tilinpäätös on allekirjoitettu 12.3.2019.

8. lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen tilinpäätös

LIKELAITOKSEN JOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2018 oli liikelaitoksen kahdeksas toimintavuosi. Lin ateria - ja tilapalveluliikelaitos on aloittanut kunnan liikelaitoksena 1.1.2011. Tällöin ateria- ja tilapalveluliikelaitos jaettiin neljään palvelualueeseen, joita ovat hallinto, ateriapalvelut, kiinteistöpalvelut ja puhdistuspalvelut.

Vuonna 2018 muutokset jatkuivat liikelaitoksen toimialueilla. Käytännön toimintaan vaikutti palvelualueilla tapahtuneet tilamuutokset ja voimakas korjaus- ja uudisrakentaminen. Vuoden 2018 alussa aloitti Jakkukylän koulu, Ylirannan koulu suljettiin toukokuussa, Ojakylän koulun uudisrakentaminen alkoi ja elokuussa koulujen alkaessa Haminan koulun vanhaosa otettiin käyttöön, samoin Pohjois - lin koulun uusi liikuntasali.

Maakuntaan valmistautuminen on aloitettiin kartoittamalla kunnan kiinteistöt ja siirtämällä mahdolliset vuokrattavien tilojen tiedot maakunnan tilarekisteriin ja päivittämällä tilavuokrat oikeaan tasoon. Tietojen keruu ja kiinteistötietokannan päivittäminen kunnan eri järjestelmistä on ollut haastavaa. Tietojen ollessa hajallaan eri lähteissä, tiloissa tehtyjen muutosten paikkansapitävyyttä on vaikea todentaa.

Lin ateria- ja tilapalvelut tuottaa palvelut pääasiassa omana tuotantona. Osa puhdistuspalvelujen siivouskohteista ns. kiertokohteet, kilpailutettiin minikilpailutuksena ja siirrettiin yksityisen yrityksen hoidettavaksi. Ostopalveluun päädyttiin huonon henkilöstön saatavuuden takia ja ns. kiertokohteiden hajanaisuuden vuoksi. Tällä toimenpiteellä puhdistuspalvelussa voidaan keskittyä ydinpalvelujen palvelun tuottamiseen.

Kiinteistöistä Valtarin-koulun, Haminan koulun, Nätteporin, Merta-keittiön ja osa Terveysaseman aurinkovoimaloista oli käytössä ensimmäisen täyden kesän. Hyvän kesän ansiosta voimalat tuottivat sähköä kiinteistöille 84,3 MWh. Sähkön omavaraisuudella saatiin tuotettua osa kiinteistöjen tarvitsemasta ilmanvaihdosta. Pitkään jatkunut kuuma kesä aiheutti Suvantolassa hoivilla ja Kuivaniemen hoivalla haasteita. Sisätilojen kuumuutta yritettiin helpottaa ostamalla käytäville viilentimiä. Tulevaisuudessa on syytä miettiä käytävälaitoihin asennettavaksi ilmalämpöpumppuja, joilla voidaan käyttää viilentää.

Liikelaitoksen asiakkuudet muodostuvat sisäisistä koulujen ja päiväkotien asiakkaista ja ulkoisista Oulunkaaren asiakkaista. Toiminnan tuloksellisuutta parannetaan suunnitelmallisella kehittämis- ja laatutyöllä. Laadun varmistamisen keinoina ovat ateriatuotannossa omavalvontaprosessi, puhtauspalveluissa tilojen mitoittamiseen perustuva siivous. Kiinteistöpalveluissa käytetään apuna kiinteistönpidon hallintajärjestelmä, johon asiakkaat laittavat palvelupyynnöt kiinteistöihin tarvittavista toimenpiteistä. Omatuotanto ja ostopalvelu toimivat samoilla ehdoilla: ammatillisten pätevyysehtojen tulee täytyä ja hankinnat tehdään tarpeet ja laatuksiteerit huomioiden.

Ateriapalvelut tuottivat erityyppisiä aterioita noin 777 097 kappaletta, josta kouluille ja päiväkodeille 585 231 kappaletta, Oulunkaarelle ulkoisena myyntinä 183 020 kappaletta ja henkilöstöaterioita 8 846 kappaletta. Ylijäämäruokaa myytiin n. 6000 eurolla.

Kiinteistöpalveluiden hoitamien kiinteistöjen neliömäärä on 56 400 neliötä. Piha-alueita hoidettiin 63 100 neliötä, päivystyshälytyksiä tuli 300 kappaletta. Vuonna 2018 teimme kiinteistönhoidon lisäksi remontteja omana työnä 15 erilaiseen kohteeseen alkaen kosteusvaurioiden korjaamisesta, pieniin pintaremontteihin ja kylttien ja kalusteiden asennuksiin. Lisäksi laskutustöinä Oulunkaarelle tehtiin asunnonmuutostöinä, mm. porrasluiskien ja turvakaiteiden asennuksia.

Puhdistuspalvelut siivosivat päivittäin noin 38 000 neliön alueet. Vuoden aikana mitoitettiin uudelleen Haminan koulun tilat ja Pohjois-lin liikuntasali, joka otettiin käyttöön syksyllä uutena tilana.

Oulunkaaren kanssa laadittiin tilaajan ja tuottajan välillä vuosisopimukset, joita on noudatettu. Maaliskuun alussa laskettiin Suvantolan alueen kohteille uudet hinnat, hinnoittelun tarkastaminen perustui alueen kaikkien rakennusten korjausten valmistumiseen, jolloin saatiin käyttöön tiedot kustannusvai-

kutuksesta. Asiakkaiden kanssa käytiin neuvotteluja palveluista ja toiminnan laadusta. Tällä pyrittiin saamaan asiakkaille riittävä tieto palvelun sisällöstä ja kustannusvaikutuksista.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja kustannusten osalta pysyttiin talousarviossa. Toiminnan tuloksellisuudesta kuuluu suuri kiitos koko henkilöstölle, joka venyi ja pystyi kaikista muutoksista huolimatta toimimaan kunnan edun mukaisesti. Kiitän johtokuntaa ja johtokunnan puheenjohtajaa, jotka ohjasivat toimintaamme kunnan strategisten linjausten mukaisesti.

HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunta (9 jäsentä) on kokoontunut yhdeksän (9) kertaa. Johtokunnan kokoonpano:

jäsen:		varajäsen:
Kivelä Tauno	puheenjohtaja	Teppo Tapani
Autio Aini	jäsen	Jakku-Hiivala Johanna
Hyvönen Petri	jäsen	Kakko Jaska
Häkkiä Taina	jäsen	Södö Kati
Jeronen Merja	2. varapj	Pietikäinen Seija
Jokela Pentti	jäsen	Häyrynen Ahti
Jyrkäs Mervi	jäsen	Tapio Helka
Orajärvi Taisto	1. varapj.	Paakki Valtteri
Sandgren Harri	jäsen	Koivisto Mika

Johtokunnan jäsenistä toimintavuoden aikana erosivat Rissanen Matti-Tapio, jonka tilalle tuli Harri Sandgen ja varajäseneksi Mika Koivisto, sekä Alamäki Saara, jonka tilalle tuli Häkkiä Taina ja varajäseneksi Kati Södö.

Kunnanhallituksen edustajana oli kunnanhallituksen puheenjohtaja Johannes Tuomela ja kh:n niimeämänä jäsenenä Tiina Vuononvirta.

lin kunnanvaltuusto on hyväksynyt lin kunnan hallintosäännön, jossa määrätään mm. johtokunnan kokoonpano, tehtävät ja ratkaisuvallat. Hallintosäännössä on säännöksiä viranhaltijoiden tehtävistä ja ratkaisuvallasta. Hallintosäännön mukaisesti johtokunnan jäsenmäärä on yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Yleinen taloudenkehitys on piristymässä, vienti vetää, kuluttajien ostovoima kasvaa. Oman alueen taloudellinen kehitys seuraa mukana. Oulunseudulla ongelmana on ollut suuri nuorisotyöttömyys ja rakennetyöttömyys.

Kiinteistöpalvelujen toimialoilla henkilöstön matalapalkkaisuus vaikuttaa osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saamiseen. Kohtaanto-ongelma koettelee toimialan eri sektoreita, riittävää osaamista ei välttämättä löydy. Työntekijöitä on vaikea saada tehtäviin, jotka vaativat sitoutumista viikonlopputyöhön ja työtehtäviin jossa liikutaan eri kohteiden välillä.

Ateriapalveluissa koko Oulun seutukunnassa on pulaa osaavista suurtaloukskoikeista, jotka hallitsevat eri ruoanvalmistusmenetelmät ja osaavat valmistaa maittavia aterioita suurina määriä. Työn raskaus, työaika-epäsäännöllisyys ja viikonlopputyö vähentävät työn houkuttelevuutta.

OLENNAISET MUUTOKSET LIIKELAITOKSEN TALOUDESSA JA TOIMINNASSA

Olenlaisina muutoksina liikelaitoksen toiminnassa on olleet kiinteistöjen rakentamisesta ja korjaamisesta tulleet muutokset. Kiinteistönhoidossa ja puhtaanapidossa tilamuutoksilla ja vuokrahintojen tarkastamisella on ollut vaikutusta tulo- ja menopohjaan. Menot ovat pysyneet budjetoidussa, kaikilla toimialoilla henkilöstökulut alittivat budjetoidut, syynä on ollut mm. lomittajien ja sijaisten saannin vaikeus ja täyttämättömät vakanssit.

Kiinteistönhoidossa tulot ylittivät budjetoidun 8,3% syynä on ollut Oulunkaarelle vuokrattujen kiinteistöjen remonttien valmistuminen ja kustannusten oikea kohdentaminen. Lisäksi Kiinteistönhoidossa energiamaksuista sähkön ja lämpö alitti budjetoidun. Sähkön kulutuksen vähenemää selittää Ylirannan koulun, Alarannan koulun sulkeminen ja Alarannan päiväkodin vuokraajalle siirtynyt kustannusvastuu.

Ateriapalveluissa Jakkukylän koulun siirtyi lin kunnalle ja ateriapalvelujen asiakkaaksi. Ateriakuljetusten uudelleen organisointi uusien sopimusten myötä vaikuttivat myönteisesti tulokseen.

Puhtaanapidossa neliömäärät pysyivät vuoden 2017 tasolla, vaikka Pohjois-lin liikuntasali ja Haminan koulun kaikki kohteet otettiin käyttöön. Neliömäärien laskulla ei ollut suurta vaikutusta puhdistuspalvelujen tulokseen. Kiinteistönpidossa lakkautetut toimitilat vähensivät liikelaitoksen sisäisiä vuokratuloja 25 455 €.

Kunnan luopuessa Alarannan päiväkotikiinteistöstä se vuokrattiin ulkopuoliselle toimijalle, jolloin kiinteistöstä saatiin vuokratulona 40 186 €. Kiinteistön siirtyessä yksityisen toimijan vastuulle, myös siihen liittyvistä menoista on vastannut vuokralainen.

Kunnan omistamista vuokra-asuntojen täyttöaste tilikautena oli Kuivaniemellä 95,95 % ja lin keskustan alueella 90,63%. Tyhjänä olleiden vuokra-asuntojen menetetty vuokratuotto vuonna 2018 oli yhteensä 37 111 €. lin keskustan täyttöastetta alentaa yhden rivitalon tyhjentäminen asukkaista asuntojen huonon kunnan vuoksi. Vuokra-asunnoista tehtiin pieniä kunnostustöitä mm. pesuhuoneiden lattiaremontteja ja eteistilaremontteja.

LIKELAITOKSEN HENKILÖSTÖ

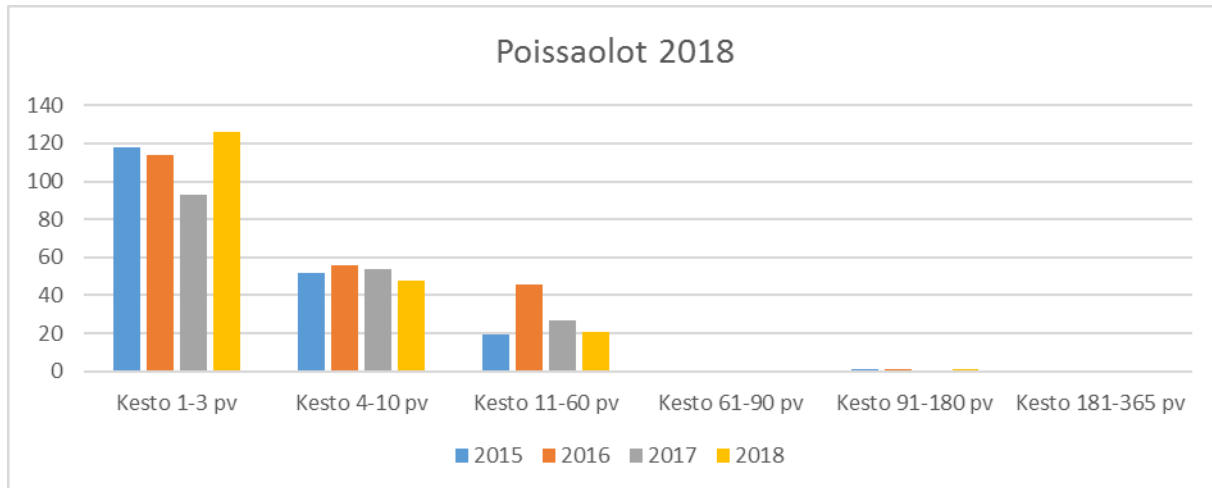
Henkilöstösuunnitelma

Koko henkilöstö	Lähtötilanne	Lisäys/vähennys			Perustelut
	henkilömäärä	Lisäys	Vähennys	TP 2018	
Vuosi	TA 2018				
Hallinto					
Liikelaitoksen johtaja	1			1	
Toimistosihteerit	0,5			0,5	
Ateriapalvelut					
Ateriapalveluesimies	1			1	
Kokki	8			8	
Ruokapalvelutyöntekijä	10			10	
Kiinteistöpalvelut					
Kiinteistöpalveluesimies	1			1	
Kiinteistönhoitaja	9			9	
Puhtauspalvelut					
Puhdistuspalveluesimies	1			1	
Puhdistuspalvelutyöntekijä	25			25	
Palvelutyöntekijä	8			8	
Yhteensä	64			64	

Henkilöstön eläköityessä pääsääntöisesti ei palkata uutta henkilöä, vaan tarkastellaan toimintatapoja ja uudistetaan toimintamalleja.

Taloushallinnon, palkkalaskennan ja atk-huollon palvelut ostetaan seudulliselta kuntapalvelutoimistolta.

Liikelaitoksen henkilöstösuunnitelma toteutui suunnitelman mukaan.

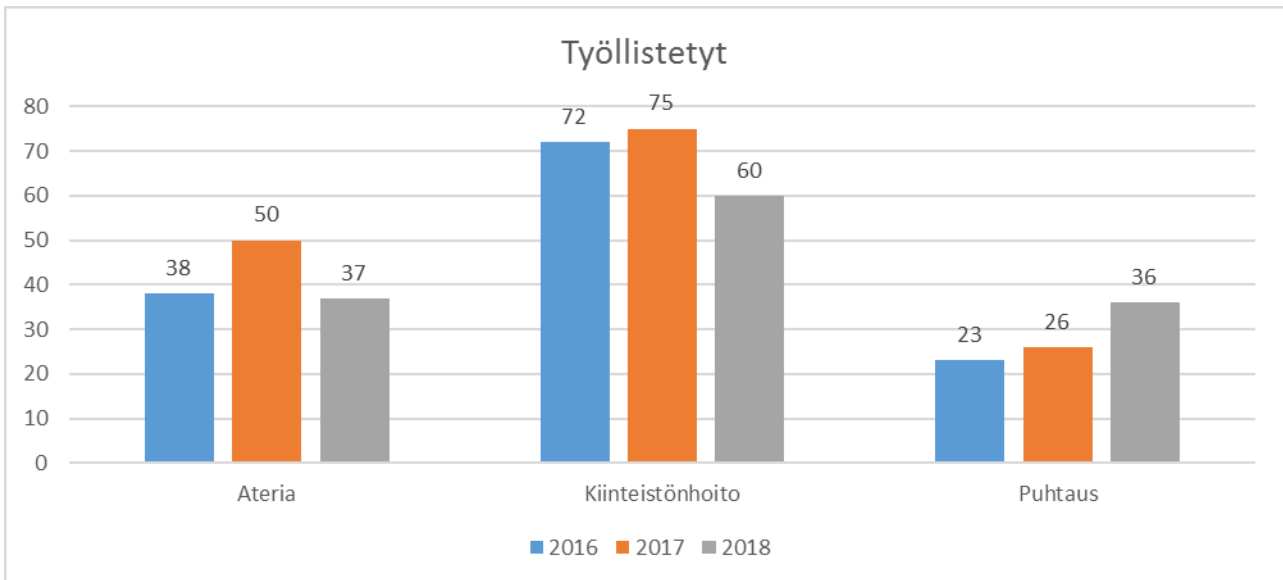

lin ateria- ja tilapalveluissa suurin haaste henkilöstön osalta on ikääntyminen. Vaikka henkilöstön sairauspoissaolot laskivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja yli 181 päivää kestäneissä poissaoloja ei ollut lainkaan, sairauspäiviä kertyi yhteensä 1002 kalenteri päivää, eli 15,65 päivää/työntekijä. Laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 227 päivää eli 18,47%. Valtakunnallisesti keskiarvo julkisella alalla on työterveyslaitoksen vuoden 2014 Kunta10-tutkimuksen mukaan 16,9 päivää/työntekijä. Henkilöstön poissaolojen seuranta on edelleen tiivisty, esimiehet ovat pitäneet Varhaisen tuen mallin mukaisia keskusteluja henkilöstönsä kanssa ja poissaolojen ennaltaehkäisyyn aloitettiin vuoropuhelu ja yhteisen toimintamallin suunnittelu työterveyden kanssa.

Liikelaitos toteutti yhteistyössä Oulunkaaren työterveyden kanssa HYTE2018- hankeen, jossa pääpäänsä on henkilöstön yhteistyön kehittäminen ja terveyden edistäminen. Hanke aloitettiin loppuvuodesta 2017 ja kesti vuoden 2018 loppuun saakka. Hankkeen alussa ja lopussa suoritettujen terveyskunto mittausten osalta pystyttiin osoittamaan terveyskunnan kehittyminen ja osan henkilöstön osalta liikuntatottumusten kasvaminen.

Uusi henkilöstölle suunniteltu muutostukihanke SYKE aloitettiin Valmennustrio Oy:n vetämänä syyskuussa 2018. Hankkeen kestää noin 14 kk ja sen tavoitteena on tukea Ateria- ja tilapalvelujen muutosvalmiutta ja muutoksien onnistumismahdollisuutta sekä parantaa henkilöstölähtöistä johtamista. Luoda organisaatioille systemaattisen kehittämisen- ja muutosjohtamisen malli sekä siihen liittyvät työkalut. Hankkeeseen osallistuu Ateria- ja tilapalvelujen johto, esimiehet ja henkilöstö, sekä johtokunnan jäseniä.

Henkilöstölle järjestettiin täydennyskoulutuksena alakohtaisia koulutusiltoja ja esimiehille työvuorojen suunnitteluun, taloudensuunnitteluun ja seurantaan liittyviä koulutuksia. Koko henkilöstö osallistui tietoturvakoulutukseen. Kiinteistöhoitajat osallistuivat EA1 -, talotekniikan ja kiinteistöjen talotekniikan koulutuksiin valmistuneiden uusien kiinteistöjen käyttöönoton yhteydessä. Puhtauspalvelujen henkilöstö osallistui omiin ammatillisiin koulutuksiin, ja ateriapalveluissa järjestettiin yhteistyössä tavarantoimittajien kanssa laitekoulutusta, reseptiikan ja ruokatuotannon prosessien koulutusta. Kaikille yhteinen seudullinen koulutus, jossa teemana oli jaksaminen ja yhteistyö järjestettiin Lumijoella. Koulutuspäiville osallistui lin lisäksi ateria- ja puhdistuspalveluhenkilöstöä myös muista ympäristökunnista. Ateria- ja tilapalveluissa erilaisia ammatillisia täydennyskoulutus- ja koulutuspäiviä oli keskimäärin 3,82pv/henkilö.

lin ateria- ja tilapalveluissa työllistettiin kahdeksan velvoitetyöllistettyä henkilöä ja 11,5 muuta henkilöä. Työllistettynä työvoimana oli liikelaitoksen eri toimialueilla käytössä yhteensä 138 kuukautta. Vuoden 2017 työllistettyjen määrä oli 42,6% pienempi kuin vuonna 2018.

YMPÄRISTÖTEKIJÄT

lin kunta kuuluu Hinku- ja Fisukuntien verkostoon, joten huomioimme kestävästä kehityksestä ja energiatehokkuuden hankinnoissa ja päivittäisessä toiminnassa. lin ateria ja tilapalveluissa lajitellaan jätteet niissä kohteissa, joissa se on mahdollista.

Kiinteistöjen energiankulutusta seurataan kuukausittain. Kiinteistöpalvelut tuottavat tietoa koulujen 50/50 hankkeeseen, jossa seurataan sähkön, veden ja lämmön kulutusta. lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen hallinnoimissa viidessä kiinteistöissä tuotettiin osa sähköstä aurinkovoimalla.

MUUT TOIMINNAN KANNALTA OLENNAISET SEIKAT

Korruption ehkäisyssä noudatetaan kuntalakea, kunnan hallintosääntöä ja hankintasääntöjä. Päätöksenteossa noudatetaan kuntalain mukaista jäävyysperiaatetta.

ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ, MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

Tulevaisuutta on vaikea ennustaa, mutta siihen voi valmistautua kehittämällä omaa toimintaa ja seuraamalla ympäristössä tapahtuvia muutoksia. Energiaomavaraisuus, uusiutuvan energian käyttö ja kiertotalous ovat keskeisiä tekijöitä tulevaisuuden kunnassa. Tukipalveluissa yhteistyö, moniosaajuus ja resurssien kohdentaminen tarpeen mukaan tulee olemaan keskiössä.

Liikelaitoksen toimintaan tulee lyhyellä tähtäyksellä vaikuttamaan kaikilla sen toimialoilla tuleva maakuntauudistus ja sen tuomat toimintamallit. Merkittävimpänä riskinä on *taloudelliset riskit*, jos kiinteistöjä jää siirtymäajan jälkeen tyhjilleen, tai maakunta ei osta liikelaitokselta toimintaansa tukemaan tarvittavia tukipalveluja.

Pitkällä tähtäyksellä tulee kiinteistöhuollossa painopistettä pystyä suuntaamaan entistä enemmän tilojen käytönaikaiseen hallintaan ja ennakoivaan kunnossapitoon. Ratkaiseva tekijä on rakentamisen aikainen laadunhallinta ja materiaalien valinnat, joka vaikuttavat koko kiinteistön elinkaareen. Yhteistyötä tulee tehdä eri toimijoiden kanssa jo ennen kiinteistön rakentamista tai saneeraamista, jotta käytönaikaiset kustannukset saadaan selvitettyä ennen hankintapäätöksiä. Riskinä on *suunnittelun aikaiset puutteet materiaalien valinnassa ja laadunhallinnassa*.

Kiinteistöhuollon yksi osatekijä on puhdistuspalvelut. Kiinteistöhuollon ja puhdistuspalvelujen yhteistyö rakennuksen elinkaaren aikana on keskeinen tekijä onnistuneessa kiinteistönpidossa. Puhdistuspalvelujen henkilöstö on avainasemassa havainnoimaan tiloissa eteen tulevia korjaus- ja kunnostustarpeita. Puhdistuspalveluissa osaamisen laajentaminen tiedostamaan ja informoimaan kiinteistöhuollolle kunnostustarpeista tai mahdollisista vesijärjestelmien vuodoista, auttaa ennaltaehkäisemään suuria saneeraustarpeita ja säästää kustannuksia. Riskinä on *henkilöstön osaaminen ja tiedonvälittäminen*.

Puhdistuspalvelujen näkökulmasta haasteita muodostaa kiinteistöjen sisäilma. Puhdistuspalvelujen toteuttaminen niin, että henkilöstö ei altistu tarpeettomasti mahdollisille ongelmille vaatii suunnittelua ja yhteistyötä kaikilta osapuolilta, suunnittelulta, käyttäjiltä ja rakentajilta. Sisäilmaan vaikuttaa olennaisesti käyttäjien toimintatavat, valitut kalusteet, tilojen siivottavuus, tekstiilit ja siivousta helpottavat materiaalivalinnat. Riskinä on; *Henkilöstön saaminen kohteisiin*.

Ateriapalveluissa asiakasmäärien väheneminen koulu- ja päivähoitossa vaikuttaa jo tulevilla vuosikymmenellä henkilöstön määrään. Raaka-aineiden käyttö, oma tuotekehitys ja reseptiikan kohdentaminen eri ruokailijaryhmille sopivaksi on tulevaisuuden avaintekijä asiakastyytyväisyyden näkökulmasta. Asiakkaan valinnanmahdollisuus, ruoan laatu ja reseptiikan monipuolisuus tulee olemaan kilpailuvaltti tulevaisuuden ateriapalveluiden tuottamisessa. Riskinä on *henkilöstön osaaminen, tiedonhallinta ja tietojärjestelmien käyttö*.

Asiakasmäärien väheneminen tulee vaikuttamaan merkittävästi ateria- ja puhdistuspalvelun henkilöstön tehtäväkuviin. Moniosajuuutta tulee kehittää ja henkilöstön osaamista päivittää vastaamaan tulevia työtehtäviä, joissa rajapinnat ateriapalvelun ja puhdistuspalvelun välillä tulevat häviämään. Riskinä on *henkilöstön osaaminen, motivaatio ja työnhallinta*.

SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

Liikelaitoksen johtokunnan tehtävänä on valvoa ja ohjata liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen taloudesta, hallinnosta ja toiminnasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Johtokunnan tehtävänä on lisäksi päättää liikelaitoksen toiminnan kehittämistä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista ja raportoida niiden saavuttamisesta. Ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtajan tehtävänä on johtaa liikelaitoksen toimintaa sekä vastata johtokunnassa käsiteltävänä olevien asioiden valmistelusta.

Toiminnalle ja taloudelle vuoden 2018 talousarviossa asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Vuoden aikaan on talouden seuranta käsitelty johtokunnan kokouksissa ja kunnanhallitukselle on annettu tilanearvio.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tehtävänä on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Merkittävimmät liikelaitoksen toimintaa vaarantavat riskit on tunnistettu vuoden 2018 talousarvion teon yhteydessä. Riskeistä kirjattiin riskienhallintasuunnitelmaan 4-5 merkittävintä, jotka vaarantavat toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen. Vahinkoriskien varalta on lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos vakuuttanut henkilöstönsä ja omaisuutensa vakuutusyhtiö Pohjola Vakuutus Oy:ssä.

Vuoden 2018 riskit olivat taloudelliset riskit, strategiset riskit, toiminnalliset riskit ja vahinkoriskit. Taloudellisista riskeistä ennakoimattomat muutokset asiakkaan toiminnassa ja ostopalveluiden hinnankorotukset olivat keskeisimmät osa-alueet, joita seurattiin ja niihin pyrittiin vaikuttamaan omaa toimintaa kehittämällä.

Riskejä pyrittiin ennaltaehkäisemään suorittamalla mm. kiinteistöihin liittyviä tutkimuksia, kehittämällä kiinteistöpalvelujen ilmoitusjärjestelmää ja valvontaa. Henkilöstöriskeihin varauduttiin työhyvinvointihankkeen, henkilöstön kehityskeskusteluihin ja varhaisentuen mallien avulla. Taloutta seurattiin, yhtenä työkaluna taloudenpitoon oli osto-ohjeet, niitä noudatettiin pääsääntöisesti. Tuotantovälineitä huollettiin ja hankittiin uutta kalustoa.

Hankintavastuu on johtajalla ja esimiehillä. Tehtäväkuvakset määrittelevät hankintavastuut. Hankinnat on ohjeistettu kaikille esimiehille. Hankinnat on kilpailutettu seudullisesti Oulun kaupungin hankintatoimen puolesta. Kalustohankinnat kilpailutettiin Cludia-pienhankinta ohjelmiston avulla. Hankinnat suoritettiin pääsääntöisesti osto-ohjeiden mukaan.

Laskujen hyväksyminen ja tavaroiden vastaanotto on määritelty tehtäväkuvissa. Laskujen hyväksyjät vuodelle 2018 on hyväksytty johtokunnassa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunnan palvelusuunnitelma: yleiset perustelut ja kehitysnäkymät

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos on perustettu tuottamaan kunnan peruspalveluiden tarvitsemat toimintaa tukevat palvelut. Liikelaitoksen toimialaan kuuluu ateria- puhtaus- ja kiinteistöpalveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti käyttäjien tarpeita kuunnellen.

Liikelaitoksen toimintaan vaikuttavat kunnan strategiset linjaukset palvelujen tuottajana ja eri hallintokuntien tarpeet, joka tarkoittaa liikelaitoksessa tarvittaessa myös oman toiminnan sopeuttamista.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset tulevat vaikuttamaan liikelaitoksen tulevaisuuteen. Omistajapolitiittiset linjaukset ja tulossa olevaan SOTE- uudistukseen on valmistauduttava ja aloitettava liike-toimintasuunnitelman ja palvelumallien valmistelu kuluvana toimintavuonna.

Johtokunta ohjaa liikelaitoksen toimintaa määrittelemällä toimialueiden tehtävät, talouden- ja toiminnan tavoitteet ja vastuut.

Hallinto: Hallinnon muodostaa johtokunta- ja johtaja. Hallinto ohjaa kiinteistö-, ateria-, ja puhdistuspalvelualueiden toimintaa strategisten tavoitteiden mukaisesti. Johtaja valvoo liikelaitoksen eri toimialojen talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä johtokunnalle.

Kiinteistöpalvelut: Kiinteistötoimi huolehtii kiinteistöomaisuuden arvon säilymisestä ja käyttökelpoisuudesta. Vastaa kiinteistöjen kuten opetus-, hoito- ja kokoontumisrakennuksien hallinnoinnista, vuokrauksesta ja kiinteistönpidosta. Kunnostus- ja huoltotoimenpiteet tehdään suunnitelmallisesti. Kiinteistöjen energiatehokkuuteen panostetaan ja opastetaan käyttäjiä ekologisista toimintatavoista.

Ateriapalvelut: Ateriapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaikille asiakasryhmilleen turvallisia, monipuolisia ja laadukkaita ateriapalveluita. Ruokalistat suunnitellaan täyttämään eri-ikäisten ruokailijoiden ravinnontarpeet, tuottamaan mielihyvää ja elämyksiä. Suunnittelussa huomioidaan ruoan myönteinen vaikutus asiakkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Ruoka-aineiden valinnassa huomioidaan paikallisuus ja kestävä kehitys.

Puhdistuspalvelut: Puhdistuspalvelujen ensisijainen tarkoitus on huolehtia siivouksellisin keinoin kiinteistöjen kunnossapidosta ja vastata asiakkaiden työympäristön viihtyvyydestä. Siivouksessa kiinnitetään huomioita energian, veden ja pesuaineiden käyttöön. Siivouksessa käytetään ympäristöystävällisiä tuotteita ja vettä säästäviä toimintatapoja.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Työllisyyden hoito ja osaaminen

Harjoittelupaikkojen tarjoaminen liikelaitoksen toimialoilla.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
lin ateria- ja tilapalvelu	Mahdollistetaan nuorten työharjoittelujaksot liikelaitoksen eri toimialoilla, ateriapalveluissa, puhtauspalveluissa ja kiinteistönhoidossa.	Tavoite kolme harjoittelijaa/v Harjoittelijat/vuosi	harjoittelijaa/opiskelijaa 15 harjoittelijaa/opiskelijaa

Peruspalveluiden turvaaminen

- Palveluiden keskittäminen/uudet palvelumuodot
Palvelutuotantoa organisoidaan yhdessä kylätoimijoiden, kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
lin ateria- ja tilapalvelu	Ostetaan palveluja kolmannelta sektorilta tai siirretään kiinteistönhoidon ja puhtaanapidon palvelutarjonnasta kolmannen sektorin hoidettavaksi sellaisia palveluja, jotka ovat toiminnallisesti- ja taloudellisesti järkevää toteuttaa muulla tavalla. Valmistellaan keittiöverkon kehittämissuunnitelma ja investointisuunnitelma	%/edelliseen vuoteen verrattuna Valmiusaste %	n. 1%, ostettu palveluja työpajalta ja työtoiminnalta. Siirrettiin vuoden 2020 kiinteistökartoituksen yhteyteen.

Talouden tasapainottaminen

Kilpailukykyä parannetaan tehostamalla liikelaitoksen omia toimintatapoja. Mitataan oman toiminnan tehokkuutta. Arvioidaan hankkeiden elinkaaren aikaisia käyttökustannuksia.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
lin ateria- ja tilapalvelu	Parannetaan ja tehostetaan prosesseja. Oman toiminnan tunnuslukujen mittareiden laadinta ja käyttöönotto. Ennaltaehkäistään kiinteistöjen vahingot ja korjausvelan syntyminen. Valmistellaan malli investointiohjelman suunnitteluun; käyttökustannusten- ja investoinnin jälkeisten kustannusten arviointiin.	Tunnuslukujen käyttöönotto vuoden 2018 aikana. Valmiusaste %	Mittarit ja tunnusluvut ateriapalveluissa ja puhdistuspalveluissa valmiina hyväksyttäväksi. Siirrettiin vuoden 2020 aikana tehtävän kiinteistökartoituksen yhteyteen.

- Palvelurakenteen muutostarpeet
Hyödynnetään uudet teknologian mahdollistamat palvelumahdollisuudet sekä liikkuvat palvelumuodot. Sähköistetään ja automatisoidaan tilausjärjestelmiä ja laskutusta.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
lin ateria- ja tilapalvelu	Sähköisen ateriailausjärjestelmän käyttöönotto Avainhallintarekisterin perustaminen Laskutuksen sähköistäminen Bem-kiinteistönhallinta tietokannan käyttöönotto ja tiedonsiirto entisestä Facility-järjestelmästä	Tavoite 95% vuoden 2018 loppuun mennessä Käyttö 60% Valmiusaste%	Tavoite saavutettu, sähköisenä 97% tilauksista ja laskutuksesta. Aloitettu kartoittamaan tarvetta 30% Aloitettu siirron valmistelu valmiusaste 40%.

TULOKSEN KÄSITTELY

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen tilikauden taloutta ja tulosta on esitelty tuloslaskelmassa, rahoituslaskelmassa, taseessa ja tilikauden toteutumavertailussa. Luvut on esitelty ottaen huomioon sisäiset tuotot ja kulut koska sen voidaan katsoa paremmin kuvaavan taloutta kuin pelkästään ulkoisten tuotosten ja kulujen tarkastelu.

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen liikeylijäämä on 695 124,32 € ja tilikauden ylijäämä on rahoituserien jälkeen 691 496,04 €.

lin ateria ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 691 496,04 € siirretään lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen vapaaseen omaan pääomaan tilikauden ylijäämäksi.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMA

	Ta 2018		Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 1.1 - 31.12.2018	Poikkeama
	€	€	€	€	€
Liikevaihto	7 821 710		7 821 710	8 172 747	-351 037
Liiketoiminnan tuotot					
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) tai vähennys (-)					
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 371 000	0	-2 371 000	-2 282 323	-88 677
Palvelujen ostot	-1 095 677	0	-1 095 677	-948 422	-147 255
Materiaalit ja palvelut	-3 466 677	0	-3 466 677	-3 230 745	-235 932
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 935 400		-1 935 400	-1 824 784	-110 616
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-550 179		-550 179	-462 009	-88 170
Muut henkilösivuk	-92 125		-92 125	-71 211	-20 914
Henkilösivukulut	-642 304	0	-642 304	-533 220	-109 084
Henkilöstökulut	-2 577 704	0	-2 577 704	-2 358 004	-219 700
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset pois	-16 342		-16 342	-27 257	10 915
Liiketoiminnan muut kulut	-1 584 562		-1 584 562	-1 861 617	277 055
Liikeylijäämä (-alijäämä)	176 425	0	176 425	695 124	-518 699
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	2 600		2 600	4 138	-1 538
Muille maksetut korkokulut					0
Korvaus peruspääomasta	-7 489		-7 489	-7 489	0
Muut rahoituskulut			0	-277	277
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 889	0	-4 889	-3 628	-1 261
Ylijäämä (alijäämä) ennen vai	171 536	0	171 536	691 496	-519 960
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tuloverot					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	171 536	0	171 536	691 496	-519 960

Iin ateria- ja tilapalveluliikelaitos rahoituslaskelma

Toiminan rahavirta	2018	2017
Liikelylijäämä	695 124,32	14 109,54
Poistot	27 256,60	17 220,24
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 628,28	-4 711,04
Toiminan rahavirta yhteensä	718 752,64	26 618,74
Investointien rahavirta		
Investoinimenot	-22 675,13	
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	-52 682,48
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Investointien rahavirta yhteensä	-22 675,13	-52 682,48
Toiminnan ja investointien rahavirta	696 077,51	-26 063,74
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen vähennys	0,00	0,00
Lyhytaik.lainojen lis./ väh.	0,00	0,00
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen muutos	51,10	9,58
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-547 891,76	-43 039,20
Korottomien velkojen muutos	-148 236,85	69 093,36
Muut maksuvalmiuden muutokset	-696 077,51	26 063,74
Rahoituksen rahavirta	-696 077,51	26 063,74
<hr/>		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	100,00	0,00
Rahavarat 01.01	100,00	
<hr/>		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Lainanhoitokate		
Asukasmäärä	9864	9547
Quick ratio	4,05	2,67
Current ratio	4,05	2,67

Iin ateria- ja tilapalveluliikelaitos tuloslaskelma ja tunnusluvut

Tuloslaskelma	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liikevaihto	8 172 746,67	7 306 801,34
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) tai vähennys (-)		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Tuet ja avustukset kunnalta		
Liiketoiminnan kulut		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 282 323,06	-2 368 821,33
Palvelujen ostot	-948 421,83	-941 512,90
Materiaalit ja palvelut	-3 230 744,89	-3 310 334,23
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 824 783,98	-1 882 559,82
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-462 008,85	-487 123,45
Muut henkilösivukulut	-71 211,03	-84 004,99
Henkilösivukulut	-533 219,88	-571 128,44
Henkilöstökulut	-2 358 003,86	-2 453 688,26
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-27 256,60	-17 220,24
Liiketoiminnan muut kulut	-1 861 617,00	-1 511 449,07
Liikeliijäämä	695 124,32	14 109,54
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	4 138,20	2 943,40
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00
Korvaus peruspääomasta	-7 489,00	-7 489,00
Muut rahoituskulut	-277,48	-165,44
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 628,28	-4 711,04
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	691 496,04	9 398,50
Liikelaitoksen tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	32,01	1,13
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	32,01	1,13
Voitto, %	8,46	0,13

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos tase

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Rakennukset	29 704,28	32 674,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Koneet ja kalusto	71 364,89	72 975,88
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	101 069,17	105 650,64
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	101 069,17	105 650,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet		
Vaihto-omaisuus yhteensä	0,00	0,00
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	99 785,28	174 203,78
Muut saamiset	0,00	0,00
Siirtosaamiset	2 668 822,40	2 046 512,14
Lyhytaik. saamiset yhteensä	2 768 607,68	2 220 715,92
Saamiset yhteensä	2 768 607,68	2 220 715,92
Rahat ja pankkisaamiset	100,00	100,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 768 707,68	2 220 815,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 869 776,85	2 326 466,56

	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	187 234,96	187 234,96
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	1 305 237,54	1 295 839,04
Tilikauden yli-/alijäämä	691 496,04	9 398,50
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 183 968,54	1 492 472,50
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	1 559,90	1 508,80
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	1 559,90	1 508,80
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Muut pitkäaikaiset velat		
Pitkäaik. velka yhteensä	0,00	0,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito		
Saadut ennakot	6 888,88	10 298,80
Ostovelat	368 001,14	481 389,71
Muut lyhytaikaiset velat	26 579,39	27 808,61
Siirtovelat	282 779,00	312 988,14
Lyhytaik. velka yhteensä	684 248,41	832 485,26
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	684 248,41	832 485,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 869 776,85	2 326 466,56
Omavaraisuusaste, %	76,3	64,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	8,3	11,3
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	1 997	1 305
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunnan ja valtuuston sidoksissa oleva toteumavertailu

	Ta 2018	Ta- muu- tok- set	Ta yhteensä 2018	Tot 2018	Poikke- ama	TP 2017
Hallinto						
Toimintatuotot				-208,32	208	
Toimintakulut	-186 150		-186 150	-135 971,19	-50 178	-174 095
Toimintakate	-186 150		-186 150	-136 179,51	-49 970	-174 095
Kiinteistöpalvelut						
Toimintatuotot	4 092 328		4 092 328	4 435 006,24	-342 678	3 854 498
Toimintakulut	-4 146 710		-4 146 710	-4 068 479,89	-78 230	-3 835 766
Toimintakate	-54 382		-54 382	366 526,35	-420 908	18 731
Ateriapalvelut						
Toimintatuotot	2 383 258		2 383 258	2 368 755,45	14 503	2 120 922
Toimintakulut	- 2 145 147		- 2 145 147	-2 122 674,03	-22 473	-2 142 840
Toimintakate	238 111		238 111	246 081,42	-7 970	-21 917
Puhdistuspalvelut						
Toimintatuotot	1 346 124		1 346 124	1 369 193,30	-23 069	1 331 380
Toimintakulut	-1 150 936		-1 150 936	-1 123 240,64	-27 695	-1 122 770
Toimintakate	195 188		195 188	245 952,66	-50 764	208 610
*Yhteensä						
*Toimintatuotot	7 821 710		7 821 710	8 172 746,67	-351 037	7 306 801
*Toimintakulut	- 7 628 943		- 7 628 943	-7 450 365,75	-178 577	-7 275 471
*Toimintakate	192 767		192 767	722 380,92	-529 614	31 329

*sitova taso kunnanvaltuustoon nähden

lin ateria- ja tilapalveluiden TA-2018 on laadittu kunnanhallituksen hyväksymien ohjeiden ja strategia 2020 pohjalta. Toimintatuotot, - kulut ja toimintakate ovat valtuustoon nähden sitovia tavoitteita. Johtokuntaan nähden sitovia tavoitteita olivat eri palvelualueiden tuotot- ja kulut, sekä toimintakate. Talousarvion toteumavertailu on tehty edellisten tietojen perusteella.

Hallinto

Hallinnon menot ovat laskeneet edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Menoissa vähennystä oli palvelujen ostossa Oulunkaarelta.

Ateriapalvelut

Ateriapalvelujen toimintatuotot vähenivät talousarvioon verrattuna 0,6%, vähennys johtui asiakasmäärien vähenemisestä. Toimintakulut pystyttiin pitämään kurissa, vaikka elintarvikkeissa tuli loppuvuonna hinnankorotuksia ja määräraha ylittyi. Käyttökuluihin kirjattiin suoraan Merta-keittiön lämmitykseen, vesi- ja jätehuoltoon liittyvät kulut. Merta-keittiön investointien poistot kirjattiin kuluvana vuonna täysimääräisinä keittiön menoksi. Toimintakulut alittuivat 1,05 %.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöpalveluiden toimintatuotot ylittivät talousarvioon verrattuna 8,3%, syynä oli mm. vuokra-asuntojen hyvä täyttöaste ja ulosvuokrattujen kiinteistöjen tuotto. Tulosta paransi myös kunnan vuoden 2017 lopussa myymät kiinteistöt, joiden kulut oli suunniteltu vuoden 2018 talousarvioon. Maaliskuussa 2018 tarkastettiin Oulunkaarelle vuokrattujen kiinteistöjen vuokrahinta vastaamaan kustannuksia. Oulunkaarelle tilaustyönä tehtävät asunnonmuutostöitä ei pystytä ennakoimaan, vaan tilanne vaihtelee vuosittain. Toimintamenot vähenivät talousarvioon verrattuna 1,9%.

Puhdistuspalvelut

Puhdistuspalveluiden toimintatuotot ylittivät talousarvioon verrattuna 1,7%. Ylitys johtui Haminan koulun ja Pohjois - lin koulujen remonttien valmistumisesta. Toimintamenoissa pysyttiin suunnitellussa talousarviossa, vaikka osa kohteista kilpailutettiin ulos, vähennystä suunniteltuun oli 2,4%, suurempana selittävänä tekijänä on kahden henkilön eläkkeelle siirtyminen.

Valtuustoon nähden sitovat erät: Peruspääoman korko

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksella oli investointimenoja 22 675,13 €. Liikelaitoksella ei ole lainoja rahoituslaitoksilta eikä omaa pankkitiliä.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Investointikohde	TA 2018	TOT 2018 €	Poikkeama €	Kustannusarviosta käytetty
Keskuskeittiön kalusto				
INVESTOINTIMENOT	-50 000	-22 675,13	-27 325	-22 675,13
INVESTOINTITULOT	0	0	0	
INVESTOINTINETTO	-50 000	-22 675,13	-27 325	-22 675,13

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvotusperiaatteet ja -menetelmät ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelman mukaiset laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Valtuusto on hyväksynyt suunnitelman mukaisten poistojen perusteet 27.2.2017.

Vaihto-omaisuus**Vaihto-omaisuuden arvostus**

Liikelaitoksen vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus**Rahoitusomaisuuden arvostus**

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

- tiedot on esitetty vain kunnan tilinpäätökseen yhdistettävistä liikelaitoksen liitetiedoista

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**Toimintatuotot lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunnan määrittelemänä tehtäväkokoisuuksina**

Toimintatuotot kustannuspaikoittain (sisältävät myös tuotot kunnalta)

	2018	2017
Hallinto	-208,32	0
Kiinteistöpalvelut	4.435.006,24	3.854.497
Ateriapalvelut	2.368.755,45	2.120.922
Puhdistuspalvelut	1.369.193,30	1.331.380

13 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ovat kunnan kanssa yhteneväiset.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****21 Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti****Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet**

Tiedot pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tase-eräkohtaisista eristä esitetään taulukossa liitetietojen lopussa.

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT**28 Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana****Oman pääoman erittely**

	2018	2017
Peruspääoma 1.1	187 234,96	187 234,96
Lisäykset		
Vähennykset		

Peruspääoma 31.12	187 234,96	187 234,96
Arvonkorotusrahasto		
Liikelaitoksella ei ole arvonkorotusrahastoa		
Muut omat rahastot		
Liikelaitoksella ei ole muita omia rahastoja		
Muut rahastot		
Liikelaitos ei ole mukana muissa rahastoissa		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	1 305 237,54	1 295 839,04
Tilikauden yli-/alijäämä	691 496,04	9 398,50
Oma pääoma yhteensä	2 183 968,54	1 492 472,50

37 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	277 794,35	297 716,49
Korkojaksotukset		
Muut menojäämät	4 984,65	15 271,65
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä		
Siirtovelat yhteensä	282 779,00	312 988,14

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

47 Muut liikelaitosta koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen (esim. pitkäaik. vuokrasopimukset, ympäristövastuu; jos ei voi ilmoittaa rahamäärää niin ilmoitetaan vastuun olemassaolo)

Sopimusvastuut

Vuokravastuut; vastuut sisältyvät kunnan vastuisiin

Johdannaissopimukset: ei ole

Arvonlisäveron palautusvastuut: ei ole

Perustamishankkeiden valtionosuuksien palautusvastuut: ei ole

Ympäristömenoja koskevat kulut ja tuotot

Tiedot on esitetty toimintakertomuksen kohdassa 5 Ympäristötekijät ja kulut/tuotot sisältyvät tuloslaskelmaan.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

48 Henkilöstön lukumäärä

Määrät annetaan Kunta-alan henkilöstöraporttisuosituksen mukaisesti:

toistaiseksi palkatut
määräaikaiset
työllistetyt
oppisopimussuhteiset

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2018	2017
Hallinto	1	1
Kiinteistöpalvelut	10	10
Ateriapalvelut	28	28

Puhdistuspalvelut	25	25
Yhteensä	64	64

49 Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilöstökulut (ellei eritelty tuloslaskelmassa)
Kulut on eritelty tuloslaskelmassa

Liitetietojen erittely (KPL 3:13.1 §)
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Liikelaitoksessa käytetään samaa poistosuunnitelmaa kuin kunnassa

LUETTELOT JA SELVITYKSET

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Päiväkirja	tietokonetulosteena
Pääkirja	tietokonetulosteena
Tilinpäätös	paperisena
Tase-erittelyt	paperitulosteina

lin kunnan tilinpäätös säilytetään pysyvästi muut asiakirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tositelajeista

Tositelaji	Nimi
002	Muistiotositteet
100	Palvelukassatositteet
101	Ostoreskontran suoritukset
105	Palvelukassa keskuskeittiö
151	Myyntireskontran suoritukset
152	Myyntireskontran muut suoritukset
201	Tiliotteet
370	Palkat
380	Populus -matkalaskut
402	Ostolaskut / Rondo8
401	Ostolaskut / Muut
601	Vuokralaskutus
602	Sisäinen vuokralaskutus
603	Puhdistuspalvelulaskutus
604	Sisäinen puhdistuspalvelulaskutus
605	Aterialaskutus
606	Sisäinen aterialaskutus
607	Ateria- ja tilapalvelu/Kertalaskutus (kpt)
608	Ateria- ja tilapalvelu/Kertalaskutus (kunta)
609	Autopaikkalaskutus
655	Sisäiset vesilaskut
701	Sumupoistot
702	Käyttöomaisuuden myynnit
703	Käyttöomaisuuden romutukset
750	Jaksotukset

Kirjanpitoaineiston säilytystapa:

Ostoreskontran tositteet säilytetään sähköisessä Rondo-ostolaskuohjelmassa

Muu tositteet säilytetään alkuperäisinä kirjallisessa muodossa lin kunnanviraston arkistossa.

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Vuoden 2018 tilinpäätös on allekirjoitettu 20.2.2019

9. Iin vesiliikelaitoksen tilinpäätös

Vesiliikelaitoksen johtajan katsaus

Iin vesiliikelaitos on kunnan yksi kolmesta liikelaitoksesta, joille kullekin on hyväksytty talousarviossa 2018 omat tavoitteet. Tavoitteilla pyritään toteuttamaan ja ne on johdettu voimassa olevasta kuntastrategista. Talousarviovuoden (2018) olennaisia tavoitteita ovat olleet mm seuraavat:

Talousvesi

Tavoite: tuotetun talousveden määrä on enintään 1,2 x laskutetun talousveden määrä.

Jätevesi

Tavoite: puhdistettavaksi toimitetun jäteveden määrä laskee pysyvästi alle 1,3 x laskutetun jäteveden määrä.

Talousvesi / toteutuma:

	<i>Tuotetun talousveden määrä m³:</i>	<i>Laskutetun talousveden määrä m³</i>
2014:	459.073 (1,28)	357.729
2015:	475.171 (1,26)	377.871
2016:	472.642 (1,33)	356.267
2017:	635.610 (1,39)	458.900
- li	458.581 (1,27)	361.036
- Kn	177.029 (1,81)	97.864
2018	617.621 (1,21)	511.560
- li	463.284 (1,21)	380.071
- Kn	154.337 (1,17)	131.498

Jätevesi / toteutuma

	<i>Pumpattavan jäteveden määrä m³:</i>	<i>Laskutetun jäteveden määrä m³:</i>
2014:	265.653 (1,24)	214.501
2015:	339.720 (1,52)	223.352
2016:	312.883 (1,44)	216.962
2017:	328.785 (1,28)	256.307
- li	267.975 (1,18)	227.379
- Kn	60.810 (2,10)**	28.928
2018:	332.851 (1,24)	268.289
- li	267.909 (1,12)	237.744
- Kn	64.942 (2,13)**	30.545

** käsitelty Kuivaniemen jätevedenpuhdistamolla

Talousveden valvontatutkimusohjelman toteuttamiseksi on ollut sopimus Ahma Insinöörit Oy:n kanssa. Vuoden 2018 aikana otetuissa näytteissä ei ole ollut huomauttamista vaan näytteet ovat tutkituilta osin täyttäneet talousvedelle asetetut vaatimukset ja suositukset lukuunottamatta loppuvuodesta tapahtunutta häiriötä Ritokankaan vedenkäsittelyssä. Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon kuormitus-tarkkailun on hoitanut Pöyry Finland Oy. Tarkkailun perusteella laitos on toiminut lupaehtojen ja valtioneuvoston asetuksen 888/2006 (asetus yhdyskuntajätevesistä) mukaisesti.

Vesiliikelaitoksen oma talousvedentarkkailu perustuu aistinvaraisiin havaintoihin ja asiakaspalautteeseen. Vuoden 2018 lopulla havaittiin Ritokankaan vedenkäsittelylaitoksen kalkkikivialkaloinnin aiheuttavan veden värjäytymistä ruskeaksi. Kuivan kesän ja kovan vedenkulutuksen johdosta oli yksi kaivo rikkoutunut, jonka kautta oli veteen ja edelleen kalkkikiveen vettä värjääviä aineita. Vesianalyysit osoittivat ettei vedessä ollut bakteereja. Rikkoutunut kaivo on poistettu toistaiseksi käytöstä ja kalkkikivi on uusittu. Talviset olosuhteet tekivät työstä haasteellisen mutta laitos saatiin käyttöön ja tilanne on normalisoitunut vuoden 2019 alussa. Laitoksella on valmius näytteidenottoon ja vesijohtoverkoston desinfiointiin siirrettävällä laitteistolla.

Yhteenvedona voidaan todeta, että talous- ja jätevesiverkostot ja Kuivaniemen jätevedenpuhdistamo ovat toimineet suunnitellulla tavalla ja asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Kuivaniemen Vatungin jätevedenpuhdistamolla ei ole tarkkailuvelvoitetta pienen vesimäärän johdosta.

Investoinnit

Merkittävimmät investoinnit vuonna 2018 olivat:

- Varaojantien (MT855) vesijohtojen siirrot tien parantamisen johdosta
- Yli-Olhavan paineenkorottamon saneeraus
- Sorosentien vesijohtoverkoston ja paineviemäriin laajentaminen
- Ellalan jätevesipumppaamon uusiminen
- Simppalan vesijohtolinjan saneeraus

Investointien toteutuminen

Vaaraojan tien vesijohtojen siirto tien parantamisen johdosta suoritettiin yhteistyössä ELY:n ja tien parantamisen pääurakoitsijan Sundström Ab Oy:n kanssa. Osan johtosiirroista kustansi ELY-keskus mutta vanhalla tiealueella tarvittavat johtosiirrot kustansi vesiliikelaitos. Hankkeeseen oli varattu 120.000 €:n määräraha ja sitä käytettiin 57.155 €.

Yli-Olhavan paineenkorottamon saneeraus toteutettiin yksikköhintatyönä. Hankkeessa rakennettiin uusi paineenkorottamo ja rinnalle jäänyt vanha korottamo poistettiin. Uudessa paineen korottamossa ei ole avovesipintaa kuten aiemmassa ja tällöin veden pilaantumisen / saastumisen riskit vähenevät ja pumppauksen taloudellisuus paranee koska voidaan käyttää hyväksi tulevan veden 'vähäinenkin' paine. Hankkeeseen oli varattu 50.000 €:n määräraha ja siihen käytettiin 58.125 €. Ylitys johtui lähinnä siitä, että paineenkorotusasemalle rakennettiin suunnitelmista poiketen poikkeustilanteita varten varaveden syöttöyhde / verkoston huuhteluyhde. Myös paineenkorottamon mätät ympäristöolosuhteet vaikuttivat osaltaan kustannusten ylityksiin.

Sorosentien vesijohtoverkoston ja paineviemäriin laajentaminen tuli tarpeelliseksi uudisrakennuskohteiden lisääntyessä alueella. Suunnittelun aikana laajennettiin alkuperäistä tavoitetta siten, että uusi vesijohto ulotettiin Liesojan alitse ja koko hanke jatkui noin 400 metristä 1,2 kilometriin. Paineviemäriin tehtiin kolme alitusta Sorosen tiehen tie 'takana' olevien kiinteistön liittymisen mahdollistamiseksi. Hankkeeseen oli varattu 50.000 €:n määräraha mutta hakkeen laajentuessa kokonaisurakan hinnaksi tuli 97.355 €. Liesojan alittaminen helpottaa lin keskustan vesihuollon varmistamista tulevaisuudessa.

Ellalan jätevesipumppaamon uusiminen Jokisuun tien varressa oli erittäin tarpeellinen pumppaamon vanhentuneen tekniikan ja heikon kunnon johdosta. Saneerauksen yhteydessä pumppaamo siirrettiin asemakaavassa asuntorakentamiseen osoitetulta tontilta yleiselle tiealueelle. Hankkeeseen oli varattu 100.000 € (viemärintien suunnittelu / saneeraus) ja siitä käytettiin 96.901 €

Simppalan vesijohdon saneeraus toteutettiin kokonaisurakkana. Uudella Oijärventien viereen sijoituvalla johdolla korvattiin aikoinaan 1970 luvulla 'metsän keskelle' rakennettu johto. Vanhassa johdossa esiintyi hyvin usein vaikeista asennusolosuhteista johtuneita vuotoja, jotka olivat kalliita korjata. Hyvästä suunnittelusta ja kattavista maaperätutkimuksista (kairaukset osittain noin 50 m:n välein) ei hankkeessa vältytty kalliilta aiheuttamilta ongelmilta. Hankkeeseen oli varattu 200.000 €:n määräraha mutta se tuli maksamaan 261.043 €.

Vuoden 2018 rakentamisinvestointeihin oli varattu vähäisemmätkin hankinnat mukaan lukien kokonaisuudessaan 645.000 € ja siitä toteutui 602.967 €. Vuoden 2018 poistojen määrä oli 424.226 €.

Paineviemäriin muutos ns. Hollan putkisillan kohdalla Kuivaniemellä jouduttiin tekemään valtatie 4 parantamisesta johtuen. Hanke oli investointiluonteinen. Hankeen kaikki kustannukset, 5.645 €, voidaan kuitenkin laskuttaa liikennevirastolta, joten siitä ei jää kustannuksia vesiliikelaitokselle.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vesiliikelaitoksen johtokunta on kokoontunut vuoden 2018 aikana 9 kertaa.

Johtokunnan kokoonpano:

johtokunta		varajäsen
Hannes Hekkala	puheenjohtaja	Matti Turtinen
Martti Kaarre	1. varapuheenjohtaja	Aini Autio
Tiina Vuononvirta	2. varapuheenjohtaja	Mika Koivisto
Meeri Jämsä, ero 12.11.2018	jäsen	Aili-Marja Alaraasakka, ero 17.12.2018
Aili-Marja Alaraasakka, 12.11.2018 alk.	jäsen	Minna Paakkola, 17.12.2018 alk.
Juuso Pyörälä	jäsen	Jaakko Höyhtyä
Veera Kuha	jäsen	Oili Kaleva
Juho Tauriainen	jäsen	Mika Jeronen
Mikael Pietilä	jäsen	Tapani Teppo
Maire Turtinen	jäsen	Marja-Leena Liimatta

Johtokunnan esittelijänä ja lin vesiliikelaitoksen johtajana on toiminut Pekka Paaso. Kunnanhallituksen edustaja johtokunnassa on ollut Mika Hast.

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Työllisyyden paraneminen ja kunnan talouden tasapainottamistavoitteet eivät ole olennaisesti vaikuttaneet vesiliikelaitoksen talouden kehittymiseen. Laitoksen talous on kehittynyt suunnitelmien (talousarvio ja –suunnitelma) mukaisesti.

Olennaiset muutokset liikelaitoksen taloudessa ja toiminnassa

Uusia liittymissopimuksia tehtiin vuoden 2018 aikana 38 kpl (2017 57 kpl), joista:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
vesi- ja viemäri liittymiä	13	16	13
vesiliittymiä	19	22	15
viemäri liittymiä	6	19	42
yhteensä	38	57	70

Kiinteistökauppojen ym. syiden johdosta hyväksyttiin liittymissopimusten siirtoja asiakkaalta uudelle asiakkaalle noin 80 kpl.

Johtosäännön perusteella vesiliikelaitoksen johtokunta on syksyllä 2013 hyväksynyt vesihuollon uudet taksat ja ne on otettu käyttöön 1.1.2014 alkaen.

Vesiliikelaitoksen asiakkaana oli 31.12.2018 noin 9615 henkilöä.

Vesiliikelaitoksen henkilöstö

Vesihuoltolaitoksen palveluksessa on vuoden 2018 aikana ollut 7 henkilöä; johtaja, vesihuoltomestari ja 5 asentajaa. Lisäksi oli palkattuna määräaikainen toimistosihteeri 5.2.-4.8.2018 välisen ajan avustamassa Kuivaniemen Vesi Oy:n liittämistä aiheutunutta ruuhkaa toimistotehtävissä.

Taloushallinnon, palkkalaskennan ja atk-huollon palvelut ostetaan seudulliselta kuntapalvelutoimistolta sen eri toimipisteistä. Myyntilaskutusta ja muita laitoksen toimistotehtäviä (mm. liittymissopimusten siirrot) on hoitanut kunnan hallintopalveluiden toimistosihteeri. Hän oli opintovapaalla 1.8.-31.10.2018, jonka ajan toimistotehtäviä hoiti hallintopalveluiden alaisuudessa vesilaitoksen aiempi määräaikainen toimistosihteeri.

Vesiliikelaitoksella ei ole omaa rakentamiskalustoa vaan palvelut ostetaan yrityksiltä. Samoin erikoislaitehuolto, sähkölaitehuolto, kaukokäyttöjärjestelmän / -valvonnan huolto jne ostetaan alan erikoisliikkeiltä.

lin vesiliikelaitoksen henkilöstösuunnitelma

Vuosi	henkilömäärä	Lisäys/vähennys		2018 tp
	2017 tp	Lisäys	Vähennys	
Vesiliikelaitoksen johtaja	1	-	-	1
Toimistosihteeri	0,8	-	-	0,8
Vesihuoltomestari	1	-	-	1
Asentajat	5	-	-	5
Yhteensä	7,8	-	-	7,8

Ympäristötekijät

Jätevesien ohjauksutuksiin ei ole ollut tarvetta lähtöpumppaamon ja li – Haukipudas - Oulu siirtoviemäri aloitettua toimintansa. Samoin Kuivaniemellä ja Vatungissa on vältytty ohjauksutuksilta koska niiden kapasiteetti on huomattavan suuri kuormitukseen nähden. Vatungin alueella kasvatetuissa kaloissa esiintynyt IHN-virus on ainakin toistaiseksi saatu hävitettyä alueelta. Viruksen alkuperä ei ole selvinnyt suoritetuissa tutkimuksissa.

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon jätetty lupahakemus Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon toiminnan jatkamisesta on edelleen käsittelyssä.

Arvio todennäköisesti tulevasta kehityksestä, merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Käyränkankaan vesiosuuskunnan ja Oijärven Vesi Oy:n kanssa on edelleen jatkettu neuvotteluja osuuskunnan ja yhtiön toimintojen siirtämisestä lin vesiliikelaitokselle. Neuvottelut eivät ole edenneet koska aiemmin esille tulleisiin olennaisiin kysymyksiin ei ole löytynyt selvää ratkaisua:

- Käyränkankaan vesiosuuskunta: Eri oikeusasteiden päätökset talousveden toimittamisesta osuuskunnan toiminta-alueelle, päätösten suhde vesihuoltolakiin ja osakkaiden erilaiset oikeudet ja velvollisuudet talousveden tuottamiseen
- Oijärven Vesi Oy: Osakkeen omistus ja päätöksenteko on jakaantunut kaikille laitoksen asiakkaille

lin vesiliikelaitoksella on tällä hetkellä 11 pohjavedenottamo. Pitkäaikainen otto nostaa raakaveden raudan ja mangaanin määrää siten, että niiden taso voi nousta korkealle. Tämän hetkiset suodatusjärjestelmät pystyvät takaamaan vaatimukset ja suositukset täyttävän talousveden laadun mutta raakaveden laatu vaikuttaa laitteistojen huollon tarpeeseen.

Toiminnan luonne vaatii henkilökunnan erityisosaamista, joka tällä hetkellä on hyvällä tasolla. Mahdollisissa uuden henkilökunnan rekrytointitilanteissa ei tulevaisuudessa tulla ehkä saamaan 'valmiita' vesihuoltoalan ammattilaisia vaan joudutaan kouluttamaan / kurssittamaan uusia työntekijöitä.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Vesiliikelaitoksen johtajan päätökset on saatettu sähköisesti tiedoksi johtokunnan puheenjohtajalle sekä kokouksissa koko johtokunnalle.

Vesiliikelaitoksen johtokunnan päätöksistä ei ole vuoden 2018 aikana valitettu hallinto-oikeuteen eikä markkinaoikeuteen.

Vuonna 2015 alkanut erimielisyys asiakkaan ja vesiliikelaitoksen asiassa päättyi käräjäoikeuden ratkaistavaksi; asiakas oli haastajana ja asia koski veden kulutuslaskutusta. Ennen käräjäoikeuden istuntojen alkamista ko asiasta, siitä päästiin kuitenkin sopimukseen. Sopimuksen mukaisesti asiakas maksoi koko laskun pääoman. Kumpikin osapuoli joutui pitämään kulut ominaan.

Vesiliikelaitoksen johtokunta on käsitellyt laitoksen olennaisia riskejä talousarvion laatimisen yhteydessä sekä niiden toteutumista ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutuksia tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Tilikauden tuloksen käsittely

Vesiliikelaitoksen johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

lin vesiliikelaitoksen tilikauden taloutta ja tulosta on esitelty tuloslaskelmassa, rahoituslaskelmassa, taseessa ja tilikauden toteumavertailussa. Luvut on esitetty ottaen huomioon sisäiset tuotot ja kulut koska sen voidaan katsoa paremmin kuvaavan laitoksen taloutta kuin pelkästään ulkoisten tuottojen ja kulujen tarkastelu.

lin vesiliikelaitoksen liikeylijäämä on 424.226,11 euroa ja poistoeron muutoksen 18.509,97 euroa sekä rahoitustuottojen ja kulujen jälkeen tilikauden ylijäämä ennen varauksien purkua on 327.084,13 euroa.

lin vesiliikelaitoksen johtokunta esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1) lin vesiliikelaitoksen poistoeroa vähennetään 18.509,97 euroa:

- Vatungin kalasataman jätevedenpuhdistamon poistoeron vähennys	12.366,44 €
- Yhdysvesijohto Oijärvi-Kuivaniemi poistoeron vähennys	6.143,53 €
Poistoeron vähennys yhteensä	18.509,97 €

2) Edellä olevien poistoeron vähennyksien jälkeen lin vesiliikelaitoksen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 345.594,10 euroa ja johtokunta esittää kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle, että se siirretään vapaaseen omaan pääomaan tilikauden ylijäämäksi.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

TAVOITE: Väestönkasvu 1-2 % vuodessa

KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Profiloituminen luontoa arvostavana kuntana
Luonto on läsnä kaikissa Suomen kunnissa tavalla tai toisella. Iissä luonto on hyvin monimuotoista, koska iissä yhdistyvät meri- ja jokiluonto. Kunta on panostanut vähähiilistä taloutta edistäviin toimenpiteisiin ja luontoarvot sopivat hyvin tähän kokonaisuuteen. Kunta panostaa asennekasvatukseen päiväkodeissa ja kouluissa.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Investointien suunnittelussa otetaan huomioon luontoarvot.	Luontoarvoihin kohdistuvat muistutukset; tavoite 0 kpl	Ei muistutuksia suunnitelmista eikä toteutuksesta

- Tonttitarjonta

li tarjoaa uusille asukkaille tontteja, jotka ovat kooltaan lapsiystävällisiä. Tonttien ja liittymien hinnat ovat kilpailukykyiset Oulun alueella. Tontit houkuttelevat viihtyisyydellään ja tarjoavat mahdollisuuden luonnonläheiseen asumiseen ja elämiseen. Tyhjä ja tehottomat tontit on otettu käyttöön.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Kaikille rakentajille tarjotaan kilpailukykyinen kohteen taksan mukainen vesiliit-	Hintavertailu Oulun seudun kuntien keski-	Kts. alla

	tymä; asemakaava-alueilla myös viemäri-liittymä	hintaan; tavoitteena keskihinta	
--	---	---------------------------------	--

Liittymismaksu OKT 100-200m2		
	Vesiliittymä	Jätevesiliittymä
Oulun vesi	2 770,00	2 770,00
Kemin vesi	3 410,00	3 410,00
Simon vesi	2 232,00	3 472,00
Kempeleen vesi *)	1 350,00	1 710,00
Limingan vesihuolto	1 434,05	2 188,45
lin vesiliikelaitos	1 429,40	1 688,63
Hintojen keskiarvo	2 104,24	2 539,85

*) Asemakaavan ulkopulella jätevesi 5110,00

- Maaseudun kylät ja elinvoimaisuus
Maaseudun elinvoimaisuus on tärkeä vetovoimaisuustekijä. Maaseudulla on monipuolista yritystoimintaa. Maaseutumaisema on siisti ja tienvarret on hoidettu. Kaava-alueiden ulkopuolille ja kylille rakennetaan.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Verkotorakentamisessa ja saneeraus- sessa otetaan huomioon maaseudun tarpeet. Haja-asutusalueiden viemäröintiä laajennetaan.	Haja-asutusalueiden uudet vesi- ja viemäri-liittymissopimukset	2018 yht. 38 sopimusta joista 28 haja-alueelle

Työllisyyden hoito ja osaaminen

TAVOITE: Työttömyys alle 10 prosenttia
KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Nuorten voimavarat käyttöön
Nuorten tulevaisuuden eteen tehtävä työ on parasta mahdollista panostusta tulevaisuuteen. Siitä hyötyy koko yhteiskunta. Nuoret tarvitsevat ja heille järjestetään kesätyö- ja harjoittelu-paikkoja, koulutuspaikkoja, työpajatoimintaa ja oppisopimuskoulutusta yhteistyössä kunnan, oppilaitosten, yritysten ja kolmannen sektorin toimenpitein.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite ei toteutunut
Vesiliikelaitos	Pyritään löytämään nuorille harjoittelu-paikkoja (esim. TET-paikkoja) vesiliikelai-toksen toimialalta.	Tavoite 2 harjoittelujak-soa	0 harjoittelu-jaksoa *)

*) Sopivia harjoittelijoita ei vesihuolto- tai kartoitustöihin ei löytynyt

Peruspalveluiden turvaaminen

TAVOITE: Peruspalvelut kaikille kuntalaisille omalta paikkakunnalta eri elämän tilan-teissa
KESKEISET KEINOT tavoitteeseen pääsemiseksi ovat:

- Palvelutarjonnan kuvaaminen, vertailu- ja vaihtoehtoistarkastelu ja elinkaariajattelu
Peruspalvelut ovat pääosin lakisääteisiä palveluita. Peruspalveluista tärkeimmät ovat sosiaali- ja terveydenhuolto, opetus- ja sivistystoimi sekä ympäristö ja tekninen infrastruktuuri. Perus-palveluita järjestämällä lin kunta tarjoaa kuntalaisille edellytykset arjen elämiseen, hyvinvointiin ja perusturvallisuuteen.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Laitosta huolletaan, kunnossapidetään ja kehitetään siten, että voidaan turvata häiriötön talousveden jakelu ja jäteveden käsittely.	Jakelu- ym. häiriöiden määrä kpl/vuosi alueittain	36 Jv ja 22 tv

- Palveluiden keskittäminen/uudet palvelumuodot
Fyysisten palvelupisteiden määrä on vähentynyt ja tulee jatkossakin vähenemään. Tilalle tulevat erilaiset liikkuvat ja sähköiset palvelut. Li laajentaa palvelutarjontaa asteittain ottamalla rohkeasti käyttöön uusia palvelumuotoja ja hyödyntämällä nykyteknologian mahdollisuudet. Palvelutuotantoa organisoidaan yhdessä kylätoimijoiden, kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa. Näin varmistetaan palvelutuotannon saatavuus koko kunnan alueella.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Asiakaspalvelussa otetaan käyttöön uusia etäpalveluita. Asiakasinformaatiota lisätään kunnan kotisivujen kautta.	Sähköisen johtokartan laatiminen.	Valmius noin 50 %

- Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen
Henkilöstön hyvinvointiin ja työkykyyn panostaminen on aina kannattava investointi. Kuntien nykytilanteessa ja toimintaympäristön muuttuessa se on ehdottoman välttämätöntä. Osaava, työssään viihtyvä ja hyvinvoiva henkilöstö on menestymisen edellytys. Iin kunta panostaa henkilöstön kehittämiseen ja työskentelyn edellytyksiin.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Yhteiset toimenpiteet henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen parantamiseksi	Mahdollisuus osaamisen kehittämiseen. Sitouttaminen mm. perehdytyksellä ja kehityskeskusteluihin	sairauspoissaolot/työntekijä Party-kokonaisavainluku tavoite 15,5 koulutuspäivää/hlö tavoite 3 vaihtuvuus vakituisissa viroissa ja työsuhteissa	Esitellään henkilöstötilinpäätöksen yhteydessä yhdistettyinä tkn. osastoon Ei vaihtuvuutta

Talouden tasapainottaminen

TAVOITTEET: Velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas
Ylijäämäinen kuntatalous

KESKEISET KEINOT tavoitteisiin pääsemiseksi ovat:

- Lisää tuloja kunnan kassaan
Iin kunnan verotettava tulo kasvoi vuosien 1998 – 2008 välisenä aikana keskimäärin 4,38 % vuodessa. Vuosien 2009 – 2012 välisenä aikana kasvu hidastui ja oli keskimäärin 2,65 % vuodessa. Tämä verotulojen kasvun hidastumista on paikattu veroprosentin nostolla. Samanaikaisesti valtionosuudet ovat kasvaneet ja ne muodostavat merkittävän osan kunnan tulorakenteesta. Valtionosuusleikkaukset ja valtionosuusleikkaukset merkitsevät lille vuoteen 2020 mennessä yli 4 % veroprosenttiyksikön tuoton menetystä.

Iin kunta tekee ennakkoluulottomasti päätöksiä, jotta valtionosuusmenetysten tilalle saadaan muita tulolähteitä. Esimerkiksi omasta omaisuudesta saatavaa tuottotasoa nostetaan ja kaikkia verotuloja, asiakasmaksuja sekä omavastuita tarkastellaan ennakkoluulottomasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Pidetään taksat kulujen mukaisena. Inves-	Toiminnan ja	Positiivinen; ei

	toinnit kohdennetaan siten, että ne vähentävät käyttökustannuksia ja lisäävät energiatehokkuutta.	investointien rahavirta positiivinen	lainanottoa
--	---	--------------------------------------	-------------

- Investointitoimenpiteet

Kunnan talous on ollut ylijäämäinen viimeiset vuodet ja aikaisemmin syntyneet alijäämät eli tappiot on katettu. Toisaalta investointitarve on ollut niin suuri, että vuosikate ei ole riittänyt kattamaan nettoinvestointeja. Kunta on velkaantunut.

On selvää, että kasvukunnassa investointitarpeita on jatkossakin. Iin kunnan tulee investoida järkevästi ja tuottavasti. Myös erilaisia rahoitusmuotoja tulee tarkastella ennakkoluulottomasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite ei toteutunut
Vesiliikelaitos	Investointitarpeet pyritään mitoittamaan tulorakenteeseen sopiviksi.	poistojen suhde nettoinvestointeihin yli 1	Suhde 0,74 *)

*) Poistojen jälkeen investoinnit rahoitettiin kassassa olevin varoin.

Resurssiviisaus li tiekartta

Tavoitteena:

- Ei ilmastopäästöjä – kunta toimii hiilineutraalisti eikä tuota ilmastomuutosta aiheuttavia kasvihuonepäästöjä.**
- Ei jätettä – kunta toimii kiertotaloudessa, jossa materiaalit kiertävät eikä jätettä synny.**
- Ei ylikulutusta – kunnassa kulutetaan luonnonvaroja maapallon kantokyvyn rajoissa.**

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Älykäs, uusiutuvilla polttoaineilla toimiva liikenne
- Turvallisen, terveellisen ja kestäväen liikumisen mahdollista yhdyskuntarakenne

Iin tavoitetila 2050

- Liikenne on halvinta uusiutuvista luonnonvaroista valmistetuilla polttoaineilla*
- lissä on käytössä uudet edulliset vähäpäästöisten ajoneuvojen haltijamallit*
- lissä on säilynyt monimuotoista luontoympäristöä ja lähivirkistysalueita*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Kaukovalvontaa ja –käyttöä apuna käytetään pyritään liikkuminen minimoimaan	Ajokilometrit	58.116 km

Kulutus ja materiaalikierron

- Neitseellisten raaka-aineiden kulutus kestävä ja kierrätysmateriaalien käyttö maksimoitu. Uudelleenkäyttö ja uusiokäyttö otettu huomioon jo tuotesuunnittelussa.
- Uudet kulutusmallit kotitalouksissa ja julkisessa taloudessa; tuotepalvelut, yhteisomistaminen, vuokraus ja lainaus

Iin tavoitetila 2050

- Resurssiviisauden ja teollisen ekologian esimerkkialue*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite ei toteutunut
Vesiliikelaitos	Avustetaan ja opastetaan talousveden säästämiseen	Laskutettu talousvesimäärä	511.560 m ³ *) 2017/458.900 m ³

*) Erityisesti kuiva kesä lisäsi talousveden käyttöä

Ruoan tuotanto ja kulutus

- Yhden maapallon rajoissa tuotettu ja kulutettu ruoka luo hyvinvointia, terveyttä ja taloudellista kasvua

Iin tavoitetila 2050

- *li on keskeinen toimija pohjoissuomalaisen ruokatuotannon renkaassa etenkin kalan osalta*
- *lissä tuotettujen ja kulutettujen elintarvikkeiden hiili- ja vesijalanjälki huipputasoa*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Toimitetaan ruokatuotantoon (kasvatukseen, jalostukseen, valmistukseen, jne.) talousvedelle asetetut vaatimukset täyttävää vettä	Laatupoikkeamista johtuvat erityistilanteet	Talousvedelle ei annettu käyttörajoituksia *)

*) Rikkoutuneesta kaivosta päässeet epäpuhtaudet sotkivat Ritokankaan kalkkikiven, joka myöhemmin jouduttiin uusimaan kokonaisuudessaan. Ongelmia aiheutui erityisesti Asemakylän ja Ylirannan alueilla. Ongelmista ja korjaustoista tiedotettiin kunnan kotisivujen kautta.

Veden käyttö ja luonnonvedet

- Puhtaat luontovedet, kestävä vedenkulutus, ravinteiden talteenotto ja kierrätys

Iin tavoitetila 2050

- *lin jokien biologinen ja kemiallinen tila vastaava kuin 1950*
- *li tunnetaan puhtaiden vesien antimista*

Toimialue	Toimenpiteet	Asetettu tavoite	Tavoite on toteutunut
Vesiliikelaitos	Verkostojen saneeraaminen, muu ylläpito, verkostojen laajentaminen	Asiakasmäärien kehittyminen	2017 – 2018 + 80 hlö

Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

lin vesiliikelaitoksen tuloslaskelman toteutuminen

T U L O S L A S K E L M A

	Ta 2018	Muutokset	Ta yhteensä 2018	1.1 - 31.12.2018 toteutuma	Poikkeama
	€	€	€	€	€
LIIKEVAIHTO	1 780 670		1 780 670	1 912 415,36	-131 745,36
Liiketoiminnan tuotot					
valmistus omaan käyttöön	6 000		6 000	0,00	6 000,00
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-179 850		-179 850	-184 893,80	5 043,80
Varastojen lisäys (+)	0		0	1 082,80	-1 082,80
Palvelujen ostot	-461 480		-461 480	-502 044,88	40 564,88
Materiaalit ja palvelut	-641 330	0	-641 330	-685 855,88	44 525,88
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-283 875	0	-283 875	-233 375,90	-50 499,10
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-72 370	0	-72 370	-77 636,73	5 266,73
Muut henkilösivuku	-13 514	0	-13 514	-8 877,84	-4 636,16
Henkilösivukulut	-85 884	0	-85 884	-86 514,57	630,57
Henkilöstökulut	-369 759	0	-369 759	-319 890,47	-49 868,53
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukais	-367 080		-367 080	-447 885,56	80 805,56
Liiketoiminnan muut kulut	-23 486		-23 486	-34 557,34	11 071,34
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	385 015	0	385 015	424 226,11	39 211,11
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0		0	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	4 000		4 000	4 776,02	-776,02
Muille maksetut korko	-7 000		-7 000	-5 510,64	-1 489,36
Korvaus peruspääom	-97 000		-97 000	-96 745,00	-255,00
Muut rahoituskulut			0	337,64	-337,64
Rahoitustuotot ja -kulut	-100 000		-100 000	-97 141,98	-2 858,02
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAU	285 015		285 015	327 084,13	-42 069,13
Poistoeron muutos	14 545		14 545	18 509,97	-3 964,97
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	299 560	0	299 560	345 594,10	46 034,10

lin vesiliikelaitoksen tuloslaskelma ja tunnusluvut
T U L O S L A S K E L M A

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
LIKEVAIHTO		
Liiketoiminnan tuotot	1 912 415,36	1 833 740,25
Valmistus omaan käyttöön	0,00	2 069,66
LIKETOIMINNAN KULUT		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-184 893,80	-187 139,20
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 082,80	11 358,92
Palvelujen ostot	-502 044,88	-471 699,98
Materiaalit ja palvelut	-685 855,88	-647 480,26
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-233 375,90	-282 180,01
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-77 636,73	-73 641,18
Muut henkilösivukulut	-8 877,84	-12 315,20
Henkilösivukulut	-86 514,57	-85 956,38
Henkilöstökulut	-319 890,47	-368 136,39
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-447 885,56	-425 333,68
Liiketoiminnan muut kulut	-34 557,34	-26 615,66
LIKEYLIJÄÄMÄ	424 226,11	368 243,92
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	4 776,02	3 788,02
Muille maksetut korkokulut	-5 510,64	-6 305,40
Korvaus peruspääomasta	-96 745,00	-96 745,00
Muut rahoituskulut	337,64	-765,50
Rahoitustuotot ja -kulut	-97 141,98	-100 027,88
LIKEYLIJÄÄNÄ ENNEN VARAUKSIA	327 084,13	268 216,04
poistoeron lisäys tai vähennys	18 509,97	18 509,97
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	345 594,10	286 726,01
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,74	2,11
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	8,43	7,82
Voitto, %	18,07	15,64

lin vesiliikelaitoksen rahoituslaskelma ja tunnusluvut

Toiminnan rahavirta	V 2018	V 2017
Liikelylijäämä	424 226,11	368 243,92
Poistot	447 885,56	425 333,68
Rahoitustuotot ja -kulut	-97 141,98	-100 027,88
Toiminnan rahavirta yhteensä	774 969,69	693 549,72
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-602 967,23	-928 211,73
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Investointien rahavirta yhteensä	-602 967,23	-928 211,73
Toiminnan ja investointien rahavirta	172 002,46	-234 662,01

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	96 000,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-59 750,00	-59 750,00
Lyhytaik.lainojen muutos	-36,00	16 036,00
Lainakannan muutokset yht.	-59 786,00	52 286,00
Oman pääoman muutokset		415 952,33

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen muutos	-124,92	266,59
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 082,80	-11 358,92
Saamisten muutos	-152 125,81	22 451,16
Korottomien velkojen muutos	-113 119,63	389 465,42
Muut maksuvalmiuden muutokset	-266 453,16	400 824,25
Rahoituksen rahavirta	-326 239,16	869 062,58

Rahavarojen muutos	-154 236,70	634 400,57
---------------------------	--------------------	-------------------

Rahavarojen muutos

Ravavarat 31.12	1 140 149,70	1 294 386,40
Rahavarat 01.01	1 294 386,40	659 985,83
Rahavarojen muutos	-154 236,70	634 400,57

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	131,60	76,71
Pääomamenojen tulorahoitus, %	131,59	90,60
Lainanhoitokate	12,24	10,88
Kassan riittävyys, pv	235	237
Asukasmäärä	9634	9659
Quick ratio	3,34	2,30
Current ratio	3,44	2,37

Tase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	26 248,02	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	129 492,63	127 832,63
Rakennukset	110 015,09	139 125,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 298 074,86	6 093 949,15
Koneet ja kalusto	826 932,55	851 857,62
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	50 945,60	73 861,79
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	7 415 460,73	7 286 627,08
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet		
Muut osakkeet ja osuudet	90,00	90,00
Sijoitukset	90,00	90,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 441 798,75	7 286 717,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	45 405,42	44 322,62
Vaihto-omaisuus yhteensä	45 405,42	44 322,62
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	338 623,82	194 242,00
Muut saamiset		
Siirtosaamiset	7 743,99	0,00
Lyhytaik. saamiset yhteensä	346 367,81	194 242,00
Saamiset yhteensä	346 367,81	194 242,00
Rahat ja pankkisaamiset	1 140 149,70	1 294 386,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 531 922,93	1 532 951,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 973 721,68	8 819 668,10

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 834 568,71	2 834 568,71
Ed. tilikauden yli-/alijäämä	2 069 981,37	1 783 255,36
Tilikauden yli-/alijäämä	345 594,10	286 726,01
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 250 144,18	4 904 550,08
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	147 682,91	166 192,88
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	147 682,91	166 192,88
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	248,75	373,67
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	64 000,00	80 000,00
Muut pitkäaikaiset velat	3 066 488,63	3 021 933,12
Pitkäaik. velka yhteensä	3 130 488,63	3 101 933,12
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 000,00	16 000,00
Lainat muilta luotonantajilta	43 750,00	43 786,00
Ostovelat	87 187,99	161 185,45
Muut lyhytaikaiset velat	5 822,34	5 504,82
Siirtovelat	292 396,88	420 142,08
Lyhytaik. velka yhteensä	445 157,21	646 618,35
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 575 645,84	3 748 551,47
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 973 721,68	8 819 668,10
Omavaraisuusaste, %	58,5	55,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	187,0	204,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	186,8	204,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	2 416	2 070
Lainakanta 31.12., 1000 €	3 190	3 162
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (euroina):

	TA 2018 al- kuperäinen	TA muutok- set	TA 2018 yht.	TOT 2018 €	Poikkeama €	TP 2017
Toimintatulot	1 780 670		1 780 670	1 912 415,36	-131 745,36	1 833 740
Valmistus omaan käyt- töön	6 000		6 000	0,00	6 000,00	2 069
Toimintakulut	-1 034 575		-1 034 575	-1 040 303,69	5 728,69	-1 042 232
Toimintakate	752 095		752 095	872 111,67	-128 408,37	793 578
Laskennalliset kustan- nukset						
Poistot ja arvon alen- tymiset	-367 080		-367 080	-447 885,56	80 805,56	-425 334
Laskennalliset erät						
Tehtävän kokonais- kustannus	285 015		285 015	424 226,11	-139 211,11	368 244

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

lin vesiliikelaitos	Ed. vuosien käyttö	Bud- jetti 2018	Toteutu- ma 2018	Poik- keama	Koko- nais- toteutu- ma
Kotakankaan vedenottamo/poistoaiika 12 V					
INVESTOINTIMENOT	-48 568	-25 000	-6 536,50	-18 464	-55 105
INVESTOINNIT NETTO	-48 568	-25 000	-6 536,50	-18 464	-55 105
UV-desinfiointilaitteiden saneeraus					
INVESTOINTIMENOT		-30 000	-6 320,00	-23 680	-6 320
INVESTOINNIT NETTO		-30 000	-6 320,00	-23 680	-6 320
Vedenottamot/investoinnit					
INVESTOINTIMENOT		-55 000	-12 856,50	-42 144	-12 857
INVESTOINNIT NETTO		-55 000	-12 856,50	-42 144	-12 857
Vaaraojantien vesijohtotyöt					
INVESTOINTIMENOT	-7 680	-120 000	-57 155,19	-62 845	-57 155
INVESTOINNIT NETTO	-7 680	-120 000	-57 155,19	-62 845	-57 155
Johtokartan laadinta					
INVESTOINTIMENOT		-20 000	-7 420,90	-12 579	-7 421
INVESTOINNIT NETTO		-20 000	-7 420,90	-12 579	-7 421
Sorosentien vesijohtoverkoston laajentam					
INVESTOINTIMENOT		-50 000	-97 355,00	47 355	-97 355
INVESTOINNIT NETTO		-50 000	-97 355,00	47 355	-97 355
Simpपालan vesijohtolinjan saneeraus					
INVESTOINTIMENOT		-200 000	-261 042,69	61 043	-261 043
INVESTOINNIT NETTO		-200 000	-261 042,69	61 043	-261 043
Vesijohtoverkostot/investoinnit Yhteensä					
INVESTOINTIMENOT		-390 000	-422 973,78	32 974	-422 974
INVESTOINNIT NETTO		-390 000	-422 973,78	32 974	-422 974
Yli-Olhavan paineenkorott. ja Jakkilan s					
INVESTOINTIMENOT	-54 834	-50 000	-58 124,97	8 125	-58 125
INVESTOINNIT NETTO	-54 834	-50 000	-58 124,97	8 125	-58 125
Pumppaamot/investoinnit yhteensä					
INVESTOINTIMENOT		-50 000	-58 124,97	8 125	-58 125
INVESTOINNIT NETTO		-50 000	-58 124,97	8 125	-58 125
Viemäröntien suunnittelu/ saneeraus					
INVESTOINTIMENOT		-100 000	-96 901,33	-3 099	-96 901
INVESTOINNIT NETTO		-100 000	-96 901,33	-3 099	-96 901
Asemakylän viemär. suunnit./toteutus					
INVESTOINTIMENOT		-30 000		-30 000	
INVESTOINNIT NETTO		-30 000	0,00	-30 000	0
Muut investoinnit					
INVESTOINTIMENOT		-20 000	-12 110,65	-7 889	-12 111
INVESTOINNIT NETTO		-20 000	-12 110,65	-7 889	-12 111
Viemäriverkosto/investoinnit yhteensä					
INVESTOINTIMENOT		-150 000	-109 011,98	-40 988	-109 012
INVESTOINNIT NETTO		-150 000	-109 011,98	-40 988	-109 012
Vesiliikelaitoksen Investoinnit yhteensä					
INVESTOINTIMENOT	-111 082	-645 000	-602 967,23	-42 033	-602 967
INVESTOINNIT NETTO	-111 082	-645 000	-602 967,23	-42 033	-602 967

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvotusperiaatteet ja –menetelmät ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelman mukaiset laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Valtuusto on 27.2.2017 hyväksynyt suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vesiliikelaitoksen vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno- tai sitä alemman todennäköiseen hankintameno- tai todennäköisen luovutushinnan määräise- nä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitus- arvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushin- taan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusavustukset on merkit- ty hyödykkeen hankintameno- tai vähennykseksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

- tiedot on esitetty vain kunnan tilinpäätökseen yhdistettävistä vesiliikelaitoksen liitetiedoista

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että lin vesiliikelaitokseen on 1.1.2017 yhdistetty Kuivaniemen Vesi Oy:n liiketoiminta ja omaisuus. Siirtyneen omaisuuden arvo oli 449.852 euroa.

Samoin lin kunnan taseesta on siirretty omaisuutta ja poistoeroa lin vesiliikelaitoksen taseeseen. Omaisuuden arvo oli 1.1.2017 yhteensä 513.350 euroa ja hyödykkeisiin kohdistuvaa poistoeroa 31.12.2018 oli jäljellä 147.682,91 euroa.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot lin vesiliikelaitoksen johtokunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot kustannuspaikoittain (sisältää myös tuotot kunnalta)

	2018	2017
Hallinto ja toimisto	5,00	35,00

Vedenottamot		
Vesijohtoverkosto	1 067 677,44	1 010 014,48
Viemäriveden pumppaamot		
Viemäriverkosto	801 729,84	781 617,76
Jäteveden puhdistamo	43 013,08	42 073,01
Liete		
lin vesiliikelaitos yhteensä	1 912 415,36	1 833 740,25

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ovat erittelyn lopussa.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosiku-
luksi.

Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset
poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen
käyttöään mukaan. lin vesiliikelaitos noudattaa lin kunnanvaltuuston 27.2.2017 §7 hyväksymiä suunnit-
telman mukaisten poistojen perusteita 1.1.2016 alkaen.

Erittely poistoeron muutoksista

Poistoero	2018	2017
Poistoero 1.1.	166.192,88	184.702,85
Vähennykset tilikaudella:		
-Vatungin kalasataman jäteveden- puhdistamo	-12.366,44	-12.366,44
-Yhdysvesijohto Oijärvi-Kuivaniemi	-6.143,53	-6.143,530
Poistoero 31.12.	147.682,91	166.192,88

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Tiedot pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tase-eräkohtaisista eristä, esi-
tetään taulukossa liitetietojen lopussa.

Maa- ja vesialueet:

	2018	2017
Maa- ja vesialueet		
Muut maa- ja vesialueet 1.1.		
Kuivaniemen Vesi Oy:n maa-alueet	5.727,14	5.727,14
Muut maa- ja vesialueet 31.12.	5.727,14	5.727,14
Liittymismaksut 1.1.	122.105,49	76.305,49
Liittymismaksut 31.12.	122.105,49	122.105,49
Maa- ja vesialueen 31.12.	127.832,63	127.832,63

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden
erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely

	2018	2017
Peruspääoma 1.1	2 834 568,71	2 418 616,38
Lisäykset		415 952,40
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	2 834 568,71	2 834 568,71
Arvonkorotusrahasto		
lin vesiliikelaitoksella ei ole arvonkorotusrahastoa		
Muut omat rahastot		
lin vesiliikelaitoksella ei ole muita omia rahastoja		
Muut rahastot		
lin vesiliikelaitos ei ole mukana muissa rahastoissa		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 069 951,37	1 783 255,36
Tilikauden yli-/alijäämä	345 594,10	286 726,01
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 250 144,18	4 904 550,08

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua lin vesiliikelaitoksella erääntyvät velat viiden vuoden kuluttua 0 €.

Vuokrakohteen lunastusvelka (jos ei erillisenä tase-eränä)
lin vesiliikelaitoksen vuokrakohteen lunastusvelka sisältyy kunnan lunastusvelkaan.

Muiden velkojen erittely, jos liittymismaksuja ei ole eritelty taseessa
Jos liittymismaksu on palautuskelpoinen, se merkitään taseeseen erään Muut velat, jonka nimikkeenä suositellaan käytettäväksi nimikettä Liittymismaksut ja muut velat.

Muiden velkojen erittely

	2018	2017
Muut velat		
Sisäiset muut velat	153 143,00	196.893,00
Liittymismaksut	2 913 345,50	2 825 040,12
Muut velat (korkotukilaina)		0
Muut velat yhteensä	3 066 488,63	3 021 933,12

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	46 944,10	85 710,04
Korkojaksotukset		
Muut menojäämät	245 452,78	334 432,04
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	292 396,88	420 142,08
Siirtovelat yhteensä	292 396,88	420 142,08

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Muut vesiliikelaitosta koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen (esim. pitkäaik. vuokrasopimukset, ympäristövastuu; jos ei voi ilmoittaa rahamäärää niin ilmoitetaan vastuun olemassaolo)
Kuivaniemen asemakylän jätevedenkäsittelylaitos

Sopimusvastuut

Talousveden toimittaminen Käyränkankaan ja Jakkukylän vesiosuuskunnille ja Oijärven Vesi Oy:lle.

Vuokravastuut

Aseman alavesisäiliön alueen vuokrasopimus VR:n kanssa

Arvonlisäveron palautusvastuut: ei ole

Perustamishankkeiden valtionosuuksien palautusvastuut: ei ole

Ympäristömenoja koskevat kulut ja tuotot

Tiedot on esitetty toimintakertomuksen kohdassa 5 Ympäristötekijät ja kulut/tuotot sisältyvät tuloslaskelmaan.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä	2018	2017
toistaiseksi palkatut		
Liiketoiminta	7	7
Yhteensä	7	7

Liitetietojen erittely (KPL 3:13.1 §)

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Vesiliikelaitos 31.12.2018

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkom. ja keskener. työt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.				127 832,63	139 125,89	6 093 949,15	851 857,62		73 861,79	7 286 627,08
Lisäykset tilikauden aikana				1 660,00		484 788,50	96 241,33		20 277,40	602 967,23
Rahoitusosuudet tilikaudella										0,00
Vähennykset tilikauden aikana										
Muut investointitulot										
Siirrot erien välillä		32 810,10				10 383,49			-43 193,59	0,00
Tilikauden sumupoisto		-6 562,08			-29 110,80	-291 046,28	-121 166,40			-447 885,56
Tilikauden kertal. poistot										0,00
Arvonlennukset ja niiden palaut.										
Poistamaton hankintameno 31.12.		26 248,02		129 492,63	110 015,09	6 298 074,86	826 932,55		50 945,60	7 441 708,75
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.		26 248,02		129 492,63	110 015,09	6 298 074,86	826 932,55		50 945,60	7 441 708,75

	Osakkeet ja osuudet					Joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset				
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset ky:ltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.				90,00	90,00					
Lisäykset tilikauden aikana										
Rahoitusosuudet tilikaudella										
Vähennykset tilikauden aikana										
Muut investointitulot										
Siirrot erien välillä										
Tilikauden sumupoisto										
Tilikauden kertal. poistot										
Arvonlennukset ja niiden palaut.										
Poistamaton hankintameno 31.12.				90,00	90,00					
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.				90,00	90,00					

Vesiliikelaitoksen suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ovat samat lin kunnan poistojen perusteiden kanssa.

LUETTELOT JA SELVITYKSET

Luettelo käytetyistä kirjanpitoakirjoista

Päiväkirja	tietokonetulosteena
Pääkirja	tietokonetulosteena
Tilinpäätös	paperisena
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Tilinpäätös säilytetään pysyvästi muut asiakirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tositelajeista

Tositelaji	Nimi
002	Muistio
101	Ostoreskontran suoritukset
151	Myyntireskontran suoritukset
201	Rahatilien kirjaus
370	Palkat
380	Luottamushenkilöiden palkkiot
401	Ostoreskontra
402	Ostolaskut/Rondo8
601	Vesilaitoksen saatavat
644	Vesi- ja jätevesisaatavat
655	Sisäiset vesi- ja jätevesisaatavat
701	Sumupoistot
702	Käyttöomaisuuden myynnit
703	Käyttöomaisuuden romutukset
750	Jaksotukset

Kirjanpitoaineiston säilytystapa:

Ostoreskontran tositteet säilytetään sähköisessä Rondo-ostolaskuohjelmassa.

Muu tositteet säilytetään alkuperäisinä kirjallisessa muodossa lin kunnanviraston arkistossa.

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Vuoden 2018 tilinpäätös on allekirjoitettu 26.2.2019

10. Hankkeet ja projektit

Hankkeisiin ja projektimuotoisiin kehittämistöihin saadaan ulkopuolista osarahoitusta. Hankkeet tukevat kuntastrategian tavoitteita.

Kunta	Budjetti 2018	Bu-muutos 2018	Budjetti + muutos	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama
008116 Röytän satamahanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTAKULUT	-48 000		-48 000	-46 000	-2 000
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-48 000	0	-48 000	-46 000	-2 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-48 000	0	-48 000	-46 000	-2 000
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Metsähallituksen hallinnoima EAKR-investointihankkeen aikana toteutetaan Röytän sataman uudistustyöt. Lin kannalta hankkeessa on merkittävää Röytän käytön jatkuvuus ja turvallisuus, sekä pitkäaikaiset ratkaisut merellisen matkailun edistämiseksi. Hanke toteuttaa elinkeino-ohjelmaa.			Hanke on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Satama avattu kesällä 2018.		
008118 5G -ympäristön kehittäminen					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTAKULUT	-10 000		-10 000	-6 700	-3 300
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 000	0	-10 000	-6 700	-3 300
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 000	0	-10 000	-6 700	-3 300
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoittamassa EAKR-hankkeessa, jota hallinnoi VTT, luodaan ympäristö teollisen 5G:n ja IoT:n kehittämiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa lin osalta ympäristön testausalustaa teknologiakeskus Micropoliksen kiinteistöihin. Lin osalta hankkeen tavoitteena on vahvistaa yritysten toimintaympäristöä. Hanke on elinkeino-ohjelman mukainen ja sen toteuttaa lilaakso Oy.			5G:n kehittäminen on aikataulusta jäljessä. Micropoliksella toimii testausympäristö, jota tulee vielä kehittää. Nykyiseen ympäristöön yrityksiä ei ole voitu ottaa mukaan kehitysasteen vuoksi.		
008119 Iisisti Energinen -hanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT		70 000	70 000	45 000	25 000
TOIMINTAKULUT		-100 000	-100 000	-77 188	-22 812
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	-30 000	-30 000	-32 188	2 188
LASKENNALLISET ERÄT				-1 139	1 139
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-30 000	-30 000	-33 327	3 327
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Iisisti energinen -kokeilu on Sitran osarahoittama kestävä arjen kokeiluhanke, jonka toimenpiteet kohdistuvat kuntalaisten uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja kotitalouksien energiatehokkuuden parantamiseen.			Kokeilu käynnistynyt suunnitelman mukaisesti. Vuoden 2018 aikana on saavutettu arviolta 1000 kuntalaista kasvokkain, pörssisähköjärjestelmä on käynnistetty ja joustomallit pilotoitu.		

008208 Työtä luonnosta lissä/S20282					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	36 569		36 569	33 883	2 686
TOIMINTAKULUT	-46 887		-46 887	-41 978	-4 909
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 318	0	-10 318	-8 095	-2 223
LASKENNALLISET ERÄT				-1 067	1 067
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 318	0	-10 318	-9 162	-1 156
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
lin kunnan hallinnoiman ESR-hankkeen (1.6.2015-30.8.2018) tavoitteena oli parantaa alueen työllisyyttä kehittämällä kolmannen sektorin toimijoiden työnohjaus- ja työnantajataitoja sekä ylläpitää ja kehittää hankkeeseen osallistuvien työttömien työkykyä tarjoamalla lyhytkestoista koulutusta ja työmahdollisuuksia luonto-, virkistys- ja matkailuteemoihin liittyvissä tehtävissä mm. kunnossapito- ja rakennustöissä.			Virkistys- ja ulkoalueiden kehittäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeessa kunnostetuista virkistysalueista kunta teki 5 kohteesta hoitosopimuksen kolmen 3. sektorin toimijan kanssa. Toiminmallin esittely ja jakaminen muille hanke-toimijoille.		
008210 Nuorten työpajatoiminta/PSAVI/3426/07.03					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	30 000		30 000	30 000	
TOIMINTAKULUT	-40 534		-40 534	-40 477	-57
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 534	0	-10 534	-10 477	-57
LASKENNALLISET ERÄT				-15	15
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 534	0	-10 534	-10 492	-42
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Alle 29-vuotiaiden nuorten työpajatoiminnan kehittäminen taiteisiin ja kädentaitoihin liittyvän valmennustyön avulla ja työpajatoiminnan oppinollistamisen kehittämistyön koordinointi.			Alle 29-vuotialle suunnatun lipajan taideosaston toiminta ja toiminnan kehittäminen. Työpajatoiminnan oppimisympäristön tunnistamisraportin laatiminen aloitettu.		
008211 Rinnakkaishanke Työtä luonnosta/S20429					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	30 259		30 259	18 502	11 757
TOIMINTAKULUT	-67 242		-67 242	-39 355	-27 887
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-36 983	0	-36 983	-20 853	-16 130
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-36 983	0	-36 983	-20 853	-16 130
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Hankkeen tavoitteena tavoittaa hankeaikana 80 asiakasta ja työllistää 33 henkilöä hankkeen teeman mukaisiin tehtäviin.			Hankkeelle asetut tavoitteet saavutettiin. Hankkeeseen osallistuvien asiakkaiden määrä ylittyi : tavoitteena 80, hankkeeseen osallistui 90. Hankkeeseen työllistetty yhteensä 35 henkilöä, joista vuonna 2018 8/1,13 htv. Hankkeen päättyessä 30.8.2018 heitä oli työllistynyt toisen työnantajan palvelukseen 13.		

008215 TyöTakomo/Oulunkaaren rinnakkaishanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	50 118		50 118	23 737	26 381
TOIMINTAKULUT	-135 455		-135 455	-34 035	-101 420
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-85 337	0	-85 337	-10 298	-75 039
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-85 337	0	-85 337	-10 298	-75 039
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Oulunkaaren kuntayhtymän hallinnoiman ESR hankkeen rinnakkaishankkeella tuetaan kuntakohtaisesta määritellyn kohderyhmän työnhakijoiden työllistymistä madaltamalla työn ja tekijän kohtaantokynnystä. (1.10.2016-31.08.2019)			Hankkeen toiminnalliset tavoitteet alittuivat: palkkatuettu työ- ja työllistettyjen edelleensiiro käyttäjärytyksiin ei toteutunut suunnitellusti mm. työnhakijoiden ja työn kohtaanto-ogelmasta ja yleisestä työllisyystilanteen parantumisesta johtuen. Edelleensiirosopimuksia 6, joista uusia 2. Hankkeen asiakkaille tarjottu uraohjausta ja työnhaun sparrausta.		
008217 Tuunataan työtä -koordinaatiohanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT		40 597	40 597		40 597
TOIMINTAKULUT		-50 797	-50 797	-45 047	-5 750
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	-10 200	-10 200	-45 047	34 847
LASKENNALLISET ERÄT				-1 039	1 039
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-10 200	-10 200	-46 087	35 887
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Iin kunnan hallinnoiman ESR- hankkeen (1.1.2018-31.12.2020) tavoitteena on luoda työllistämisen toimintamalli, jossa hyödynnetään kestävä kehityksen, resurssiviisauden ja kiertotalouden mahdollisuuksia työn tunnistamisessa ja ”tuunaamisessa”. Osatoteuttajana hankkeessa toimii Iin Micropolis Oy.			Hankkeen käynnistäminen. Turun työllistämismalleihin ja Ruotsin 55+ malleihin tutustuminen/tutustumismatka. Tuunataan Pop Up myymälätoiminta. Sidosryhmäyhteistyö ja verkostoituminen.		
008218 Tuunataan työtä -rinnakkaishanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT		46 500	46 500	5 719	40 781
TOIMINTAKULUT		-101 250	-101 250	-17 864	-83 386
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	-54 750	-54 750	-12 145	-42 605
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-54 750	-54 750	-12 145	-42 605
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Rinnakkaishankkeen (1.9.2018-31.5.2019) tavoitteena on tukea työttömien tai työttömyysuhan alla olevien, erityisesti yli 50-vuotiaiden työttömien työllistymistä ja tarjota työvoimapolitiittista koulutusta/lyhytkurseja työllistymisen tukemiseen.			Rinnakkaishankkeen (työllistäminen) toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet suunnitellusti. Koordinaatiohankkeen käynnistämisen vaihe ja työllistämiseen liittyvien työpaikkojen hankinta eivät mahdollistaneet syksyllä arvioitua työsuhteiden syntymisen määrää. Hankkeessa työllistettiin 3 henkilöä/0, 5 htv:tta		

008411 Kerhotoiminnan kehittäminen					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	20 000		20 000	20 000	
TOIMINTAKULUT	-25 001		-25 001	-30 048	5 047
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 001	0	-5 001	-10 048	5 047
LASKENNALLISET ERÄT				-4 065	4 065
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 001	0	-5 001	-14 113	9 112
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Vakiinnuttaa kerhotoiminta osaksi lin kunnan koulutoimintaa ja tarjota kaikille mahdollisuus harrastaa ja osallistua kerhotoimintaan.Tavoitteena oli tarjota monipuolista kerhotoimintaa sekä ala- että yläkouluissa.			Kerhotoiminta on ollut monipuolista ja sillä on pyritty tukemaan kodin ja koulun kasvatustyötä.		
008430 Tutoropettajien toiminta					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	20 000		20 000		20 000
TOIMINTAKULUT	-20 001		-20 001	-3 027	-16 974
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1	0	-1	-3 027	3 026
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1	0	-1	-3 027	3 026
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Perehdyttäminen digitaalisuuteen ja uusiin opetusmenetelmiin.			Tutoropettaja toiminut digitaalisen ja pedagogisen kehittämisen tukena kouluilla, opastunut muita opettajia digitaalisuuteen ja hyödyntämään sitä opetuksessa.		
008431 Liikkuva koulu -hanke					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	5 000		5 000	33 000	-28 000
TOIMINTAKULUT	-10 000		-10 000	-36 841	26 841
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 000	0	-5 000	-3 841	-1 159
LASKENNALLISET ERÄT				-7 119	7 119
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 000	0	-5 000	-10 960	5 960
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Välituntiliikuttaminen ja harrastustoiminnan lisääminen yhdessä urheiluseurojen kanssa.			Pesis-kerhot toimivat myös lin Urheilijoiden toimesta toukokuussa sekä lin keskustassa että Kuivaniemellä.Koululaiset tutustuivat uusiin urheilulajeihin.		

008432 Liikkuva koulu 1.8.18-31.7.19					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT		50 000	50 000	3 650	46 350
TOIMINTAKULUT		-100 000	-100 000	-38 664	-61 336
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	-50 000	-50 000	-35 014	-14 986
LASKENNALLISET ERÄT				-8 970	8 970
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-50 000	-50 000	-43 984	-6 016
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Tavoite varustaa koulujen lainaamoon retkeilyvarusteita, lumikenkiä ja lautailuvarusteet. Yläkouluille E-stepper-pelit nuorison liikuttamiseen. Eki-jumppakärry monipuoliseen lasten ja nuorten liikuttamiseen koulujen käyttöön. Jatkaa kerhotoimintaa, mm. Pesis-kerhot Rysällä ja Kuivaniemessä. Järjestää ulkoilutapahtuma alakoulu- ja yläkouluikäisille.			Lainaamoon on hankittu urheiluvälineitä, varusteita ja tarvikkeita. Järjestettiin liikuntapäivä lin kunnan 7. luokkalaisille. Lainaamoon hankittiin myös varhaiskasvatukselle välineistöä, mm. luistelukehikkoja.		
008434 Kieltenopetuksen varhentaminen ja kehitt					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT				32 000	-32 000
TOIMINTAKULUT				-36 363	36 363
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0		-4 363	4 363
LASKENNALLISET ERÄT				-1 102	1 102
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0		-5 464	5 464
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Tutustuttaa koululaisia aiemmin eri vieraiden kielten opiskeluun.			Kouluilla on pidetty runsaasti kielisuihkutuksia eri kielissä ja kiinnostus kielten opiskeluun on kasvanut.		
008435 Opet. tasa-arvon edistäm/2017-2018					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	45 000		45 000	41 700	3 300
TOIMINTAKULUT	-45 509		-45 509	-40 766	-4 743
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-509	0	-509	934	-1 443
LASKENNALLISET ERÄT				-112	112
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-509	0	-509	822	-1 331
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Erityisopetuksen laadun kehittäminen, ja luoda kaikille oppilaille turvallinen oppimisympäristö, ja mahdollisuus opiskella kykyjensä ja taitojensa mukaisesti.			Avustuksella on saatu palkattua samanaikaisopettajia ja ohjaajia ja saatu jakotunteja kouluille. Näillä toimenpiteillä tavoitteena ollut opetuksellisen tasa-arvon edistämistä on saatu toteutettua ja syrjäytymistä ehkäistyä		

008436 Kielikylpytoiminnan aloittaminen lissä					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	18 000		18 000	7 400	10 600
TOIMINTAKULUT	-25 282		-25 282	-8 944	-16 338
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-7 282	0	-7 282	-1 544	-5 738
LASKENNALLISET ERÄT				-851	851
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-7 282	0	-7 282	-2 395	-4 887
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Kaksikielisen esiopetuksen ja perusopetuksen käynnistäminen. Tavoitteena on luoda perustaa elinikäiselle kielenoppimiselle.			Kielirikasteinen opetus on käynnistynyt 7 luokassa . 10 % alakoulujen luokista. Kouluilla on järjestetty kielitoimintapäiviä.		
008437 Tutorop. digit.ja pedag. kehitt. tukena					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTAKULUT				-6 039	6 039
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0		-6 039	6 039
LASKENNALLISET ERÄT				-325	325
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0		-6 364	6 364
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Tutor-opettajien palkkaaminen ja kouluttamiseen. Opettajien perehdyttminen digitaalisuuteen ja uusiin opetusmenetelmiin.			Hankkeen puitteissa opettajien digitaitojen osaamista ja ja teknologian käyttöä opetuksen tukena on viety eteenpäin. Hankkeelle on saatu jatkoa ja aloitettua työtä jatketaan kuluvan		
008438 Kielten op. kehitt./varh./laaj.16.4.2018					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT				28 000	-28 000
TOIMINTAKULUT				-26 426	26 426
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0		1 574	-1 574
LASKENNALLISET ERÄT				-396	396
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0		1 178	-1 178
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Lisätä kiinnostusta kielten opiskeluun ja eri kulttuureihin tutustumiseen ja luoda lin kuntaan monipuolinen ja innostava kielipolku koko perusopetuksen ajaksi. Toiminnan painopiste on tällä hetkellä luokilla 0-2.			Kaikilla lin 0-2 luokilla on järjestetty kielisuihkutuksia ja 7. luokkalaisille on esitelty eri kieliä. Kiinnostus kielten opiskeluun ja lisääntynyt ja yläkoulun kielivalikoima laajentunut. Lukuvuonna 2019-2020 Valtarin koulussa on valinnaisryhmiä saksasta, ranskasta, venäjältä ja kiinasta.		

008439 Esi- ja perusop. tasa-arvoa ed. toimenpit					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT				30 000	-30 000
TOIMINTAKULUT				-37 532	37 532
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0		-7 532	7 532
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0		-7 532	7 532
Hankkeen tavoitteet			Saavutetut tulokset		
Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, erityisopetuksen laadun kehittämiseen ja siihen liittyvään koulun käyntiavustajien palkkaamiseen ja opetusryhmäkoon pientämiseen/jakotunteihin.			Avustuksella on saatu palkattua samanaikaisopettajia ja ohjaajia ja saatu jakotunteja kouluille. Näillä toimenpiteillä tavoitteena ollutta opetuksellisen tasa-arvon edistämistä on saatu toteutettua ja syrjäytymistä ehkäistystä.		
Yhteensä					
KÄYTTÖTALOUS					
TALOUS					
TOIMINTATUOTOT	254 946	207 097	462 043	352 592	109 451
TOIMINTAKULUT	-473 911	-352 047	-825 958	-613 294	-212 664
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-218 965	-144 950	-363 915	-260 702	-103 213
LASKENNALLISET ERÄT				-26 200	26 200
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-218 965	-144 950	-363 915	-286 902	-77 013

li -instituutti -liikelaitos	Budj 2018	Toteutuma 2018 01-12	Poikkeama summa	Käyttö- %
008417 #Eikiu100				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
4000 TOIMINTAKULUT	-5 000,00	-2 077,74	-2 922,26	41,6
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 000,00	-2 077,74	-2 922,26	41,6
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-13,68	13,68	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 000,00	-2 091,42	-2 908,58	41,8
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Kiusaamisen vastaisen kampanjan toteuttaminen		Aiheesta tehty kysely 3-9 lk v. 2018		
008418 Julkisen taiteen projekti 17-19				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
4000 TOIMINTAKULUT	-15 000,00	-15 000,00		100
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 000,00	-15 000,00		100
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-3 600,00	3 600,00	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-15 000,00	-18 600,00	3 600,00	124
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Tämä projekti ei koskaan toteutunut. Tälle kustannuspaikalle on merkattu virheellisesti Taidesuunnitelman 2018 osuus 15 000e, joka maksettiin kustannuspaikasta.				

008420 "Etsivä nuorisotyö"- projekti				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT	60 000,00	52 575,00	7 425,00	87,6
4000 TOIMINTAKULUT	-83 516,00	-77 533,90	-5 982,10	92,8
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23 516,00	-24 958,90	1 442,90	106,1
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-635,82	635,82	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-23 516,00	-25 594,72	2 078,72	108,8
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Nuorten syrjäytymisen ehkäisy		asiakasmäärä 76 henkilöä		
008428 Illinsaaren fribarata -hanke				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
4000 TOIMINTAKULUT		-1 652,57	1 652,57	-100
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00	-1 652,57	1 652,57	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0,00	-1 652,57	1 652,57	-100
008432 Pölijä kuijeilee-liikuntahanke				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT	7 000,00	10 000,00	-3 000,00	142,9
4000 TOIMINTAKULUT	-7 000,00	-20 896,71	13 896,71	298,5
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00	-10 896,71	10 896,71	-100
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-1 776,25	1 776,25	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0,00	-12 672,96	12 672,96	-100
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Liikunnan- ja terveyden edistäminen		liikuntaneuvonta, tavoitettu 62 henkilöä		
008435 Keskustan ja puistojen kehitt. taiteella				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
4000 TOIMINTAKULUT	-34 000,00	-34 286,89	286,89	100,8
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-34 000,00	-34 286,89	286,89	100,8
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-68,15	68,15	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-34 000,00	-34 355,04	355,04	101
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Tavoitteena on keskustan ja puistojen kehittäminen taiteella. Teokset voivat olla fyysisiä tai toiminnallisia.		Rahoituksella hankittiin Drop of Water teos, sekä teoksia Art li Biennaaliin 2018.		

008450 Lähde! -hanke				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT		14 758,88	-14 758,88	-100
4000 TOIMINTAKULUT	-10 980,00	-10 596,39	-383,61	96,5
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 980,00	4 162,49	-15 142,49	-37,9
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-6,26	6,26	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 980,00	4 156,23	-15 136,23	-37,9
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalleja, jotka tukevat taiteen hyvinvointia edistävää käyttöä sosiaali- ja terveystalouksissa.		Hanke on edennyt suunnitelmien mukaan. Ks. Lisää osoitteessa: https://www.kulttuurikauppila.fi/lahde/		
008500 Millon se auto tulee?				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT		15 400,00	-15 400,00	-100
4000 TOIMINTAKULUT		-20 188,27	20 188,27	-100
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0,00	-4 788,27	4 788,27	-100
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-217,42	217,42	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0,00	-5 005,69	5 005,69	-100
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Kirjastoauton aikataulun uudistaminen, Kirjastoautopalvelujen tulevaisuuden selvittäminen lissä, Koulun ja kirjastoautopalveluiden yhteistyön kehittäminen		Hanke jatkuu v. 2019. Monipalveluautokonseptia on selvitetty, tehty lapsivaikutusten arviointi, toteutettu erilaisia tapahtumia kouluissa ja kirjastoautossa, tehty aikataulu-uudistustyötä		
008600 Pelastetaan iltasatu				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT		21 074,51	-21 074,51	-100
4000 TOIMINTAKULUT	-11 716,00	-23 785,38	12 069,38	203
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-11 716,00	-2 710,87	-9 005,13	23,1
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-93,91	93,91	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-11 716,00	-2 804,78	-8 911,22	23,9
Hankkeen tavoitteet		Saavutetut tulokset		
Alle kouluikäisten erityisryhmien kirjastopalveluiden kehittäminen, esikoululaisten kirjastopalveluiden kehittäminen		SELKIS-kokoelma lin kirjastossa, Lukuhöperö-passin käyttöönotto esikoululaisille, Varhaiskasvatuksen ja kirjaston yhteistyön kehittäminen, Tukiviitotut satutunnit		
Yhteensä				
0002 KÄYTTÖTALOUS				
0050 TALOUS				
3000 TOIMINTATUOTOT	67 000,00	113 808,39	-46 808,39	169,9
4000 TOIMINTAKULUT	-167 212,00	-206 017,85	38 805,85	123,2
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-100 212,00	-92 209,46	-8 002,54	92
7500 LASKENNALLISET ERÄT		-6 411,49	6 411,49	-100
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-100 212,00	-98 620,95	-1 591,05	98,4

11. Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen

11.1. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kokonaistarkastelu
	Talousarvion toteutuminen				Tuloslaskelma
2018	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	kunnan tilinpäätöksessä
Toimintatulot					
Myyntitulot	649 381	3 177 462			3 826 843
Myyntitulot sisäiset	352 536	2 575 041	-352 536	-2 575 041	0
Maksutulot	572 262	158 708			730 970
Maksutulot, sisäiset		520		-520	0
Tuet ja avustukset	855 527	119 408			974 934
Tuet ja avustukset, sisäiset		2 132 053		-2 132 053	0
Muut toimintatulot	581 053	1 840 727			2 421 780
Muut toimintatulot, sisäiset	1 678 281	2 535 959	-1 678 281	-2 535 959	0
Toimintatulot yhteensä	4 689 041	12 539 877	-2 030 817	-7 243 572	7 954 528
Valmistus omaan käyttöön	0	0			0
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-15 064 976	-4 028 205			-19 093 182
Palvelujen ostot, ulkoiset	-37 793 564	-1 794 395			-39 587 959
Palvelujen ostot, sisäiset	-2 687 128	-176 200	2 687 128	176 200	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-899 331	-2 566 683			-3 466 014
Aineet, tarvikkeet ja tav., sisäiset	-3 251	-62 055	3 251	62 055	0
Avustukset	-2 478 667	-58 538			-2 537 205
Avustukset liikelaitoksille, sis.	-2 132 053		2 132 053		0
Muut toimintakulut	-1 159 927	-252 274			-1 412 201
Muut toimintakulut, sisäiset	-2 309 775	-1 903 927	2 309 775	1 903 927	0
Toimintamenot yhteensä	-64 528 672	-10 842 277	7 132 208	2 142 182	-66 096 560
Toimintakate	-59 839 631	1 697 599	5 101 391	-5 101 390	-58 142 031
Verotulot	32 091 153				32 091 153
Valtionosuudet	27 439 340				27 439 340
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot	26 471	0			26 471
<i>Korkotulot sisäiset</i>	3 884		-3 884		
Muut rahoitustulot	125 994	10 253			136 248
Muut rahoitustulot, sisäiset	0				0
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitosten</i>	106 812		-106 812		
Korkomenot, ulkoiset	-330 071	-1 627			-331 698
Korkomenot, sisäiset		-3 884		3 884	
<i>Korvaus peruspääomasta</i>		-106 812		106 812	0
Muut rahoitusmenot	-4 435	10			-4 425
Rahoitustulot ja -menot yht.	-71 345	-102 059	-110 696	110 696	-173 404
Vuosikate	-380 483	1 595 540	4 990 695	-4 990 694	1 215 057
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 667 278	-480 825			-3 148 103
Kertaluotoiset poistot	0				0
Satunnaiset erät					
Tilikauden tulos	-3 047 761	1 114 715	4 990 695	-4 990 694	-1 933 045

11.2. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kokonaistarkastelu
	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	Rahoituslaskelma kunnan tilinpäätöksessä
2018					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 610 211	-3 395 154	-4 990 695	4 990 694	1 215 056
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-135 258				-135 258
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 802 643	-626 142	0		-6 428 785
Rahoitusosuudet investointimenoihin	254 800	0			254 800
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	411 018		0		411 018
Toiminta ja investoinnit, netto	-661 872	-4 021 297	-4 990 695	4 990 694	-4 683 170
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille					0
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille					0
Antolainasaamisten vähennykset muille					0
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksille					0
Lainakannan muutokset					0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000			0	10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 705 273	-16 000			-4 721 273
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 128 957	0			-2 128 957
Oman pääoman muutokset		0			0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääoman muutos	84 292	89			84 381
Vaihto-omaisuuden muutos		-1 083			-1 083
Pitkäaikaisten saamisten muutos	29 614		0		29 614
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-322733,23	-27 684	0	0	-350 417
Korottomien velkojen muutos	565 302	-187 155			378 147
Muut maksuvalmiuden muutokset	356 475	-215 832	0	0	140 643
Rahoituksen rahavirta	3 522 245	-231 832			3 290 413
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 860 373	-4 468 961	-4 990 695	4 990 694	-1 392 757

12. Tytäryhtiöiden toiminnan taloudellinen tulos ja merkittävimmät riskit

12.1 Vuokratalot

1. Toiminta-ajatus: Asuntojen vuokraus
2. Painopistealueet: Asukastyytyväisyys, nykyajan laatuvaatimukset, käyttöaste
3. Toiminnalliset tavoitteet: Käyttöasteen parantaminen ja ylläpito. Korjausvelan ehkäisy.

12.1.1. Iin Vuokratalot Oy

Tavoitteiden toteutuminen

Yrityksen näkyvyyteen panostettiin lisää, jonka takia uusien hakemusten määrä on pysynyt samalla tasolla ja näin ollen käyttöaste on pysynyt samalla tasolla. Näkyvyyttä lisättiin muun muassa internet mainonnalla. Hakemusten käsittelyaika on pysynyt kohtuullisena. Rakennuksia ja huoneistoja on korjattu ja nykyaikaistettu säännöllisesti. Remontit on pystytty toteuttamaan kassavaroin.

Tavoitteiden toteutuminen

4. Talous 1000€

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	971	1000	997	99,70	-3
Liikevoitto	241	50	190	380,00	140
Tilikauden tulos	0	0	7	14,00	7
Oma pääoma	79	79	86	108,86	14
Vieras pääoma -siitä lainakanta	3800	3500	3348	95,66	152

5. Tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TS 2019	TS 2020
Sumupoistot	175	160	165	200	200
Asuntoja kpl	134	134	134	202	290
Käyttöaste	95	96	95	96	96

7. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Käyttöasteen putoaminen. Tarkkana hinnoittelussa ja jatkuva uusasiakashankinnan aktiivisuus
- Kiinteistöjen kunto. Suuret vahingot ja pienet jatkuvat syövät käyttötaloutta. Korjausvelkaa ei pääsitetä tulemaan ja ennakkoinnilla vältetään suuret vahingot
- Yksityisen sektorin rakentaminen. Kilpaillaan osaltaan samoista asiakkaista. Aktiivisuus, hyvät asunnot ja tarkka hinnoittelu.

12.1.2. Kuivaniemen Vuokratalot Oy

4. Talous 1000€

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	297	310	283	91,29	-27
Liikevoitto	90	70	62	88,57	-8
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0
Oma pääoma	76	76	76	0	0
Vieras pääoma -siitä lainakanta	726	800	639	79,88	-161

5. Tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TS 2019	TS 2020
Sumupoistot	51	46	48	0	0
Asuntoja kpl	50	50	50	0	0
Käyttöaste	94	96	90	0	0

6. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Kuivaniemen tyhjeneminen.
- Käyttöasteen putoaminen. Tarkkana hinnoittelussa ja jatkuva uusasiakashankinnan aktiivisuus
- Kiinteistöjen kunto. Suuret vahingot ja pienet jatkuvat syövät käyttötaloutta. Korjausvelkaa ei pääs-
tetä tulemaan ja ennakkoinnilla vältetään suuret vahingot
- Yksityisen sektorin rakentaminen. Kilpaillaan osaltaan samoista asiakkaista. Aktiivisuus, hyvät
asunnot ja tarkka hinnoittelu.

12.1.3. Kiinteistö Oy Rinmanni

4. Talous 1000€

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	90	90	72	80,00	-18
Liikevoitto	24	27	-12	44,44	-39
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0
Oma pääoma	17	40	17	42,50	-23
Vieras pääoma -siitä lainakanta	10	0	7	17,50	7

5. Tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TS 2019	TS 2020
Sumupoistot	9	6	8	0	0
Asuntoja kpl	18	18	18	0	0
Käyttöaste	96	96	80	0	0

6. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Kuivaniemen tyhjeneminen.
- Käyttöasteen putoaminen. Tarkkana hinnoittelussa ja jatkuva uusasiakashankinnan aktiivisuus
- Kiinteistöjen kunto. Suuret vahingot ja pienet jatkuvat syövät käyttötaloutta. Korjausvelkaa ei pääs-
tetä tulemaan ja ennakkoinnilla vältetään suuret vahingot
- Yksityisen sektorin rakentaminen. Kilpaillaan osaltaan samoista asiakkaista. Aktiivisuus, hyvät
asunnot ja tarkka hinnoittelu.

12.2. lilaakso Oy

1. Toiminta-ajatus: lilaakso Oy rakennuttaa ja vuokraa toimitiloja yrityksille ja yhteisöille sekä tekee kunnalle vuosittain palvelusopimuksen mukaisia energiatehokkuuteen liittyviä toimia.
2. Painopistealueet kuntastrategiaan perustuen: Toimitilojen rakennuttaminen, isännöinti, hallinta ja vuokraus, uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto ja energiatehokkuustoimenpiteet.
3. Toiminnalliset tavoitteet: Vuokrausasteen kohottaminen, säästää energiankulutuksessa, talouden saaminen positiiviseksi. Merihelmen myynti. Suurien teknologiahankkeiden saanti lihin.
4. Talous (1000 €)

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	1526	1819	1599	87,91	-220
Liikevoitto	103	20	123	615,00	103
Tilikauden tulos	-31	20	2	10,00	-18
Oma pääoma	2709	2500	2712	108,48	212
Vieras pääoma -siitä lainakanta	4110	4500	3529	78,42	-971

5. Tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TS 2019	TS 2020
Henkilöstön lkm	3	3	3	3	3

6. Investoinnit

Investointi kohde	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Kiinteistöt	40	40	200	500,00	160
ICT-hankkeet	10	10	10	0	0
Muut hankkeet	10	10	10	0	0

7. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- SOTE, Vuokralaisten kato muutosten vuoksi. Tiedon saapuessa nopea reagointi markkinointiin
- Käyttöasteen putoaminen. Tarkkana hinnoittelussa ja jatkuva uusasiakashankinta aktiivisuus
- Kiinteistöjen kunto. Suuret vahingot ja pienet jatkuvat syövät käyttötaloutta. Korjausvelkaa ei päätetä tulemaan ja ennakkoinnilla vältetään suuret vahingot.

12.3. Iin Micropolis Oy

1. Toiminta-ajatus: Yhtiö luo yrityksiä, työpaikkoja ja elinvoimaa Oulun seudulle
2. Painopistealueet: Uusiutuva energia sekä ympäristöosaaminen
3. Toiminnalliset tavoitteet: Kasvun vahvistaminen, osallistavan viestinnän ja –markkinoinnin kehittäminen sis. digitalisaation edistäminen, yritysmarkkinointi, vähähiilisydestä kestävyttä ja resurssi- viisaudesta kasvua, uusiutuvan energian käytön lisääminen, liRekry -palvelun tuottaminen, yrityspalvelujen ajantasaistaminen, palvelumuotoilulla vetovoimaisempia kuntapalveluja, merellinen ohjelma, taloudellinen tulos positiivinen
4. Talous (1000 €)

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	471	495	498	101 %	3
Liikevoitto	7	0	7		7
Tilikauden tulos	6	0	6		6
Oma pääoma	25	21,5	31	140 %	9
Vieras pääoma -siitä lainakanta	439 286		413 286		

5. Tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TS 2019	TS 2020
Henkilöstön lkm	9	9	11	11	11

6. Investoinnit

Investointi kohde	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
	0	0	0	0	0

7. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Sote-uudistuksen vaikutus elinkeinojen järjestämiseen. Perinteinen elinkeinoneuvonta kunnista siirtyy todennäköisesti maakuntien ja/tai valtakunnallisten toimijoiden hoidettavaksi. Selkeä viesti uudistusta valmistelevalta taholta on, että alueellisesti erikoistuneet elinkeinotoimet voidaan jatkossakin tuottaa kuntien toimesta sekä kunnallisomisteisten osakeyhtiöiden kautta. Micropoliksen tulee seurata kehitystä ja varmistaa alueellisen toimintansa jatkuvuus.

Micropolis hyödyntää rahoituksessaan EU-ohjelmärahoitusta. Rahoitusehtoihin voi tulla muutoksia, mikä voi hankaloittaa uusien hankkeiden käynnistystä. Hankkeisiin edellytetään myös ulkopuolista kunta- tai yritysrahoitusta. Micropoliksen tulee toteuttaa nykyiset hankkeet laadukkaasti, tuottaa rahoittajatahoille lisäarvoa ja panostaa uusien hankkeiden suunnitteluvaiheeseen.

Asiantuntijaorganisaationa Micropoliksen on varmistettava, että sen henkilöstö on alansa paras, motivoitunut ja jokainen voi kehittyä omalla alallaan. Henkilöstö on asiantuntijaorganisaation suurin voimavara, josta on pidettävä huolta. Hankealan työsuhteiden jatkuvuus on varmistettava.

Tehdyt toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Micropolis on seurannut maakuntakehitystä aktiivisesti ja suhteuttanut toimensa siihen. Merkittävä toimenpide on ollut vuonna 2018 valmistunut yrityksen uusi strategia Micropolis 2023. Micropoliksen toteuttaa nykyiset hankkeet laadukkaasti, tuottaa rahoittajatahoille lisäarvoa ja panostaa uusien hankkeiden suunnitteluvaiheeseen sekä toimijoiden osallistamiseen jo suunnittelussa. Micropolis on aktiivisesti mukana uuden EU-rahoituskauden valmistelussa. Yritys työstää kestävästi hankkeiden jatkuvuutta työsuhteiden varmistamiseksi.

12.4. Iin Energia Oy

1. Toiminta-ajatus: tuottaa, myydä ja siirtää sähköä kilpailukykyisesti ja häiriöttä
2. Painopistealueet: sähköntuotanto, -jakelu ja -myynti, laajakaistatoiminta
3. Toiminnalliset tavoitteet: sähköntuotannon omavaraisuus, verkkotoiminnan kehittäminen EMV:n valvontamallin mukaan, sähköntuotannon laajentaminen, laajakaistaverkon toiminnan saaminen kannattavaksi.
4. Talous (1000 €)

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Liikevaihto	4735	5500	5324	-3,2%	-176
Liikevoitto	331	100	263	163%	163
Tilikauden tulos	36	0	117		117
Oma pääoma	4332	4450	4448	-0,04%	-2
Vieras pääoma	10556	11000	13384	21,7%	2384
-siitä lainakanta	3913	6000	6840	14%	840

5. Tunnusluvut

	Henkilöstön lkm	Liikevoitto %/lv	Nettotulos %/lv	Sijoitetun pääoman tuotto %	Oman pää- oman tuotto %	Omavaraisuus -aste %	Quick ratio
TP 2018	14	4,9	2,2	1,72	5,98	19,5	1,15

6. Investoinnit

Investointi kohde	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Toteuma -%	Poikkeama €
Sähköverkosto	1156	1000	1087	8,7%	87
lisiverkko	3634	3500	3342	-4,5%	-158

7. Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Iso myrsky tms. luonnon katastrofi
  - vakuutus
  - yhteistyö naapuri yhtiöiden kanssa
  - urakoitsijayhteistyö
  - johtokatuojen kunnossapito
- Sähkön hinnan äkillinen nousu
  - omat tuotanto-osuudet
  - hinta seuranta
- lisiverkko-hanke
  - iso laina – kunta takaa
  - laittilan tuhoutuminen – vakuutus

13. Allekirjoitukset ja merkinnät

Vuoden 2018 tilinpäätöksen allekirjoitukset

lissä 25.3.2019

IIN KUNNANHALLITUS

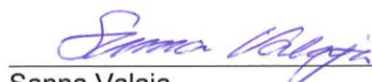

Johannes Tuomela

Pekka Koskela

Mika Hast

Veli Paakkola

Helka Tapio

Sanna Valaja

Oili Kaleva

Leena Tiiri

Martti Kaarre TAUNO KIVELÄ

Petri Tervonen

Tiina Vuononvirta

Ari Alatossava

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

lissä 25 .2019

KPMG Oy

Katri Hokkanen
JHT, KHT

14. Luettelot kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Päiväkirja tietokoneen tulosteina
 Pääkirja tietokoneen tulosteina
 Tilinpäätös paperisena arkistossa
 Tase-erittelyt

lin kunta

Tositelajit	Nimi
002	Muistiotositteet
100	Kassatositteet
101	Ostoreskontran suoritukset
151	Myyntireskontran suoritukset
152	Myyntireskontran muu suoritukset
201	Tiliotteet
370	Palkat
380	Populus-matkalaskut
401	Ostolaskut/I
402	Ostolaskut/Rondo8
601	Rakennusten vuokrasaatavat
602	Maanvuokrasaatavat
612	Teknisen toimen saatavat/I
615	Yleishallinnon laskutus
619	Teknisen toimen s/II
621	Sivistysosaston laskutus
643	Aravalainat
654	Päivähoitosaatavat
688	Rakennusvalvontalaskutus
701	Sumu-poistot
702	Käyttöomaisuuden myynnit
703	Käyttöomaisuuden romutukset
750	Jaksotukset
801	Vyörytystapahtumat
999	Konversiosuoritukset

Kirjanpitoaineiston säilytystapa:

Ostoreskontran tositteet säilytetään sähköisessä Rondo-ostolaskuohjelmassa

Muistiotositteet säilytetään alkuperäisinä kirjallisessa muodossa lin kunnanviraston arkistossa.